This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

BUHR B
[redacted]
a39015 00033815 5b

B4=1.

PROPERTY OF

The University of Michigan Libraries

1817

ARTES SCIENTIA VERITAS

VIENAC DOMAĆEGA PJESNIČTVA
FÜLLHAAS fec.
X.A.v.W. Norland

VIENAC

IZABRANIH

PJESAMA HRVATSKIH I SRBSKIH.

SASTAVIO GA

AUGUST ŠENOA.

ZA SVJETSKU IZLOŽBU U BEČU

NATISKAO

DRAGUTIN ALBRECHT.

ZAGREB, 1873.

NAKLADA KNJIŽARE FRANJE ŽUPANA

(ALBRECHT I FIEDLER).

PG
1418
.S478
V.9

105a-288953

Evo rode tvoga trnja, cvieća,
Zime, ljeta, jeseni, proljeća;
Evo stare slave, davnih jada
Suza, smieha, evo novih nada;
Sokola ti evo i slavuja,
S gromom evo sladjanoga zuja;
Evo srca, duše, zavičaja,
Gore, dola, mora, pakla, raja;
Evo pjesme, nek ju narod sluša,
Nek se na njoj k zviezdam krili duša,
Širom neba neka priča leti:
Takav narod nikad neće mrieti!

Ljepota djevojka.

Jur nijedna na sviet vila
Ljepotom se već neslavi,
Jer je hvale sve skupila
Vila, kâ mi srce travi.
Nit će biti, nit je bila
Njoj takmena, kâ se pravi,
Ljepotom se već neslavi
Jur nijedna na sviet vila.

Vrhu njeje vedra čela
Vriedna ti se kruna vidi,
Od kosice, ku je splela,
Kojom zlatu nezavidi;
Svakomu je radost vela,
Kad ju dobro razavidi.
Vriedna ti se kruna vidi
Vrhu njeje vedra čela.

Obrve su tanke i crne
Nad crnima nad očima,
Crne oči kada svrne,
Čovjek tugu premda ima,
Tuga mu se sva odvrne
Za veselje, koje prima.
Nad crnima nad očima
Obrve su tanke i crne.

Kako polje premaliti
Lišca joj se ružom diče,
Ruža nigdar prie na svîti
Toli liepa neizniče.
Mladost će se pomamiti
Kojano se za njom stiče.
Lišca joj se ružom diče
Kao polje premaliti.

Pri rumenih njeje usti
Ostao bi koralj zada;
Zubići su drobni, gusti
Kako biser, kî se sklada;
Sladku riečcu kad izusti,
Bi reć màna s neba pada.
Ostao bi koralj zada
Pri rumenih njeje usti.

Blažen, tko joj bude grlit,
Grlo i vrat biel i gladak;
Sreća ga će prem zagrlit,
Živiti će život sladak;
Žarko sunce neće hrlit,
Da mu podje na zapadak.
Grlo i vrat biel i gladak
Blažen, tko joj bude grlit.

Liepo ti joj uztrepeću
Prsi bielje sniega i mlieka,
Tere oči na nje meću
Ki žalosti išću lieka,
Jer nemogu sladkost veću
Umisliti do viek vieka.
Prsi bielje sniega i mlieka
Liepo ti joj uztrepeću.

Prsti su joj tanci, bili,
Obli, duzi, ravni, prosti,
Gdje bi zelen vjenčac svili
Ali krunu od vriednosti,
Koga nebi prehinili
Od lefantje da su kosti?
Prsti su joj ravni, prosti,
Obli, duzi, tanci, bîli.

Od svih gospoj, ke su godi,
Gospošćina njoj se prosi,
Medju njimi jer kad hodi,
Toli liepo kip uznosi,
Bi reć tančac da izvodi,
Tim se ona neponosi.
Gospošćina njoj se prosi
Od svih gospoj, ke su godi.

Griehota bi da se stara
Ova liepost uzorita,
Bože, kî si svim od sgara,
Čin, da bude stanovita,
Nedaj, vrieme da ju shara
Do skončanja toga svîta.
Ova liepost uzorita
Griehota bi da se stara.

Hanibal Lucić 1496—1525.

Knez Nikola.

Jadnu šetu izšeta mi,
Izšeta mi knez Nikola
Šetu jadnu:
Davori mi, Davori!

A jadniju knez Bujače,
Knez Bujače sa kneginjom,
Ljubi svojom:
Davori mi, Davori!

S strane dodje knez Nikola,
Knez Nikola s kordom na bedri,
S strane dodje.
Davori mi, Davori!

Konja jaše, kordu paše,
Kopje nosi, rat mi prosi,
Knez Nikola
S kordom na bedri.

Kopje vrže, kordu trže,
Knez Nikola na sred dola,
Hoja, Lero, Dolerije,
Lero Silerijane!

Ništ nereče, tiekom teče,
Druga stiže, glavu mu diže
Knez Nikola
Na sred dola.
Lero, Hoja, Dolerije,
Lero Silerijane!

Tač Bujaku, pri tom braku
Život uze s glave ruse
Knez Nikola
Nasred dola.
Lero, vajme Dolerije,
Hoja Silerijane!

A kneginja Vidosava
Osta lele! tu udova:
Jadna kneginjo!
Hoja, Lero, Dolerije,
Lero Silerijane!

Skubuć vlase, mećuć ih za se,
Pogledav se, vapi u glase:
Hoja, Lero, Dolerije,
Vajme Silerijane!
Lero, Hoja, Dolerije,
Vrli Silerijane!

Tim procvili tužnoj u sili:
Knez Bujače, moj mili bračе!
Hoja, Lero, Dolerije,
Lero Silerijane!

Ca će djeca, ča l' vdovica,
Sred tih jada tužna i mlada?
Lero, Hoja, Dolerije,
Hoja Silerijane!
Hoja, Lero, Dolerije,
Hrli Silerijane!

To čim izusti, duh svoj pusti,
Duh svoj pusti, kad to izusti;
Jadna kneginjo!
Bože, Lero, Dolerije!
Bože Silerijane!
Ljubka Hoja, Dolerije,
Silni Silerijane!

Davori mi knez Nikola,
I tva sila kneže ohola,
Davori mi, Davori!

Tko zlo počme, gore svrši,
Davori mi knez Nikola,
Davori mi, Davori!
Ljubka Hoja, Dolerije,
Silni Silerijane!
Bože Lero, Dolerije,
Bože Silerijane!

Hrvatska narodna iz XIV. vieka.

Neprešuti nepravde.

Kada tko uzčini stvar,
Kâ ne dostoji:
Ne muči, da ne mni,
Da mu se pristoji,
I da nij viditi
Da mučeć taki blud,
Namišljaš slïediti
I ti hudobnu ćud.

Marko Marulić 1450–1524.

Djevici Mariji.

Zdrava si Marije,
Zdrav lîlju prebîli
Ki u prsih krije;
Tvoj sinak premili;
Na griešne se smili,
Puna si milosti;
Duša k tebi cvili,
Čuvaj nas žalosti,
Da nam tvoj sin prosti,
Moli ga kraljice,
Sunčane svietlosti,
Presvjetla Danice!
Božja nevjestice
U trojstvu božjemu,
Dobra odvjetnice
Pri sinku tvojemu,
Uzdahu mojemu
Priklon uši tvoje,
U griehu mojemu
Gdje cvilim gospoje!
Neka srce moje
Vazda želi k tebi,
Gdjeno sveti stoje
Da nadjem stan sebi.

Marko Marulić 1450 – 1524.

Dragin lik.

U ruke ti sám dah
Jednom srce moje,
Da činiš od njega,
Što hoćeš gospoje;
Da srce razrežem,
Našla bi svoj obraz,
Za kojim ja venem
I stinem kako mraz.

Šiško Menčetić 1457 – 1507.

Slast ljepote.

Pisal mi zanosi
Ova vil, gdje pušta
Dva prama od kosi
Niz lišca gorušta;
Ili kad otvori
Dva svjetla pozora,
Ter bielji sviet stvori
Nego li dan, zora.

Ružom jest povezla
Obličje veselo
A liljom prinesla
Bieli vrat i čelo,
Iz toga jezera
Može bit da nose
S koraljom bisera
Čim usti nje rose;
Jer iz njih leti glas
Za kî svak sviedoči,
Da rajsku ima slás
Te miris s istoči.

Šiško Menčetić 1457–1507.

Danici.

Izteci Danice, pogledaj s prozora,
Obasjaj me lice, jurve je dan, zora;
Jur slavic propjeva, sunce se približe,
Ružica odsieva, mrak i tmu da stiže.

Izteci Danice, pogledaj s prozora,
Obasjaj me lice, jurve je dan, zora;
Jur plove niz more pojući Sirena
Strielja se iz gore jelenjak Diana.

Izteci Danice, pogledaj s prozora,
Obasjaj me lice, jurve je dan, zora;
Jur hrti tiraju košute po lugu,
Vile se sbiraju uz tanac k jezerju.

Izteci Danice, pogledaj na mene
Gdje život i srce kroz tebe mi vene;
Jer kako cviet biti nemože, što ne cti.
Tako ja živiti bez tvoje milosti.

Marin Krističević 1460.

Ljubi me!

Ljubi me dušice mladjana,
Jer sam jedini u majke;
Ptičice moja sladjana
Želim tve lieposti rajske.

Očima s' moj um smutila;
Ter uzdah mori mi mladost,
Srce sa mnom razlučila,
Kim mi s' uzela svu radost.

Ko jelen vode trudjahan
Bježi u strahu pred hrti,
Usni sam tvojih željahan,
Duša mi smagne do smrti.

Grieh će smrtni umorit me,
Mogué mi dat tvu milost.
Od mrtva živa stvorit me.
Odnieti s mene usilost.

Budi ti predan život moj,
Promisli za me ružice,
Jer sam odlučen uvjek tvoj
Do razdieljenja dušice.

Gjore Držić 1463–1507.

Pravda.

I pravdu ljubimo,
Staviv ju na sriedu,
Bez koje, vidimo,
Zvieri da se jedu.

Pero Hektorović 1487–1572.

Sužanj.

Ljubav, jur vidim, da kriepost
Po sebi niednu nima,
Da neimaš, vilo, tvu liepost,
Kâ mi život uzima.

Jutroska cvietak urešen
Cvatući liepo t' sjaše,
Nu kad bi k suncu prinešen,
Padnuv k zemlji usàše.

Ovako ja vàs ublîdih,
Srce t' mi željno strnu;
Angjelsko lice gdje t' vidih,
Da k meni vilo svrnu.

Rani mi tuj sve srdašce,
Što da činim od mene?
Presvietlo moje sunašce,
Život moj kroz te vene.

Evo t' me držiš za sužna,
Kosom me svezav rusom;
Sobom me vodiš pretužna
Ko lovac zvier pod uzom.

To srcem trpim veselim,
Istom tvoj da sam vilo;
Jer ništa ino neželim,
Neg lice tve prebîlo.

A inim taj sviet darivam
I svaku inu radost,
Samo da vilo prebivam,
Gdje tvâ je rajska mladost.

Gjore Držić 1463–1507.

Počastnica.

Naš gospodin poljem jezdi,
Jezda da mu je;
Na glavi mu svilen klobuk,
Sjenca da mu je;
U ruci mu zlatne knjige,
Družba da mu je;

Pred njim sluga pjesan poje,
Na čast da mu je;
Majka mu je liepo imo dîla,
Svjetla sunca gledajući;
Ljuba mu je zlatom vienac vila
Uz konjica potičući:
Liepo ti je brajo pogledati
Skoka junačkoga,
Gjeno junak poskakuje
Od kamenka do kamenka,
Biela lišca pokazuje
Iza štitka perenoga.

Narodna dalmatinska XVI. vieka.

Ciena mudrosti.

Ki su naučeni,
Vriedni će se zvati,
Kako zrak sunčeni,
Jer se budu sjati.
I koji nastoje
Tu kriepost imiti,
Druzih sve dni svoje
Na dobro naučiti.
S timi svjetilnami
Vazda će živiti,
Skladni će s zviezdami
Nebeskimi biti.
Taka je od jednoga
K drugomu prilika,
Kolika od života
Do mrtva čovika.
I konji povodni,
Koji jezdit umiju,
Veće su ugodni,
Neg li ki se riju.

Pero Hektorović 1487–1572.

Jezik.

Da ča se nahodi
U mužu i ženi,
Ča prudi i škodi,
Nudire rec meni?

Jazik je, da znaš, toj
Dobro i zlo voće.
Ki po običaj svoj
Govori, što hoće.

Pero Hektorović 1487–1572.

Šturku.

Šturče, sladki razgovore,
Jeda li te koja vila
U zelenci, posred gore
Čemerikom opojila?

Ter nie čuti tvoje pjesni,
Da me tiho razgovori,
Od tužice i boljezni
Moje srce koje gori.

Zač ve zora biela praska
A danica zove danak.
I žuberi ptica svaka
Ostavivši noćni sanak;

Pokomoli malo glave,
Pomoli se iz travice
Bez prikora i zabave
Od nebeske zgor danice.

Samo pjesan nie čut tvoju
Mimo ptice sve ostale,
Ke danicom rajskom poju
Ter nebesku dievu hvale.

Lje se čudim toj danici
Kako tebe s nebes sgara,
Gdi se tajiš u travici,
Ne kori te i ne kara?

Dragi šturče i ljuveni,
Ako niesu tuge koje
U travici u zeleni
Obujmile srce tvoje:

Tiem predragi sladki šturče,
Umoli se željnu meni,
Nemoj stali tako muče
U travici u zeleni.

Mavro Vetranić 1482–1576.

Djevojka i slavulj.

Djevojka je podranila, ružicu je brala;
S bosiljkom ju razbirala, trudno je zaspala.
Nad njom poju dva slavica, djevojku su zvala:
Ustan gore, djevojčice, sanka ne zaspala.
Maglica se briegom krade, sad je na te pala;
Cvieće hoće opaliti, koje si nabrala;
Još se hoće prevariti, ako nis' dobrala
Za vienašce drobnu ružu i cvieća ostala.
Djevojka se razbudila, slavicom se ozvala:
Aj vi slavlji lužanini, velika vam hvala,
Koji ste me razbudili, jurve bih zaspala,
Razbirajuć drobnu ružu i cvieća ostala.

Sinoć me je moja majka mladu hrabru dala,
Pred kojim sam vas večerak svezanih ruk stala.
Žimi majka, žimi bratac, prie ga nisam znala,
Niti sam mu rosnu travu pred konja metala,
Razma sinoć. Mila majko tebi budi hvala,
Ka si meni djevojčici mlada hrabra dala.

Narodna dalmatinska XVI. viek.

Galiun.

Dubrovačka je mornarica
Don patrona i kraljica
Od svieh plavi, od svieh drîva'
Što pod slanoj vodi pliva;
Jer je kapetan sveti Vlasi,
Po svem svietu koj se glasi
Pod korunom suha zlata
Kojojzi se nezna plata;

Ter se diči, ter se gîzda
Ko jutrnja zorom zvîzda,
Proti zori kad se spravi,
Da bio danak svietu objavi.
Ter su plavi toli mile
Kao utve zlatokrile,
Koje se legu ali plode
Po jezerju bistre vode.
A što ti su svoji mornari,
Kako mladi tako stari:
To su vuci, to su lavi,
Koji se hrane u dubravi;

Ter s neprijatelji gdje se staju
Za sviet neće, da amajnaju,
Neg se sieku svi na peče,
Lokle godi jedan teče;
Ter se hrabreno svi krvave
Za neizgubit viečne slave.
To je slava, to je dika
Čestitoga Dubrovnika,
Od istoka do zapada
U slobodi koj se vlada;
Ter su tako Dubrovčani
Po svem svietu poštovani
Od svieh kralja i gospode,
I u slobodi svuda hode;
Ter su viečnu stekli slavu
Podržeći vjeru pravu;
A po svietu kud prohode
Blažen život svoj provode.

Mavro Vetranić 1482–1576.

Djevojke.

Djevojke smo liepe i mlade!
Izagna nas i doćera
U Dubrovnik ovdi sade,
Prieka ljubav od pastiera!

Kô milovat, mladci, neće
Našu liepost sva svâ ljeta,
Ka se cienit ima veće,
Neg sva dobra toga svieta?

Ove kose ne napravlja
Niedna hitro, a na lice
Naše narav rukom stavlja
Cvieće od ruže i ljubice.

Vrat i čelo rosa umiva,
Ka sgar pada tiho o zori,
A ljer bieli prsi odîva,
U kih stan svoj ljubav tvori.

I što s jutra druge kažu,
Probudiv se lica mila,
Napravami kâ jer mažu,
Gdje su kako probliedila!

To mi ustav' zračne i liepe,
Čim danice još zrak svîti,
Učinimo zviezde sliepe
U zoru istu probliediti.

I ne manje srca imamo
Čista, vierna i s ljubavi,
Neg ta lica u nas samo,
Ka su liepa po naravi.

Zato mladci vi ljuveni!
Cieć milosti drage vaše
Nemojte imat u necieni
Te lieposti mile naše.

Jer se ova naša liepost
Ni kupuje, ni prodava,
Nu za ljubav i za milost
Ljubav se ista na har dava.

Andrija Čubranović 1500–1559.

Razbludna vila.

Ja sam mlada i gizdava,
Još te nisam ja vidila
Vilu, koj bi zavidila,
Jer sam od svieh vila slava:
Ja sam mlada i gizdava.

Ja sam kruna od svieh vila,
Sve se vile mnome diče,
Svud rumeno cvieće niče,
Gdje sam stupaj moj stavila;
Svakoga sam zamamila,
Tu mi kriepost ljubav dava:
Ja sam mlada i gizdava.

Moju mladost ja provodim
U veselju i radosti,
S mojim drazjem, ku nahodim,
Jer s njegovom ja mladosti
U pokoju živem dosti,
Kako hoće ljubav prava:
Ja sam mlada i gizdava.

Zimi, ljeti i jeseni
A najliše u proljeće,
Ina miso nije meni,
Neg razliko brati cvieće
Ter od njega pak vidjet je
Urešena meni glava:
Ja sam mlada i gizdava.

Niko Nalješković 1500–1563.

Soko.

Od nebom ljepše ptice nij,
Nego li soko sivoper;
Da bi m' se njime stvoriti,
Letnuo si bih visoko,
Visoko soko pod oblak;
A padnuo si bih nizoko
Nizoko soko na orah.
A pod orahom vila spi,
Ali je vila, ali nij',
Ali je koja ina zvier:
Bože, liepo t' je stvorenje,
Ljepše nego li ljetni dan.

Narodna hrvatska XVI. vick.

Djevojka ljubavi.

Ljubavi! koja vladaš
Vas taj sviet i nebesa,
Poklje me tužnu sveza
Toli vrlo,

Da tanko moje grlo
I biele moje ruke
Ne mogu veće muke
Podnositi.

Jednu ću sad prositi
Milost u tvoje moći,
Svakomu koja doći
Vrha more.

Poklje me tužnu mòre
I čine tvoje uze,
Da lievaju grozne suze
Svu noć i dan.

Jest ovdje pastir jedan
U ovoj slavnoj gori,
Za koga željno gori
Mladost moja.

Jer tužna čas pokoja
Najmanji još neima,
Odklje ga jest očima
Obazrila.

Zašto sam postavila
U njega svu ljuvezan,
Tim čini da zavezan
Sa mnom stoi.

Ter da se nerazdruži
Od tuže moje dike,
Dokle nam smrti prîke
Prvo nedaš.

Niko Nalješković 1500–1583.

Dobar savjet.

Sviet liepe mladosti
S godišti odhodi,
I s njima radosti
Sve naše odvodi.
Tva liepost i gizde
I ures izabrani
I svietle dvi zvîzde,
Kim srce mi rani,

Lipsaju na svak čas
Kako no ubran cviet,
Na suncu kano mraz,
Zato prim' ovi svjet:
Veselo proljeće,
Vremena sladkoga
Ne upust', čim cvieće
Cvati lica tvoga;

Uživaj lieposti,
Uživaj i radost,
Ljuvenom krieposti
Uzvisi tvu mladost.
Jer vrieme to sladko
Ko vjetar uteče,
Puštav ga, u kratko
Kajanje se steče.

Marin Držić 1520–1580.

Opomena.

Na tance ljuvene
I pjesne ne hodi,
Jer rastu zelene
Travice pri vodi.

Nikola Dimitrić 1493.

Dubrovnik.

Dubrovnik grad svietli
I slavan zadosti,
Svake bog nadięli
Obilno milosti:
Gospodom ga uresi
Zakoni i pravdom,
Razlikim uzvisi
Imanjem i blagom;

Svuda ga jest puna
Slava, svud on slove,
Hrvatskih ter kruna
Gradov' svih se zove.
Življenjem narednim
Sva dobra on slîdi,

Gradovom nijednim
Na sviet nezavidi.
Još dobro ima toj
I dar taj bogom dan,
Da slavnieh drži broj
Spjevalac' neskončan.

Ivan Vidali 1425–1504.

Najbolje.

Staro ulje i vino
Dobre su dvie stvari,
Nu prijatelj nad ino
Najbolji jest stari.

Nikola Dimitrić 1498.

Sirena.

Kako glas Sirene
Čovjeka osvoji,
Tvoja rieč tak mene
Medena opoji.
Kako zvier ka s'zgleda
I virom umori,
Znak tvoga pogleda
U meni tak tvori;

I kako taj kami
Koj gvoždje priteže,
Tva uza od prami
Vlada me i veže.

Ja nebog, pretužan,
Što mogu ma vilo,
Neg vazdan bit sužan
I cvielit nemilo?

Mijo Bunić 1525–1590.

Dragoj.

Na sniegu će cvieće biti
I na ledu prije trava,
Neg gospoje ma gizdava,
Ja ću drugu vil ljubiti!

Ima dublje premalîti
Stati prije bez zeleni,
Neg plamenu moj ljuveni,
Ja ću drugu vil ljubiti!

K istoku će sunce iti,
Svrnuv konje nazad svoje,
Prie, neg draga ma gospoje,
Ja ću drugu vil ljubiti!

I ribe će prie letiti,
Ptice plavat sinje more,
Stati rieke, hodit gore,
Neg ja tebe neljubiti!

Savko Bobalić 1530–1565.

Varava nada.

Medju nami nije bića,
U ko veće mož' ufati,
Neg u maglu od proljića;
Časom sreća sve prevrati
I radosti naše odnosi.

Jer veselje sve od ljudi
Tko bi stavil s jedne strane,
A prot njemu poraz hudi,
I nevolje, ke nas rane:
Sva ta radost dim je, sjen.

Mijo Bunić 1525–1590.

Bogu Baku.

O slavni naš Bako!
Ti blaženstvo naše svako,
Ti na tom svîti
Mož' ljudem činiti
Svedj vedro čelo,
Srce mirno i veselo,
Sladko, predrago,
Milo i blago
Da se cielo sada lieva,
I da se pjeva!
Da se igra, da se skače,
Poštovani veseljače!
Nu tebe gdje nije,
Nit' se uživa, nit' se smije,
Nisu tu pjesni
Ni sladke ljuvezni.

Savko Bobalić 1550–1585.

Sestra Ivaniša bana.

Turčin dvorbu dvoraše u Iva Hrvaćanina,
Hvaljena junaka,
Ter mi dvorbu dvoraše ni za srebro, ni za zlato,
Neg za dragu sestricu Ivana Hrvaćanina:
Ma mu su se junaku navršili devet godin,
Nigda nije vidio drage sestre Ivanove
Vjerenice svoje;
Ma ti ide Ivane u planinu lov loviti,
U dvoru mi ostavlja pouzdanu slugu svoju:
Ma ti podje šetati oko dvora Ivanova,
Na prozoru vidio dragu sestru Ivanovu,
Svoju vjerenicu;
Nit je more uhititi, ni joj može nahuditi.
Najbrže se odvrgao u cara u čestitoga,
Sluga Ivanova,
Ter mu ide laživo, svjetlu caru govoriti:
„Što je bilo za mene, tebi hoću darovati,
Moj care oholi,
„Ma nu meni ti zajmi velikoga konja tvoga,
„I zajmi mi, moj care, kudu srebrom okovanu,
Dragi gospodaru,
„I zajmi mi, moj care, stotinu zlatn'jeh dukata,
„Da mi 'e kupit, moj care, na pazaru čiste svile,
„Hoću tebi dobavit liepe hrvatske djevojke."
Car mu bješe zajmio, što bijaše zapitao.
A on bješe kupio sto dukata prane svile,
Ter je svilom otiša' u lijepu Hrvatiju,
Ter je šator razvrgo posred polja hrvatskoga:
A sve dobro začule, liepe Hrvatke djevojke,
I dobro je začula draga sestra Ivanova.
„Puštaj mene Ivane, moj brate, u ravno poljice,
„Da je meni kupiti s drugam mojiem prane svile."
Ter je sestru puštio s drugama u ravno polje;
A kad dodje gizdava Turčinu pod svilen šator,

Šator bješe skupio, na konja se uzmetnuo,
I uza se uzvrgo dragu sestru Ivanovu.
Ma kad bjehu, moj Bože, planinom zelenome
Oba dva mladjahna
Ali podje Turčine dijevojci govoriti:
„Kako ću te provesti proz careve biele dvore
Sele Ivanova?
„A ona mu na tomu gizdava odgovorila:
„Nuto s noga ti sazuj žute čizme i papuče,
„Ter ih meni ti obuj, gizdavoj djevci,
„Iz glave mi ti skini tumbane od biele svile,
„Ter ih meni postavi, gizdavoj djevici,
„Na bedru mi pripaši kordu srebrom okovanu,
„I stavi me, Turčine, na tvojega konja dobra,
„Ter stani preda mnom, mladjahnom za kalauza,
„Tako me ćeš provesti proz careve biele dvore.“
Sve što rekla djevojka, sve je Turčin učinio,
Dragi gospodaru.
I još se Turčine sam sobome razgovaraše:
„Da me hoće prevariti, nebi mene svjetovala
Sestra Ivanova.“
Ma kada je stavio mladjahnu na konja dobra,
Ona konja obrnu ka lijepoj Hrvatiji,
Ali Turčin klikuje mladjahnu iz tanka grla:
„Podji s bogom djevojko, vrati meni konja dobra
Sele Ivanova.“
Ona mlada djevojka ne slušaše ni hajaše.
Ma kad dodje djevojka posred polja hrvatskoga,
Tu je konja odsjela prema dvoru Ivanovu,
Brajena svojega,
Svu na koplje zatekla liepu hrvatsku gospodu,
I na koplje zatekla Ivana Hrvaćanina,
Brajena svojega:
„Dodji meni Ivane na koplje odgovoriti,
„Prie hoću s tobom liep objed objedovati,“
S manje mu se nemože Ivanu ni učiniti,
Neg je pošo k sestrici na liepi gospodski objed,
A kad oni bjehu sred objeda gospodskoga,
Podje sestra brajenu na objedu govoriti:
„Ja od ovud susretih jednu vlašku poturicu,

„Gdje mi vodi svezanu lijepu Stanku djevojku,
„Ali nikog neima, ali za nju i ne haju.
Tad ga suze poliše, Ivana niz biel obraz
Hrvaćanina.
Ter mi uze sestrici na tomu ovako odgovarati:
„Ono ti je moja bila rodjena draga sestrica,
„I ovo za nju ja kupim liepu hrvatsku gospodu
„Jeda bih je kakod, sestru moju skapulao.“
Tad se njemu objesi oko grla ljutom zmijom:
„Nemoj brate mučiti liepe hrvatske gospode,
„Sestra tvoja osveti tebe i sama sebe,
„Ona ti je mladjahna bez odkupa skapulala.“
Tad veliko veselje učinio junak Ivan Hrvaćanin.

Narodna hrvatska XVI. vieka.

S vremenom.

S vremenom sve biće
Dohodi na vrieme,
S vremenom i cvîće
Još podje u sjemė;

S vremenom sunašce
Zahodi za goru,
S vremenom vjetarce
Utiša na moru;
S vremenom i mrazi
Pred suncem opanu,

S vremenom i drazi
Ikad se sastanu.
Vrieme će i meni
Satvorit tvu milost,
Jer me je dovela
Do smrti tva liepost.

Maroje Mažibradić 1530–1601.

Nadpis na zrcalu.

U zrcalu ma ljuvena
Te ljepote gledaš tvoje.
Neka da znaš, da je sjena
Sve na svietu, liepo što je.

Tudiz Božko 1529–1566.

Pomoć od jada ljuvena.

Hod' k meni, u tihu tko moru dan i noć
Sve stoji, nemoguć k žudjenu kraju doć.
I hodi, tko vodu na volju ne ima,
Obilno da ugodi svim željam svojima.
I hodi, tko zimi vruć oganj ištući
Nemože da sebe studena zavrući:
Zač u ustih svud vjetar ja nosim idući,
Sred oči voden vir, u srcu plam vrući.

Dinko Ranjina 1536–1607.

Pjesan od kola.

Idući gorom u prošetu
Ja djevica mlada,
S jutra zorom kad u pjesni
Slavić boli sklada,
Nadjoh mladca, gdje ležaše
U dubravi gusti,
Izranjena trovnom strielom.
Kû zao gusar pusti.

Koga stavih, da ga ozdravim
Podobnima licim,
Njega svedjer zgovarajuć
Veselima ričim;
I što rana njegova se
Bolna ozdravljaše,
To se moja druga nova
Većma žestočaše.
Koga kada zdrava stvorih,
Molih mukom zlome,
Da bi mene htil ozdravit
Ljuvenom željome.
Mladac hoteć haran biti
Meni momi mladi,
Ozdravi me licim svojim
U razbludnoj nadi.
Zato velju, da rečeno
Na svietu je svima,
Tko satvara har mladcima.
S mladca milost prima.

Dinko Ranjina 1536–1607.

Tužba ljuvena.

Nitro tajim i pokrivam
Hudi poraz, kî me kolje;
Ali zaman, jer prek volje
Pozorî ga van odkrivam.

Još blied obraz trud svjedoči,
U kom žive srce mrući
Odkle sjede plam gorući
Unj iz liepieh tvojieh oči.

Svega su me primamile
K sebi tvoje rajske gizde,
Nij od sunca svietlie zvìzde,
Nî od tebe ljepše vile.

Ter vas bolan tebe dvorim,
I misleći svedj o tebi
Neznam ništa sám o sebi,
Gdje u živom ognju gorim.

Zna se veće biće moje,
Tužno biće i nemirno.
Koje stekoh služeć vìrno
Pune slave, dike tvoje.

Svak zna jad moj, za sve da ja
Skrit ga ištem od svakoga
Izvan tebe, mira moga
Ubojice, dušo moja!

Ti ga sama nećeš znati,
Pred kojom ga samom glasim,
Da mi budeš tvojim drazim
Daj pogledom liek koj dati.

Nebo zviezda toli neima
Trava cvieća, valov more
Što nie rana' već, ke mòre
Svak čas mene jadî zlima.

Dominko Zlatarić 1556–1610.

Studena vila.

Studena vil neka
Užiže pozorî
Ne samo čovjeka,
Dà i stiene u gori.

Kim čudom to čini?
Jeda je sunce sgar,
Koje viek vruće ni,
A grije svaku stvar?

Ali je taj kamen,
Ki studen budući
Iskre van i plamen
Posila goruć i?

Dominko Zlatarić 1556–1610.

Slobodi.

O liepa, o draga,
O sladka slobodo!
Dar, u kom sva blaga
Višnji nam bog je dó.
Uzroče istini
Od naše sve slave,
Uresu jedini
Od ove dubrave!
Sva srebra, sva zlata,
Svi ljudski životi
Nemogu bit plata
Tvoj čistoj ljepoti!

Dubrava ova slavna svudi
Opet zelen svu 'e primila,
Opeta se razgojila
U pokoju, ki svak žudi.

Bez oblaka u vedrini
Vrhu nje se nebo kaže,
Tihi vjetric u njoj draže
Zorne hladke čuti čini.

Skladni puci, mirna sela,
Travna polja, doba ugodna
Pune njive, dubja plodna
Rojne pčele, stada ciela.

Tiem pospiešmo moji mili,
Ki resite ove strane,
U slobodi sladkoj stane,
Čiem ste u miru obljubili;

U jedinstvu, u ljubavi
Neka draži dan izlazi,
Ovdje našiem skladniem glasi
Sloboda se draga slavi.

O liepa, o draga,
O sladka slobodo!
Dar u kom sva blaga
Višnji nam bog je dó!

Ivan Gundulić 1588–1638

Z o r a.

Zoro liepa, zoro biela.
Zlatniem stupom nebo uresi,
Zrak objavi,
Dan donesi.
Hodi vedra, hod' vesela.
Ljubovnika starca ostavi.

Bog sunčani stavio je
Zlatnu uzdu svoim konjima,
Jur iz mora zrake svoje
Meće i k nebu put uzima.
Da sne izagna tamne svima,
Otvorene trepte oči,
Prostri, prostri zrak s istoči,
U kom nam si dan doniela!

Zoro liepa, zoro biela,
Zlatniem stupom nebo uresi,
Zrak objavi,
Dan donesi,
Hodi vedra, hod' vesela,
Ljubovnika starca ostavi.

Noć s mjesecom i zviezdami,
Skupiv tmastu svu koprenu,
Drugo nebo svoim igrami
Ide uresit noseć sjenu;
Cviet, na busu ki 'e zelenu,
Sunce prosi, rosu pita;
Hodi draga, hod' čestita,
Zemlja te se uzželjela.

Zoro liepa, zoro biela
Zlatniem stupom nebo uresi
Zrak objavi,
Dan donesi,
Hodi vedra, hod' vesela,
Ljubovnika starca ostavi!

Tih kladenac romoneći
Zove svietlost dana draga,
Slavić perja sva čisteći
Vrhu gnjezda pjesni slaga,
Na pršanje hladka blaga
Sladko trepti vrh od mora,
Tance vode vile od gora'
Reseć cviećem vedra čela.

Zoro liepa, zoro biela
Zlatniem stupom nebo uresi,
Zrak objavi,
Dan donesi
Hodi vedra, hod' vesela,
Ljubovnika starca ostavi!

Ivan Gundulić 1588–1638.

Sila ljepote.

Kad ona izidje vesela u slavi,
Koja me ljepotom ljuveno zatravi:
Zamukne svaka stvar, rieke se ustave,
A ptice svakoje treptit se priprave;
Nu kada besjedeć koj govor stat pravi,
Sva višnja nebesa na nje rieč ustavi;
Kad li oči nje svrne, takmenja kojim ni',
Užiže, umara, razčinja i kopni.

Dinko Ranjina 1536–1607.

Vilin grad.

Grad gradila biela vila
Ni na nebu, ni na zemlji,
Neg na grani od oblaka;
Na gradu je troje vrata,
Jedna vrata od skrleta,
Druga vrata od bisera,
Treća vrata suhog zlata.

Što su vrata od skrleta,
Na ta vila kćer udava,
Što l' su vrata od bisera,
Na ta vila ženi sina;
Što li vrata suhog zlata,
Na ta vila sjedi sama.
Vila gleda u oblake,
Gdje se munja s gromom igra,
Mila sestra sa dva brata,
A nevjesta s dva djevera:
Munja groma nadigrala,
Mila sestra oba brata
I nevjesta dva djevera,
A to milo vili bilo.

Narodna srbska.

Ljudski život.

Ah sad imam pamet hitru,
Sve je, što sviet gleda i dvori,
Na ognju vosak, dim na vîtru,
Snieg na suncu, san o zori,
Trenuće oka, striela iz luka,
Kiem potegne snažna ruka.

Ah nij život ljudski drugo,
Neg smućeno jedno more,
Neg plav jedna, koju dugo
Biju vali kako gore,
I sred ovieh netom tmina
Čoek se rodi, mriet počina.

Bježi kud znaš; što hoć', čini;
Zapad i istok vàs obhodi,
I bezkrajnoj po pučini
Sviet kružeći Indije brodi;
Krij se u jame gorskieh hridi,
Smrt svuda te slîdom slîdi.

Smrt negleda ničje lice,
Jednako se od nje tlače
Siromaške kućarice
I kraljevske te palače:
Ona upored meće i válja
Stara i mlada, roba i kralja.

Vedre krune, težka rala
Jednom kosom ona slama,
Liepost, blago, snaga i hvala,
Sve je pred njom na ognju slama,
Gluha i sliepa bez obzira,
Kud prohodi, sve satira.

Mru kraljevstva, mru gradovi,
I njih plemstvo trava krije;
A jer umrli život ovi,
Čoek u srcu miran nije;
A svaki dan vidi očito
Da nie ništar vjekovito.

Što je bilo, prošlo 'e veće,
Što ima biti, još nie toga;
A što 'e sada, za čas neće
Od prošašća ostat svoga:
Na hipu se vrieme vrti,
Jedan hip je sve do smrti.

Ivan Gundulić 1588—1638.

Zdrava Marijo!

Zdrava, o puna svih milosti,
Koju dvorit raj uživa!
S tobom gospod svih krieposti
Nahodi se i prebiva.
Ti bi srećna i blažena,
Pak i bit ćeš u vîk vîka;
Vrh djevica' svih i žena'
Ljudska i božja ti si dika.

O blažena dievo, koja
Kraljica si svega svieta,
Blažen i plod, koji tvoja
Čista rodi utroba sveta.
Božja majko, sladka nada
Ti si svijeh nas griešnika';
Ah moli se za nas sada,
I pri svrsi našeg vîka!

Gjon Palmotić 1606—1657.

Magnificat anima mea Dominum.

Duša moja u veselju
Veličanstva božja poje,
U mom dragom spasitelju
Raduje se srdce moje.

On s nebesa blag pogleda
Na me slugu poniženu,
Čim narodi unaprieda
Svi će mene zvat' blaženu.

Čestitu me toli učini,
Da nije druge čestitije,
Onoj moći i svetinji
Čijoj slike nigdje nije.

Od plemena do plemena
Božju milost uživaju
Čeljad srdca umiljena,
Koji od boga straha imaju.

Svemoguće njegve desne
Vlast bezmierna, ka sviet stvori,
Glase ohole i obiesne
Poplesane na tle obori.

Mogutnike usione
Sa gospodstva smače i dignu,
A snižene i priklone
Na mogućtvo pouzdignu.

Ubogima jošt' udieli
On dobara' svakih množtvo,
A bogatih družbu uevieli,
I dovede na ubožtvo.

Najposlije sina svoga,
Od kog stvari draže neima,
Za odkup sužnja svieta ovoga
Hotje poslat umrlima.

Milosrdje neizrečeno
I ljubav ga vruća usili,
Izraelovo da koljeno
Darom rajskijem pomili.

On Adamu, slugi svomu
Sreće obeća podat ove,
I svem rodu čestitomu
Kî je od krvi Abramove.

Gjon Palmotić 1606–1657.

Petru Zrinjskomu.

Bane Petre prehrabreni,
U komu se sdruža ujedno
U velikoj dici i cieni
Pamet znana, srce vriedno.

Ti knjižniče, sam dostojno
Strašni uz romon trublje vrle
Uzdigo si ime bojno
Na visine neumrle.

Liepe sreće, srećna bića,
Komu je dano po sve vîke,
Dalek stati od zabića
Pod sjen tvoje lovorike.

Nestraši se od vremena,
Ni zavidi ničjoj slavi
Oni, čija uspomena
U pisma se tva postavi.

Znanja od tvoga kako prima
Zakon zemlja, koju vladaš,
Tako oružjem i pjesnima
Smrt s životom reć bi skladaš.

U krug svieta svud okolo
Gdje dan svane, gdje opet gine,
Slovjenski si zvan Apolo,
Marte od sve pokrajine.

Tvoga imena, tvoje sjene
Trepti istok, svak se boji,
I tva kriepost te je od ciene,
Da kraljevat sviet dostoji.

Koje vojske od istoka,
Ke li sprave nesmiljene,
Na trenuće tvoga oka
Bješe u čas potlačene!

Na pogubu turskieh kraja
Inostrane pute probi,
Zemlju oplieni ljuta zmaja,
Dodje, vidje, sve predobi.

Čuj, hrvatska pokrajino!
Pače vàs sviet neka sliša,
Što obećava sad istino
Nebo, — i mene reć nadiša:

Vidim smrtnom u bliedilu
Turski mjesec, gdje zapada,
Za uvjek stati u tamnilu,
I neizteći već ni kada.

Zrinjsko sunce njega tjera,
U istoku da pogine,
Da se utopi š njim nevjera
Crna mora sred pučine.

Vidim bojne sred potjere
Gdje stieg carski na tlih pada,
Gdje se drugi s križem stere
Vrh bieloga Carigrada.

Ja narekoh, što ima biti,
A ti nastoj, slavni bane,
Da se budu izpuniti
Sgode od mene naricane.

Tva sviest znana tebe uzvisi.
Vrh svih časti svieta ovoga,
O tvom svjetu diha i visi
Narod puka hrvatskoga.

Vladko Menčetić † 1666.

Zadru gradu.

§unce mi se diči zrakom,
A mjesec je svjetal mrakom,
Danicom se hvali zora,
A pučinom sinja mora,
Kad je tiho kako mlîko,
Zadre grade naša diko!

Pokojna je ljeti zemlja,
Kad joj oblak rosu pelja,
Na čovjeku nij zla volja,
Kad pšenicom rode polja,
Veselje ga jame nîko,
Zadre grade naša diko!

Radostno je premaljeće,
Gdje miriša drobno cviećе;
Tak oholo paun sîdi,
Ohol sebe kada vidi,
Perje šaro i razliko,
Zadre grade naša diko!

Dobar vojnik prime slavu
I visoko nosi glavu,
Kada dobra konja jaše,
I zlaćenu sablju paše,
I oružje svoje britko,
Zadre grade naša diko!

Sve stvorenje po naravi,
Ča mu 'e ljubko, tim se slavi,
A Primorje Zadre tobom,
Zač si slavan ti sam sobom,
Od mudrosti prez dna rîko,
Zadre grade, naša diko!

Maslinice grane gojiš,
A javoru ti nastojiš,
Čim se glava tvoja kruni,
Da t' se biser ne otruni;
To nam čudo nij' veliko
Zadre grade naša diko!

Ti nemariš tvrda mraza,
Ni srdita ljut obraza;
Poznat hoće, ki ti priete,
Kada lice s licem srete,
Od Rimljanov starih sliko,
Zadre grade naša diko,
I Atene sva priliko!

Gjure Barakovič 1614.

Riba i djevojka.

Djevojka sjedi kraj mora,
Pak sama sebi govori:
„Ah! mili Bože i dragi,
„Ima l' što šire od mora?
„Ima l' što duže od polja?
„Ima l' što brže od konja?
„Ima l' što sladje od meda?
„Ima l' što draže od brata?“
Podigla glavu iz mora
Riba, pak djevi govori:
„„Djevojko luda budalo!
„„Šire je nebo od mora,
„„Dulje je more od polja,
„„Brže su oči od konja,
„„Sladji je cielov od meda,
„„Draži je dragi od brata.““

Narodna srbska

Bugaršćica.

Cvilu to mi cviljaše drobna ptica lastavica,
Ona mala ptica.
Ona cvilu cviljaše Zadru gradu napred vratiu
Ona mala ptica.
Biše mi se cvileći drobna ptica zakasnila,
Ona mala ptica,
Jer ju biše pustilo žarko sunce na zapadu,
Onu malu pticu.
A biše ju zaskočio sjajni mjesec na istoku,
Onu malu pticu.
Ali ono ne biše drobna ptica lastavica,
Ona mala ptica;
Neg mi ono biše bila stara majka Ivanova,
Majka Margarita.
Ona majka klikovaše sinka svoga i brajenka,
Majka Margarita.
Na nju mi je našetala bîla vila planinkinja
Ona bîla vila.
Ter mi sjede bîla vila staroj majci besjediti
Majci Margariti.
„Ča mi tako cviluješ stara majko Ivanova,
Majko Margarito?
Koja ti je nevolja grozne suze proljevati
Majko Margarito?“
Sjede to mi stara majka bîloj vili besjediti,
Majka Margarita:
„Ostav' me se bîla vilo, jadi te se ostavili,
Planinkinjo vilo!
Dvie su meni ljute rane na mojemu željnom srcu
Planinkinjo vilo!
Obie su mi jadovi! Ljute rane otrovane
Planinkinjo vilo!
I ovo ih nemogu jadna majka preboljeti
Posestrimo vilo!
A ove su ljute rane na mojemu željnom srcu
Posestrimo vilo!

Ja t' sam majka imila mladâ Petra bratca moga
Posestrimo vilo!
A Ivana hranila mila sinka od srdašca,
Jadno mlado diete;
I kad sam ih jadna bila do viteštva dohranila
Posestrimo vilo!
Po njih mi je svjetla zora od istoka poručila
Posestrimo vilo!
Obih sam ih jadna majka svietloj zori odpravila
Majka Margarita.
Da li evo ne znadem za njih smrti ni života
Vilo posestrimo!
Neg su mi se zli biljezi jadnoj majki ukazali,
Majci Margareti,
Gdje se gavran vijaše nad merli od Zadra grada.
Ona crna ptica.
A bjehu mu crna pera sva od krvi ustrapana,
Onoj crnoj ptici.
Sjela sam ga jadna majka kumiti i bratimiti,
Onu kobnu pticu:
Kaži meni gavrane to biljege od istine,
Ptice zlokobnice!
A ja ti se jadna majka vîrom mojom obituju,
Moj crni gavranče!
Da ti hoću trudna pera sva suzami prohladiti,
Ptice zlokobnice!
Da li nehtje na mene kada ptica ni gledati
Ona huda ptica.
Nego to mi odleti u planinu, crnu goru
Ona huda ptica.
Mene majku ostavi grozne suze prolijući
Majku Margaritu.“
Sjede to mi bîla vila staroj majci besjediti,
Planinkinja vila:
„Ovo ću te stara majka radi boga upraŝati,
Majko Margarito!
Ako bi ti obadva turske uze dopadnuli
Majko Margarito!
Kojim bi jih odkupom iz tamnice izkupila,
Majko Margarito?“

Sjede to mi stara majka biloj vili besjediti,
Majka Margarita:
„Ako su mi bîla vilo turske uze dostignuli,
Posestrimo vilo!
Lasno ću ih jadna majka iz tamnice izkupiti
Posestrimo vilo!
Za bratca ću mojega dati moju rusu glavu
Posestrimo vilo!
A za sinka Ivana živim ognjem izgoriti,
Za to mlado diete.“
Sjela mi je bîla vila staroj majci besjediti
Majci Margareti.
„Nisu ti ih stara majko turske uze dopadnule,
Starice neboga!
Da li ću ti istinu jadna majko povidati,
Starice neboga!
Bratca ti je obljubila mlada moma Grkinjica,
Majko Margarito!
Ter ti ga je napojila mrzle vode zabitljive
Starice neboga!
Da se nigdar od tebe svoje sestre ne spomene,
Majko Margarito!
A kada si od sebe sinka svoga odpravila,
Ono mlado diete,
Onda se je u tebi srdašce skamenilo
Starice neboga!
Jer kada mi on dodje u primorje valovito,
Ovo mlado diete,
Na njega se namjeri lîpa Cvîte primorkinja,
Na to mlado diete,
Ova vienac vijaše od primorja vilovitâ
Mlada primorkinja;
Ondje mi se oni bjehu očicami sagledali
Mladi i gizdavi,
Očicami sagledali, a srdašci saljubili
Mladi i gizdavi,
Biše mi ga lîpa Cvîte onim viencem okrunila,
Ono mlado diete;
Da se nigdar nikadare k tebi majci ne zavrati,
Starice neboga!

Cvili majko i žali i prolivaj grozne suze
Majko Margarito!
I da ti se nikadare od suz' lišca neosuše
Majko Margarito!
Nit ćeš bratca dozvati nit ćeš sinka dočekati
Starice neboga!"

Hrvatska narodna iz XVI. vieka.

Epigram.

Najgušće žestoke
Jele vjetri viju,
Višnji turnji gorke
Već mahe pojimlju,
I gore visoke
Najveć strieli biju,
U doline nizoke
Trieski nedospiju.

Knez Petar Zrinjski † 1671.

Sigetski Zrinjski Miklouš.

O Hektor čestiti, Troje obranitel!
Ja sam obraniti slavni Siget hotel,
I pod njim umrîti.

Pokazah poganu, posvud velikomu
Protiva Turčinu Jehovi zmožnomu,
Da sam znal služiti.

Prij' sam htil izliti do kaplje krv moju,
Nego zakratiti dičnu viernost v boju
I žitak pustiti.

Knez Petar Zrinjski † 1671.

Napitnica.

Nek vam prodje miso nujna,
Toči čašu vina rujna,
Da se srce razveseli;
Dobra volja k nam priseli.
Što težaci pridjeluju,
Nek ležaci nasladjuju.

Vitezovi da ste zdravi,
Vrla sreća vama rabi,
Haj pri stolu gospodskomu,
Na mejdanu jnnačkomu;
Mužovire bog ubio
A pravične počastio!

Desna ruka koplje lomi,
Dobra volja srce goni;
Hajdemo se veseliti,
Pehar vina izroniti.
Mi dva vam dvim naklanjamo,
S napitnicom pozdravljamo.

Koji koga ljubi u biću,
Zagovori u nebiću:
A za hrptom koji hudi,
Kučka mati njemu budi.

Grla naša bolj' pripravmo,
Do trećega ne ustavmo;
Nek zdravica obhajuje,
Jedna drugu dostiguje;
A spomenak da nezgine
Sve kršćanske pokrajine,
Bog je čuvaj i potvrdi,
Poganina pak sateri!

Frane knez Frankopan + 1671.

Opomena čovjeku.

Nij za drugo na 'vom svîtu
Čovjek stvoren od ruk boga,
Kad mu dušu plemenitu
Da sred raja zemaljskoga,
Neg da ovdje tako hodi,
Tako žive i putuje,
Da se u smrti práv nahodi,
I da u nebu gospoduje.

Zač bog stvori moge staze
Mnoge pute i načine?
Neg da po njih ljudi plaze
Do nebeske domovine.
Zato knjige, zato pisma,
Zapoviedi i zakoni
Poda, da koj ide š njima,
Viečnu radost mu nakloni.

Prvi puti lahki bihu
Pred sagriešenjem naravi,
Ali sada zarastihu
Ko ledina u dubravi;
Nit se more u raj nebeski
Bez pastira i vojvode,
To učiniše griesi težki,
Koji krivim putem vode;
Ki sakriše put pravični,
Koga s križa Isus kaže;
Ponudkujuć on krivični,
Koji nieme stvari traže.
Obrati se o čovječe!
Obrati se, jur si dosta
Dosad bludil nevjerniče
Sbog življenja tvoga prosta.

Kata kneginja Zrinjska 1625–1673

Dragoljub.

Bud mi Fili dopušteno
U viernosti,
Poniznosti
Cviet naklonit umiljeno.

Dragoljub je ime cvietu
Rad dragosti,
Rad vriednosti
Dobro znano svemu svietu.

Al razmisli to stvorenje,
Zašt je bielo,
Kad je zrelo:
Vriedno spoznat ćeš znamenje:

Jer bjelućom navještuje
Da ljubeznost
I jedinost
Čisto srce potrebuje.

Što su mnogi pak zvončići,
Znamenuju,
Da vezuju
U ljubavi ko lančići.

Zato prosim cviet nastavi,
Koga gledeć,
Drago misleć
Vierna sluge nepozabi.

Vjeruj, Fili da te služi
Ne himbeno,
Već srčeno
Koj ti šalje dragoljubi.

Franc knez Frankopan † 1671

PANNEMAKER - DOMS f.

Ljubavno proljeće.

Kada cviete moj ljuveni
Ukažeš mi lice bîlo,
Premaljeće tada 'e meni
Preveselo i premilo.

A kada li s mene obratiš
Zrak vedroga od pogleda,
Ljeto u zimu oštru obratiš,
Punu sniega mraza i leda.

Tim kad bi mi nebranila
Sve dni gledat lica cvieće,
Viek ne bi mi zima bila,
Neg svedj drago premaljeće.

Ivan Bunić Vučičević 1630.

Dragina usta.

Preliepe, o premile,
Usti drage i rumene
Ljubko ti ste zamamile
U razbludi željna mene!

Gdje to drago vaše cvieće
Ubirano, i u komu
Uzgoji ga premaljeće
Svom istoku ljuvenomu?

Ah da može ikad biti,
Da mi duša prem vesela
Može iz vas med kupiti
Zatvorena drobna pčela?

Vi ste, usti drage, meni
Koljevčica obljubljena,
Gdje se uzhrani smieh medeni
I s njim riečca razbljudjena:

Vi perivoj izabrani
Jeste od ruže prerumene,
Ljeti i zimi ka cteć rani,
Sred ke cielov niče i zene:

Vi palača prebogata
Slavna raja ljuvenoga,
Vi obilna jeste plata
Moje službe, truda moga.

Ivan Bunić Vučičević 1630.

Tužba.

Tu mi reci vjerenice,
Jutros cvieće kadno braše,
Tko rumeno tvoje lice
I vrat bieli cjelivaše?
Ali cieniš cieć prikora,
Da te niesam ja vidio,
Gdje te bješe on sakrio
Jednom sjencom od lovora?

Razpuklo se srce tvoje,
Kako no se razpadahu
Ove plačne oči moje,
Kadno tebe s njim gledahu.
U vjetar li rieči stavi,
Ka s'mi kletvom govorila,
Da na niednoj već ljubavi
Nebi moju promienila?

Da toli ti rieči bješe
S mislim, s srcem razdieljene,
Tere takim slovom htješe
Prevariti tužna mene?
Ja sam mnokrat moljen bio,
Da ku drugu vil obljubim,
Ma nikadar nisam htio,
Mladu tebe da izgubim.

Jer je bila ljubav moja
Kriepka u srcu mom odveće,
A ne kako vjera tvoja,
S kojom svaki vjetar kreće.
Ah zlo žensko obećanje!
Ma prem čovjek zločest oni,
Koj u ženu sve ufanje
Od ljubavi sve nasloni!

Marin Burešić 1510–1560.

Marko Kraljević i sokó.

Razbolje se Kraljeviću Marko
Pokraj puta druma junačkoga,
Više glave koplje udario,
A za koplje Šarca privezao,

Još govori Kraljeviću Marko:
„Tko bi mene vode napojio,
Tko li bi mi hladak načinio,
Taj bi duši mjesto uhvatio.“
Tu dopade sokó, ptica siva.
U kljunu mu vode donosio,
Pa je Marka vode napojio;
Nad Markom je krila razkrilio,
Pa je Marku hladak načinio;
Još govori Kraljeviću Marko:
„O sokole, siva ptico moja!
Kakvo sam ti dobro učinio,
Kad si mene vode napojio,
I kad si mi hladak načinio?“
Sokó ptica odgovara Marku:
„Ne budali, Kraljeviću Marko!
Kadno bjesmo na Kosovu bojnom,
Težki bojak mi s Turci trpljesmo,
Onda Turci mene uhvatiše,
Oba moja krila odsjekoše;
Ti si mene uhvatio Marko,
Metnuo me na jelu zelenu.
Da me turski konji ne sataru,
I junačka mesa nahranio,
I crvene krvi napojio;
Tu si mene dobro učinio.“

Narodna srbska.

Vila ostarana.

Ja sam ona, koju u slavi
Njegda vidjet svak željaše;
Pod moju se vlast davaše
Svak za sužnja u ljubavi.
Ja s naravi moje prike
Ne smilih se na njih službe,
Neg pogrdih plač i tužbe
I nevoljne ljubovnike.

A sad moje rad nevolje
Nije ufat naći mira,
Gorkost huda gdje me tira
I ma starost gdje me kolje.
Ah moi danci, ke izgubih!
Ter me ubija njih uspomena,
Kad ja draga, ja ljubljena
Za nesreću mu ne ljubih.

Tad sviem bješe moja mladost
Slavna, liepa, draga i mila,
Duša od duše, čast od vila,
Mir, ufanje, dika i radost.
Sve to izgubih, vaj, zaludu.
Jer se dobro neznah prije,
A nastojat sad moć nije,
Meni ovakoj na razbludu.

Na svietu se viek ne reci
Tuga, ka se meni sgodi
Nit se vili kojoj godi
Viek ovaka žalost steci.
Uživajte vile ine,
Čiem možete, s dobrom česti,
Prije neg vas bude sresti
Vrieme, pred kiem liepost gine.

Jao vrieme se nepovraća;
Nie mom lieka nepokuju:
Jer neharnost staru moju
Neharnosti svak mi plaća.
O lieposti ma predraga
Kô pomrča, sunce jasno!
Sad se kajem, ali kasno:
Kajanje mi ne pomaga.

Šimo Zlatarić 1620.

Njedrima drage.

O sniežane prsi izbrane
Obljubljene me gospoje,
Prsi mile, prsi bîle,
Ljubko dobro svako moje!

Vi ste pravi stan ljubavi,
U kom carstvo svoje drži,
Gdje s dragoće i bieloće
Striela srca duše prži.

Vi ste rieka biela od mlieka,
Po koj žudim svedj broditi,
I vesela, gdje bi uzela
Ma se duša utopiti.

Vi držite vilovite
One od sniega liepe gore,
Ke su stiene prem ledene,
A sva srca željno gore.

O veseli ljeri bieli,
Moje liepe mile prsi,
Perivoji dragi moji,
U kieh mladost ma se smrsi.

Oči, hvala vaša 'e mala
Prema prsim razbludnima,
Slavolika slava i dika
Prsima se dati ima.

Vi ste oči od istoči
Dvie zviezde same u sebi,
A u prsieh u ljuvenieh
Svà ljepota jest od nebi.

O rumene, o ljubljene
Usti i vi se nedičite;
One mile vas dobile
Jesu prsi plemenite.

Ruže, cvieća od proljeća
Samo imate sred dragoće,
Prsi tvoje dušo goje
S zornim cviećem zrelo voće.

Nu ljubice, ma diklice,
Čim ja hvalim, ti si skrila
Prsi mile i prebîle; —
Što si mi se zasramila?

Ivan Bunić Vučičević 1630.

Gospodji na daleko.

Odkad me je ostavila
Pregizdava tva ljepota,
Živem tužan bez života
I bez duše, dušo mila!

Ginem, sahnem, gasnem, blîdim
Ranjen tugam bezbrojnieme,
Misleć kad će doći vrieme
Ma Ljubice, da te vidim.

I razmišljam, da jednako
Nije biće moje i tvoje;
Ja umiram o gospoje,
A ti uživaš dobro svako.

Ti uživaš u radosti,
Vode, dubja i zeleni:
A ja kunem, vajme meni,
Me nezgode, me žalosti,

Ke mi skrovna želja uzroči
Jesam li ti u milosti:
Al sam dalek tvôj lieposti
Tako od srca kako od oči.

Ah da mogu krila od ptice
Po ljuvenom čudu steći,
Za u tebe doć leteći
Uzdisana ma božice!

Nu poklje mi po naravi
Nije to dano, moj pokoju,
Posilam ti dušu moju
Na krilich od ljubavi.

Ignjat Gjorgjić 1675—1737.

Slici svojoj u ruci gospoje.

Počestita sliko moja,
Puna sreće neizrečene,
Tebe liepa ma gospoja
Hoće uza se, neće mene.

Tebe uza se mrtvu uživa,
Jer sam mrzeć ja nje dici:
Neće s sobom mene živa,
Neg li u mrtvoj mrtva slici.

A ja dalek nje uresa
Mrem želeći, da mi sine,
Sličan suncu od nebesa,
Zrak lieposti nje jedine.

Znam smrt moju ona žudi:
Tiem na cvile me skončane
Neće sladkoj u razbludi
Nje ljepota da se gane.

Ah da s tobom mogu ikako
Ma se sliko promieniti,
I uzdržan i ja tako
Nje prebielom rukom biti,

U smrtnoj bi meni muci
Vratila se duša živa,
Kad bih bio u onoj ruci,
U koj život moj prebiva.

Ignjat Đjorgjić 1675–1737.

Srce stravljeno.

Sinaj, brače, cviet rumeni,
Koj ima liepost lica tvoga,
Odkrit će ti plam ljuveni
Moga srca stravljenoga.

On bez zraka sunčanoga
I bez zornieh ruža vene,
Tvoga uresa bez liepoga
Smrt skončava tužna mene.

On će tvoga usred krila
Srećni život ostaviti,
Ma bi prem smrt srećna bila
U tvom krilu moć umrîti.

Ivan Šiškov Gundulić 1677–1721.

Najteža pokora.

Dodje papi mjesta u sveta,
Jednom griešnik nad sve ine.
Iz dalekieh strana svieta
Odkrit težke sve krivine.

Najpre izusti grieh ovaki:
„Nevjerovah ja u boga,
Još djelovah grieh opaki,
Jere ubih ćaćka svoga:

I ne bi mi to zadosta:
Da se kajem po sve vîke,
Ništa sveto po men osta,
Mnoge pobih redovnike.

Sveti otac, koj sve vlada,
Za ga od grieha odriešiti,
Pokoru mu poda tada,
Da se bude oženiti:
Može li se veća i gora
Neg s' oženit nać pokora?

Fran Getaldić XVII. vieka.

Ljubi!

U sunca istok cviet, koji se
Tak ljepotom svom dičio,
Jedva u zapad rumeni se,
Jedva poznaš cviet da 'e bio,
Jedva u tomu još svenuću
Vidiš liepost svu bjeguću.

A što je ino neg cviet slabi
Liepost, vilo, tva sunčana,
Koju vrieme kosi i grabi
U pohodu kratkieh dana,
I ka ostane jedva u sjeni
Il u slaboj uspomeni.

Zato, vilo, spomeni se
U svenuću cvieta ovoga,
Da pod suncem sve gubi se,
Sve mieni se bića iz svoga:
I da liepost tva se gubi;
Ljubi zato, tko te ljubi.

Ivan Šiškov Gundulić 1677—1721.

Jedjubka gospoji.

Ti si, gospo, jošće dikla,
To svak vidi, premladjana,
Liepa, sladka. sva gladjana,
Kako ružin cviet iznikla.
Na oči te svak raznosi,
Svakomu si draga i ljubka.
Od svakoga zna Jedjubka,
Da se plemstvo tve pronosi.

Ako t' mladost to uzroči,
I prvo su mlade bile,
Ke su u potaj' već ljubile
Drazih svojih, neg svojih oči.
Ako t' liepost to podaje,
I prije su bile lîpe,
Ke su na smrt svoje kipe,
Dale, a dragim život daje'.

Ako l' plemstvo to jer tvori.
I poprie su i kraljice
Motale se u oganj nice,
Da ih s dragim pored gori.
K tomu i sada, ke su u svietu,
I do konca ke će biti,
Vazda hoće sve ljubiti,
Ne cieneći smrtnu prietu.

Nu i ti odsad, moja vilo,
Čim si u sjanju od proljeća,
Pospieši se, tvoja cvieća
Brat za rana brzo u krilo.
Prvo ner im bude pasti
Iz nenadi mržne dane,
Jer kada nanj sunce grane,
Sva će činit sela opasti.

I rec, da ti sama uzmožna
Nis protivit svôj naravi,
Ni već živit bez ljubavi,
Kôj su svieta sva podložna.
Kako brštan stabla dúbi
Grli, a golub golubice,
Ljubi tako. ma danice,
Viek te drag tvoj grli i ljubi.

Pelegrinović Mikc 1530–1570.

Svjetska slava.

O kako svjetovna hitro hodi slava,
Zajutra je sieno, što je danas trava.

Atanasij Georgićević 1580–1640.

Kosovka djevojka.

Uranila Kosovka djevojka,
Uranila rano u nedjelju,
U nedjelju prije jarka sunca,
Zasukala bijele rukave,
Zasukala do bielih lakata,
Na plećima nosi hljeba biela,
U rukama dva kondira zlatna,
U jednome hladjane vodice,
U drugome rumenoga vina;
Ona ide na Kosovo ravno,
Pa se seće po razboju mlada,
Po razboju čestitoga kneza,
Te prevrće po krvi junake;
Kog junaka u životu nadje,
Umiva ga hladjanom vodicom,
Pričešćuje vinom crvenijem
I zalaže hljebom bijelijem.
Namjera je namjerila bila
Na junaka Orlovića Pavla,
Na kneževa mlada barjaktara,
I njega je našla u životu.
Desna mu je ruka odsječena
I lijeva noga do koljena,
Vita su mu rebra izlomljena,
Vide mu se džigerice biele;
Izmiče ga iz te mloge krvce,
Umiva ga hladjanom vodicom,
Pričešćuje vinom crvenijem
I zalaže hljebom bijelijem;
Kad junaku srce zaigralo,
Progovara Orloviću Pavle:

„Sestro draga, Kosovko djevojko!
Koja ti je golema nevolja,
Te prevrćeš po krvi junake?
Koga tražiš po razboju mlada?
Ili brata ili bratučeda?
Il po greku stara roditelja?“

Progovara Kosovka djevojka:
„Dragi brato, delijo neznana,
Ja od roda nikoga netražim:
Niti brata niti bratučeda,
Ni po greku stara roditelja;
Mož' li znati delijo neznana,
Kad knez Laza pričešćiva vojsku
Kod prekrasne Samodreže crkve
Tri nedjelje trideset kaludjera?
Sva se srbska pričestila vojska,
Najposlije tri vojvode bojne:
Jedno jeste Milošu vojvoda,
A drugo je Kosančić Ivane,
A treće je Toplica Milane;
Ja se ondje desih na vratima,
Kad se šeta vojvoda Milošu,
Krasan junak na ovome svietu,
Sablja mu se po kaldrmi vuče,
Svilen kalpak, okovano perje,
Na junaku kolasta azdija,
Oko vrata svilena marama;

Obazre se i pogleda na me,
S sebe skide kolastu azdiju,
S sebe skide, pa je meni dade:
Na djevojko kolastu azdiju,
Po čemu ćeš mene spomenuti,
Po azdiji, po imenu mome:
Evo t' idem poginuti dušo,
U taboru čestitoga kneza;
Moli boga, draga dušo moja,
Da ti s' zdravo iz tabora vratim,
A i tebe dobra sreća nadje,
Uzet ću te za Milana moga,
Za Milana bogom pobratima,
Koj je mene bogom pobratio,
Višnjim bogom i svetim Jovanom,
Ja ću tebi kum vjenčani biti. —

Za njim ide Kosančić Ivane,
Krasan junak na ovome svietu,
Sablja mu se po kaldrmi vuče,
Svilen kalpak okovano perje,
Na junaku kolasta azdija,
Oko vrata svilena marama,
Na ruci mu burma pozlaćena,
Obazre se i pogleda na me,
S ruke skide burmu pozlaćenu,
S ruke skide, pa je meni dade:
Na, djevojko, burmu pozlaćenu,
Po čemu ćeš mene spomenuti,
A po burmi, po imenu mome;
Evo t' idem poginuti dušo
U taboru čestitoga kneza;
Moli boga, moja dušo draga,
Da ti s' zdravo iz tabora vratim,
A i tebe dobra sreća nadje,
Uzet ću te za Milana moga,
Za Milana bogom pobratima,
Koj je mene bogom pobratio,
Višnjim bogom i svetim Jovanom;
Ja ću tebi ručni djever biti. —

Za njim ide Toplica Milane,
Krasan junak na ovome svietu,
Sablja mu se po kaldrmi vuče,
Svilen kalpak okovano perje,
Na junaku kolasta azdija,
Oko vrata svilena marama,
Na ruci mu koprena od zlata;
Obazre se i pogleda na me,
S ruke skide koprenu od zlata,
S ruke skide, pa je meni dade:
Na, djevojko, koprenu od zlata,
Po čemu ćeš mene spomenuti.
Po kopreni, po imenu mome:
Evo t' idem poginuti dušo
U taboru čestitoga kneza;
Moli boga, moja dušo draga,
Da ti s' zdravo iz tabora vratim,
Tebe, dušo, dobra sreća nadje,
Uzet ću te za viernu ljubovcu.
I odoše tri vojvode bojne,
Njih ja danas po razboju tražim."

Al besjedi Orloviću Pavle:
„Sestro draga, Kosovko djevojko!
Vidiš, dušo; ona koplja bojna,
Ponajviša a i ponajgušća,
Ondje j' pala krvca od junaka,
Ta dobrome konju do stremena,
Do stremena i do uzendjije,
A junaku do svilena pasa
Ondje su ti sva tri poginula,
Već ti idi dvoru bijelomu,
Nekryavi skuta i rukava.
Kad djevojka saslušala rieči,
Proli suze niz bijelo lice,
Ona ode svom bijelu dvoru;
Kukajući iz bijela grla:
„Jao jadna! hude ti sam sreće!
Da se, jadna, za zelen bor hvatim,
I on bi se zelen osušio."

Narodna srbska.

Popjevka putnika.

Ne čin', da tvoj um zamiera,
Ni od ciene imaj mnoge
Čista zlata svjetle stoge,
Drazieh očac i bisera,
Ni dvorove, ni razblude,
Sve kraljevske ni oblasti:
Odji taštiem da se časti
I blaženstvu takom čude.

Neg čin', da si miran s bogom,
I da tvoja jest ugodna
Kuća mala, njiva plodna,
O čem živit mož s razlogom.
Svakim dobrom obiluje,
Tko bogatstva i visine
Ljudske držeć za taštine,
Sviesti oholom pogrdjuje.

Ti car da si i da veće
Blago imaš neg kralj Mida.
Rob si dokle zapovida
Tvrda želja imat veće,
Zla nakazna i prokleta
Gora od svieh, ke pošila
Iz utrobe vrla spila
Hudieh duhov, sviet da smeta:

Bježi od nje! Život bježi
Naš i gine i vidj kako
Smrt nas hara, ter jednako
Bogat i ubog mrtav leži."
Tako zorom pripjevaše
Tudjin čovjek u dubravi,
Za ukazat život pravi
Svomu, ki š njim putovaše.

Dominko Zlatarić 1556–1610.

Mladici pod čeminovim vlencem.

Ako nebo sliku milu
Kaže u sebi, kom se gizda,
Pokrivenu u svjetlilu
Bielim cviećem drobnih zvizda:

Tako nebo od istoka
Skriveno je ljepše opeta,
Liepo nebo lica tvoga
Drobnim zviezdam bielih cvieta.

Ignjat Gjorgjić 1675–1737

Kriesnica.

Trudnom svietu noć na lice
Vrgla bješe sjenu blîdu;
Da ljuvezni potajnice
Na svoj tančac zviezde izidu.

Ja Ljubicu kod nje dvora
U zabitoj čekah strani,
Kad nje u mjesto sgar s prozora
Bî mi dodan list pisani. —

Mrem od želje za prie znati,
Što mi piše mâ jedina:
Mojoj želji svrhu imati
Nenavidna brani tmina.

Nie pomoći: iza gora
Jasni mjesec još ne iztieče:
Svieće rajskieh od prostora.
Zviezde su mi prem daleče;

A želja me nuka i blazni,
Tak dą skrovna draga slova,
Proštio bih bez bojazni
Na plamenu od trieskova.

Al u cvieću i u travi
Srećnom sgodom meni tada
Krilata se zvierca objavi
Spried zlaćena, svjetla 'zada.

Ulovih je i nad svime
Taj lov držah draži od zlata:
Ter njim svietlit nauči me
Moja ljubav domišljata.

K pismu 'e prinieh, i po njemu
Pomno vodeć plam krilati,
Na tom zraku živućemu
Sve razvidjeh, što htiah znati. —

Ah, da ti je uviek hvala,
O svietnjače pregizdavi,
Od livada zviezdo mala,
Drobna iskro od ljubavi!

Nemogu te, neg hvaliti
Liepa zvierce harnom piesni,
Čiem dostoja pomoć biti
Nepokojnoj môj ljuvezni. —

Urešenje nepriprosto
Ti si od ljeta po naravi:
Dielak sunca za njim osto
Za razgovor cvieću i travi.

Pred tvoim zlatom zlato krije
I sobom se zlato srami;
Tvoj plam zlatnoj u tebi je
Ko u prstenu dragi kami. —

Od zemlje si ti zenica,
Dan ki leti simo i tamo:
Slika mudrieh djevojčica,
Što se u noći kažu samo. —

Svedj kušala cieć dobrote
Dragu radost, zvierce draga:
Mednom rosom dojilo te
Milo nebo, zemlja blaga.

Ignjat Gjorgjić 1675–1737.

Ukor.

Zarekoh se i zahvalih
Ja dobar junak,
Da ja neću nikad poći
Djevojci pred dvor.
Bog navede, konj nanese
Baš dragoj pred dvor,
Kad djevojka ružu bere
U svoj perivoj,
I nazvah joj „Božja pomoć,
Draga i mila!“
Ona meni odgovara:
„Dobar neznani!“
Razsrdih se i razljutih,
Rekoh djevojci:
„Ne znala te majka tvoja!
Kako me ne znaš?

Kamo oni zlatni prsten,
Što ti darovah?
Kamo oni sladki cjelov
Što ti njekad dah?“
Pogledala na rukama,
Nasmjehnula se,
Pak pritrča brže k meni,
Triš me cjelovà,
Darova mi kitu cvieća,
Stavi u njedra,
I reče mi: „Drž miriši
Na mjesto mene.“

Narodna hrvatska iz Dubrovnika.

Vili neharnoj.

ore ore, sije žale,
I hita vjetar plah,
Ufanja i hvale
Tko stavlja u ženah.

Zena je zle ćudi,
Kriepka stat ne može:
Ljudi su prem ludi,
Ki se njoj podlože.

Vienac se njom vije;
I tad se oholi,
Čovjeka kad sbije,
I kad mu odoli.

Ignjat Gjorgjić 1675—1737.

Milo za drago.

jevojčice narančice!
Čija li si ti?“ —
„Ja sam Rada iza grada
Dizdareva kći.“ —
„Ja sam Milić mamni djetić,
Uzmimo se mi!“ —
„Ja sam rada i vesela,
Tek kad hoćeš ti.“

Narodna iz Crne gore.

Gjonu Palmotiću.

Naiskaše dikle znane
Jezika nam slovinskoga,
Koj se od naše stere strane
Čak do mora ledenoga,
Od Febove divne vlasti
Pjevaoca glasovita,
Da Slovina bojnih časti
On razglasi preko svîta.

Začu Febo svoga roda
Molbe tople i snižene,
Posla Gjona, komu poda
Silu lire svo'e medene.
On romonom visokime
Slovinskoga svog jezika
Ljudi vriednih proslavi ime,
Bî čast grada Dubrovnika.

Nu na više zaleti se
Slavna pamet, puna uresa,
Ter u pjesnam oglasi se
Kralja hvalećim nebesa.
Višnji začu svog slavnoga
Sina pjevat slavna dîla,
Koja od znanja umrloga
Viek se nisu dohitila.

Ter u mnogoj kliče slavi:
„Ovaj pjesnik dostojno je
S andjeli se da postavi,
I s njim pjeva pjesni svoje.
Ove lire tak se medno
I visoko romon čuje,
Da umrle sve ujedno
Spjevaoce pogrdjuje.“

To veleći njega uznese
Navrh neba, ter nastani,
Da s nebeskim natječe se
Pjevaocim pjesnik znani.
Već se neboj, Dubrovniče
Zemljotresne strašne sile;
Nova gradja tebi niče.
Uz glas lire toli mile.

Niko Bunić Vučičević 1668.

Pobjeda nevinosti.

Kad se Grga na vojnicu spravlja,
U svojih dvorih nikog neostavlja,
Nego svoju prevjernu ljubčicu
I Žumbriću viernoga služicu.
Jošte Grga dvore neobjaše,
Prične Žumbre Mari govoriti:
„Ljubi mene Grgurova ljubi,
Ljubi mene kako i Grgura!“
„Nebih toga mlada učinila
Za obadva crna oka moja,
Ni za grade moje i Grgove.“
On osedla konja vjevericu,
Pak gre jašuć Grgu na vojnicu.
Grga ga je s dalka zagledao
Tere mu je bliže pošetao:
„Pomoz bože, Grgo gospodine!“
„Dobro došo, Žumbre, vieran slugo,
Je li zdrava moja vierna ljubi?“
„Zdrava, zdrava, bolje bi nezdrava!
Jer je ona dvorane ljubila,
Dvorane je i mene je htjela.“
„Jel istina Žumbre vieran slugo?“
„Istina je Grgo gospodine.“
On podbode svoga vrana konja,
Pa gre jašuć do doma svojega.
Ljuba ga je s dalka zagledala,
Ali mu je bliže pošetala.
„Odstup dalje nevjernice moja,
Odstup dalje, malo 'e žitka tvoga!“
„Pusti reć me do dvie do tri rieči!“
„Nevjernice reci i četiri!“

„U dvoru sam posadila lozje,
A na lozju urodilo grožđje,
Htje ga trgat Žumbre, vieran sluga,
Al ja sam mu mlada besjedila,
Da toga ja nebih učinila
Za obadva crna oka moja,
Ni za grade moje i Grgove.“
Kada se je Grgo uvjerio
Ubi Žumbru, pusti liepu Maru.

Narodna hrvatska sa otoka Krka.

Cjelovi bez broja.

Bivši sad sdruženi
U ljub..o mi dilo,
Razbludnih sto meni
Cielova daj vilo!
I kad ih razum tvoj
Sve sbroji s nova,
Opeta smeti broj
Tih milih cielova.

Da im ni svrha vîk,
Ali da s požude
Nami koj zavidnik
Zavidit nebude.

Pače mi ih, vjeruj, daj
Bez broja na svîti,
Jer malo žudi ih taj
Koj ih može sbrojiti.

Dinko Ranjina 1536–1607.

Smrtna bolest.

Ah što ću, što ću!
Ne spavam noćju,
Srce mi gori,
Muka me mori,
Umrieti hoću
Za tobom dušo!

Narodna hrvatska iz Dalmacije.

Jadi ljuveni.

Od kosi dva prama,
Koraljne dvie usti,
Iz kieh se bez srama
Sladka rieč izusti;
Dva luka pod kima
Pozora dva stoje,
Kim se vîk reć prima,
Da svu čast dostoje;
Jabuke dvie mile,
Milo prem· skrovene,
Iz kojih sve strîle
Izliću ognjene,
Čine mi na sviet taj
Patiti nepristav
Jadovni grozni vaj
Za milost i ljubav.

Dinko Ranjina 1536–1607.

Mirna sviest.

Sad, poklje snieg kopni i trzan cviet plodi,
I sunce ljepše dni umrlim privodi,
O polja, o luzi, k vami grem ošad toj,
Što drže jur druzi u cieni velikoj.
Neka ini u trudu provode sva ljeta,
Da zlato steć budu i slavu od svieta;
Jer moj duh uživa bez misli usnuti,
Gdje slavic tih spîva svoj poraz minuti,
U pored ter s njime vil moju pripjevat,
Da drago nje ime nauči gora zvat.
Nevidi puk ludi, da neima nikada
Dobra, ka on žudi; toj' sreća čim vlada,
Ni čini carska vlás, ni blaga samirna,
Čestitieh ôdi nas, neg istom sviest mirna.
Jer nad čim sunce sja, sve da ima koj čovjek,
A želi pokoja, njegov je tužan viek.

Dominko Zlatarić 1556–1610.

Ljubav.

Ako ljubit nepravo je,
Ako ljubav grieh je u sebi:
Grieh je nebo, i sve što je
Zamjernije nać pod nebi;

Jer sve ljubav svemoguća
Stvori, da sve ljubit ima;
Po ljubljenju vlast živuća
Podana je sviem stvarima.

Zemlja nebu ljubav nosi,
Sunce zviezdam, koje obsiva,
Mjesec moru, ke zanosi,
More žalim', ke cjeliva.

Ignjat Gjorgjić 1675—1737.

Ivan Karlović i liepa Mandaljena.

Koliko je u Liki gradova,
Sedamdeset i sedam gradova,
Nij' ostalo snahe ni djevojke
Ku nij' ljubil Karlović Ivane,
Već ča nije liepu Mandaljenu;
Misli junak misli svakojake,
Sve je misli u jedno smislio:
Goji kose tri godine dana,
Goji kose kano i djevojka;
A kada je četvrta nastala,
On uzimlje na glavu kunestru,
Pak on grede Mandi pod punestru.
„Hodi drugo! da u ružu gremo!“
Al govori liepa Mandaljena:
„Ne grem drugo, bojim se Ivana.“
„Hodi drugo, neboj se Ivana,
Evo ima tri godine dana,
Da je Ivo na vojnicu prošal,
Nezna mu se smrti ni života.“
Oni gredu ružu pobirati,
Kad su bili posred crne gore,

Al govori Karlović Ivane:
„Bora tebi, liepa Mandaljeno,
Ča biš mlada muštuluka dala,
Za Ivana koj bi ti kazao?“
Al govori liepa Mandaljena:
„Volila bih oči izgubiti,
Nego Ivu ja ovdje viditi!“
Al govori Karlović Ivane:
„Evo tebi liepa Mandaljeno,
Evo tebi Karlović Ivana!“
Kad to čula liepa Mandaljena,
Svila krila do golih kolienca,
Pak pobježe niz tu crnu goru;
Nebi ti je vile dostignule,
A kamo li Karlović Ivane.

Narodna hrvatska iz Senja.

Trešnja u Dubrovniku.

Crna sestra biela dana
Bješe sjeni svê prostrla,
A u snu dugu ukopana
Počivahu djela umrla.
Jošće niedan vrh od gora
Trak sunčeni ne vidjaše,
Ni u daleko jasna zora
Vedro lice rumenjaše.

U to doba mrkle noći
Poharanu svu u licu
Bi mi vidjet k meni doći
Plemenitu djevojčicu;
Zlatni bješe pram od kosi
Niz vrat bieli razkosala,
A oči, sred kieh sunce nosi,
Grozniem suzam' poštrapala.

Nedržaše slike u slici
Nje uresa ures jasni,
Samo što još u desnici
Svietli imaše prut oblásni.
A nje vrhu vedra čela
Vidjaše se kruna sjati
I od slobodnieh biljeg diela
U kamenu dragom stati.

Kô je vidjeh blizu mene.
Smeća težka mene uhiti.
Cieneć da sin noćne sjene,
Čini mi ono strah viditi.
Kad me vidje ona stati,
Ko da sam se omramori',
Pogled blag svoj na me obrati
I ovako progovori:

„Ne straši i ne predaj,
Jer nakazan niesam huda,
Ustani se, slušaj, gledaj,
I piši uzrok moga truda.
Slovinskoga já jezika
Kraljica sam s tobom ôdi,
Sred slavnoga Dubrovnika
Ka kraljuje i gospodi.

I ako ruke svemoguće
Tegnu me oblast moga boga,
Čim sve obori dvore i kuće,
Sjedilišta carstva moga.
I ako opet meni u krilu
Moje puke vidjeh mrieti,
I za težku čest nemilu
Živim ognjem sve gorjeti.

I ako strašno sviem vidjenje
Meni poraz težku ukobi,
Da ne ljude mi povjerene
Jao na milost ganulo bi:
Gje ja vidjeh svietlieh sgrada
Vrhe obraćat zemlji doli.
Gdje se ori i razpada
Što će do tli, što do poli.

Gdje se u noć dan mi obrati,
Gdje se sakri nebu lice,
Gdje ne vidjeh već mi sjati
Zrak od sunca i danice,
Gdje mnjah, da se nebo otvori,
I da gnjev svoj na me meće.
I da zemlja svom ponori
Poždrieti me hoće veće.

Koja bolest može biti,
Kô boljezan bješe moja,
Kada začuh svud vapiti
I uzdisat bez pokoja?
Majke plaču, otci cvile,
Ine daju, tko pomože,
Sebe i sinke svoje mile
Videć ginut ah jao bože!

Crkve bogu posvećene,
Djevičanski sveti dvori,
Sve ostahu obraćene
Vrhom do dna, dnom do gori;
Po ulicah svega grada
Vidjeh puke na sve strane,
Srce mi se jao razpada,
Prie neg mrtve zakopane.

I u smeći i u strahu
Gledajući smrt na glavi,
Ah je li tko, vapjahu,
Da se u pomoć nam objavi?
I nebješe jaoh! nikoga,
Da njih težke tužbe čuje,
I nevolju puka moga
U potrebi pomiluje.

Sred Solima tako grada
Djeca kruha čim pitahu,
Po ulicah pali od glada
Kojim po dat, neimahu.
Kamen neosta na kamenu,
Svi se puti zagradiše,
U čas vidjeh diku strenu,
Liepo mene ka resaše.

Uzdignu se gora jedna
Od kamenja razorena,
Sama pokrit ka bi vriedna
Sva mi dobra nebrojena:
Nu promisli tim u sebi
Kada vidjeh čudo tako,
Može l' biti jao pod nebi
Bolest moja bješe kako.

Tako i njegda Troja pade
Grčkiem ognjem izgorena,
Tako oćutje zatim jade
Korint, Argo i Micena;
I Rim tako njegda izgori
Cieć cesarske nemilosti,
I njegovi svietli dvori
Tako ostaše bez lieposti.

Nu poguba njih nemila
Od umrle dodje ruke,
Neumrla meni sila
Poda ove težke muke.
Al će uzdignut bog opeta
Iz pepela sve moe sgrade.
Zato niedna stvar nesmeta
Moje ufanje krepko sade.

I ures će urastiti
Moj preliepi meni opeta,
Ko feniče na svem svîti
Iz pepela ka izlieta.
Ja na krilieh od slobode
I moieh sina mudrieh diela
Nestrašeć se niedne sgode
Ptica izlietim iz pepela.

I ponavljat vidim sada
Me zakone stare u meni,
Čim uzdrži mene i vlada
Skup za slobod sjedinjeni,
Ki posvetit sebe sebi
Spravan stoji i gospodi,
I umriet će pri potrebi
Za slobodu u slobodi.

Petar Karnavelić † 1600.

Ne ubiti već ljubiti.

Momče ide planinom,
A djevojka gradinom;
On se meće gloginjom;
A djevojka trnjinom;
Ne misle se ubiti,
Već se misle ljubiti.

Narodna srbska.

Nestalnost ljepote.

Vidim ures i naprava
Kako srce vaše veže,
Jer ljepota, nu ne prava,
Vami želje sve priteže.

Ali ako sviest u sebi
Zna i dobro razumije,
Od ljepote nać pod nebi
Neće stvari nestavnije.

Ona cvietu, ki prihodi
Prilična se veli u svemu,
Nu ja vidim, da nadhodi
Isto cvieće ona u temu.

Medju iniem liepa rusa,
Istina je, časom vene,
Sred istoga ali busa
Druga opet cvati i zene.

Ako ures dublje ostavlja,
Voće opada, gine cvieće,
Ali opeta sve ponavlja
Ljepše u sebi premaljeće.

Nu ljepota nije tako,
Kad probliedi i uvene,
Povratit je nije ikako,
Jednom cvati, jednom zene.

Ako liepe bit želite,
Ljepotu onu nad sve ine,
Vašoj duši udielite,
Ka nebliedi i negine.

Anica Bošković 1757.

Liepa ljuba.

Liepa ti je u Alage ljuba,
Te ljepote po svoj Bosni neima;
Zalud njojzi sva ljepota njena,
Kad Alaga za nju ništ nemari,
Već on ljubi Omerovo zlato,
Kojeno je na sunašcu raslo.
Ona nezna na čem žito raste,
Na čem žito, na čem rujno vino:
Žito raste na tauanom klasu,
Rujno vino na vitkoj lozici,
Od žita je tanka i visoka,
A od vina biela i rumena.

Narodna srbska.

Taština ljubavi.

Vidim, ljubav na ovom svîtu
Mnogiem želju čudnu stvara,
A pak u zlu vjekovitu
Naše srce tužno vara.
To ja mogu znat po sebi
I cieć toga sad uzroka
Žudim kazat dušo tebi,
Kô je bolest ma žestoka.

Jasno sunce sad u oblaku,
Sada stoji u vedrini,
Sada skriva svoju znaku,
A sad svjetlost čudnu čini:
Taka i ljubav jest od svieta,
Ka nam laže jedno sada,
A drugo nam dava opeta
I taštom nas željom vlada.

Svu neviernu kaže slavu,
Diše bolest, nu i trud vrieži,
Gasi plamen, ne žeravu,
Radost dava, plač ne tješi.
Na zlo gleda, na zlo hrli,
Ljubeć veže, tko ju sluša,
Stupom bježi, rukom grli,
Dieli otrov a med kuša.

Pita srce, pak ga odgoni,
Kuša želje, htjenje krije,
Ah prokleti ti zakoni,
U kieh krepke stvari nije!
Zato man se, vajme, morim
Stat na službu vil jedine,
Čemu 'e, srcem da viek gorim,
Ako pùt mi s dvora stine?

Što 'e čovjeku, kada trudi
Imat voće s duba toga,
Koje u cvietu mraz oprudi
Prie vremena jesenoga?
Čemu li je, da on podje
Kupit množtvo zlata i blaga
Prie vremena, smrt kad dodje,
Pred kom zlato nepomaga?

Što 'e vitezu, da vrline
Neprijatelju skrati tomu,
S koga prije pak pogine,
Neg se s' slavom vrati k domu?
Čemu 'e plavim posred mora
Tihe vode uživati,
Ako pako vál kó gora
Blizu kraja njim zamlati?

Što 'e i meni činit svaka
Mojoj vili na sviet čuda,
Ako život ufam paka,
Da smrt gledam pred očima?
Tiem ljuvene bieži odluke,
Ne ostavljaj sile u trudu,
Nie na svietu veće muke,
Neg sam iskat smrt prehudu.

Antun Kastratović 1620.

Gospoji nemilostnoj.

rije bih suzami, od gvoždja gospoje,
Razbio i kami, neg srce vîk tvoje;
Jošte bih i svinut najtvrdju mogo stvar,
A srce tve prignut nemogu nikadar;
Jere si ti tvrdja neg gvoždje i kamen,
Ubila te hrdja, osmudio te plamen!
Čemu si zla tako prot sluzi tvojemu,
Jer hoć' dat svakako nemilo smrt njemu.
Ah jao odluči ili me umorit,
Ili me ne muči pretužna na taj svît!

Pašo Primojević 1649.

Smrti.

h! prokleta, ljuta smrti,
Moguća li u čas jesi
Strahom ljubav svu' satrti
Od najdrazieh pod nebesi.

Usred tmina tve nevolje
Mrči svietli dan od sviesti,
Da se nezna, što je bolje,
Ni uteći, ni susresti.

Srce umrlo bez pameti
S tebe sliepo vazda ostaje,
Da ne vidi ni kud leti,
Ni kud hodi, ni kud staje.

S tebe želje po tlih leže,
Nije htienja, kô ih vlada,
Same noge brze bježe
I neznadu kud će tada.

Prazno 'e srce s tebe ostalo,
I u srcu srca nije,
Pače i srce još je izpalo,
Strah odsvudi, što ga bije.

Ter nije čudo, da ljubavi
Svjetovne se ostavljaju,
Ako se isti bog ostavi
Pri sramotnu većkrat vaju.

Ah takodjer bog čovjeka
Htje' razumom oružati,
Ali ga opet s straha prieka
U zvier plahu vazda obrati.

Jakov Palmotić 1680.

Miloš Kobilić i Vuk Branković.

Liepe ti su rumene ružice
U bijelom dvoru Lazarovu,
Nitko nezna, koja j' bila liepša,
Koja liepša, koja l' rumenija.
Nisu ono ružice rumene,
Već su ono kćerce Lazarove,
Od Srbije ravne gospodara,
Od starine viteza i bana:

Lazar kćerce za gospodu daje,
Vukosavu Miloš Kobiliću;
Maru daje Vuku Brankoviću;
A Milicu caru Bajazetu.
Ne daleko Jelinu udaje,
Za plemića i gospodičića
Po imenu Černoević Jurja,
Koji b'jaše od Zente vojvoda.

Malo vrieme postojalo bilo,
Tri sestrice majku pohodiše;
Nepohodi Milica carica,
Jer joj neda care Bajazete.
Sestrice se liepo pozdravljale;
Al se one brzo zavadiše,
Hvaleć svaka svoga zaručnika
U bijelom dvoru Lazarovu.

Veli ljuba Černoević Jurja,
Po imenu Jelina gospodja:
„Nije majka rodila viteza,
Što je majka Černoević Jurja.“
Govorila ljuba Brankovića:
„Nije majka rodila plemića,
Ni junaka, ni gospodičića,
Što je majka Vuka Brankovića.“

Smijala se ljuba Miloševa,
Po imenu mlada Vukosava,
Smijala se, te je besjedila:
„Neludujte jadne seke moje!
Nehvalite Vuka Brankovića,
Koji nije na glasu delija,
Nit hvalite Černoević Jurja;
Junak nije, nit je od junaka;

Već hvalite Miloš Kobilića,
Od Pazara Novoga plemića
Kojino je junak od junakah
Porodi ga hercegovka majka.“
Razsrdi se ljuba Brankovića,
Vukosavu rukom udarila.
Kako ju je lahko udarila,
Iz nosa joj krvca izvirala.

Skočila se mlada Vukosava,
Ode cvileć dvoru bijelomu;
Miloša je plačuć dozivala,
Te je njemu tiho govorila:
„Da ti znadeš, mili gospodaru!
Što govori ljuba Brankovića,
Da ti nisi plemić od plemića;
Nego hrdja od hrdjakovića.

Još se hvali ljuba Brankovića:
Da ti nesmješ na mejdan izići
Brankoviću njenu gospodaru;
Zašto nisi desnom rukom junak."
To Milošu puno mučno bilo,
Ter se skače na noge junačke,
I posieda konja od mejdana,
Pak dozivlje Vuka Brankovića:

„Prijatelju Vuče Brankoviću!
Ako te je porodila majka,
Izadji mi na mejdan junački
Da vidimo, tko je bolji junak."
Inako se Vuku nemogaše,
Već posieda konja od mejdana,
Pak izadje na to polje ravno,
Gdje bijaše miesto od mejdana.

Tu se bojnim kopljem udariše;
Al se bojna koplja polomiše.
Od bedrice ćorde povadiše,
I ćorde se britke izlomiše.
Udriše se težkim buzdohanom;
Buzdohanom perje politaše.
Milošu je srieća priskočila,
Baci s konja Vuka Brankovića.

Govori mu Miloš Kobiliću:
„Sad se hvali Vuče Brankoviću!
Pohvali se viernoj ljubi svojoj.
Da ti nesmim na mejdan izaći."
„Mogu li te, Vuče, pogubiti?
Tvoju ljubu u crno zaviti?
Ali neću; jer smo prijatelji,
Podji s Bogom, nehvali se više!"

Malo vrieme postojalo bješe,
Na Lazara Turci udariše,
Pred njimi je Murat Sulemane;
Robi, pali sela i gradove.

Lazaru se ino nemogaše,
Nego kupi vojsku na sve strane,
Zove k sebi Vuka Brankovića,
I deliju Miloš Obilića.

Gospodski je objed učinio,
Gospodu je na objed sazvao,
A kada se vina ponapiše,
Gospodi je svojoj besjedio:
„Poslušajte moji vitezovi!
Vi po izbor bani i knezovi!
Sjutra ćemo udriti na Turke
Slušat ćemo Miloš Kobilića;

Jer je Miloš na glasu delija;
Boje ga se Turci i kršćani.
On će biti pred vojskom vojvoda:
A za njimi Brankoviću Vuče."
To je Vuku vrlo mučno bilo,
Jer Miloša vidit nemogaše.
Lazara je na dvor izvodio,
Skrovito je njemo govorio:

„A neznaš li, mili gospodaru?
Zaludu si vojsku sakupio,
Izdat će ju Miloš Kobiliću,
Turke brani, o nevieri radi."
Muči Lazar, negovori ništa,
A kada je za večerom bilo,
Zlatnom čašom Lazar napijaše,
Suze roni tiho besjedjaše:

„Ni u zdravlje cara ni cesara;
Već u moga zeta Kobilića,
Koji me je izdat namislio,
Kano Juda svoga stvoritelja."
Zaklinje se Miloš Kobiliću,
Zaklinje se Bogom gospodarom,
Da izdaje neće učiniti,
O nevjeri nigda pomisliti.

Pak se skače na noge junačke
Ter uleže pod čadore biele
Do pol noći suze prolivaše,
Od pol noći Boga vapijaše.
Kada li je zora zabielila,
I danica lice pomolila,
On posiede dobra konja svoga,
Pak otide u vojsku carevu.

Moli Miloš careve delije:
„Pustite me caru pod čadore,
Izdat ću mu vojsku Lazarovu,
A Lazara živa uhvatiti.“
Kobiliću Turci vierovaše,
Ter pred cara njega dovedoše;
Kleče Miloš na zemljicu crnu,
Ljubi caru skute i koliena.

Svoga se je noža dobavio,
Murata je u srce udrio;
Pak povadi sablju od bedrice,
Sieče Miloš paše i vezire.
Al' i njemu loša sreća bješe;
Jer ga Turci na sablje razniše.
Što učini Vuče Brankoviću!
Što učini, da od Boga nadješ!

A. Kačić 1690—1760.

Tuga Olimpije za Birenom.

O razbludo moja mila,
O Bireno moj ljubljeni,
Kad si moga posred krila
Tko te ugrabit može meni?
Nu laživi san me vara,
Podpuno sam sad odkrila,
Mješte moga gospodara
Da sam vjetar zagrlila.

Duša moja tebe želi,
Moj Bireno k meni hodi,
Ljubovniče drag veseli
Što te sa mnom nije ôdi?
Srce mi se sve slèdilo,
Težka sumnja zlo me jada,
Gdje će dobro moje milo,
Vajme meni, biti sada?

Gdje si, u kome ja sam živa?
Imaj milost vrhu mene!
Nitko mi se neoziva
Raju duše me stravljene!
Eto je zora dan dovela,
Za me sunce neizteče,
Himbenoga strah me 'e djela,
Da od mene neuteče.

Gdje si željno moje blago?
Još te ovdje vidjet nije,
Jeda sunce moje drago
More sinje sada krije?
Još za moje teže smeće
I za bolest, ku me umara,
Na me rieči plačne odveće
Šuplja gora odgovara.

Nu što vidim? Eno plavi
Neharnika huda moga!
Biela jedra evo spravi
I odmiče se s kraja ovoga.
Sad me, vajme, san netrudi,
Izvrši se sumnja prîka,
Razdieli me udes hudi
Od dragoga ljubovnika.

Ozovi se moj nemili,
Nisi l' tvrdji tvrde od stiene,
Zašto ovako mene ucvili?
Čemu utiečeš skrovno od mene?
Povrati se na kraj ovi
Moj srčani dragi uresu!
Ako moji još cjelovi
Omrznuli tebi niesu.

Nu ako liepost, ka te rani,
Izagno si srca iz tvoga,
Na milost se tadaj gani
Od žestoka cviela moga!
Toli tako u necieni
Držiš kletve svekolike,
S kiem' zaveza ti se meni
Robovati po sve vîke?

Ali zaman glase sterem,
Moje rieči vjetar krati,
Zaman se ovud veće verem,
Neće k meni da se vrati.
Nu ću velom moga krila
Poć iznova njega zvati,
Ne dieli se dušo mila,
Ili srce moje vrati!

Antun Gledjević 1695.

Starici zatravljenoj.

Tve srebrne pletenice
Zlatnoga su ures lica,
Činiš djela od mladice,
A u svemu si ti starica.

Tve duboke oči biele
Ugašene jesu svieće,
Ljubav i smrt odklie striele
Na uvenuta srca meće.

Već neluduj o gospoje!
Komu je odsad ljubit sila
Nagrešpano čelo tvoje,
I uvenute dunje od krila?

Izčeznuta tvoja dika
Podaprta ima' biti
Na štapima, ljubovnika
Možeš veće promieniti.

Vrh ugljena pogašena
Nemoreš se ogrijati,
Okresnuta iz kamena
Mučno oganj mož imati.

Vrši ljubav svu na stranu,
Budi dobro tve ljubljeno,
— S kiem ćeš moći imat hranu —
Kudelja, igla i vreteno.

Antun Gledjević 1605.

Koleda.

Ovdje rastu sve ljubice,
Ovdje poju sve ptičice,
Ovdje radost mojieh dana,
Ovdje želja uzdisana,
Ovdje cvieće moje zene,
Ovdje srce moje vene,
Ovdje uzdah moj prohodi,
Ovdje zora meni izhodi!
Ajme meni! sve zaludu
Bit će plata momu trudu.

Ostan s bogom sladka vilo!
Ajme, rekoh, prem nemilo,
Neka pamet ma muči se
S nebom, zemljom i tuži se:
Služim sladkom mom ljubavi,
S ljubljenovom ja zabavi.
Hoću živjet ja u vieke
Za obijat gore i rieke,
I bit ćeš mi ti za sreću
Sladki život da dospjet ću

Ostan s bogom liepa Vilo!
Ku te ljubih drago i milo,
I za koju mogu rieti
Dobrovoljno ja umrieti.

Iz Dubrovnika XVII. vieka.

Neharna vila.

Ah ledeniem po luzima
Ja neharnu sliedim vilu,
Ištuć mojim, jao, mislima
Pokoj mraznieh gora u krilu.

Vidim svietli put i zrake,
Ki me k nebu zrećiem vode.
Nu me mrkle sjene i mrake
Ostavit mi nije slobode.

Ko pomorac razsrčeno,
Kad iz plavi more vidi,
Kraj razgleda i žudjeno
Biće od zemlje okom slîdi;

Nu ne može ostaviti
Viek obično sebi more,
Neg obsienjen gre slieditì
Nestavnije pute i gore;

Čekam i ja mraznu u krilu
Tako od plahijeh želja umrîti,
I ovu bolest mu nemilu
S mojiem' dnevim jao svršiti!

Fran Lalić XVII. viek.

Dragi i nedragi.

Konj zelenko rosnu travu pase,
Za čas pase, za dva prisluškuje,
Gdje djevojka svoju majku moli:
„Ne daj mene, majko, za nedraga;
Volim s dragim po gori hoditi,
Glog zobati, s lista vodu piti.
Studen kamen pod glavu metati,
Neg s nedragim po dvoru šetati,
Šećer jesti, u svili spavati.“

Narodna srbska.

Začinka.

Donese nami
S drobniem' travami
Rano proljeće
Razliko cvieće;
Kad pastirice
U istok danice,
Ke svaka nosi,
Vrh zlatnieh kosi
Polag kladenca,
Gdje hladna sjenca
Dubrave ove
Na pokoj zove,
Gdje mi s našima
Vilam' drazima
Tance vodimo,
Dipli svirimo;

Dokle opeta
Sunce od ljeta
K nami se vrati,
Ter klas pozlati,
A pak za time
Donese vrîme
Jesen ugodnu,
U voću plodnu,
Kad pastier mili
Ljuvenoj vili,
S kojom prebiva,
Dunje dariva,
A biele u ruke
Zlatne jabuke,
I skladne darove
Ljuvene cjelove.

Baro Boterić XVII. vick.

Poljubčac.

Primi ovi dar srca moga
Za uspomenu o moj mili!
Tebe draga moga i tvoga,
Koj se od nas jao odîli;

Primi i on neka tebi
Bude izgled lica svoga,
Pokli uživat sreća nebi
Lice dragôj premiloga.

On ti budi naša utjeha,
Naša radost u žalosti,
Sred plačnoga on i smieha
Naslada ili nam gorkosti.

Ah jao! ali bez dragoga
Sve su utjehe naše cvili,
Sve bez lica mila tvoga
Jadi i vaji prem nemili:

Nu i obćena premda zraka
Jasniem zracim nas veseli,
Srce ostaje posred mraka,
Koji milo sunce odieli;

I zato se o moj mili!
S tobom hoću utješiti
Ovom pjesni, i moji cvili
Za vrieme će se ukrotiti.

Ali za vrieme, jer njim lîka
Nije, nit će vieke biti,
Dokle draga ljubovnika
Nebudu oči me viditi.

Ivan Dražić 1706.

Katarina.

rasla mi je kita ružmarina,
Pred njom sjedi biela Katarina,
I pod njom je droban šav šivala;
Kad k njoj dodje sestra Mandaljena:
„Da bši se ti jada našivala!
Turci su ti Jurju zarobili.“
Stavi šavak na travu zelenu,
A iglicu na mramornu stienu,
I poteče v Jurjevu kamaru,
Ter obuče Jurjeve svitice,
I pripaše Jurjevu sabljicu,
I osedla najžešćega konja.
Pak protrkne med tu tursku vojsku.
„Pomoz bože, delije neznani!
Dajte meni sužnja vezanoga.“
Skoči doli s visokoga konja,
Ter nabroji trista dukat zlata.
Dali su joj sužnja vezanoga,
Stavi njega preda se na konja,
Ter protrkne do svojega doma.

Narodna hrvatska iz Istre.

Bratinstvo.

ij od vrbe lúga,
Nij u dimu zlata,
Nij u vuku sluga.
Nij u svakom brata.

Pavao Vitezović † 1713.

Kupanje slavulja.

Vodica za piti blizu ti je hladna.
Pokraj spilje živi kristal bistro teče:
— — — — — — — — — —
Puste drugarice
U planini, koje k njoj dolete, ptice,
Da se kuplju, piju, navlastito ptičak,
Kraljić svijuh ptica i slava slavičak.
Kljun u nju zamoči, pije, diže glavu;
Opet pije i skoči na zelenu travu.
Pak se vrati k vodi, gleda gdje je plitko
Pazi i obhodi, da nevidi nitko.
Pokraj briega skoči, dalje krilca stere.
Glavicu zamoči, kupa se i pere.

Odpočine mrva, pogleda i pazi
Ko videći crva, da po briegu plazi.
Pak glavu na krivo sad nagiblje amo,
Sad s desne na lîvo, prigne opet tamo.
U pogledu onom vidi radost niku,
Svoju u vodenom ogledalu sliku.
Kao da se neće kupat, vodom brca.
Gleda kako teče i kljunićem štrca.
Od neke dragosti opet zaroniva,
Da se u radosti hladnoj nasladjiva.
Okolo s' okreće i kano da pliva,
Krilcama trepeće i umorno zîva.
Odleti na stranu, pruža se, razkrili,
Kljun tare o granu, glavom trese, krili,
Triebi se i čisti, perje vuče i vadi
Da na red namîsti, kljunom češlja i gladi:
Kao da zahvali za vodicu zdravu,
Kako zna, nju hvali i pjeva njoj slavu.
Kad u jutro rano žuberi, grljuče,
Cvrči, glasom kano trči, vije, vuče,
Sad uzvisi jako i radostno zveči,
Sad spušta polako i kano zaječi.
Kao pomoć da viče, žalostno se tuži,
Fi, fi! milo fiče, i tužno produži.
Opet digne grlo ptica kano ljuta:
Ćok, ćok! pjeva vrlo po trideset puta.
Mislit ćeš glas mili pretrgnuvši pukne,
A ona se sili i još nezamukne.
Vrti i obraća tanko bez prestanka,
I opet glas vraća na debelo s tanka.
Sad jedno, sad drugo, glasno, tiho, kratko
Ljuto, tužno, dugo, sve milo i sladko.
Neka čovjek uči, nikad neće znati,
Što njega nauči pjevat narav mati.

Ante Kanižlić 1700–1777.

U slavu

RUGJERA BOŠKOVIC A,

hrvatskoga zviezdoslova.

Vječni stvore prvieh vieka
Ah koliko istino je!
Da na službu od čovjeka
Stvari umrle stvorio je;
Ali u tomu neizrečena
Svoja ljubav ovo ište,
Da mu budu sva stvorena
Za doć k njemu uzlazište.

Kad razliku svieta ovoga
Bude pomno razgledati,
Da spoznanje bude njega
U ljubavi razgorati.
Nu ako zemlja puna uresa
Stvoritelja svoga odkriva,
Njega svietlost od nebesa
Vele većma uzvisiva.

Trudno će se nać u temu
Ljudska pamet podignuta,
Da ljubavim prema njemu
Neostane potaknuta.
S toga radost taku u meni
I toliko uživanje
Svak čas, brate moj ljubljeni,
Donosi mi tvoje znanje.

Čim se uzdižuć na najviše,
Put najbolji iznašo si,
Kad nebeske okoliše
Za zabavu odabro si.
Kad razlikost podsunčana
Za razsvietit svietlost ima,
Dà, koja će bit podana
I u tomu nebesima?

Da od slavnoga grada Atene
Nie Dioniš taki bio,
I da nije uznešene
Misli uzgori upravio,
Za razaznat, kako u svemu
Nebeska se narav vlada,
Nebi odkup svoj po temu
Znanom sviesti dopro onada.

Mudroznani kralji sveti
Da ti razum niesu imali,
Neznam, bi li na kraj svieti
Dar onaki uživali.
Sva njihova bješe želja
Red od zviezda razbirati,
Kad im svoga spasitelja
Svjetla zviezda da poznati.

Sad je i meni rieti triebi,
Da veliku sreću imo si,
Kad njihovim slične u tebi
I ti dare primio si;
Jer prie, neg si pomnje tvoje
Na nebeska postavio,
Zlamenje su dali svoje,
Da si za njih obran bio.

Još u prviem godištima.
Ko dohodnja predvideći.
Nebo svojiem biljezima,
Tvoju pamet htje zateći.
Za tebe je sunce s nebi
Svietu ovomu pomrčalo
Kod svjetlosti prave tebi,
Za uteć ga, znak je dalo.

Nu ako mnoge kroz načine
Svjetlostim si haran bio,
Čim njihove veličine
Toliko si proslavio,
Cieć uzroka neka istoga
Bude rastjet tvoja želja,
Za njihovu moć i snagu
Prosljavat i stvoritelja.

Tve zenice glasovite
Srećnije će jošter biti,
Kad po zviezdah i vlastite
Višnje dare budu štiti,
Po kojieh ćeš naučiti,
Da ove gornje prve izglede
Za u svem njima sličan biti
Diedovanja tvoja sliede.

Anica Bošković 1757.

Slabost ljudska.

visoko božje znanje.
Nedohitno sviem ljudima.
Svekoliko tve vladanje
Narešeno čudesima
Niedan čovjek na ovom svieti.
Ni najmanji jedan dio
Nije podoban za doprieti.
Što 'e bog višnji odredio;

I kad cieni svojom moći,
Da je snažan za doprieti.
Svijem požudam svrhe doći
Na svŭ volju da će umieti:
Zaleti se on uzgori
S krilim slabe sve pameti,
Poslije se nizko obori,
I prevaren može rieti:

Tkogod druzieh želi štetu
I njim sreće nenavidi,
On nesrećan na ovom svietu
U svojiem se dielim vidi;
I s oružjem kad svojiem
Pogubiti ište koga,
Nadje većkrat da s oniem
Ranio je sebe istoga.

Lukrecija Bogašinović 1764

Nestalnost žene.

Reć se može od nas svaka
Stavna u sebi srca nije;
Sviedoči nam Eva majka,
Prevarena ljute od zmije.
A mi nje smo porod pravi
Po načinu iste slike,
I u ćudi i naravi
Prilične joj svekolike.

Lukrecija Bogašinović 1764.

Ženi nevjernici.

Prokleta je svaka od boga
Žena, duše ka je nečiste,
I ne ljubi druga svoga,
Nego drugih ljubit ište;

I u doba, kada ona
Cieni sakrit zloću kletu,
Tad sramotna i prikorna
Ukaže se svemu svietu.

Lukrecija Bogašinović 1764.

Radi.

Koj netrpi dima,
On se malo grije;
Koji prosi, prima;
Žanje, koji sije.

Pavao Vitezović † 1713.

U smrt majke.

Prijatelju, Ante, pobratime!
Što te nije meni u žalosti?
Ako igda sada ti je vrime,
K meni dodji, dodji, požali me!

Ali neznaš, al nehaješ za me,
Ali neznaš težka jada moga?
Hodi brate, nasloni se na me,
Đa ti kažem jada golemoga!

Ona liepa, mila majka moja,
Koja me je na sviet porodila,
Njegda radost, a sad želja moja
S dušom se je, pobro, razstavila.

Ona liepa, mila majka moja,
Koja me je mliekom zadojila,
Njegda radost, a sad želja moja
Crvim se je hrana učinila.

Ona liepa, mila majka moja,
Koja me je njegom njegovala,
Njegda radost, a sad želja moja
Viek u viečnu noćcu je zaspala.

Samo ostaje prazno i gadno mîsto,
Gdjeno prije pusto sijevaše
Liepo oko, kano sunce čisto,
Pusto, liepo i kad umiraše.

Počivaju do sudnjega danka
One hitre ruke dobrotvorne,
Ke radiaše vazda bez prestanka
O koristi našoj neumorne!

Oni jezik, koji mene kriva
Opravljaše ukom i naukom,
Olienio, šuti i počiva,
Nit me vlada svjetom i odlukom.

One noge hitre i lagane,
Kiem' vodjaše tance kano vila,
I starija bolje neg mladjane
Smrt nemila viekom je ustavila,

Koliko je vrsta od ukrasti',
Koliko l' je krieposti na svietu,
Smrt ih svieh umje nam ukrasti,
Sve utrgne u istome cvietu.

Nu promisli jada golemoga,
Gdje toliko blago smrt umori,
A nada sve težka jada moga,
Neizvidnu štetu komu tvori!

Hodi dakle, ako haješ za me,
Pomagaj me ječat i kukati,
Hodi, pobro, nasloni se na me,
Nebi li me mogo utišati!

Marko Bruerević 1774–1823.

Ljubovnik obljubljen.

Kod jezera bistre vode
Sta čekati vil Zagorka
Tuj pastieri kud prohode,
Jeda vidi tu Lovorka.

Puna smeće srcu u svomu
Tu čekajuć sta misliti,
Svom pastieru ljubljenomu
Viernu ljubav kô će odkriti.

Kada sreća mila i blaga
Tu Lovorka k njoj dovede,
Sred pogleda bludna i draga
Reče ove koj besjede:

Liepa vil ljubljena,
Ke misliš gorkosti
Nehara smetena
Tve rajske lieposti?

Kô ču rieči te Zagorka,
Uze ufanje u ljubavi,
Ljubljenoga put Lovorka
Ter sve oči bludno upravi.

I ne samo da očima
Uze njega tu strieljati,
Nego jošte i riečima
Ljuveni ga na boj zvati:

Pastieru ljubljeni
Moj ti si vas pokoj,
Obrati ljuveni
Na mene pogled tvoj!

Na drage cielove,
Na mile razblude
Mladost te ma zove,
Uživat da bude!

Kada pastier začu želje,
Liepa vila koje ima,
Zagrli je, ter veselje
Nje umnoži cjelovima.

I prošaste nepokoje
Njoj ugasi u radosti,
Kada prignu srce svoje
Pogoditi nje lieposti

Sred ljuvene te razblude,
Ka najljepša jest na svîti,
Pastier čini, da uzbude
Ona tada promisliti:

U srcu ljudskomu
Ljuvene da želje,
Ki ih kuša, svakomu
Pravo su veselje.

Gjore Rastić 1699.

Lovac ulovljen.

Stoprv bješe zora biela probudila slavice,
Kada podjoh povrh gora za loviti ptičice:
Tu iznadjoh vil ljubljenu, gdje me ide sliediti
Za očima, vil preliepa, srce moje loviti.
Lovci oba nek budemo mi od lova razlika,
Kad ptičice ja ulovim, da me ulovi nje slika.
Nu kad vidjeh vilu liepu, pustih lovit ptičice,
A stavih se hitro lovit srce liepe diklice;
Nu loveći ja i ona tudar jedan drugoga,
Vila liepa lasno ulovi ljubav srca od moga.
Ter smiona vil gizdava meni tadar učini,
Da od lovca, koj prije bijah, lov nje budem jedini:
A osta srce nje slobodno bez ikakva ufanja,
Da će ostat ulovljeno igda moga od znanja.

Gjore Rastić 1690.

Plač Radmila nad drugom si Zelenkom.

Sone strane, gdje u visine
Jela uzdiže liepe grane,
Gdje kladenac vode izbrane
Svedj izviruć svedjer gine,
Radmio pastir, mlad Radmio,
Radmio pastir liepa stada
Pun zlovolje, pun zla jada
Izveo je ovce bio.

Ter otiruć grozne suze,
Ke mu mute vedro lice,
Dočim sjede vrh travice,
U ovi način vapit uze:
„Podjte ovčice me izbrane,
Nasitite želju vašu,
Podjte ištite milu pašu,
Zeleni ove ke vam hrane;
A ja u tugah srca moga
Provodit ću danke moje,
Suzam', kako pristojno je,
Nasitit ću sebe istoga.
Dal' Zelenko dragi, umro si?
Da i liepa stada svoja,
Dal i mene bez pokoja
Ostaviti, jao! mogo si?"

Baro Bošković XVIII. vlek.

Deši preljici.

Deše, nad sve djevojčice
Preljica si prva u gradu,
Zaman s tobom godišnjice
U predivu sve s' inadu.

Vreteno te svud iznosi
Kako britki mač vojnika,
Kako kozu brada i rozi
A mantija redovnika.

Ovo oružje starich žena
Staše kućna sred tamnila,
Driemajući potištena
Njim bi čupa sama prela.

Jer nevoljna bi držana,
Za pljuskâ se izbaviti,
Večer predje namotana
Gospodji ga dohraniti.

S tebe Deše pun jasnosti
U zamiernoj cieni sjaje,
I on tvoje izvrsnosti
Liči i hvali na sve kraje.

I vrtiš ga tako hitra
Kad se u rukam nadje tvima
Da 'e brži munje i vitra,
Nit ga možeš stić očima.

On iz vlasa tebi u ruci
Zna tak' tanku izvuć dlaku,
Same bube i pauci
Da 'e iz crieva vadu taku.

Luk i striele Feba rese,
Štap lozovi Baka kiti,
Neptuna se zemlja trese,
Kad trozubljom njome priti.

Viek će Deše tva desnica
Sjat vretena cjeć vriednoga,
Kad Palada sja božica
Cieća štita strahotnoga.

Gjuro Hidja 1752–1823.

Žensko gospodarstvo.

Zlo se u kući muči
I svadja zadieva,
Gdje ti pjetli muče
A kokoš popieva.

Pavao Vitezović † 1713.

Djevica i ljubica.

o ljubici miris mili
Na daleko prostira se,
Od krieposti tvoj premili
Tako miris uživa se.

Ovi cvietak priklonitu
I sniženu glavu nosi,
Ljubi stanje u skrovitu,
Nit se diči, ni ponosi.

I kadgodi, neznam kako,
Pod liste se svoje skrije,
Da i vješta ruka jako
Iznaći ga jedva umije:

Tako i ti, reć ću ovako,
Sebe tajiš i pokrivaš,
Ali u tomu, znaj svakako,
Većma kriepost tvoju odkrivaš.

Anica Bošković 1757.

Plač na Jerusolimom.

oja osveta strašna odveće
Spravlja ti se prevelika?
Sionska sgrado! s tve nesreće
Nevjernice huda i prîka!
Proročanstva božanstvena
Istinita bit imaju,
Jur ja vidim sva satrena
Veličanstva tvoja u vaju.

Vidim mîre razorene,
Liepe sgrade plemenite
Sve u ništa obraćene
S viečne osvete strahovite;
Sveto templo izgorjelo,
Ke za čudo bi na svieti,
Nu prestrašno tako djelo
Tko je, tko može viku izrieti?

Svetitelje razpršene,
U verigah djevojčice,
Suze s krvim izmiešane
Polievaju svačje lice.
Svud po putih tvojih ide
Gvoždje i oganj prihod veće,
Porazi se težki vide
Svuda i strašne tve nesreće.

I što vieka u toliko
Bi u znoju utvrdjeno,
U jedan dan svekoliko
Bi nemilo razoreno.
Strah će činit, da se budu
Prijatelji ostavljati,
A u smrtnomu znoju i trudu
Smrt na pomoć željno zvati.

Nedospjetni glad poslije
Uzročit će nada svime
Nevidjene vieku prije
Strašne sgode medju njima.
Bolestnija igda sgoda
Može li se nać na svîti,
Neg s jestojskom svoga od roda
Majka će se nasititi?

Na strašne misli
Tvoga poraza
Mene led obstira,
A ti si sred mira,
Počivaš tako,
I neć nikako,
Tvoj grieh da plačeš
I da se kaješ;
Nego nesreće
Uzmnažaš veće
Niti se strašiš
Trieskova, ke vidiš
Okolo tebe,
Plači tužna samu sebe!

Marija Dimitrić-Bettera † 1764.

Nadgrobnica junakom.

(Po grčkom.)

Braneć rodno mjesto koi su
Nedospjetnu stekli slavu,
I rateć se junački su
Izgubili rusu glavu;

Niesu sasvim pošli s' svita,
Njih je ostatak medju nami;
Djela i kriepost glasovita
Utekoše smrtnoj jami.

Gjuro Hidja 1752–1833.

Viernost.

Gdje nij ognja, sunca,
Nije ni topline,
Gdje nij viernost srca
Tu ufaje gine.

Pavao Vitazović † 1713.

Sljepoća ljudska.

Ako nam zenica
Jeste nemoćnica,
Nemože pristati
U sunce gledati,
To nije jedina
Sunčana krivina
Nego 'e onoga,
Tko nevidi svoga,
Neg cieni drugoga
Da je ona sjena,
Koja zastupa,
Da se ne stupa
Za poznat po sebi,
Što je tvoje u tebi.

Marija Dimitrić-Bettera † 1764.

Udovac koj se ženi.

(Po grčkom.)

Tko se drugi krat oženi,
Utopljenak zvat se more,
Koj izpliva na žudjeni
Kraj, pak opet srće u more.

Gjuro Hidja 1752–1838.

Seljačko stanje.

Srećnog li mi i bezgriešna stanja!
O! blaženog, mirna uživanja!
Da ti znadeš dobri moj težače
Tvoju sreću, pošteni zemljače!
Drugačije hvalio bi boga,
Koji ti je udielio mnoga.
Ti si jedan spajia maleni
I baš onaj težak pohvaljeni,
Od kojega i muke i truda
Uživaju druga stanja svuda.
Tebi zemlja za tvoj trud i muku
Uviek daje i pruža ti ruku,

Viernost.

Gdje nij ognja, sunca,
Nije ni topline,
Gdje nij viernost srca
Tu ufaje gine.

Pavao Vitezović † 1713.

Sljepoća ljudska.

Ako nam zenica
Jeste nemoćnica,
Nemože pristati
U sunce gledati,
To nije jedina
Sunčana krivina
Nego 'e onoga,
Tko nevidi svoga,
Neg cieni drugoga
Da je ona sjena,
Koja zastupa,
Da se ne stupa
Za poznat po sebi,
Što je tvoje u tebi.

Marija Dimitrić-Bettera † 1764.

Udovac koj se ženi.

(Po grčkom.)

Tko se drugi krat oženi,
Utopljenak zvat se more,
Koj izpliva na žudjeni
Kraj, pak opet srće u more.

Gjuro Hidja 1752–1838.

Seljačko stanje.

Srećnog li mi i bezgriešna stanja!
O! blaženog, mirna uživanja!
Da ti znadeš dobri moj težače
Tvoju sreću, pošteni zemljače!
Drugačije hvalio bi boga,
Koji ti je udielio mnoga.
Ti si jedan spajia maleni
I baš onaj težak pohvaljeni,
Od kojega i muke i truda
Uživaju druga stanja svuda.
Tebi zemlja za tvoj trud i muku
Uviek daje i pruža ti ruku,

I plaća ti trostruko nadnicu
I dobitak vraća i glavnicu.

Kada dakle već zora zabieli,
On ustavši za poslom se dieli,
Pa posluje, dok se neumori,
I doklem ga sunce neobori
Pod hrast koji u debelom hladu,
Jer težaci pomoći se znadu;
Ondje legne u zelenoj travi,
Pak počiva, to je pokoj pravi.
Vjetrić puše, pak ga razhladjuje,
Lišće trepti, pak ga zabavljuje.
Voda šusti, pak ga nasladjuje.
Slavulj pjeva pa ga uspavljuje
Dokle sunce jedno malo projde,
I žestina velika mimoide;
Onda opet na noge ustane,
Lagan, frižak raditi pak stane.
Godina mu uviek štogodj nosi,
Sada voće, sada sieno kosi,
Sad pilićе, sad u vrtu zelje,
Sad janjiće, nek ima veselje.

A kad bude i nastane lîto,
On ugleda klasovito žito.
Sad u snopje liepo povezano,
Sad u kršće redom ponizano;
Tada istom tovari na kola,
Upregavši po četiri vola,
Pa ga vozi na armane kući,
Vršiti ga il batinom tući.
Volovi mu od ponosa hriplju,
A kola mu sve pod trhom škriplju,
On se isto u tom nasladjuje,
Jerbo hranu kući dobavljuje.
Jesen njemu napuni pivnicu
Novim vinom, voćem komoricu,
U vrtlu mu svake vrsti zelja:
Kud će boljeg od toga veselja?

Jednom riečju: nefali mu ništa,
Što sviet ovaj esapi za vîšta,
I što drugi raskošju imade,
To i težak na svoj način znade.

O seljane dakle i oraču!
Zašto tražiš kruha nad pogaču?
Zašto želiš promieniti stanje,
Biti veći a imati manje?
Budi svojim zadovoljan stanjem,
Spori hranom i malim imanjem;
Nerazsipaj kroz često godenje,
Medj ljudma je ovo govorenje:
Kad tko često prijatelje časti,
On će i sam u potrebu pasti.

Antun Relković † 1800.

Djevojka u zoru.

ako slavuj ženku občinio,
Da s' utiša u gnjezdašcu tajnu,
Da počine od prezanja dnevna,
A u hladku leguć pjevačiće;
Lastica je budna i pitomna
Prenula se lahorima jutra
Čavrljati, vjetre prostrieljati,
Mušicama zahranjati sebe,
I priplodak, lastavčiće cvrčne;
Dok i kokot slepršao kril'ma,
Kukurekom uzdigao koke,
Da kokoću, il kvocat se uče,
Pilit pipčad, motrit jastrebove
U natječ ih i u zajam gnati.
Al i moma, tanka i visoka,
Bielogrla neg i vranokosa,
Sladkim cvrkom probudjena ptica
Uranila, vlasi očešljala,
Pletenicu čičkam' nakitila
I uztakla svoj praznični fesak;

Pak izliegla do izvorca hladna,
Umila se, Višnjeg pomenula.
Prema momi raztrepta s'danica,
Kao da bi preljudit se htjela,
Da se sdruži, da l' se s istom sljubi,
Ta dragošću sa čistiem likom,
S djevojačtvom i najvišom dikom;
Da nju kroz mrak proprati do danka,
Da se moma gdjegodj nepomakne.
Obraza joj zarumene s' oba,
Da je krasom istok ozračila,
I zoricu živostnije prsta
Prema sebi digla, iznamila,
Te joj pridje, po licu je gladnu:
„Oj Milice, vilo brodarice!
Samrtnice, moja posestrimko!
Zla ikakva da sam činit kadra,
Zavid'la bi ljepotici tebi!“

Šimo Milutinović 1791–1847.

Prijateljstvo.

Dok si srećan, tebe prati
Množ prijatelja u ljubavi,
Nu čim sreća tva se obrati,
Tad te sama svak ostavi.“

U istomu, mnim, da rieti
S uzdahom će svak: Tako je,
I prijateljstvo pomrzieti,
Ke na svietu nestalno je.

Nu pravedno svaki svoju
Miso izkušat kad bi htio,
U ovom bi brže broju
I sam sebe zamjerio.

Jer izvrstna i temeljita
Od tisuće nie jednoga,
Ki jednako i čestita
I prijatelja ljubi uboga.

Joso Betondić XVIII. vieka.

Koleda Gjivu Bozdariju.

Hotio bih pred tvo'e dvore
Pjevat s družbom sve do zore,
Da ti ukažem cieć harnosti,
Kô sam držan tebi dosti,
I da družba ma vesela
Sva proslavi tvoja djela;
Ali nije podo meni
Bog Apolo glas medeni;
Tebe, mudri moj susjede,
K slavnom Pindu bog uzvede,
Gdje na romon sladkieh žica
Skup mudrieh pjevalica
Postaviše tuj veselo
Slavni lovor na tvo'e čelo.

Ti nauči što za bića
Izvrstnoga jest plemića,
Na zvek sladke tvo'e lirice
K sebi mamiš sve diklice.
Kako Orfeo tebe slîdi
Zvier, dubrava, brdo, hridi;
Ter ustavi jošte rieka
Sladki uz romon plahost tieka.
Igrat umješ u hitrini
Vranca konja na ravnini,
Čim se budeš igrom biti
Mačem, sreća tko je dobiti?

Uživaju tebe vile,
Kad izvodiš tance mile,
Sve smamljene hlepu i žudu,
Da tancati s tobom budu.
Bogatstva ti nebo udieli
O gosparu naš veseli,
Tebe narav svakom stvari
Blagodarna kô nadari!
Stas, priliku, liepo lice
Mili pogled i zenice,
Gizda, liepost tebe resi,
Samu Adonu sličan jesi.

Čemu u cvietu tve mladosti
Veneš, vajme, bez milosti?
Sadruži se liepoj vili,
Da se vidi porod mili,
Koj će dragom u veselju
Slikovati roditelju,
I na izgled tvoj bit dika
Sred slavnoga Dubrovnika

Pierko Sjerković 1796.

Drinopoljka.

Gorsko cvieće mi je polje
Cielo pokrilo,
Njeg mi bere Drinopoljka
Liepa djevojka.
Onud jaše mladi junak
Na mladom konju:
„Tiho jaši mlad junače,
Idem ja s tobom!“
„Neidi vjere Drinopoljko,
Liepa djevojko!
Široko je Drinopolje
Ti se utrudiš,“
„Drinopolje lahko prodjem
Cvieće sbirajuć.“
„Visoka je crna gora,
Ti se umoriš.“
„Crnu goru lako prodjem
Boga moleći.“
„Široka je Bimber voda,
Ti se utopiš.“
„Bimber vodu lako prodjem
Ribe loveći.“
„Moja majka je pogana,
Njoj ne ugodiš.“
„Ja ti majki lako ugodim
Tebe gledajuć.“

Narodna hrvatska iz Vrbovca.

Nestalnost.

(Po latinskom.)

Kjednoj svrsi bez obzira
Nam je sviem hrlit sila,
Čim vrh svieh nas prostira
Oštri zakon smrt nemila.

Nestavniem stupajima
Bjeguća se sreća skita,
Mjesta nije, u kom ima
Prebivanja temeljita.

Josо Betondić XVIII. viek.

Berba u Molvici.

Oj zelena gorice, Molvice liepa ugodna!
Tebe štuju šnašice, djevice gizda i plodna;
Ti si svakoj djevi mila,
Tebe želi svaka vila,
Ti si dobrim vinom i sádom rodna.

U tebi je baščica, grančica kitna, zelena;
A po sriedi travica, ljubica šumskog plemena,
Oko tebe loza vita
I gorica kano kita,
Po tebi se dieva šetka ljubljena.

Amo šumski mladići, djetići hode veseli,
Š njima hitrih snašica, nimfica kolo bit želi;
Uhvate se skladno skupa,
Stoji nogu lakih lupa:
Pan prebira svirku, hop! satir veli.

U kolu je Milica, Ljubica sestrice mile,
Izvan kola Danica, Ančica i druge vile;
Tu Milica pjesmu pjeva,
A Ljubica njoj odpjeva,
Nimfe igru pjesmom uredno dîle.

S strane Bako mladjani, kićeni na šest pardusa,
U ruci mu kupica dvojnica sladkoga kusa,
Na glavi mu grožđja vjenčac,
Oko boku lista lančac,
Kite kola grozdi liepog mirisa.

Pored nimfa prolazi, njeg pazi sestra vesela,
Sliede Bakice vijane, pijane štrumavog čela;
Satirom se podsmjehuju,
Rukam, nogam podruguju:
To gledaju vile, gledaju sela.

Oj zelena dolino, planino liepa si dosti;
Ti si kratka prilika, ti slika svieta radosti.
Sbogom vile mjesto vaše!
Spomente se pjesme naše;
Oj Molvice! sbogom, raju mladosti!

Petar Katančić 1750–1825.

Sve u dragoj.

Mlado momče na čardaku sjedi
U razkošno pramaljetno doba,
I sam sobom ovako besjedi:
Liepa jasnost vedroga je neba,
Velik prostor sinjega je mora,
Veselo je zelenilo gaja,
Divno razno cvieće perivoja!
No kod mene da je moja draga,
Što mi dušu i srdašce mami,
U njojzi bih skupa uživao
I vedroga liepu jasnost neba,
I sinjega velji prostor mora,
I veselo zelenilo gaja,
I divotu cvieća perivoja.

Gjuro Hidja 1752–1833.

Poslanica prijatelju.

Jndro, vrieme leti silovito,
Pod muč bježi, da ga se nečuje,
I prohodeć rukom čudnovito
Jednom gradi, jednom razgradjuje.
Zubi su mu oštri i gvozdeni,
Te bez štete nigda neuvjeda,
Vremenu su kralji podloženi,
Nikog većma pazi ni negleda

Sreća blago po svjetini dieli,
Al nemože vrieme darovati;
Ne kupe ga većma dvori bieli,
Neg li čoban u tužnoj pojati.
Lakom kúpi u tobocu zlato,
Putnik trpa jelo u torbice,
Vrieme nije postaviti dato
Za nevoljne svoje potrebice.

Cviet je mladost od kratka života,
Kako ruža, ka kad sunce grane,
Pusto sieva preko dračna plota,
Dok omrkne, veće je ne stane.
Necienjena na zelenu struku
Uvenut će, ako k njoj diklice
Neuzpruže za utrgnut je ruku
I naresit srcelovno lice.

Dok j' u tebi još junačka snaga
Sit se svaka dobra nauživa',
Jer ti željet poslje ne pomaga,
Kad nastane starost poluživa.
Pak si steko, pokle si na glasu,
Plod od sreće trgaj vremenito,
Nitko sviestan na zrelóme klasu
Neostavlja nevrženo žito.

Pij junački, dokle ti se toči,
Ljubi, ljubi dokle tako mlada
Gledaju te željno crne oči,
Dok se bani, koje ti se nada;
Ljubav nosi torbe, znaš, dvostruke,
S prednje vadi čudnovito blago,
S zadnje sije tuge, jad i muke,
Nedieleći kako 'e komu drago.

Pred njom mladost i ljepota leteć
Časti s ruke blagodarne grabe;
Po nesrećnu tragu muke meteć
Starci ostaju i karljive babe.
S toga žalim, što pustoj tamnosti
Od neblage inostrane zemlje
Dni prohode od moje mladosti
Puni brige i zaludne želje.

Kako prva od proljeća dika,
Ljubičica nevidjena gine,
Gdje se ori medju stienami rîka
Neprohodne duboke rivine.
Zalud gizda i junačko dîlo,
Kad ih neimaš komu prikazati,
Zalud pjesma, kad čeljade milo
Nie ti komu liepo zapjevati.

Njegda liepe diklice i mlade
Za mojim se srcem grabijaše,
Al zaludu, kad im se ne dade,
Jer ponosno skupo se cienjaše.
Kamo sreće, da li vas je sada,
Gdje ga ličim na prodaju, žene,
Što biste se od mog smrtnog jada
Nasladile, gledajući mene.

Kako da je staro i zločasto,
Nemogoh ga prodat za gotovo,
Trampio bi, ali neznam zašto
I za vetko sasvim da je novo;
Ljubi, ljubi, dokle ti se daje
Andro, nemoj vremena gubiti,
A zavidni stari neka laje
Huleć što im već nemože biti.

Marko Bruerević † 1823.

Molba zori.

Šta vam godjer hodih svieta i orsaga
Nigdjer nisam našo životu pokoja,
Životu pokoja, srdašcu veselja,
Dokle nisam došo u malo Medjimurje
V Medjimurje došo, ljubio djevojku;
Djevojka bi mene, dalko je od mene
Prek crvenog mora, odkud shadja zora:
Neizhadjaj rano, zoro, moja zoro!
Počekaj mi malo s tvojim licem bielim.
Nek se razgovorim s mojom ljubom dragom.

Narodna hrvatska iz Medjimurja

Pjesma konjanička.

Liepo sablju trgnut britku
I u ljutu rušit bitku,
Kad nas trube zove glas;
Znamen kad se napred vije,
Bubanj postup veseo bije,
Na junačtvo hrabri nas.

Kad vojnika primjer starih
Bodrost, hrabrost u nam žari,
Vid je liep i uzor drag;
Gromom glasnih kad pušaka
Ko što munjom iz oblaka
Pobije se mnogi vrag.

Liepo slušat kako zuji
Brieg, dolina u oluji,
Cievštine kad bljuju strah;
Brata našeg za jednoga
U sraženju ubjenoga
Zrieti sto ih past u prah.

Ništ je ravno uzhićenju,
Vidjeti po smrtnom trenju
Razbjegati vraga svog,
Pobjednici da pojemo,
Jednoglasno da zovemo:
Oj bogova s nama bog!

Jovan Pačić 1771–1850.

Djevojka i ruža.

Cvjetala ruža rumena
U vrtu liepe djevojke,
Na čbunu rosnom kitnjastom.
Djevojka ruži govori:
„Ja ću te ružo ubrati,
Ti ćeš se s čbunom razstati.
Moram te metnut na prsi,
Na prsi moje, na srce,
Da se ja s tobom nakitim,
Da duša moja miriše,
Milinom svakog zadiše.“

Djevojci ruža besjedi:
„Beri me beri! Nemarim.
Junak će doći sa strane,
Mene će liepo osvetit,
Tebe će s majkom razstavit,
Od brata, sestre odtrgnut;
Suze će majka roniti,
Sestra će žalost dieliti,
Junak će s tobom kititi;
Ti ćeš se ruže sjetiti,
I na čbun rosni misliti,
Kada se s majkom razstaneš
I sestru s bratom ostaviš.“

Jovan Hadžić rod. 1799.

Jednoč i sada.

meni jednoč, gle blage sreće,
U grmu svakom raslo je cvieće;
Sada o bože, jedva u vrtu
Nadjem gdjekoju ružu zastrtu,
Kako iz ljulja, iza koprivja
Viri, ko da je sasma već divja.

I moje jednoč ptice vesele
Glasne biahu i moje pčele.
Ptice doduše i sada poju,
Ali ne radost već tugu moju;
Pčele mi samo kadkad zašume,
Što li bi rade, same neume.

I moje jednoč nebo je bilo
Rajskieh zviezda biserno krilo.
Sada u mraku mjesec mi bliedi
Misli žalostne, smućene redi;
A uza brata s turobna lica
Pregorko plače tužna danica.

I meni jednoč teklo je vrielo,
I mene zlatno sunce je grielo;
Sada gdjeno ti laž i prievara
Više neg iskrenost svietom tumara,
Svak dan je moje sunce mrzlije,
Ufanja vrielo svakdan plitčije.

Tomo Blažek 1807–1846.

Slobodi.

Oj slobodo! Strah i trepet svieta,
Ostarjelih u poveljah speta,
Sladka riečco, plod boljega vieka,
Znak i ures razumna čovjeka.

Nevina si, a to mi je dosta,
Od požuda, od predsuda prosta,
Kano djeva koja svakog ljubi,
Koji godj ju u istinu snubi.

Nu ako li vrieme jošte nije,
Sunce tvoje da Slovinca grije,
I ako li jošte nije doba
Da se popne iz duševna groba;
Tada budi slika od gospoje,
Koja često poklonike svoje
Medju nemir i ufanje vrže,
Da ih jače slobodi i brže.

Tomo Blašek 1807–1846.

Orlu.

Orle moj, orle moj, šara ptico moja!
Visoko mi letiš, još na širje gledaš;
Jesi li mi vidil prvu ljubav moju?
Vidil ti ju nisam, začul ti ju jesam,
Kad sam sinoć kasno nje dvorom proletil,
Po dvoru 'e hodila, žalno stugivala,
A tebe junaka težko preklinjala.

Orle moj, orle moj, šara ptico moja!
Ako joj ti opet nje dvorom proletiš,
A ti joj poruči, da se nezaruči,
Da je nigdar junak ostaviti neću,
Ako bi mi bilo v crnoj gori stati.
V crnoj gori stati, kalinu zobati,
Kalinu zobati, a kalužu piti.

Hrvatska narodna iz Ugarske.

Molitva domoljuba.

Bože! kojeg oganj sveti
Bezkonačne rajske sile,
Kano zraka sunca leti
Kroz duševne svieta žile;
I po kojeg višnjoj zori
Sav sviet k tebi stupa bliže,
Da ti srcem čistim dvori,
I svu mudrost viečnu stiže:

Tamnoj zlobi nedaj vlasti,
Da za ini rod podići,
Il bi moro rod naš pasti,
Te si sunca nikad stići.
Jošte prije neg Slaveni
Kralje svoje pozdravljahu,
Prije neg još posvećeni
Ikoj drugi rod poznahu;

U vjekova tmini pustih,
Gdje bezumna tupost vlada,
Tvoja milost glas od usti
Nam sačuva ća do sada.
Pa bi š njime sad propali,
Blago ciene od najveće
Za pobjedu našu dali?
Oh to tvoja pravda neće!

Da smo od Slave narod stari,
Kom jest rieči glas prostrani,
To su tvoji višnji dari,
Iz ruk tvojih nam podani.
Zato nemoj dopustiti,
Da se tvoji dari gaze,
Kimi nam je k svrsi iti
Kroz tve luči rajske staze.

Tvoja djeca svi su ljudi,
Samo tvoj je sluga svaki,
Samo tebi slava budi!
Mi smo drugi svi jednaki.

Pavao Štoos rodj. 1806.

Hoćeš l' je ti?

Razbludna dikla
Ište ljubovca,
Neće trgovca,
Hoćeš l' je ti?

Ona je mlada
I dosta liepa,
Ište ga sliepa,
Hoćeš l' je ti?

Svedj je rumena
Ko cviet od vienca;
Ište ga niemca,
Hoćeš l' je ti?

Puna 'e taštine,
Plaha ko muha;
Ište ga gluha,
Hoćeš l' je ti?

Vazda trholi,
Vjetru 'e slična,
Hitra, jezična,
Hoćeš l' je ti?

Jedina kćerca,
Na svome stanu
Ne štedi hranu,
Hoćeš l' je ti?

Dobro razberi,
Da t' neuskori,
Pak odgovori:
Hoćeš l' je ti?

Markov Pierko Bunić † 1846.

Preobraženje.

Sužno pjeva vitez u planini,
I uzdiše u tamnoj pustini;
Njegvi dvori jesu bori u zelenoj gori
A blazina, posteljina zelena cjelina.

Sokoli ga slušat nemogoše,
U dvore ga zlatne odvedoše;
Tamo mile njemu vile rajske dadu sile,
On ustane, sviet se gane, rodu zora svane.

Dr. Ljudevit Gaj 1809–1872.

B u r a.

Buči, zvižda vihar kroz grede i tram,
Staro drma slieme, stari drma hram.
Od smrti barjake noć je razastrla,
Spasonosne zviezde u svoj dvor zaprla,
Grozovitom rukom od oblaka gromni'
Do oblaka trza Perun nebolomni.

„Jao nama, munje, strahovita groma!
Jeste li, dječice, svakolika doma?
Da li se krstite? . . . ah molite boga,
Neka nam sačuva ćaću prem dobroga.“

Prekrstiv se žena djeci kaže tak,
Kako brzo munja razsine oblak:
„Slušaj, Vanko, slušaj! kako bog nas kori,
Jer nijedno molitve dobro još nesbori.
Uzdignimo ruke kutu, gdje je spas,
Gdje je bogorodke namješten obraz,
Nebi li se smilit božja mati htjela,
Vratila nam tatu zdrava i vesela.“

Tako mladjanomu bratcu Angja sbori;
A majka od brige ovako govori:
„Ta on bi već davno kod kuće bit mogo,
Nedaj njemu tonut u pogibelj, bogo!“

Za tim opet munja razsine oblak,
Kraj peći pokaže od žene se trak.
Tu je mlada majka, a uza nju sjedi
Do petero drobne dječice u biedi.
Njim otide otac drvarit u luge,
Jer sudba nedade njemu sreće druge,
Kâ mu već u zibci kaza puna srdi,
Da će uvjek jesti samo krušac tvrdi.

Gle opet obsinu kuću naglo bliesk;
„Eno, mamo, tate“ tada tries, tries, triesk!
Angji rieč prekine, uzdrma vas dom
Padajuć na zemlju strmoglavce grom.

Dječica zavrisnu na vàs glas nemilo,
A starji zamuknu, ko da nij' ih bilo.
Te se majka najprie od straha probudi:
„Mili Bože! reče u pomoć mu budi!“
„Vidjela sam ćaćka doći izpod duba. —“
„Ta morô bi davno već pred pragom biti . . .
Valjda bjahu traci, što jih munja hiti.“

Kod kuma, je ostô, tiešite s' tiešite!.
Sutra, djeco, doć će, donieti vam pite."

Grom prestade: majka djecu upokoji,
Da joj usnu svako na postelji svoji,
Al ona nemože usnut ni za čas,
Viek izpred nje staše suprugov obraz.

Zapjevaše pjetli, te i danak svanu,
Prenu se iza sna, spremi k poslu ranu:
Vatre si naloži, sude uzporedi,
Tim i Angja stane i kroz vrata gledi:
„Za Boga, šta vidim? šta to leži tamo!
Brzo podjte simo, brzo, draga mamo!"
„Vajme, mili Bože!" zavapi majčica
Od petero sada drobnih sirotica';
Za glavu se uhvati, koljena se sruše,
Jer pod dubom suprug leži joj bez duše.

Stanko Vraz 1810—1851.

Prietnja.

Liepe moje crne oči
Nisu spale četir noći,
Da bi bile petu čule,
Nebi danas se zbudile.
Oj divojko, dušo moja,
Kaj govori majka tvoja?
Jel te hoće meni dati?
Ak te neće meni dati,
Ja te hoću silom vzeti,
Svojoj majki na lahkotu,
Tvojoj majki na sramotu.

Narodna knjižnica in čitalnica.

Ustanku Srbije

1804.

Ustani Srbijo! Ustani carice!
I daj čedom tvojim vidjet tvoje lice.
Obrati srca ih i očesa na se,
I daj njima čuti sladke tvoje glase.
Ustani Srbijo!
Davno si zaspala,
U mraku ležala;
Sada se probudi;
I Srblje uzbudi!

Ti uzdigni tvoju carsku glavu gore,
Da te opet pozna i zemlja i more,
Pokaži Evropi tvoje krasno lice,
Svjetlo i veselo, kako vid danice.
Ustani Srbijo!

Spomeni se majko naša tvoje prve slave!
Tvojih vražebnika ti posrami glave,
Divjeg janičara tjeraj sa Vračara,
Koji svog istoga sad ne sluša cara,
Ustani Srbijo!

Tebi sad pomaže nebesna volja,
I sad ti se pokazuje sudbina bolja.
Svi bližnji tvoji tebi dobra žele,
I daljnji se narodi tvom dobru vesele.
Ustani Srbijo!

Ustani Srbijo! Majko naša mila!
I postani opet, šta si prije bila,
Srbska tebi napiju iskrena čada
Koja hrabro vojuju za tebe sada.
Ustani Srbijo!
Davno si zaspala,
U mraku ležala!
Sada se probudi,
I Srblje uzbudi!

Dositej Obradović 1739 1811.

Glasbi.

Blagi, sladki i prečisti
Sveti neba razgovor,
Ti si divni raj ko isti,
Smieran tvoj sam pjesnotvor;
U radosti krasnom cvietu
Raskoši ja pijem slast,
Muziko! teb' uvjek svietu
Hvalit, slavit uzeh vlast.

Kad u srcu nemož' čuvstvo
Od veselja tjesnom stat,
Daj mu pjesne, svirke, družtvo,
Slast će zato tebi dat
Ali tebe svetu čtiti
Ja naučih nevoljom,
Morala je radost biti
Gorkom prije žalošćom.

Na protivnost bez roptanja
Rad si tužit, plačan bit,
Slova možeš ti plakanja
Muzike u skladnost lit';
Mož izkazat muke tvoje
Pak izpjevat srcu bol,
Muzika će strune svoje
Glas poklonit nježan tol.

Zuji pjesne glas presvjati,
Dirne l' pjesnik u klavir,
Mir se taki mora sjati,
U suglasju stoji mir.
Mir, dà svagdje mi snujemo,
Mir tam, ovdje bude s' vam;
Mir u pjenju da čujemo,
Mir i glasi odziv sam.

Jovan Pačić 1771–1850.

Razstanak s ljubeznim.

Otidje mi moj ljubezni odavle,
Lik mi njegov brieg i šuma ukrade.
Inače bi ga gledala.
I njemu bih ja mahala
Uzajmno.

Kad bi silu čarobitu imala,
U svašto se pretvoriti ja mogla,
Nebi treba bilo onda
Uzdisati kao sada
Za dragim.

Kad bi bio oň u dvoru osamljen,
I u mnoge težke misli udubljen,
Kao slavulj letjela bih
Na prozoru pjevala bih
Ljubeznom.

A kad bi se on po bašči šetao.
I izbrati krasnu ružu hotio,
Mjesto ruže prerumene
U rukama on bi mene
Imao.

Lukijan Mušicki 1777—1837.

Starac i smrt.

Kraj bremena drva jedan starac sjedne,
Ovladan slabošću uzdišući rekne:
„Gdje si veče, gdje si o smrti prokleta!
Što ne dodješ, da mi svršiš tužna ljeta?
Već me gledaš, da se u starosti mučim,
Pod bremenom drva se ovako kučim.“

Smrt se javi starcu i rekne: „Šta hoćeš,
Te me neprestano uzdišući zoveš?
Mene evo starče, ja sam pohitila,
Pozivanje tvoje ja sam saslušala;
Već i sama vidim, da si posustao,
Sad mi kaži samo, zašto si me zvao?“

Starac se uplaši i glavu obori,
I negledeć u smrt tiho progovori:
„Zvao sam te, da mi pomogneš podići
Ovo brieme drva — moram kući ići.“

Ljubomir Nenadović.

Smrt Hajduk-Veljka.

Junak Veljko sve u jedno pregne;
Prvo jutro u doručno doba
Obuče se junak i viteže,
Preodjenu s i prenovi soko,
Skrlet-čohu na zelenu svilu,
Mor-kadifu pa po njojzi zlato,
Ni kovano niti salievano,
Već na vlakna tanko raztezano;
Nenadvećen smisli poginuti,
Ta nakićen krv proliti svoju,
Kano dika svojega vremena
I ko lika srbskoga plemena.
Tako s' diže ogledat redute
I posliednjim sve junake svoje
Pojavljajem svojim razdragati,
Nek je zračje gdjeno je ograšje,
Ka' s proljećem luke ocvjetene;
Redom bio šance obhodio,
Pozdravio sve junake svoje:

„Ha vojnici, ha krsta ratnici!
Držite se tako do vijeka,
Kako što ste dosad uza Veljka;
Ništ vi nitko nigda nahuditi,
Sve dušmane vi ćet' posramiti,
Vaš vi Veljko isto progovara,
Vas o tome sobom uvjerava!
Turska sila već klonula s'vidi,
Nemož duže trajat muhasera,
A još od nas nitko nepogibe,
Prema turskim mrtvim i ranjenim;
Pak baš i ja da bi poginuo
Danas, odmah l' pred vašim očima,
Opeta se držte i održte,
Sve i bez men', što sa mnom možete,
Kako i ja svi ste okaljeni
Barem sada ovog braneć grada."

Još se najzad u najdalji spušta;
Gdjeno bješe Abraš kapetane,
Gdje i Turci prišli ponajbliže;
Spram Abraša redut izkopali,
Jajetom bi dobacila ruka,
Sproć dva topa sedam namjestili.
Slobodni je svojim topom Veljko
Tu nišanit usred turskog stao,
I taman se glavom izpravio,
„Pali!“ vikne, no i turski pukne,
Po srdašcu dogodi nam Veljka!
Pade vitez, pade Srba slava,
Rame lievo ćule mu odnielo
I opet je: „Držte s' braćo!“ reko
Pak je pao izdahnut junački
Na mejdanu nepobiedjen nigda,
Neg od topa, što i stiene sruša,
Što l' gromovi, to su i topovi:

Umro Veljko sviem na žalost Srbma,
Al neumro na kriocu žene
Kano Samson snažni Evrejine,
Ta i Herkul niže slavu skonči,
Neg je Srbe, neg vojvoda Veljko;
Onim pamet žene pomračile,
Te slavu im brukom okončile,
Al je Veljko javno veći od njih,
Panuo je braneć zavičaja
Braneć braću, vjeru i slobodu.
Nepogibe! — Već se rodi Veljko,
Živjet viečno u nebeskom carstvu,
I medj ljudma na lilji bijeloj,
U pameti srbskih omladaka,
Ta za diku i viečnu priliku
I svakima kano i svojima
Ratnicima pravde i slobode.

Šimo Milutinović 1791–1848.

Spomen Vidova dana.

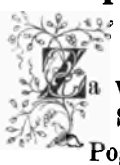

a večerom Lazar sjedi,
Sutra ide Vidov dan;
Pogružena njega gledi
Srbske vojske smućen stan.

S upaljenom vošćanicom
Nad Lazarom genij stoji,
Skrbnim licem k tronu sudbe
On upravlja pogled svoj . . .

Nu bezglasna stoji sudba,
Oko nje je užas, strah;
Dečanskoga krv oblieva
Pri podnožju njenom prah.

U suzama Dušan tone;
Silno tutnji groma zvuk;
Prebijenom vošćanicom
Osvjetlava genij krug.

S tužnim licem sad izčezne,
Smrtni Srbstvu kuca čas:
U prsijuh svaki nosi
Svoje sudbe gorki klas.

Vražda sije ljuto sjeme,
Vjera s' zove nevjerom:
Vuk se diže, Miloš pada,
Miloš dika rodu svom.

Burno sviće Vidov danak,
Da opravda prošlu noć:
Al je slaba ljudska sila,
Gdje s' protivi višnja moć.

Nije l' Rima drevnog sila
Polubožna njegda bila?
Sve poruši sudbe vlast!
Leti Srbin, leti voljno,
Na Kosovo polje bojno,
Leti svoju u propast.
Sablje zveče
Brda ječe,
Krv se lije,
Srce bije,
Konji vrište,
Majke pište,
A junaka rane tište.
Složno, braćo!
Srbin bije;
Miloš gdi je?

Murat leži;
Turčin bježi.
Za slobodom Srbin teži.
Al Vuk bježi;
Lazar pade.
Sve propada.
Ah, nadvlada
Turčin ljuti,
Nebo s' muti
Srbsku slavu, srbsku hrabrost,
Srbsko ime, srbsku znatnost,
Sve proguta Vidov dan.

* * *

Ništ' na zemlji postojana,
Danas veseo, sutra tužan,
Danas silan, sutra sužan,
Danas slavan, sutra bjedan,
Danas soko, sutra mrav.

Jovan Popović rodj. 1806.

Smilje i djevojka.

Djevojčica smilje brala
Smilje beruć govorila:
„Liepo li si smilje cvieće,
„Pa kak liepo tak' i srećno;
„Jer se lako ne otrunjaš
„S tvoga držka tanušnoga!"
Njojzi smilje odgovara:
„Ti si ljepša i srećnija,
„Tako mlada ko naranča;
„Veselje ti čelo gladi;
„Po licu ti ruže cavtu;
„U očim ti zviezde trepte;
„Ljubica t' se s usna smije;
„Kroz grlo ti golub guče;

„Po prsim' ti i po vratu
„Bielo cvieće liera sjaje;
„Jela ti se stasu klanja;
„Drhću prsi od ljubavi;
„Pliva srce u radosti!
„A dušica djevojačka
„Nit ti vene, nit ti sahne,
„Dokle čuvaš, dokle bdiješ
„Da ti s' u nju ne zakopa
„Ljuta zmija otrovnica:
„Te ne svije gniezdo svoje
„I izgrize cvieće tvoje."

Narodna hrvatska iz Dalmacije.

Sirotica.

Za zelen vjenčac beruć cvietljiće,
Prolazi djeva kraj sirotice;
„Ah mili Bože, da je sad meni
„K ružam u onaj vjenčac zeleni!
„Volila bi tu ma časak stati,
„Nego sto godin' na liehi sjati!"
Tako uzdiše željna bez mjere.
Djeva ponikne, cvietak ubere,
Do kitnih ruža u vjenčac stavi,
Na glavu metne vjenčac gizdavi,
S prva u vienou nježnog tiela
Cvietljica naša stoji vesela;
Al čim se sunce više uzdigne,
I žarkim zracim do vienca stigne,
Evo zlo po nju, sirota sahne,
Glavicu skloni, težko uzdahne:
„Ah mili Bože, da lude glave!
„Bila sam sretna sred zelen trave;
„Ali me tašta želja zahiti,
„Stati uz ružu, što vjenčac kiti.
„Evo me kako ludo poginu'! . . ."
Čim to izusti, već i preminu.

Koga god u dol namjesti sudba,
Nek ga na goru nevuče žudba.

Stanko Vraz 1810–1851.

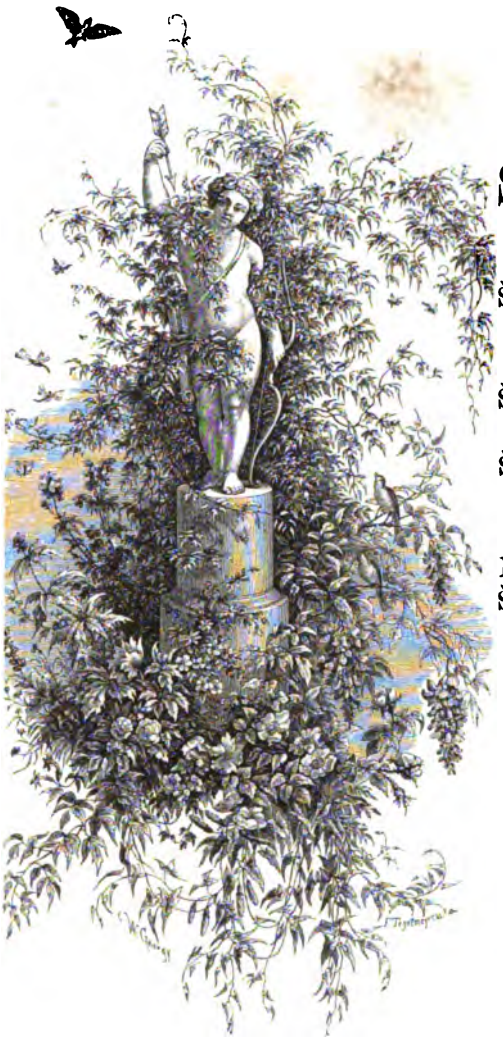

Šta je ljubav.

Šta je ljubav? Vjetrić milen,
Što se brati s premaljećem,
„Cielivajuć igra s cviećem.
Šta je ljubav? Vihar silen,
Što se pod njim obaraju
Cviet u vrtlu dúb u gaju.
Šta je ljubav? Sunčni zraci.
Što još niče od njih brže?
Šta je ljubav? Most do neba,
Kud andjelí k nam silaze,
Kazivajuć čiste staze,
Noseć komad rajskog hljeba.
Šta je ljubav? Crni djavo,
Što nas truje kupom lasti,
Tielo čini u prah pasti,
Duši otme neba pravo.
Tvoja ljubav, srce drago!
Bila uvjek, kako treba:
Bila vjetrić, sunce blago,
Bila zlatan most do neba,
Bila uvjek i bez kraja
Ko tva duša kćerca raja.

Stanko Vraz 1810–1851

Vidrensko brdo.

Kad na dragom svojem brdu stojim,
I na okol vience gora brojim;
Kad promislim: oko što zahvati,
Svuda moji stanuju Hrvati:
Tad mi duša, nebesa zovuća,
Dom hrvatski bogu preporuča.

Kad iz liepog brežnatog prostora
Vidim žarka gdje se diže zora:
Kad se zrakom zvona glas razliva.
Koj u crkvu kršćane poziva:
Tad mi duša, nebesa zovuća,
Sve krsćanstvo bogu preporuča.

Kad se tiesno srdce uznemiri,
Idem na brieg, da mi se razširi:
Ondje padnu tiela mog okovi,
Ondje život opet se ponovi,
Moja duša, nebesa zovuća,
Svoju sreću bogu preporuča.

Kad se sunce u zapad postavi,
Zvono glasno Mariju pozdravi:
Tad si mislim: S bogom, brdo, danas,
Bog zna, šta će jutro doniet za nas . . .
Moja duša, nebesa zovuća,
Na krilo se božje preporuča.

Ljudevit Vukotinović rodj. 1813

Nov liek.

Mojih prsi u dubljini
Gorka bolest gnjezdo ima:
Sada gorim u vrućini,
Sad me tare grozna zima.

Nu kada me moje ljubi
Ljubit stanu usne krasne,
Odmah zima tad se izgubi,
Ljuta vatra pak ugasne.

Liek taj zato čudnovati,
Koj pomogo jeste meni,
Izvolite poštovati
O liekari preučeni!

I kad dieva, koja oćuti
Svojih nježnih sred njedara
Groznu zimu i plam ljuti,
Te joj srce jače udara:

Da joj odmah prepišete
Dobar brojak od cielova,
Pa on časak, vidit ćete,
Ozdravit će opet s nova.

Dor. Dimitrije Demeter 1811 -1872.

Gotalovac.

Gotalskoga usred grada stara,
Od davna se tako pogovara:
Neima nikad sasvim mirne noći,
Jer se čini, da će stiena poći
Premda čvrsta, dosta jaka
Na dvie strane, k sebi svaka.

Dva su njekoč ovdje brata bila,
Smrt otčeva samih ostavila;
Od imućtva svakom jednak dio
Otac strogim pravom podielio,
Djecu svoju blagoslovi;
Hoće l' slušat ga sinovi?

Starjem polak grada od sjevera,
I na polju ista bje izmjera,
Od oružja novca, od pravica
Svakom bratu svoja polovica:
U trenutak smrtnog doba,
Složi otac brata oba.

Mladjem polak grada od pódana,
Te od klinca sve do buzdovana,
Od kopova, hrta do jahača
Svakom svoje, drugom ništ da plaća.
Tako otac mirno minu,
Zadovoljiv svakom sinu.

Tečaj sreće nitko nezna sudit;
Čekaš da će sunce te probudit,
Pa te crna tmina sve ovije
A iz vedra neba grom te bije:
Jedan od dva brata tako
Prodje svagdje naopako.

Onom tamo bratu od sjevera
I na tvrdom kamu voćka tjera,
I na pustom polju žito plodi,
Kamo l' gleda, blago mu prihodi;
U kući mu vidiš cvasti
Ženu i djecu sretno rasti.

Drugom pako bratu od pódana,
Koji djela svaki dan od rana,
Baš ne rodi plodom ni najmanje
Iz usjeva sladka jade žanje,
I u kući vela tuga:
Umro sinak i supruga!

Porodi se srčba, jal u njemu:
Kako to, da moram past u svemu?
Zar sam prognan za vjek sám iz svieta,
Da me goni nesreća prokleta!
Zar pravice bogu nesta,
Neima l' za me mirna mjesta?

Proklinje tad brata do zla boga:
„Nebilo ti danka nit dobroga,
Nebilo ti nikad noći kratke,
Nit u družtvu tvojih ure sladke,
Srušile se stiene grada!
Ja odlazim u sviet sada.“

Tri su prošle godinice dana,
Brata neima do otčeva stana;
Tad se prosjak opet kući vrati,
Da se s bratom iznova pobrati.
„Daj mi braco suhe kore,
Glad se trpit već ne more!“

Al se onaj podignu od sreće,
Te si brata poslušati neće;
„Gdje si bio skitalice jadna,
Netreba mi prihodnika gladna!
Eno polak grada tebi,
Zovi se na ručak k sebi!“

Žalostan u grad se svoj nastani;
Vreba, čvrstom rukom nanišani,
Te kad sgoda tako mu nanese,
Premda srdcem jad i groza strese,
Ubi brata iz prozora,
Da od hitca ječi gora! . .

„„Kada brata neće brat da čuje,
Neka crni udes odlučuje;
Nek se dieli proklet grad od grada,
Nek na dvoje od sad pole pada;
Nek pod tiskom težkih zala
Gine pleme od Gotala'!““

To je uzrok da sred grada stara
Gotalovskog, tako s pogovara,
Neima nikad sasvim mirne noći;
Jer gdje griešno bratska krv se toči,
Neima blaga ni radosti,
A od boga ni milosti.

Ljudevit Vukotinović 1813.

Najljepši miris.

O djevojko, dušo moja!
Čim mirišu njedra tvoja?
Ili dunjom, il' narančom,
Ili smiljem, il' bosiljem?“
Djevojka mu odgovara:
„„Oj vjere mi, mlad junače,
Moja njedra ne mirišu
Niti dunjom, nit narančom,
Niti smiljem, nit bosiljem,
Nego dušom djevojačkom.““

Narodna srbska.

Bog i molitva.

Bacim oko na nebo visoko
I na jato zviezda kano zlato.
Gdjeno sieva, koj ukaziva
Noćom diela zločestih nemila
Mjesec sjajni, tužitelj potajni:
Il rumena zorica jutrena,
Gdje pred svojom odkriva gospojom
Svoja lica, svjetlosti carica.

Bacim oko na polje široko,
Razne trave, zelene dubrave
Gdje je sjelo čobanče veselo,
Pa na malu pribraja sviralu;
Il težaci po crnih trojaci'
Gdjeno svoje trudno lice znoje;
Il' po gori potoka žubori;
Po grančicah sladko pjenje ptica:
Sve mi javlja, pred oči mi stavlja,
Da imade, koi svaka znade,
Svaka gleda, svaka tako reda,
Svaka stavlja, svaka tak upravlja,
Svaka može, Ti da jesi Bože!

Sve što niče, što se samo miče,
Sve što cvate, opominje na Te,
Sve što rodi, od Tebe dohodi,
Sve što zrije, bez Tebe nam nije,
Što je mira, iz Tebe izvira,
Nema veće osim Tebe sreće,
Nema prave osim Tebe slave,
Ni radosti nego s Tobom dosti.
Ni pokoja, gdje nij' ruka Tvoja:
Jaki Bože sve se s tobom može!
Blažen taj je, tko Ti se podaje!
Tko Te štuje, triput blago mu je,

Tko Ti s' moli, raj mu je još doli,
Tko Te cieni, nigda nepogini,
Tko Te ljubi, on se neizgubi:
Jaki Bože sve se s tobom može!

Udostoji milosti me tvoji',
Štogod činim, da s tobom jedinim
Od početka budem do svršetka.
Il se ganem, il idem, il stanem,
U snu prenem, il bdeć okom trenem,
Da Te slavim. da nezaboravim,
Sve što imam, da od Tebe primam.
Srdce moje nek je vazda Tvoje,
Misao moja nek je volja Tvoja!
Kud god hodim, daj da Ti ugodim!
Kad s ovoga pako varavoga
Svieta podjem, daj da k Tebi dodjem:
Jaki Bože, sve se s Tobom može!

Mato Topalović rodj. 1812.

Djevojačke kletve.

Liepo ti je rano uraniti
U prozorje kad slavići poje.
Slavulj viče: hajd na vodu Milče!
Il na vodu, ili u livadu.
U livadi bunar vode hladne,
Kraj bunara djetelina trava,
Na travici listak knjige biele,
A na knjizi crno slovo piše:
„Griehota je ljubiti djevojke
„Ljubiti ih pak ih ostaviti!
„Jer su težke djevojačke kletve;
„Kada kune do neba se čuje,
„Kad uzdiše samu Bogu žao,
„Kad joj suza na zemljicu pane
„Od bolesti sva se zemlja trese

Narodna srbska.

Sila ljubavi.

Duboka ko more, vierna kano jeka,
Čvrsta kao zrno, bistra kano rieka
Žarka kano iskra, tiha kano raka,
Jest pod svakim nebom prava ljubav svaka.

Nje nemože mrzli sjever oledenit,
Niti ikoj vijor iz dna izkorjenit,
Niti iko sunce odtopit joj krila,
Jer je sa nebeskim, uvjek srodna bila.

Iz nesreće sisa novi život pije,
U verugah robstva slobodno se vije,
Na lomači zlobe, s pepela se diže,
Sve više ustaje, čim je pala niže.

Lasno prekoraca potoke, briegove,
Posmjehom prodire goleme jazove,
Uvjek se ponavlja kao hidre glava,
Sa žićem se bori, smrću poigrava.

Ona se u spone nikada ne steže,
Nju ni mjera, prostor niti vrieme veže,
Već kad jurve ovdje izteče joj doba,
Vilovitom silom vlada preko groba.

Dragutin Rakovac † 1853.

Naricanje sestre za bratom

Kuda si mi uletio moj sokole!
Od divnoga jata tvoga brate ráno!
Da l' nevjerne nezna Turke, bog ih kleo!
E će tebe prevariti, divna glavo!
Moj svijete izgubljeni, sunce brate!
Moje rane bez prebola, rano ljuta!
Moje oči izvadjene, očni vide!

Kome braću ti ostavi, bratska hvalo?
I staroga baba Pera, kuku Pero!
I tri mlade sestre svoje, kukavice?
Što nečuva mladu glavu? ljudska vilo!
Što krvnika njom nasladi? bratska diko!
Na vjeru te posjekoše, nevjernici!
Divno l' Travnik okitiše, to platili!
Sa liepom tvojom glavom, kuku lele!
Tko će čete sakupljati, četovodja!
Tkol' krajini branit krilo, bratsko krilo?
Tko će turske glave sjeći, oštra sabljo?
Da pogibe u boj ljuti, ubojniče!
Gdje se srbski momci grabe, mlado momče!
Oko glava i oružja, proste rane!
No na vjeru u nevjere, vierna glavo!
Da mi se je pomamiti sestri crnoj!
Da te tako zaboravim, kukavica!
E presgodna glava bješe, mladi brate!
Da uz cara sjedijaše, mudra glavo!
Hćaše carev vezir biti, sestri tužnoj!
Da se mogu razgovorit, srce moje!
A sa mrtvom tvojom glavom, kam da mi je!
Da ti crne oči vidju, oči moje!
Da poljubim mrtvu glavu mjesto brata!
U krvničke sad si ruke, platili te!
Nagrdit će krasnu, prekrvnici!
Ti ćeš mnogo braće naći, kuku nama,
Biranijeh sokolova, kuku braćo!
Po bedemu od Travnika, bog ga kleo!
Glave bratske poznat nećeš, nama prazno!
Jere su ih nagrdili nevjernici!
Kud će tvoja mlada ljuba? Kuku njojzi!
Dvoje djece tvoje ludo? Sirotčadi!
Što će jadni djed ti Bajko, moj Batriću!
Koji te je odnjivio, težko njemu!
Proste tvoje ljute rane, moj Batriću!
Al ne prosti grdni jadi, kuku rode!
E se zemlja sva izturči, bog je kleo!
Glavari se skamenili, kam im u dom!

Vladika Njeguš Petrović 1813–1851.

Domovini!

Gori nebo visoko,
Doli more duboko:
A ja u sredini,
Noćnoj u tišini,
Mislim na te ma jedina
Premilena domovina!

Slabe barke smieli let
U daleki strani sviet;
U njem strani ljudi,
Jezik stran i ćudi,
A u tebi sve poznano,
Došo kasno ili rano.

Tko te nebi ljubio,
U te doći žudio,
Bio bi s kamena,
Srca nesmiljena.
Zalud sunce drugdje sija,
Moje srce nerazgrija!

Nemoj buro biesniti,
Smieli brod mi slomiti,
Nu ako se skrši,
I moj život svrši,
Tad doneste vi valovi
Miloj zemlji cielov ovi.

Antun Nemčić 1813—1849.

T u g a.

Tuge moje tuge,
Da su moje tuge,
Kak su tuge druge!
Ali moje tuge
Jesu jako težke.
Kad bi samo male
Na kamen padale,
Kamen bi razbile
Na makovo sjeme.

Narodna hrvatska iz Austrije

Grobničko polje.

A od Brente vidjeh obale zelene,
Čuh žuborit njene bistre vode,
Pokraj kojih grleći se hode
Umjetnost i narav ko sestre rodjene.
Vidjeh iz valova sjajna svoja lica
Kako diže ljuba od Neptuna,
Oholosti i dražesti puna,
Kao vrat svoj labud, ponosita ptica.
U svoj hlad me mrkle primiše maslene
Od arkvajskih brežuljaka mili,
U ljubavi gdje svak' listak cvili,
U ljubavi cvate, u ljubavi vene.
Visoki platani grozdjem ovijeni,
Lombardije ravnine svilene.
Boromea nedostižne stiene,
Od tisuća lieta nakrcani plieni,
Pepeo kosti ljubovnika od Verone,
Latinskoga neba viečno ljeto,
Kist Urbinskog, od Kanove dljeto
I od Paladia zidine smione . . .
Sladke uspomene, najmiliji dio
Mog života! Jedno samo polje
U srce mi ustani se bolje,
Na kojem sam jednom tako liepo snio!
Komad od cvatućeg raja, mislit ćete,
Srebrom bistrog potoka opasan,
A na svakoj svrži slavuj glasan,
Od ljubavi pjesni koi poji svete,
Dol blažena, pribivalište pastira',
Gdjeno vrve stada bezazlena,
Ljubovnike hladna krije sjena,
Zefir duva, frula neprestano svira,
Plačuća se vrba nada vodom giba,

Bršljan penje, grozd kroz lišće viri,
Lipa cvate, kriepak dub se širi,
Vitka jela u vredrom se zraku ziba;
Ništa od sveg toga; kudgod oko stiže.
Ništa drugo, nego kamen goli:
Zaman tražiš zelen u toj doli,
Niti jedna trava glave tu nediže! . . .
Sve je pusto, sve je niemo. sve užasno,
Grob golemi, gnjezdo noćnih sova'
Jedan prediel carstva Plutonova . . .
Ipak si mi polje milo, polje krasno.
Svak' ovamo! kom' je Hrvatka život dala,
Našeg roda to je sveta Meka,
Čiste krvi djeda naših rieka
Tu je okaljanu svieta čast oprala!
Svojim kraljem tu sve Hrvat spase kralje,
Batukanu kameni su ovi
Strašni bili stupi Herkulovi,
Gdje upisa udes: Do tuda ne dalje!
Tu nek Hrvat uči, koja mu je ciena,
Tu nek crpi hrabrost, ponos, volju,
Nek neište viek utiehu bolju,
Neg koju mu daje ova uspomena!!

Dr. Dimitrije Demeter 1811–1872.

Liepa Anka.

Ela je liepa naša Anka!
Da l' je istina? da l' je san?
Tresu se bor i jela tanka,
Zavidjajuć joj struk tanan.

U lugu sladki sbor slavulja
Šuti nje čujuć sladji glas,
Nad njome trepti roj metulja
Mnijuć da j cvietak nje obraz.

U vrtlju s' dive krasne ruže,
Gledeć taj lica, usta raj;
Hitri ju hladci grleć kruže,
Da ju ovdedu u svoj gaj.

Niz stienu prska, u dol skače
Brže i brže vodopad,
Gdje, igrajuć se, prst namače;
Da ga poljubi, nosi hlad.

Tako sve čezne da ju prati
I grli, ljubeć njezin slied;
Samo ja moram ovdje stati,
Gdje me začara nje pogled.

Stanko Vraz 1810–1851.

Prirodna sloboda.

Liepo pjeva slavuljak
U zelenoj šumici,
Na tananoj grančici.
Otud idu tri lovca,
Da strieljaju slavulja;
On se njima molio:
„Nemojte me strieljati,
„Ja ću vama pjevati,
„U zelenoj baščici
„Na rumenoj ružici.“
Uhvatiše tri lovca
I odnieše slavulja,
Metnuše ga u dvore
Da im drage veseli;
Neće slavulj da pjeva
Nego hoće da jadi;
Odnieše ga tri lovca
I pustiše u luge;
Stade slavulj pjevati:
„Težko dragu bez draga!
„Težko drugu bez druga
„A slavulju bez luga.“

Narodna srbska.

Ljudska sudba.

adatak je smiešni ljudska sudba!
Ljudski život snovidjenje strašno!
Čovjek izgnan za vrata čudestva
On sam sobom čudo sačinjava;
Čovjek bačen na burnu briežinu
Tajnom rukom sliepoga slučaja,
Siromašan bez nadziratelja
Pod vlianjem tajnoga promisla.

On se sjeća prve svoje slave,
On snijeva presretno blaženstvo,
Al njegovi snovi i sjećanja
Kriju mu se jako od pogleda,
Bježe hitro u mračnim vrstama
U ljetopis obširni viečnosti;
Samo što mu tamnijem prolazkom
Trag žalosti na dušu ostave,
Te se trza badava iz lanca,
Da za sobom pronikne mračnosti.

Čovjek bačen pod oblačnu sferu
Prima l' ovdje oba začatija?
Jel' mu ovdje dvostruka koljevka?
Jel mu zemlja tvorcem odredjena
Za nakazu kakvu tajinstvenu,
Al nagradu burnu u vremenu,
Al razsadnik duhovnog blaženstva?
Ah ovo je najviša tajna,
I duhovne najstrašnije bure,
Ovoga su u grobu ključevi.

Vladika Njegoš Petrović II. 1813–1851

Tuga.

Kô pod jesen lastavice družne
Skupljaju se na visokih stiena',
Tu začinju pjesme milotužne,
Gledajući na gnjezda ljubljena;

Za tim dižuć krila prem nerado
Kreću dalko za to sinje more;
Tak se prašta sad moe srdce mlado
S tobom, gnjezdo, moj domaći dvore!

Polje j' dugo, nebo je široko,
Al jim ipak nalaze kraj oči:
Što j' preda mnom, to nijedno oko
Nepromjeri, nit pamet dokroči.

Mán odtiskam misli u to more,
— Lete brže od sokola siva, —
Skoro udare na guste zastore:
Što j' za njimi? nezna duša živa.

Nu opet se vraćam k dragom dvoru:
Tu j' vrt s cviećem, nad njim roj lepira',
Tu studenac pri listnom javoru,
I lug zelen, u njem stanak mira;

Do njeg travnik, brz konjic na paši,
— Nanj se mahnem, da zviždaju grive, —
Tu i oganj, okô momci naši,
Svirajuć il pojuć pjesme žive;

A na njivi žanjući sestrice,
Medju njimi i ti, liepša zore! . . .
Sve je prošlo! a ja skrivam lice,
Plačuć s tebe, moj domaći dvore!

Stanko Vraz 1810–1851.

Laku noć.

Najnježniji
Tajne ljubve
Uzdisaj
Šapni ljubvi
Spavajućoj,
Laku noć!
Al je nemoj zavidljivo
Iz sna sladkog probudit.

Svježa ružo
Ljubkim tvojim
Mirisom
Kroz nježni joj
Nerv zapjevaj:
Laku noć!
Al je nemoj nemilostno
Iz sna tihog poplašit!

Tiho spavaj,
Liepo snivaj
Nježnosti!
Ljubav želi
Nevinosti
Laku noć!
Sladko spava čedo malo
Na mekanom majke krilu

Rosna noći
Najbistrije
Sanove
Iz bisernog
Pust' kaveza;
Laku noć
Vij pokoju spavajućem
Hranitelju bditeljni!

Sve tišina
Obuzela,
Samo glas
Viernog srca
Tiho struji:
Laku noć!
Niemi svirko! Njena usta
U snu šapnu:
Laku noć!

Dr. Jovan Subotić rodj. 1817.

Hajdmo napred.

Hajdmo, braćo, mi napreda,
Viečni zakon zapovieda,
Stare halje zabacimo
Iz pepela uskrsnimo;
Hajdmo, braćo, mi napreda
Viečni zakon zapovieda.

Već po zraku Englez brodi,
Kao po kopnu gre po vodi,
Grde robstva krši okove
I kitajske tre zidove.
Hajdmo, braćo, mi napreda,
Viečni zakon zapovieda.

Po žeravki Francuz hodi,
Da prosječe put slobodi,
I gusarska gnjezda stara
U sjeveru Libije hara.
Hajdmo, braćo, mi napreda,
Viečni zakon zapovieda.

Niemac carstvo znanja širi,
U stvorenja tajnu viri,
I predsuda zloj nakazi
Prem oholu glavu gazi.
Hajdmo, braćo, mi napreda,
Viečni zakon zapovieda.

Čovječanstvo napred teži,
Mi stojimo, vrieme bježi:
Hajdmo i mi već napreda.
Viečni zakon zapovieda
Hajdmo, braćo, mi napreda
Viečni zakon zapovieda.

Dragutin Rakovac † 1858.

S l a v u j.

U jezero mirno gleda
Liepa djeva, luna blieda
Gleda svoja blieda lica,
Ko nesretna djevojčica.

I ostàle sve zviezdice,
Ko pokorne službenice,
Caricu si tužno dvore
U nebesko svietleć more.

A u bližnjem grmu poje
Slavuj milo piesni svoje,
Jad u srce sladak lije,
Nad ljubovcom ko da bdije.

Već vjetrići umuknuše,
Danka buka potihnuše,
Ni lišće se već negiblje
Niti labud vodom ziblje.

Duga pjevaj još vremena
Ptico draga i ljubljena,
Neka blaga tužna duša
Piesan tvoju milu sluša.

Al tu mene biti neće;
Jerbo s briega' hude sreće
Duša moja utočiste
Na svietlijoj zviezdi ište.

Al i neba sred svietlosti,
Oj kraljice sladjanosti!
Na tve piesni rodno mjesto
Sjećat će se duša često.

Dr. Vl. Mikošić.

Ljubav.

Ti me pitaš ljubav što je,
I ljuveni što su plami? . .
Rjet ne znadem, nu nešto je
Što me mori, vrši, mami;

Ak' otidem jadna spati
Iz tiha me sanka budi;
Ak' se podjem prošetati
U putu me hrve, trudi;

Čas ti srdcem počme tući,
Čas pameti čudno vije,
Čas te blazni, čas te muči,
Čas te mrzne, čas te grije.

Ah, djevojke, mješte mene,
Vi recite ljubav što je?
Tako moje vi ljuvene
Ne kušale nepokoje!

Antun Kaznačić.

Put dragoga.

Podkovice moje od čistoga zlata,
Nekate mi gazit za kim goder blata,
Za nijednim drugim, neg za mojim milim.
Kade mili hodi, tud ruzmarin rodi,
Kud se drugi seće ni pelinak neće.

Narodna hrvatska iz Ugarske.

Izčekivanje dragoga.

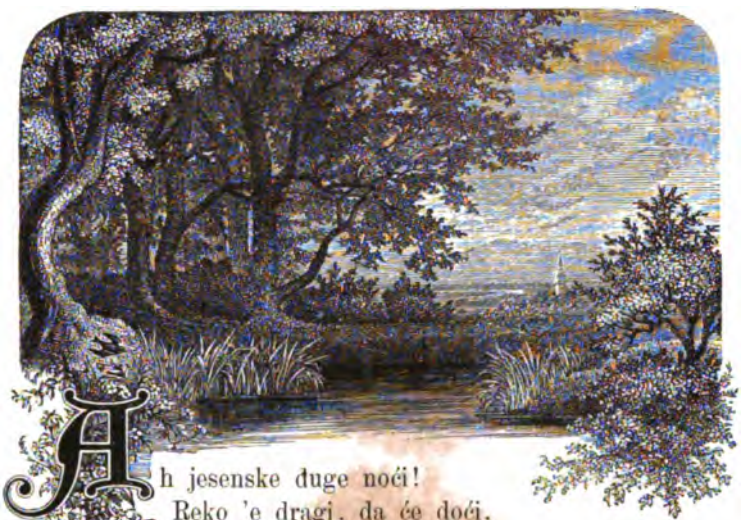

Ah jesenske duge noći!
Reko 'e dragi, da će doći,
Il mu doći, il ne doći,
Čekat ću ga do polnoći
Gdje si dragi, kud se šećeš,
Zar večeras k meni nećeš? . . .
Netom sunce iz visine.
Za tobom mi srce gine;
Ne znaš mili moj sokole,
Da me plačuć oči bole,
Sve za tobom uzdišući
I za tobom noć bdijući!
A ti možda drugu ljubiš
I njoj blizu stati žudiš.
Men' u srce otrov stavljaš,
Mene tužnu zaboravljaš
Nemoj, dragi, gubit duše,
Jer me muke u grob ruše,
Jer u oku samo tvome
Srdašcu je pokoj mome,
Ko bez tebe nesta mene! . . .
Tako plače draga duša
A dragi ju blizu šluša:

Izenada k njozi skoči
Pak joj ljubi crne oči,
Ljubi usta, ljubi lice,
Svoje mile jedinice.

Narodna varoška hrvatska.

Poklon kite cvieća.

Vazda živog cvieća kitu,
Što se u vrtu mom' gojila,
Zlatnom žicom sgodno svitu
Ja ti šaljem; moja mila;
Nek ti bude za me rieti,
Što mi 'e u srdcu, što u pameti.

Ruka, znadem, pokloniti
Mogla bi ga čestitija,
Nu je neće dopratiti
Nikad duša pravednija,
Vrhu koje u slobodi
Sama liepost tva gospodi.

U živoga cvieća kiti
Ugledat ćeš mladost tvoju,
Koja neće pohuditi
Do sto lieta viek na broju,
Jer vremenu bez obzira
Mladog duha plam s' opira.

U živoga cvieća kiti
Uvidjet ćeš ljubav moju,
Kom će duša ma goriti
U ljubeznom nepokoju,
Neprestano mir želeći
Kog' kod tebe želi steći.

Vez ti zlatni kazat budi,
Što je meni u pameti,
Hrdja zlato kak' ne hudi,
Nit ga može preuzeti,
Tak ma ljubav bez zapreke
Živuća će bit u vieke.

Ter ako se može dati
D' od ovoga štogod svieta
Nas po smrti k drugom' prati,
Uspomeni da ne smeta,
Ljubav moju, mogu rieti,
Jedino ću tu prinieti.

U živoga cvieća kiti
Uspomenu drži moju,
Ona će te naučiti
Mom' se smilit nepokoju,
Ona će ti za me izrieti
Što mi 'e u srcu, što u pameti.

Antun Kaznačić.

Lovac i Milka.

Lovak loveći po gori,
Sunčani žar me umori,
A cieća žedje sione
Jezik mi grlu prione.

Jedva se jele uhitih,
Striele, lúk s ruka izpustih;
Samo što rekoh: vodice!
I k zemlji padoh ničice:

Oči mi magla pokrije
Gorka me bolest savije,
Već ne znah što bi od mene
Rod stablom jele zelene. —

To je sve Milka pazila
I sama sobom velila:
„O bože rajske pomoći
Ko da sad lovcu priskoči?!

„Majka mu bit će starica,
„Nejaka mila sestrica,
„Ljubovce tko zna nadje li,
„A mene tko zna zove li?“ —

Milka se smisli malahno,
Pak skoči mlada lagahno,
Kondier zacrepa vodice,
I udre putem prečice.

Do lovca brzo dopane
Skrije se jeli za grane,
Prične ga štrapat vodicom,
Kako nebeskom rosicom. —

Netom oćutjeh vodicu
Štrapati mome po licu,
Magla mi s oči pobjegne,
Duh mi se malo uzdigne. —

Mneć da je s neba rosica
Milkina hladna vodica,
Bogu se upravih s harnosti
Jer me pogube oprosti.

U to se Milka odkrije
Usnim' mi kondier privije,
Kondier pun vode ljuvene
Pod stablom jele zelene. —

Vodicom kondier kriepi me,
Očima Milka strieli me:
„Dosta je Milko vodice
„Daj mi te oči, grlice.“ —

Tiho mi Milka šapuće:
„„Umorni lovče stoj muče,
„„Same oči Milka ne daje
„„Jer sva odavna tvoja je.““

Milko Vodopić.

Već vjetrići umuknuše,
Danka buka potihnuše,
Ni lišće se već negiblje
Niti labud vodom ziblje.

Duga pjevaj još vremena
Ptico draga i ljubljena,
Neka blaga tužna duša
Piesan tvoju milu sluša.

Al tu mene biti neće;
Jerbo s briega' hude sreće
Duša moja utočiste
Na svietlijoj zviezdi ište.

Al i neba sred svietlosti,
Oj kraljice sladjanosti!
Na tve piesni rodno mjesto
Sjećat će se duša često.

Dr. Vl. Mikošić.

Ljubav.

Ti me pitaš ljubav što je,
I ljuveni što su plami? . .
Rjet ne znadem, nu nešto je
Što me mori, vrši, mami;

Ak' otidem jadna spati
Iz tiha me sanka budi;
Ak' se podjem prošetati
U putu me hrve, trudi;

Čas ti srdcem počme tući,
Čas pameti čudno vije,
Čas te blazni, čas te muči,
Čas te mrzne, čas te grije.

Ah, djevojke, mješte mene,
Vi recite ljubav što je?
Tako moje vi ljuvene
Ne kušale nepokoje!

Antun Kasnačić.

Put dragoga.

Podkovice moje od čistoga zlata,
Nekate mi gazit za kim goder blata,
Za nijednim drugim, neg za mojim milim.
Kade mili hodi, tud ruzmarin rodi,
Kud se drugi seće ni pelinak neće.

Narodna hrvatska iz Ugarske.

Izčekivanje dragoga.

Ah jesenske duge noći!
Reko 'e dragi, da će doći,
Il mu doći, il ne doći,
Čekat ću ga do polnoći
Gdje si dragi, kud se šećeš,
Zar večeras k meni nećeš? . . .
Netom sunce iz visine.
Za tobom mi srce gine:
Ne znaš mili moj sokole,
Da me plačuć oči bole,
Sve za tobom uzdišući
I za tobom noć bdijući!
A ti možda drugu ljubiš
I njoj blizu stati žudiš.
Men' u srce otrov stavljaš,
Mene tužnu zaboravljaš
Nemoj, dragi, gubit duše.
Jer me muke u grob ruše,
Jer u oku samo tvome
Srdašcu je pokoj mome.
Ko bez tebe nesta mene! . . .
Tako plače draga duša
A dragi ju blizu šluša:

Već vjetrići umuknuše,
Danka buka potihnuše,
Ni lišće se već negiblje
Niti labud vodom ziblje.

Duga pjevaj još vremena
Ptico draga i ljubljena,
Neka blaga tužna duša
Piesan tvoju milu sluša.

Al tu mene biti neće;
Jerbo s briega' hude sreće
Duša moja utočiste
Na svietlijoj zviezdi ište.

Al i neba sred svietlosti,
Oj kraljice sladjanosti!
Na tve piesni rodno mjesto
Sjećat će se duša često.

Dr. Vl. Miklošić.

Ljubav.

Ti me pitaš ljubav što je,
I ljuveni što su plami? . .
Rjet ne znadem, nu nešto je
Što me mori, vrši, mami;

Ak' otidem jadna spati
Iz tiha me sanka budi;
Ak' se podjem prošetati
U putu me hrve, trudi;

Čas ti srdcem počme tući,
Čas pameti čudno vije,
Čas te blazni, čas te muči,
Čas te mrzne, čas te grije.

Ah, djevojke, mješte mene,
Vi recite ljubav što je?
Tako moje vi ljuvene
Ne kušale nepokoje!

Antun Kaznačić.

Put dragoga.

Podkovice moje od čistoga zlata,
Nekate mi gazit za kim goder blata,
Za nijednim drugim, neg za mojim milim.
Kade mili hodi, tud ruzmarin rodi,
Kud se drugi seće ni pelinak neće.

Narodna hrvatska iz Ugarske.

Izčekivanje dragoga.

Ah jesenske duge noći!
Reko 'e dragi, da će doći,
Il mu doći, il ne doći,
Čekat ću ga do polnoći
Gdje si dragi, kud se šećeš,
Zar večeras k meni nećeš? . . .
Netom sunce iz visine.
Za tobom mi srce gine;
Ne znaš mili moj sokole,
Da me plačuć oči bole,
Sve za tobom uzdišući
I za tobom noć bdijući!
A ti možda drugu ljubiš
I njoj blizu stati žudiš.
Men' u srce otrov stavljaš,
Mene tužnu zaboravljaš
Nemoj, dragi, gubit duše,
Jer me muke u grob ruše,
Jer u oku samo tvome
Srdašcu je pokoj mome.
Ko bez tebe nesta mene! . . .
Tako plače draga duša
A dragi ju blizu šluša;

Već vjetrići umuknuše,
Danka buka potihnuše,
Ni lišće se već negiblje
Niti labud vodom ziblje.

Duga pjevaj još vremena
Ptico draga i ljubljena,
Neka blaga tužna duša
Piesan tvoju milu sluša.

Al tu mene biti neće;
Jerbo s briega' hude sreće
Duša moja utočiste
Na svietlijoj zviezdi ište.

Al i neba sred svietlosti,
Oj kraljice sladjanosti!
Na tve piesni rodno mjesto
Sjećat će se duša često.

Dr. Vl. Miklošić.

Ljubav.

Ti me pitaš ljubav što je,
I ljuveni što su plami? . .
Rjet ne znadem, nu nešto je
Što me mori, vrši, mami;

Ak' otidem jadna spati
Iz tiha me sanka budi;
Ak' se podjem prošetati
U putu me hrve, trudi;

Čas ti srdcem počme tući,
Čas pameti čudno vije,
Čas te blazni, čas te muči,
Čas te mrzne, čas te grije.

Ah, djevojke, mješte mene,
Vi recite ljubav što je?
Tako moje vi ljuvene
Ne kušale nepokoje!

Antun Kazančić.

Put dragoga.

Podkovice moje od čistoga zlata,
Nekate mi gazit za kim goder blata,
Za nijednim drugim, neg za mojim milim.
Kade mili hodi, tud ruzmarin rodi,
Kud se drugi seće ni pelinak neće.

Narodna hrvatska iz Ugarske.

Izčekivanje dragoga.

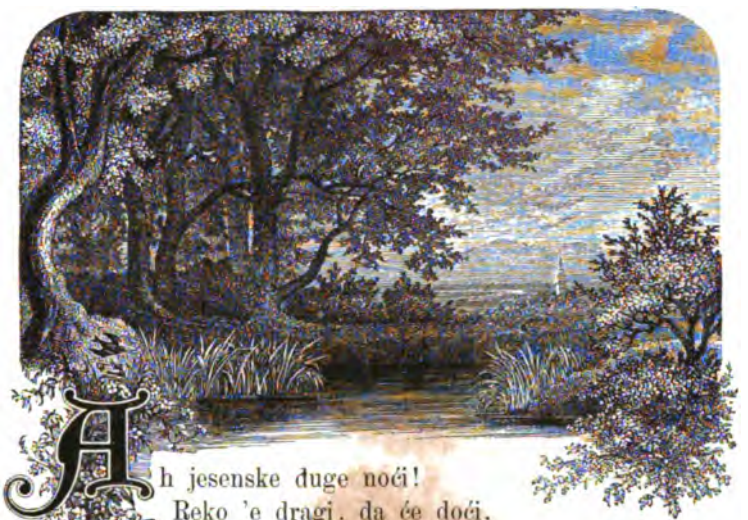

Ah jesenske duge noći!
Reko 'e dragi, da će doći,
Il mu doći, il ne doći,
Čekat ću ga do polnoći
Gdje si dragi, kud se šećeš,
Zar večeras k meni nećeš? . . .
Netom sunce iz visine.
Za tobom mi srce gine;
Ne znaš mili moj sokole,
Da me plačuć oči bole,
Sve za tobom uzdišući
I za tobom noć bdijući!
A ti možda drugu ljubiš
I njoj blizu stati žudiš,
Men' u srce otrov stavljaš,
Mene tužnu zaboravljaš
Nemoj, dragi, gubit duše,
Jer me muke u grob ruše,
Jer u oku samo tvome
Srdašcu je pokoj mome,
Ko bez tebe nesta mene! . . .
Tako plače draga duša
A dragi ju blizu šluša:

Izenada k njozi skoči
Pak joj ljubi crne oči,
Ljubi usta, ljubi lice,
Svoje mile jedinice.

Narodna varoška hrvatska.

Poklon kite cvieća.

Vazda živog cvieća kitu,
Što se u vrtu mom' gojila,
Zlatnom žicom sgodno svitu
Ja ti šaljem; moja mila;
Nek ti bude za me rieti,
Što mi 'e u srdcu, što u pameti.

Ruka, znadem, pokloniti
Mogla bi ga čestitija,
Nu je neće dopratiti
Nikad duša pravednija,
Vrhu koje u slobodi
Sama liepost tva gospodi.

U živoga cvieća kiti
Ugledat ćeš mladost tvoju,
Koja neće pohuditi
Do sto lieta viek na broju,
Jer vremenu bez obzira
Mladog duha plam s' opira.

U živoga cvieća kiti
Uvidjet ćeš ljubav moju,
Kom će duša ma goriti
U ljubeznom nepokoju,
Neprestano mir želeći
Kog' kod tebe želi steći.

Vez ti zlatni kazat budi,
Što je meni u pameti,
Hrdja zlato kak' ne hudi,
Nit ga može preuzeti,
Tak ma ljubav bez zapreke
Živuća će bit u vieke.

Ter ako se može dati
D' od ovoga štogod svieta
Nas po smrti k drugom' prati,
Uspomeni da ne. smeta,
Ljubav moju, mogu rieti,
Jedino ću tu prinieti.

U živoga cvieća kiti
Uspomenu drži moju,
Ona će te naučiti
Mom' se smilit nepokoju,
Ona će ti za me izrieti
Što mi 'e u srcu, što u pameti.

Antun Kaznačić.

Lovac i Milka.

Lovak loveći po gori,
Sunčani žar me umori,
A cieća žedje sione
Jezik mi grlu prione.

Jedva se jele uhitih,
Striele, lúk s ruka izpustih;
Samo što rekoh: vodice!
I k zemlji padoh ničice:

Oči mi magla pokrije
Gorka me bolest savije,
Već ne znah što bi od mene
Rod stablom jele zelene. —

To je sve Milka pazila
I sama sobom velila:
„O bože rajske pomoći
Ko da sad lovcu priskoči?!

„Majka mu bit će starica,
„Nejaka mila sestrica,
„Ljubovce tko zna nadje li,
„A mene tko zna zove li?“ —

Milka se smisli malahno,
Pak skoči mlada lagahno,
Kondier zacrepa vodice,
I udre putem prečice.

Do lovca brzo dopane
Skrije se jeli za grane,
Prične ga štrapat vodicom,
Kako nebeskom rosicom. —

Netom očutjeh vodicu
Štrapati mome po licu,
Magla mi s oči pobjegne,
Duh mi se malo uzdigne. —

Mneć da je s neba rosica
Milkina hladna vodica,
Bogu se upravih s harnosti
Jer me pogube oprosti.

U to se Milka odkrije
Usnim' mi kondier privije,
Kondier pun vode ljuvene
Pod stablom jele zelene. —

Vodicom kondier kriepi me,
Očima Milka strieli me:
„Dosta je Milko vodice
„Daj mi te oči, grlice.“ —

Tiho mi Milka šapuće:
„„Umorni lovče stoj muče,
„„Same oči Milka ne daje
„„Jer sva odavna tvoja je.““

Milko Vodopić.

Čista ljubav.

Stvar je liepa, stvar je draga
Drobni ljepir, kog' odiva
Raznim bojam narav blaga
Dok u čistom zraku pliva. —

Ruka al kruta kad ga uhiti
Srebro- zlatni šar obije,
Kim se malo prije kiti,
Već ljepote u njem nije,

Tak' i ljubav, o mladosti!
Dok u čistom srcu biva,
Svedj u slasti, u radosti,
U raskoši svetoj pliva;

Nevinosti al kad cvieće
Uvenuto jednom pane;
Vaj, miline neima veće,
Ljubav gola strast ostane.

Vladislav Vezić.

Neven cvieće.

Djevojka je neven cvieće brala,
Nevenu je cvieću govorila:
„Sani, veni neven cvieće moje!
Kako vene srce u junaka.“
Al se dragoj iza gore javlja:
„Nekuni me lijepa djevojko!“
„Nekunem te mladjani junače!
Već ja kunem zelen bor u gori,
Da b' iz njega zlatna rosa pala,
Da b' ja mlada rosu pobirala,
Pa oda nje prstene kovala,
Što bi svomu rodu darivala?
Prvoga bi svojoj majci dala,
Drugoga bi svojoj seki dala,
Trećega bi sebi ostavila.

Narodna hrvatska primorska.

Djelo skrušenja.

dobi ludoj života moga
Odbi me, kuku! od doma svoga,
Požuda sliepa naslade, zlata,
Čim tudjin skusi da mene mata;
U tom ti prodjoh cvietak mladosti . . .
Bože mi prosti, Bože mi prosti!

Naroda moga riečicu milu,
Što sam u majke sasnuo krilu,
Narodnih pjesma krasnu milotu,
Navada naših zlatnu prostotu,
Prezirat stadoh u toj ludosti . . .
Bože mi prosti, Bože mi prosti!

Zabih ti neba našeg vedrinu,
Sinjeg nam mora tihost, modrinu,
Vesela polja, gradove biele,
Doline mirne, brdine smjele,
Rodne planine, djedova kosti . . .
Bože mi prosti, Bože mi prosti!

Nepamtih više otčeva krova,
Sidje mi s uma ime kumova',
Rodjenog brata, sladke sestrice,
Starog babajka, majke mi lice . . .
Bezumlju mome, mojoj slieposti
Bože oprosti! Bože oprosti!

Jest! — prvi vapaj naroda moga
Prenu me nješto s mrtvila toga!
Al svojim varkam tudjin u duši
Taj krasni odziv meni zaguši:
Te opet zaspah u toj gluposti . . .
Bože mi prosti! Bože mi prosti!

Al', Bože dragi, ljubezni Bože,
Ko tvoju milost izerpit može? . . .
Netom moj narod po srećnoj kobi,
Pomoću tvojom sviest svoju dobi . . .
K njemu se vratih u svoj radosti:
Ti mi već prosti, ti mi već prosti. —

Tudjine! dosta tvoje je sile!
Došle su evo k očima vile.
Sve da si žešći od silnog groma,
Ne'š me već odbit od mojeg doma.
Zaman ti spletke, zaman hitrosti;
Tek Bože prosti, tek Bože prosti!

Naroda moga presveta prava,
Dika, sloboda, njegova slava . . . .
To su amanet za Bogom prvi,
Kojeg ću branit do kaplje krvi,
Dok mi se duša tiela oprosti . . .
Tek Bože prosti, tek Bože prosti! —

Stjepan Buzolić.

Sunčena ženidba.

Sunce se je bilo namislilo
Oženiti s kićenom djevojkom,
S plamokosom zviezdom ukosicom:
Munju, striele, grade i gromove
Namislilo zvati u svatove:
Ilištaka žarkog za vojvodu,
Barjaktara oblaka zlogodu.
Da će zvati redom i kriesove;
Starog svata, kriesović Iliju;
A za kuma, kriesa oprliju;
Za prikumka, kriesa Mandeliju;
Za djevera, Lomišu Sjevera;
Za čauša, grada obijača;

Za gadljava, groma derešiku;
Za engjie, suše i vrućine,
Kad očule to po blatim žabe,
Puče žalba ća do nebesa;
„Kuku lele, jao nama, kuku . . .“
Bog na nebu očutio buku,
Što je doli kad je upitao
Jedan žabac odgovara: „Jao!
„Sad od žedje mi ginemo, reče,
„Što nas jedna vatra sama peče,
„Što će biti kad će imat djece?
„Nemilice sve će nas pomorit';
„Nego, bože, nedaj njemu ploda:
Od zla roda nek nema poroda!“

Stjepan Ivičević.

Moja domovina.

Gdje ptičice miloglasnim
Glasom pjevaju,
Gdje pčelice cvieća krasnim
Vrhom šetaju,
Ondje 'e moja domovina,
Ondje mili stan,
Mladost moja gdje nevina
Blag uživa dan.

Gdje gorice i dolovi
Skladno s' mienjaju,
I čovjeku vidik novi
Vazda davaju.
Gdje brdine s lozicama
Vinskim pune su,
A doline šumicama
Gustim rodne su,
Ondje 'e moja domovina
Ondje mili stan.

Gdje bogate njive plode
Žitom različnim,
Perivoji voćem rode
Sočnim i dičnim;
Gdje pastiri kod svog stada
Frule sviraju,
I gizdave djeve rada
Nuz nje igraju,
Ondje j' moja domovina
Ondje mili stan.

Gdje Slaveni davorije
Gorom pjevaju,
A djevojke tamburije
Njim odpjevaju,
Gdje zmajevi dvoje glave
Hrabri junaci
Radjaju se, sjajne slave
Davra vojaci,
Ondje 'e moja domovina
Ondje mili stan.

Tko si taku domovinu
Nebi ljubio?
Tko li majku si jedinu
Nebi slavio?
Ljubmo dakle domovinu,
Ljubmo mili stan,
Gdje nam prva svjetlost sinu
I rodjenja dan.

Jure Tordinac.

Sud djevojački.

Tri djevojke cvieće posijale,
Brdom smilje a dolom kovilje —
Navadi se momče neženjeno
Te počupa cvieće djevojkama. —
Al djevojke mrežu izpletoše,
Uhvatiše momče neženjeno. —
Jedna veli: „Da ga zakoljemo;“
Druga veli: „Da da utopimo;“
Tretja veli: „Da ga objesimo.“
Al govori momče neženjeno:
„Niesam jagnje da me zakoljete,
„Niesam riba da me utopite,
„Već sam junak da mo objesite
„O zlu drvu, djevojačkom grlu.“

Narodna srbska.

Grob kaludjera.

Moslavinskih sred planina
Samotan se grob vidjeva,
Nit ga krasi mramorina,
Nit ga suza ka polieva.

Tam nit slavulj, drobna ptica,
Milotužne piesni cvili,
Niti nježna golubica
Vjerenika svoga krili.

Vrh stolietnih javorika,
Kao ćuk noćnih u sred tmina
Vijor tudi tol' urlika,
Da se ori sva dolina.

Al nit jauk od vietara,
Nit samoća smrtne staze,
Uzrok nij', što sred njedara
Tebe čami obilaze.

Što ti krvi tiek ustavlja,
To je priča čudnovata,
Ka od ust do ust se javlja,
Kroz viekove do tog sata.

Čudno sanja Bielin bane,
U svom dvoru Jelengradu,
I čim vedra zora svane,
Doziva si gospu mladu,

Tiho njojzi tada kaže:
„Slušaj, kruno liepotica!
Ak te noći san nelaže,
Do mala ćeš bit kraljica . . .“

Sluša žena gospodara,
Pa mu tada probesjedi:
„Obmana te, bane, vara,
Dobar hrisćan sna nesliedi.“

Nu što srce slabe žene
Govoraše, ban nehaje,
Već napiše nebrojene
Knjige na sve svieta kraje.

Kupi družbu sebi sličnu,
Pod buntovnu svu zastavu,
Da ugrabi krunu dičnu
Starom kralju Radoslavu.

Al pravednu stvar bog štuje,
A što njegov stvor gizdavi
Oholasto napastuje,
Od sniženja to izbavi.

Množ velmoža prevelika
Osta vierna Radoslavu,
Pa on krvju buntovnika
Od bojišta boji travu.

Nu Bielina tašta slava
Kog je prije zasliepila,
Sada zmija devet glava,
Osveta je ogrlila.

I čim zalud ban potiče
Na pobunu domovinu,
Pun osvete gnjevno viče;
„Budi dakle plien tudjinu!“

Svrši boljar oholasti
Štono kletim ust'ma blazni;
Nu pravednost višje vlasti
Brzo groznu krivnju kazni.

Ban obkopan u svom gradu
Bez pokoja jednom sjedi,
Kad u pomoć gospu mladu
Sluša u snu što besjedi:

„Oprošteno jest griešnima:
Zulumčaru, ubojici,
Oprošteno svima, svima
Samo nije izdajici!“

I uzdrman gospu budi,
Da mu kaže što sanjaše,
Al gospoja bolje ćudi,
Banu tako govoraše:

„Sanjala sam strašan sanak,
Da sam bila na sudištu,
Gdje se plaća čudan danak,
Gdje ti dušu vrazi ištu . . .“

Bana čami obilaze,
Rado bi i odustao,
Al nevidi shodne staze,
Svoje glave mu je žao.

Jerbo tudjin najemljeni
Harači jur domovinu,
Ah, jedanput pokumljeni
Vrag nevraća rad se u tminu.

Sviuh zala zlo najveće:
Krivnja kini buntovnika,
U samostan tad uteče,
Jer ga plaši mač krvnika.

Al ni usred manastira
Sudbinu si neublaži,
Viek ga dalje nemir tira,
Viek zaludu pokoj traži.

Izdajica domovine
Neima dom sad ni ognjište,
Već ko divlja zvier planine
Odabra si utočište.

Žig na čelu, crv u duši,
Čine bana pomamljena,
Njegvo tielo se izsuši
Kano grana usječena.

Biesno kliče: „svima, svima;
Zulumčaru, ubojici,
Prošteno je svima, svima
Samo nije izdajici!“

Tako prodje mnogo dana,
Tek na kinu kaludjera,
Dok mu ruka nepoznana
Duh iz tiela neiztjera.

Jednom nadju u planini
Raztrgano u sto strane
Truplo njegvo goranini,
Te ga tamo i sahrane.

Bez nadgrobna krsta i ploče
Tiho, tavno u zabiti,
Gdje se samo sove roče,
Gdje dan nikad nezasviti.

Strunuše jur davno kosti
Izdajice kaludjera,
Ali duh mu bez milosti,
Još i sad po svietu tjera.

Od ponoći pa do zore,
U prilici vukodlaka,
Obilazi stenjuć gore,
Na trepet i strah seljaka.

Zato vihor tol' urlika,
Po samotnoj ovoj stazi,
Zato neki čam putnika
Čudnovato obilazi.

Oj Slovinko plemenita!
Bog te čuvao te nesreće:
Kaludjera da mahnita
Duh ti čedo neureče.

Antun Nemčić 1813—1849.

Zibka.

Zaspi, zaspi liep moj djetić,
Svietlû zviezde usred neba.
Ti si malen, blago tebi!
Tvoju zibku brani bog!
Zaspi, zaspi, vjetar huči;
Koliko nut mlieko piješ!
Kada zaspeš, boga sniješ,
Sniješ sunce i zviezde do njeg.
Muči, muči, nemoj plakat,
Ti si srce i duša moja.

Zaspi, zaspi, majki tvojoj
Tko je sladak, kakono ti?
Zašto plačeš ti ne znadeš,
Kako suza stiska grudi,
Suza sina mater budi,
Kada počne čepit oči.
Nemoj plakat, kada zaspeš,
Poljubim te usred čela.
Ti si majki drago vele,
Nemoj plakat, zatvor oči!
Gruba viščo, idj daleko!
Ovi sinak, još je malen,
Kada plače, boga hvali,
I bog milo njega sluša,
Krv je moja, nemoj doći,
Gruba viščo idj daleko!
Sada zaspe, neka, neka,
Zibat ću dok svane dan.

Narodna hrvatska iz južne Italije.

Hrvatske gore.

ore mile gore!
Ej hrvatske gore!
Gdje slobodi staroj
I sad vile dvore;

Vi ste tajne zibke
Mnoge kriepke misli,
Koje se odzvaše
Na Renu i Visli.

Vi ste čuvarice
Mnogieh gradova!
Gdjeno slomi glavu
Gizdost dušmanova.

Troje zlo al jošte
Sreću od vas tjera,
Zlo hrvatsko staro:
Lienost, jal, nevjera!

Ivan Kukuljević rodj. 1816.

Molitva Majke.

U tvom srdcu ćutiet, Gospodine!
Jednu majke bolest, ah! za koju
Jedniem dobrom svako dobro gine.
Bi li mene sad pustio, bi li,
Negda majku, sad pustio sámu
Ovom jadu, koj mi dušu hili,
Ovom plaču, i ovomu sramu?
Ja znam da znaš i ćutienje ovo,
Ah! znam da znaš jerbo ti znaš svaka;
Ljudsko tielo ti si poosnovo,
I moć naša po tebi je jaka.

Ah znam da znaš! Al ti kušo niesi
U tvom srdcu kako mač bolesti
Kroz majčinu dušu grdno biesti
Preko ćutnje poznanja i sviesti.
To je ono što u muci tvojoj
Duša tvoja kušat mogla nije;
Kruna jada njoj se spravi, to joj
U toj kruni nikad se ne svije.
A i tada ti si se bolio
Da s' ostavljen sám od otca mila,
A propeti, i sám niesi bio!
Kod tebe je tvoja majka bila.
Ja sam sáma, ja nemoćna žena
Ja sam sáma, slaba, sramna, pusta;
Pamet mi je skorom oslabljena,
Trepti srdce, metu mi se usta.
Ja sam sáma, kako ti 'e ostala
Pod tvim križom tvoja majka, kada
Punost muke tebi 'e pokoj dala,
A nju shrani za većega jada.
To bi bolest, to bi bolest samo,
Majke bolest nedospietna, koju
Mi umrli izrieti neznamo
Nitko nezna pitaj majku svoju.
Ah bi li me u takvoj bolesti,
Bil' me vazda jadat ostavio,
Ti, koj poznaš ko srdito biesti,
Ti, koj vaviek milostiv si bio.

P. A. Kasali rodj. 1815.

Liepi Ive.

Ive jaše kroz orašje
Ive li je, sunce li je?
Konjik li je, vila li je?
Uzda li je, zviezda li je?
Sedlo li je, srebro li je?

Narodna hrvatska iz Like.

Četa crnogorska.

Srabra četa dan danovat
Na Morači hladnoj sjela.
Tko se snizi k rosnoj travi.
Sankom kriepit snagu tiela;
Tko ljut oganj puški ogleda
I fišeke smrtne broji,
Il oštricu pouzdanu
Vierną nožu gladilicom gladi;
Tko izbaviv iskru iz kremena
Tvrdjem nadom, ter u sušanj laki
Zapretav je, pak navaliv granja
Za čas malen duhom junačkiem
Plamen piri; a tko darak
Stada krotka, četvrticu ovna,
Na ljeskovu veseo vrti ražnju,
I biela križku sira
Iz utrobe viernoj torbi vadi.
Ožedni li Morača je blizu;
Treba l'kupe? ima dvije ruke.

U to i dan već rudjet poče,
I susjednoj u planini
Javit krdo čuješ glas pastiera,
Kojemu se zvonko oziva
Predvodnika ovna zvono.
Kad al eto inoga pastiera,
Gdjeno krotak svomu stadu grede,
Neriesi ga ni srebro ni zlato,
Nego kriepost i mantija crna;
Neprate ga sjajni pratioci
Uz fenjere i dupliere sjajne,
Ni ponosnieh zvona sa zvonika:
Već ga prati sa zapada sunce
I zvon smieran ovna iz planine.

Crkva mu je divno podnebesje,
Oltar častni brdo i dolina,
Tamjan miris što se k nebu diže
Iz cvijeta i iz biela svieta
I iz krvi za krst za krst prolivene.

Kad se četi bliže prikučio
Vriedan sluga vriednjeg gospodara
Božju joj je pomoć nazivao.
Pak okupiv hrabre vitezove,
Na studen je kamen pokročio,
Studen kamen, al je srdce vruće.
Dobar starac četi besjedio:
„ Djeco moja hrabri zatočnici,
Vas je ova zemlja porodila,
Kršovita, ali vami zlatna.
Djedi vaši rodiše se tudjer,
Otci vaši rodiše se tudjer,
I vi isti rodiste se tudjer:
Za vas ljepše u svietu neima.

Djedi vaši zanj lievahu krvcu,
Otci vaši zanj lievahu krvcu,
Zanj vi isti krvcu proljevate:
Za vas draže u svietu neima.
Oro gnjezdo vrh timora vije,
Jer slobode u ravnici nije.

Vas koji ste vikli tome,
Boraviti triezne dane,
Tko vas haje, plode l'krši vinom?
Tko vas haje, plode l'krši žitom?
Tko vas haje, plode l'krši svilom?
Dok po vrielih hladne vode ima,
Dok po dragah bujna stada muču;
Dok po brdieh sitna krda bleje?

Praha imaš, olova ti dosti;
Desnica je jaka u junaka;
Izpod vedja oko sokolovo;

U prsijeh vruće srce kuca;
Vjera'e tvrda, njom okrenut nećeš;
Pobratima pobratim te pazi;
Vierna muža grli žena vierna;
Dar ti djelom plemenita pjesma;
Gvoždja l'trebaš? Ture ti ga nosi
Eto svega, što ti srce prosi!

Al nada sve, što krš ovu kiti,
Krst je častni, što se nad njom visi
On je što ve u nevolji jači;
On milostiv, što ve nebom štiti.

Ah da vide svieta puci ostali,
Iz nizina, odkud vida nema,
Krst ov slavni, nepobiedjen igda,
Vrh Lovčena što se k nebu diže;
Pak da znadu, kako neman turska,
Grdniem zdrielom progutat ga radeć
O te krši zub svoj zaman krši!
Nebi trome prekrstili ruke,
Dok vi za krst podnosite muke,
Nebi zato barbarim ve zvali,
Što, vi mroste dok su oni spali!

Za krst častni spravni ste mrijeti
Zanj se i sad mrijet podigoste
Srčbe božje hrabri osvetnici;
A tko bogu vierno služit grede
Čistiem srdcem služiti mu valja;
Čistom dušom vršit onom treba
Koji vrši, bog što sudi s neba.

Il vas tko god uvriedio brata;
Il nejaku dragi protivniku
Život dignuv uvriedio dušu;
Ili putnu zatvorio vrata;
Il do vjeru, a krenuo njome;
Ili gladnù uzkratio hranu:
Il ranjenu nepovio ranu;

Sve je grieh, sve su djela prika:
Bez kajanja neima oprostnika.

Kajite se dok ima dana,
Dok je doba, djeco kajite se;
Kajite se, dok nije pozvana
Duša k onom, koji nebom trese,
Kajite se; jer zemaljskog stana
Tiek izmiče bieguć, kajite se;
Kajite se, jerbo zora rana,
Nać će mnogog, kud za vazda gre se
Kajite se . . . .“ —
Ali u grlu
Dobru staru riečca zape
A na siedoj bradi bistra
O sunčanu kaplja zraku
Ko biserak sitan sinu:
Valjda i njega mlada ljeta
Uspomenom gorkom kore,
Tere liečeć stadu rane
Sam se svoje sjeti boli:
Dobar pastir jer što kaže inom,
I sam svoiim potvrdjuje činom,

Stoji množtvo razboljeno
Blagom rieči starca blaga;
Janjci su rek' bi tihi
I to bijahu gorski lavi:
Takva čuda božja rieč pravi.

Kada bi ih pokriepio starče,
Sva se družba izljubila redom.
Stojr četa višjeg boga puna,
Ne ko krvav nož, kiem rana
Zadaje se smrtna i težka
Već ko pero sveto i zlatno,
Kojiem nebo za unučad poznu
Djela otaca bilježi vitežka.
Žarko sunce za planinu sjede;
Starac ode, četa dalje grede.

Ivan Mažuranić rodj 1813.

Zviezde.

Oj! na nebu bezbrojnice
Mile zlatne vi zviezdice!

Mnogo puta k vama gori
Moje srce progovori,
Da vas pita, da dokuči:
Čemu sjaju vaše lûči,
Šta sijaset vaš svjedoči
Šta vam trepću svjetle oči;

Često u vas gledajući
Umu gledam u trag ući
Onom umu, koj na vama
S toliko se razsja plama;
Često pis vam čitam, gatam,
Ali smiso da-li shvatam?!

Vi ste možda zlatni klinci,
Što ih kuju rajski sinci
Iz nebeskog suhog zlata
Na tisuće svakog sata
I na izbor svake vrste,
Njimi nebu tavan čvrste;
Po tavanu modrojasan
Pribijaju sag prekrasan
A po modrom sagu otom
Sjajnom pišu još ljepotom
Slavna ona sva imena,
Kojim živi uspomena,
Jako što god zemlja štuje
U zviezde joj nebo kuje.

Svjetiljke ste možda samo
Na nebesih, kojim tamo
Sve puteve, staze, ceste
Razsvietljivat dano jeste;
Premnogi bo jesu pravci,
Kojmi lete krilo-mravci,
Raznovrstne stranputice,
Koje teku niznebice,
Zamršeni nedohodi,
Kuda neum sve zavodi,
Po bezkrajnom carstvu neba
Znakova im putnih treba
Da si pravac naći mogu;
Kažiputi vi ste k Bogu.

Vi ste možda neko stado,
Što po nebu pase rado,
Mjesec vam je pastir bliedi,
On vas čuva, on vas redi,
On vas vodi noćju skrovce,
Jer ste plahe, čedne ovce,
Koje straši žamor dana
I godi im noć tihana.
Od vas valjda, zlatna vuno!
Proizidje zlatno runo,
Koje riesi svietle grudi
Plemenitih činom ljudi,
Te nebeska milost blaga
Vidna na njih ima traga.

Vi ste možda neizmierni
Trnak zlatni i biserni,
Što se nebom truni nica
Izpod ruku radilica,
Nad svim svietom koje gore,
Svega svieta blago tvore
Naše molbe, želje, nade
Bog na silu sve imade,
Od zrna im luči pljevu,
Pljeva pada u prosjevu,
A božja ju milost zlati
I po nebu da joj sjati,
Na utjehu u daljini
Da nam s'ipak nečim čini.

Vi ste možda silni svieti,
Božjeg vrta sjajni cvieti,
Po kojih je ko leptirom
Rojiti se nama širom
Umirati na jednomu,
Radjati se na drugomu,
Na svakome nekim dielom
A tjelesnost vlačit s tielom,
Na svakome više manje
Ćud si krotit, širit znanje,
U sjajnijoj sve odori
Kriliti se tako gori
Savršenstvu do vrhunca,
Da ugleda božjeg sunca.

Oj na nebu bezbrojnice
Mile zlatne vi zviezdice!
Što ste godjer, liepe jeste
I liepo je vami, gdje ste:
Svega neba u posjedu,
Svemu svietu na ugledu,

U visini u vedrini,
Neizmiernoj u pučini,
Kad nam uzdah bol izušća,
Kud nam nada sidro pušća,

Kud perimo želja ladju,
Da izvide, da uznadju,
Da izplaću, da izmole,
Što nam udes neda dole;

U našem bo svietlom kolu,
Viečnom svome na priestolu
Blagajnik je svega svieta,
A pri ruci njemu sveta
Neizcrpna, vjekom sjajna,
Svega svieta jest blagajna.
Tu se čuva silno blago,
Svakom što je komu drago.
On ga rado siplje s neba
Gdje god vidi da što treba,
A da vidi sve u svemu
Vi zviezdice, služite mu:
On bo svedjer gleda k nama
Vaših očju tisućama!.

P. Preradović 1818–1872.

Miruj, miruj srce moje.

Tko je srce u te dirno
Da si tako sad nemirno,
Kao ptica u zatvori
Za svietom te želja mori?
Nije u svietu nebo tvoje,
Miruj, miruj srce moje?

Ne udaraj toli jako,
Razbit možeš prsi lako,
Preslabe su, izmučene,
A da puknu bez koprene,
Bile i gorke rane tvoje
Miruj, miruj srce moje!

Ah stisni se u tvom kutu
I pregori želju ljutu;
Tople su ti ove grudi,
Sebični su vani ljudi;
Svaki grije srce svoje,
Miruj, miruj srce moje!

Ah mani se svieta, mani,
U bolesti, šta ćeš vani?
Sviet boluje viek do vieka,
Ni sam za se neima lieka,
Kamo l' za bol rane tvoje,
Miruj, miruj srce moje!

Ti bi u svietu prosjak bilo
Plačuć prage oblazilo,
Svak' bi mislio da ti treba
Za utjehu mrva hljeba.
Ko b' razumio suze tvoje?
Miruj, miruj srce moje!

Znam ja, ti bi mah na vrata
Poletilo tvoga zlata;
Nije, Milka tvoja više
Već za drugog ona diše!
Drug uživa zlato tvoje —
Miruj, miruj srce moje!

P. Preradović 1818 - 1872.

Tužba.

Tmajevita naša gdje nam je mladež,
Viloviti gdje je mladosti duh?
Zaglibio zar je s neba ju padež,
Zemaljska li samo briga joj — kruh?

Orlušićem našim nestalo krila,
Ljepota im jedva ugrieva grud,
Začamala čamom krvca im žila,
Dobrota im slabo razblaži ćud.

Slavuljeve njima pjesmice nema,
Čangrizati samo, koriti zna,
Po znanju i knjizi lupa i liema,
Puščani je kanda obreo prah.

Golubinju blagost duša mu mrzi,
Bozaslene misli nemisli um,
Uživalac samo vazda je brzi,
A gužva je njemu pobratim, kum.

A gužva je njemu ponosa ciena,
Sljeparija samo pjesnički žar,
Veseli ga samo prenagla miena,
Zaludjuje samo pipljiva stvar.

Nedonošče vieka tare si oči,
Naheruje kapu, kroji nam sud;
„Sa sbiljnošću stvarnom eto se boči,
Vjedogonja, bogme, to vam je lud!“

Paunić se gizdav šepiri žmurke,
S ljepotom ga sliepi gizde mu bliešt,
Izagnat će sjutra s Bosfora Turke,
Politici svieta toli je vješt.

Odgoneće mudro prirode tajne,
Darvinovom mukom majmun mu svak,
Veličati glave, umove sjajne,
Sanjarija pusta ludost je čak.

Poštenjak je čovjek pravo mu čudo,
Preginjač je njemu premalo tko,
Rodoljubna ruka sebično udo
Zaravnjujuć svojoj srećici tlo.

Teturanje jadno bez muke ike,
Živovanje pako to mu je last,
Neželi se dostat slave ni dike,
Na umu je samo svagda mu slast.

Mladiću mu ciglu nedjelo to je,
Dugovanju sviestnu vječni je niek,
Neuvidja nigda nevolje svoje,
Talabučni dok mu nemine viek.

Cincarstvo je krivo našega doba
Nehajstvu mladića — tako je riek —
Duhovitu rodu neboj se groba,
Duhovitost bit će mtrvilu liek.

Al nigdje nam, kudgodj očima kružim,
Neprodire mlade pjesmice jek,
Orlušiće s toga vili si tužim,
Neželim da bude dosudak priek.

Posrami me, vilo, nije li tako,
Nadahni nam pjesmom naraštaj mlad,
Ugasi de nadom duše mi pako,
Poklonit ću tada tebi se rad!

Pokaži mi žurne napredka stope,
Pokaži mi živu dužnosti sviest,
U kalu nehajstva da se netope:
Mladićem i tebi vience ću plest!

Ivan Trnski rodj. 1819.

Vlasi moje mile.

Tanka ti je svilarici
Na vretencu svila,
Ali kamo tanje ima
Vlase moja mila.

Oni njozi svom duljinom
Cjeluju petice;
A mekčinom osramote
Iste pavuljice.

Nit je ledak toli gladak,
Nit su puni klasi,
Kako gladki, obilati,
Moje mile vlasi.

Koje kada si prosipa
Po snježanom vratu;
Rekao bi, da je ciela
Ovita u zlatu.

S kojih kada splete krunu
Obla vrh tjemena;
Mislio bi, u kraljicu
Da je pretvorena.

A kad prame razapusti
Pokraj stielna čela;
Sanjao bi, da poziraš
Krilatog andjela.

Dragutin Rakovac † 1858.

Slava mladosti.

Mladosti nam, dragosti nam!
Dobo snage, dobo zdravlja,
Srca živim paljevinam
I pregnuću dobo slavlja!
Naravi nam divna silo,
Tebe mi je slavit milo!

Ti si liepo, vito drvce,
Što put neba pružaš grane,
Zdrava soka, žive krvce,
A žestine razigrane,
Pomamna si vilozobna,
Svakom dobru prenadobna!

Stas ti vitak, lišce krasno,
Noga brza, neumorna,
Oko bistro, grlo jasno,
Ruka ti je ratoborna.
Dalje vidiš, bolje čuješ,
Rasteš, bujiš, obiluješ.

Tebi zora ljepše rudi,
Tebi sunce ljepše sine,
Većma nadme miris grudi,
Tebi vrieme brže mine:
Krasna jutra i uranci,
Divne noći, srećni danci!

Ti uz srdca glas prianjaš,
Tebi guče to golublje,
Najsladje nam sanke sanjaš,
Uzdišeš nam ponajdublje,
Na oblaku gradiš dvore,
Andjeli gdje s tobom sbore.

Tebi samoj sviet taj tepa,
Nadieva ti uz tepanje
Sva imena sladka, liepa:
Ti si svietu milovanje,
Dika, duša i srdašce,
Zora, zlato i sunašce!

Ti si stidna i srameća,
U veselju burno vriješ
Najsladja je tvoja sreća,
U sav grohot ti se smiješ.
Za brigu te briga nije,
Tebe božje sunce grije!

U noge se pouzdaješ,
U kolo se hvataš složno,
Igre svake igrat haješ,
Razdražice, razpoložno,
A za skoka brža, hitra
Veselo ti srdce titra.

Ljubeć zlato ljubiš pravo,
Ljubiš vierno, postojano,
Ti se jedna nadaš zdravo
Znaš izgledat pouzdano.
Želje tvoje, želje vruće,
Gramzenje su i čeznuće.

Prijateljstva cviet ti cvjeta,
Svet ti zakon, pravo roda,
Najdraža ti blaga svieta:
Čast, poštenje i sloboda;
Od gnjeva ti plane lice
Na pogledu izdajice.

Ti se dižeš hametice
Prkositi kletoj zlobi;
Tuguješ li nedužnice,
Kamen tvrdi zaplako bi;
U tvom li se raju smrče,
Suze roniš ponajgrče.

Krila su ti čila, prosta,
Zanos ti je smjela lieta,
Oj na mladjih sviet nam osta,
Mlada ljeta — nada svieta,
Mladost svako snosi breme,
Mladost svagda slavno pleme.

Mlada dobo, zelen bore,
Vidna li si iz daleka,
Sve su tvoje kitne gore,
Dô i lûka, bistra rieka,
Tvoji sladki pridomjenci,
Tvoje pjesme, tvoji vienci.

A kad mineš, dobo krasna,
Spominjanje najsladje si,
Razbudiš nas kadšto za sna,
Te nas žacnu tvoji biesi,
I po drevnih utrobinah
Mune čudna munjevina.

Blago našoj omladini,
Ako shvaća, što nam vriedi,
Blago miloj otačbini,
Mladež li joj sreći gledi
Znâ l' mladovat i djevovat,
Mladujući napredovat!

Ivan Trnski rodj. 1819.

Radost i briga.

Moj mio, gdje si sinoć bio? —
Gdje sam bio, dobro mi je bilo,
Vidio sam jedinu u majke,
Rada bih je, ali neda majka,
Ukro bih je, al je čuva straža.
Pred kućom joj bunar voda hladna,
Kod bunara jablan drvo raste;
Uzpet ću se jablanu na grane,
Zakukat ću kano kukavica,
Prebirat ću kano slavulj ptica,
Prevrćat ću kano lastavica,
Nebi li se na me smilovala,
Nebi li mi svoju kćerku dala.

Narodna hrvatska iz Like.

Sudjenje i nesudjenje.

Kad se bude moj mili
S drugom ružom zaručal:
Onda će se va crikvi
Svi dupliri ugašat,
Svi dupliri ugašat,
Svete knjige zapirat.
Kad se bude moj mili
S manom ružom zaručal:
Onda će se sva crikvi
Svi dupliri nažigat,
Svi dupliri nažigat,
Svete knjige odpirat.

Narodna hrvatska iz Ugarsko.

Pjesnikova uspomena.

Zlatna kruna na glavi mi da je,
Alem kamen da nad njome sjaje,
Da me dvore puci i narodi,
Da carica mene mati rodi,
Predo bih ti sve mog carstva blago,
Da kraljuješ, moje diete drago! —
Tajni pravci sve prirode meni
Mudroznanjem da su odkriveni,
Hitra pamet da mi svud dopire,
Gdje se ljudsko znanje razprostire;
Predo bih ti sve mog uma blago,
Da mudruješ, moje diete drago! —
Da sam čovjek bez grieha i mana,
Putnik sveti nebeskoga stana,
Molio bih po vas danak bieli
Dobru sreću da ti Bog udieli,

Prosio bih da sve rajsko blago
Obogati tebe, diete drago!
Carstva nemam, ni duboka znanja
A svetinja jošte mi je manja,
Šta ću dake tebi pokloniti,
Koju spomen tebi ostaviti? . .
Zračna vila slavenskoga roda
Javor guslu nekad meni poda,
Da njom tješim muke i nevolje,
Da proričem doba sreće bolje,
Da pjevajuć razcviljena duša
Sladki pokoj na zemljici kuša;
Poklanjam je tebi, sinko mili,
Ostan vieran ti slavenskoj vili,
Pjevaj, pjevaj jade i veselje,
Prošlost slavnu, budućnosti želje;
Lovor vienac tad ćeš zadobiti,
Kog će narod tebi haran sviti,
Nek' on resi mlado čelo tvoje,
Na sjedine ne pristoji moje.

J. August Kazanšić rodj. 1817.

Moje proljeće.

Opet cvatu moje ruže,
Laste grade pod prozorom;
Loze, gore već netuže,
Slavulj pjeva ranom zorom.

Oko lipe pčele zuje,
Opet grije milo sunce,
Po dolini rieka pluje,
Zelen krije gor' vrhunce.

Sve je ljetos, sve opeta,
Kao što lani, baš onako,
Samo jedno ovog ljeta
Nekako je naopako.

Lani sam i ja pjevao,
Sa slavuljem rano o zori,
Lani sam i ja snovao
S lastom grade pod prozori.

I ja sam se radovao
Poda lipom kao pčelice,
Pokoj duše moje cvao,
Cvao krasno kao ružice.

Sve je ljetos, sve opeta,
Kao što lani uprav tako,
Samo nešto ovog ljeta
Nije sasvim baš onako.

Slavulj pjeva al bez mene,
Moja bašća opet cvati,
Al žalosti! sahne, vene
Moga srca pokoj zlati.

Hladno gledam pčele male,
Hladno laste kako grade,
Gledam vale kraj obale
Šapćuć: evo kip moje nade! —

Šta mi zelen jara prudi,
Šta li što sad sunce sija,
Kad mi pogled nje ledeni
Bolnu dušu nerazgrija.

Antun Nemčić 1813—1849.

Sve prohodi.

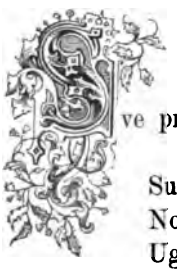

ve prohodi! — Stvor nam truni
Dan i noć! —
Sunce, zrake ne uduni!
Noći, zviezda' tvojih kruni,
Ugašenim broj izpuni!
Ali će ti proć.

Sve prohodi! — zemlju stapa
Tajna vlast.
Siemo tamo nju prisapa,
A mrtvilom tieh razsapa'
Predobiva i priklapa
Nepoznana slast.
Sve prohodi muklo, muklo,
Brz je let
I veseljem što je puklo,
I veseljem što s' odtuklo,
I veseljem što s' odvuklo
Razgledіva sviet.
To je svakdanjeg razčinjenja
Žudjen goj,
Da s' ubjemo sva su bdenja
Svakog ljudskog oćućenja
I bogatstva il ljubljenja
Il razkoša znoj

Od svud radost koja smaka
Tiešti u seb'.
Iz sveg srdca, sunca i zraka,
Iz moždjanih, iz oblaka,
Zlata, kala, krvi, — — paka,
Sve proždire greb!
Sve proždire! Najbrzije
Onu put,
Koja ćuti jadna, prije
Da u njojzi raj se vije,
Da s' uživa kad se smije,
Nje ponuke ćut.
A kog moru misli' plami, —
Težkih sni!
Objati će drvo i kami
Po suhomu, po vodami,
U uboštvu, u suzami,
Nit u zemlji spi!

Sve prohodi! — Ali sada,
Stoje sva!
Jer ja čekam dan od rada
Od razbluda, od oslada,
Nit čim kreće, tko svim vlada,
Dok neprodjem ja.

P. A. Kazali rodj. 1815.

Jelki.

ista kako svietlost zore
Cielove mi dieliš tvoje,
No uzdaj se — — drugčiem gore
Prsi plamom, Jelko, moje.
Lavskim žvalom kučić ludi
Nevino se igrat stane,
Pak iznenad krutne ćudi
Žalostiva žrtva ostane.
Okol grane vjetrić mali
Na gorici blago prši,
Burnim vihrom pak navali,
Pak ju skube, pak ju skrši.
Za boljega medju ljudim'
Prevaren me tko god hvali:
Sebe pravo, Jelko, sudim;
Bolji niesam nego ostali.

J. August Kazančić rodj. 1817.

Prevarena nada.

Nemam ti ja bratca nit mile sestrice,
Moram si vzdihavat kod majke djevice.
Ufanje, ufanje, ufanje me drži,
Dotljen jedna mati sina ne oženi.
Kad je jedna mati sina oženila,
Onda e moja misal Dunaj preskočila,
Ne Dunaj, ne Dunaj nek široko morje,
Neg široko morje, koje puno vede.

Narodna hrvatska iz Ugarske.

Pjesnikovi dvori.

Dodji, dušo, momu dvoru
Dodj' od želje malo k meni;
Dodji vidjet zelen goru,
Kako mi se svedj zeleni.

Dodji vidjet dvorac mali:
Navrh gore njeg mi vila
Od ledaca sjajnih sali,
Zlatom prikri krovu krila.

Kud me gorom oko vodi,
Kud se krepkom nogom penjem:
Biserom mi javor rodi;
Rodi dragim bor kamenjem.

Kudgodj kročim, samo cvieće,
A po polju zlatno klasje;
Pokraj vode žuboreće
Čuješ grma miloglasje.

Golublje mi biser bere,
Labudovi brod mi nose,
Jelen brzi, plaho zviere,
On me nosi preko kose.

Al u dvoru kukavica
Sjedi povrh tamburice.
Dvor da sine od tvog lica —:
Nestalo bi tužne ptice.

Ivan Trnski rodj. 1819.

Ljubi djevo.

Ljubi dok čas vience pruža,
Nemoj dugo mudrovati,
Gle mirisna ova ruža
Nas zanima, dokle cvati.

Danas krasna sja u rosi,
S vjetrićem se lahko okreće.
Al u sebi smrt čim nosi,
Sutra takva biti neće.

Da vehnut će, klonut glavom
I svoj miris izgubiti,
Tak će djevo sa svom slavom
I tvoj cvietak po zlu iti.

Zato zlatni čas negubi!
Jer što e prošlo, bog nevraća.
Ljubi, djevo, ljubi, ljubi,
To 'e mladosti rajska plaća.

Mirko Bogović.

Našto.

Nač je v lozi borak, ki se ne zeleni,
Nač je majki sinak, ki se ne veseli?
Nač je v lozi drîvo, ko lišća ne rodi,
Nač je majki kćera, kâ k tanci nehodi?

Narodna hrvatska iz Ugarske.

Silna ljubav.

Da bi nebo papir bilo,
A zviezdice pisci bili,
Još ju nebi popisali
Onu ljubav, kû smo imali.

Hrvatska narodna iz Ugarske.

Jeka od Balkana.

Svemu svietu sviće zora,
Kod Balkana nema dana
Usred gorkih suza mora
Gori, gori ljuta rana,
Koju robstvo zadade.

Robstvo hudo, robstvo kleto,
Kad će tebi konac biti?
Kad će sunce blago, sveto
Od slobode se roditi,
Da prosvjetli mrku noć?

U najdaljoj svieta strani
Već istine i slobode
Dan dopire. Veće brani
Od crnacâ divlje rode
Svete pravde zlatni štit.

Samo gore od Balkana
Naricanjem tuge ječe,
Gdje slobodi nije stana
A verige robstva zveče
Koje vežu hrišćana.

U najdalje svieta strane
Svjetlost već se širi vjere,
Da spasenja sunce grane
Svemu svietu, da nevjere
Konac jednom nastane.

Nu vremena gdje su davna
Spasove se rieči čuše,
Gdje davnosti djela slavna
Ugled jesu krepke duše:
Tu se ruši vjere stan.

Čuj me dakle, otče blagi
U kog krilu svi su svjeti,
Koji vid mi dade dragi,
Da istinu mogu zrieti:
Tvoga stvora slušaj plač!

Na kamenoj evo stini
Bugareći hrišćan sjedi,
U sdvojenja strašnoj tmini
Uzdajuć se k Tebi gledi,
O Gospode smiluj se!

Srodne puke daj prosvjeti,
Tešku bjedu da poznadu
Svoje braće, te ih sjeti
Da izpune našu nadu,
Da nam dadu slobodu.

Čujte puci, slave sini,
Što junačka majka rodi!
Nij' vam srce nalik stini
Od kamena, da vam godi
Braće vaše nevolja.

Spomenite vaših djeda
Slavna diela. — Da ljubite —
Viečni bog vam zapovjeda —
Vašu braću. Izpunite
Puci, božju zapovied. —

Ljubi djevo.

Ljubi dok čas vience pruža,
Nemoj dugo mudrovati,
Gle mirisna ova ruža
Nas zanima, dokle cvati.

Danas krasna sja u rosi,
S vjetrićem se lahko okreće.
Al u sebi smrt čim nosi,
Sutra takva biti neće.

Da vehnut će, klonut glavom
I svoj miris izgubiti,
Tak će djevo sa svom slavom
I tvoj cvietak po zlu iti.

Zato zlatni čas negubi!
Jer što e prošlo, bog nevraća.
Ljubi, djevo, ljubi, ljubi,
To 'e mladosti rajska plaća.

Mirko Bogović.

Našto.

Nač je v lozi borak, ki se ne zeleni,
Nač je majki sinak, ki se ne veseli?
Nač je v lozi drîvo, ko lišća ne rodi,
Nač je majki kćera, kâ k tanci nehodi?

Narodna hrvatska iz Ugarske.

Silna ljubav.

Da bi nebo papir bilo,
A zviezdice pisci bili,
Još ju nebi popisali
Onu ljubav, kû smo imali.

Hrvatska narodna iz Ugarske.

Jeka od Balkana.

Svemu svietu sviće zora,
Kod Balkana nema dana
Usred gorkih suza mora
Gori, gori ljuta rana,
Koju robstvo zadade.

Robstvo hudo, robstvo kleto,
Kad će tebi konac biti?
Kad će sunce blago, sveto
Od slobode se roditi,
Da prosvjetli mrku noć?

U najdaljoj svieta strani
Već istine i slobode
Dan dopire. Veće brani
Od crnacâ divlje rode
Svete pravde zlatni štit.

Samo gore od Balkana
Naricanjem tuge ječe,
Gdje slobodi nije stana
A verige robstva zveče
Koje vežu hrišćana.

U najdalje svieta strane
Svjetlost već se širi vjere,
Da spasenja sunce grane
Svemu svietu, da nevjere
Konac jednom nastane.

Nu vremena gdje su davna
Spasove se rieči čuše,
Gdje davnosti djela slavna
Ugled jesu krepke duše:
Tu se ruši vjere stan.

Čuj me dakle, otče blagi
U kog krilu svi su svjeti,
Koji vid mi dade dragi,
Da istinu mogu zrieti:
Tvoga stvora slušaj plač!

Na kamenoj evo stini
Bugareći hrišćan sjedi,
U sdvojenja strašnoj tmini
Uzdajuć se k Tebi gledi,
O Gospode smiluj se!

Srodne puke daj prosvjeti,
Tešku bjedu da poznadu
Svoje braće, te ih sjeti
Da izpune našu nadu,
Da nam dadu slobodu.

Čujte puci, slave sini,
Što junačka majka rodi!
Nij' vam srce nalik stini
Od kamena, da vam godi
Braće vaše nevolja.

Spomenite vaših djeda
Slavna diela. — Da ljubite —
Viečni bog vam zapovjeda —
Vašu braću. Izpunite
Puci, božju zapovied. —

Stare sile veće od sna
Probudite evo slave,
Neuvehla, blagonosna
Za vitežke kitit glave
Dosti evo lovora.

Ustanite puci oda sna!
Poslušajte kako cvile
Sitna djeca — nije basna —
Kako turske divlje sile
Kćercu majci otimlju. —

Od Mostara tužne glase
Poslušajte: Usred zime
Siedi starci kako kvase
Gore krvlju; kako ime
Zaman sinka nariču.

Ime sinka, koj bliedi
U tavnici il u grobu,
Majku čujte; gdje pram siedi
Trgajući divljem robu
Kletvu neba dozivlje.

Mlado čedo, gle, povito
U povoje ledna sniega,
Pokraj majke tu pokrito;
Smrt uljulja nju i njega
U koljevci od leda: —

Bosa, gladna, i bez ruha
Tuj u majke plače jedne
Njih petero . . . „Daj nam kruha!“
Sirotice viču biedne —
„Tri smo dana bez kruha.“

„„Oj dječice danas samo
„„Počekajte, dok se domu
„„Povratimo . . . Skoro tamo
„„Kraj će biti vieku tomu
„„Od nevoljne žalosti.““

Tako nadom majka pita
Gladnu djecu. — Sinak mali
Ponajludji nju zapita:
„Turčin kuću nam upali
„Gdje je, majko, sad naš dom?

Biednoj majci tad niz lice
Gorkih suza' potok teče.
Gledeć tamo, gdje zviezdice
Noću sjaju, ona reče:
„Tamo, djeco naš je dom.“

Svemu svietu sviće zora,
Kod Balkana nema dana.
Usred gorkih suza' mora
Gori, gori ljuta rana,
Koju robstvo zadade.

Od Persije dobitniče,
Aleksandro! Kastriotiću!
Kog junačtvo Turci diče;
Car Dušane! Kraljeviću!
Od Prilipa sunašce!

Sjajne zviezde bolje dobe
Vlast nad kojim nema tmina
Otvorite vaše grobe!
Gle, to vam je domovina,
U verigam' tužan rob!

Aleksandro sablju hvati!
Kastriotiću! Kraljeviću!
Car Dušane! štit, mač lati,
Te pokušaj svaki sriću
Po navadi negdašnjoj!

Ognjeslav Utješenović-Ostrožinski rodj. 1818.

Nemogućnost.

I mi pišeš: Uvjek budno
Jedno oko na vas gleda;
A moj mili, gdjegodj bili,
Sakrij tvoga bliesk pogleda,
Uzdisaju zuj uduši,
I zadrži pjesnu u buši.

Joh Marice! kaži suncu,
Da se skrijde sred nebesa;
Kaži vjetru, da nezuji
Kad zelenim lišćem stresa;
Premaljetnoj kaži ptici
Da nepjeva u šumici.

Matija Ban rodj. 1818.

Ljubovna pjesma Turčina.

U Turčina djulvodica
Sladko miriše;
Al je ljepša djevojčica
Ljepša od ruže;
A ja Turčin ginem za djevojkom;
Za djevojkom, krotkom golubicom.

U Turčina bjeo vosak,
Bjeo izbiran;
Al djevojka bielija
No je vosak sam;
A ja Turčin ginem za djevojkom,
Za djevojkom, krotkom golubicom.

U Turčina med je sladak,
Sladak, presladak;
Al riječi djevojčice
Sladje od meda;
A ja Turčin ginem za djevojkom,
Za djevojkom, krotkom golubicom.

U Turčina žerav konjic
Kao pelivan;
Al ni konjic nije stasan
Kao djevojka.
A ja Turčin ginem za djevojkom,
Za djevojkom, krotkom golubicom.

Luka Botić 1830—1864.

Dragi na daleko.

Mali je vrtak ogradjen,
Pun mi je ružic nasadjen.
Po njem se šeće djevojka,
Za njom se vije ružica.
„Kaj mi se viješ, ružica?
Nejmam te komu trgati.
Otac i mati prestari,
Bratac i sestra premladi,
Moj mi je dragi daleko:
Čez tri vode gliboke,
Čez tri gore visoke,
Čez tri luge zelene.
Iza njih je bieli grad,
I u gradu zlati stol,
Za stolom je dragi moj,
Na prstu mu prsten moj,
Da se pozna, da je moj;
Na glavi mu vienčac moj,
Da se pozna, da je moj.
U žepu mu rubac moj,
Da se pozna, da je moj.“

Narodna hrvatska iz Hrašća.

Žalostinka.

h! kaži mi rajska vilo!
Što je draže. šta l' milije
Na tom svietu igda bilo
Od ljubavi, štono lije
Modro mlade djeve oko
U junačku grud duboko?

Ah! kaži mi rajska vilo!
Šta je draže, šta l' milije,
Na tom svietu igda bilo,
Nježne od suze, što se lije
Modra iz oka djeve mlade,
Kada prvi cielov dade?

Ah! kaži mi rajska vilo?
Šta je draže, šta l' milije,
Na tom svietu igda bilo,
Čista od srca, štono bije
Drugo uz srce skladnim bilom
Kad se dragi krile krilom.

Ah! reci mi rajska vilo!
Šta je teže, šta l' groznije,
Na tom svietu igda bilo,
Što no kad se već nelije
Ljubav, nit se ljubci dîle.
Nit se dragi krilom krile?

Smrt nemila kad razstavi,
Dvie goruće duše mlade,
Zadnji cielov od ljubavi
Jedna drugoj kada dade,
S bogom, veleć, nade mile,
Vele ti ste kratke bile.

Zaman žar te božji diže
K nebu, il' u dno nosi vaja,
Tvoja kriepost nedosiže
Jednom niti drugom kraja;
A ti biedno srce moje
Znadeš što je to oboje.

Vl. Vežić.

Ruža djevojka.

uža jesam ruža, doklje nimam muža,
Kad dostanem muža, spade s mene ruža.
Lîpa jesam lîpa, dok nî v meni mlîka,
Kad dostanem mlîka, spade s mene dika.

Narodna hrvatska iz Ugarske.

Pjesnik.

U visini nadomak oblaka,
Gdje svjetlije sjaje blago sunce,
Gdje se žamor svjetova razbira
Kao bajna svirka iz daleka,
Kada pjesnik u priestolje sjedne,
Što je priestol od suhoga zlata
Izkićeni blagom i kamenjem,
Na kom sjede zemaljski carevi,
Pram priestolu jednom pjesnikovom
Bezcjenome duha samotvoru
Što su krune blaga zemaljskoga
Na glavama gordijeh vladara
Prama kruni traka sunčanijeh,
Što izpliće gora na uranku,
Da umilna okruni pjesnika?
Što je žezlo zemaljskih sila
Pram šibici bajnoj čudotvornoj,
Što pretvara blago u bezcienje,
Vrata rajska čovjeku raztvara?
Kad je silni sazdatelj svemira
Sam u sebe ljubezan zagledo,
Cjelov njegov i svesilna ljubav
Od miline stvori se čovjekom,
Posadi se u priestolje divno
U visini nadomak oblaka,
Gdje svjetlije sjaje blago sunce,
Gdje se žamor svjetova razbira
Kao bajna svirka iz daleka,
Bog pogleda plod ljubavi svoje
Bog pogleda čovjeka pjesnika.
Tad uzdahnu i sam sebi reče:
To je naša slika i prilika.

Luka Botić 1830–1864.

Pašinica.

Čempres hladi silno groblje
Po čarobnom Stambul-kraju:
Kano čempreš uznosite
Munare se tankovite
Sunovratno ogledaju
U vaporsko bistro more!

Medju grobljem, pod čempresom,
Hmile čudne koludrice;
Tanki jašmak lik im skriva,
Oko samo, vatra živa,
A feredža nehotice
Gdje gdje kaže njedro bielo.

Tiho tude zlatna kola
Starac seis pješke goni,
Pred njim igra skup gjogin,
Na gjoginu Arapin,
A kavazi usioni
Pod oružjem prate s boka

Šta to prate? Car li šalje
Slavni poklon svetoj ćabi
Ili to je ohologa
Harač paše misirskoga,
Ili odkup koji slabi
Podunavske jadne raje?

Nije poklon to proroka,
Nije harač od Misira,
Nije odkup kneževina;
To je čudo, to jedina
Velikoga kći vezira,
Dika srca starog otca.

U razbludi raztopljena
Ovjenčana sva alemom
Mekom rukom biser broji
Od gjerdana sitnih svoji';
Perjanicom nakićenom
Hladi slavna, nježna njedra.

Prodj se kume, nemoj stati,
Ta pamet ćeš izgubiti;
Crnac će se osvrnuti,
Sabljom na te nasrnuti,
Kavaz će te pogubiti,
Kuja će se nasmijati.

Kako čempres tmasto, gusto,
Kako groblje niemo, gluho,
Ko munara pouznosno,
A ko more nemilosno,
U njedrima hrani suho
Pašinica srce pusto.

Knez Medo Pucić rodj. 1831.

Hrvatskomu sinu.

Oj nabiraj, oj napjevaj
Gojen sine roda tužna;
Jer sve to je danas krito
Mnogom bratu srca tvoga.
Ubavo je polje mrtvo,
Što ti puklo na očima;
Neka bilje na njem klije,
Da rod vida namienjeno.

Čuvaj mi se od ujamka,
I od tudja ureznika
Jer će biti upotljivo
Platno bielo uknjiženo.
Haj vi skupa ukitite
Od srdašca narodnoga:
Zapjevajte za junaka,
Pripjevajte mučenika.

Visom digni vedro čelo
Korak čvrsti makni, kreni;

Ti narodom zadji svojim,
Zadji poljem i dubravom:
Cvieće rodno beri, kiti,
Skupljaj zrnje biserovo
Sa groca slovinskijeh;
Zadji srcem narodnijem,
Kroz koje se divno roje
Namjenjene ljudem misli:
Srcem srce žari svoje,
Pa povjedaj gojeniče,
Medju braćom bratsko slovo
Jedne majke, jednog roda:
Javi rodu, javi svomu,
Što je pravo, što li nije;
Nosi ljubav na svom srcu,
Za slobodu za prosvjetu
Diži desnu ruku svoju,
Djeluj smielo, otvorito.

Mihovil Pavlinović.

Zemlji slovinskoj.

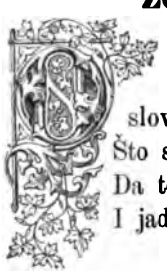

slovinska zemljo liepa
Što sagrieši nebu gori,
Da te taki udes ciepa
I jadom te viečniem mori?

Potišteni tvi sinovi
Gospodičnoj njegda u vlasti
Izrodi su il robovi
Željni s ovcam travu pasti.

Ah da e proklet, tko ćić vire
Na svojega reži brata:
Jer nesreća tvoja izvire
Samo iz toga kalna blata.

Ti od negda braću tvoju
Tudju u jarmu hladno gledà,
Nit ih brani, kako svoju
Triebi e branit braću od bieda.

Pače ni to nedopusti,
Brat da bratom svoim se zove,
Ali od ognja svoih nebljusti
U sve je oganj bacat krove.

Tiem istina rieč čuj puka,
Ku me nebo riet nadiše:
Ti si majka od junaka,
Nu robova vele više.

Robovi su tvi junaci,
Tvoji sebri, tva gospoda,
Robovi su tvi vještaci
I svi tvoga ki su roda.

I robstvo će tvoje iz tmina
Na gospodski dan iziti,
Kad paklenieh dno dubina
Bratinska se mrzost hiti.

Ivan Mažuranić rodj. 1813.

Odbijanje darova.

Čuješ li Kato,
Čuješ li zlato,
Što li kalfe iz kalfane
Govore Kato,
Govore zlato:
Da ti daju žutu dunju
Na pendžer Kato.
Na pendžer zlato!
Što će meni žuta dunja
Prez tebe dragi,
Prez tebe zlati?
Da ja žutim kano dunja,
Za tobom dragi,
Za tobom zlati!
Za tobom, za tobom,

Čuješ li Kato,
Čuješ li zlato,
Što li kalfe iz kalfane
Govore Kato,
Govore zlato,
Da ti daju mirno janje
Na pendžer Kato,
Na pendžer zlato!

Što će meni mirno janje
Prez tebe dragi,
Prez tebo zlati?
Da ja bliedim kano janje
Za tobom dragi;
Za tobom zlati!
Za tobom, za tobom!

Čuješ li Kato,
Čuješ li zlato,
Što ti kalfe iz kalfane
Govore Kato,
Govore zlato:
Da ti daju stručni vienac
Na pendžer Kato,
Na pendžer zlato.
Što će meni stručni vienac
Prez tebe dragi,
Prez tebe zlati!
Da ja venem kano vienac,
Za tobom dragi,
Za tobom zlati!
Za tobom, za tobom!

Narodna hrvatska varoška.

Nema bez —

Ta nema života
Bez ljubavi boga.
Ta nema radosti
Bez poroda svoga!
Ta nema miline
Bez dušice blage. —
Ta nema sladosti
Bez poljubca drage!

Dimitrije Mihajlović.

Izpit ruže.

Kaži meni ružo mila,
Odkud tebi rumen tvoj?
„Mene djeva pogledala,
Kad poljubac prvi dala:
Odtud meni rumen moj!“

Kaži meni ružo mila,
Našto tebi rumen tvoj? —
Kad me djeva momku dade,
Da ga ljubi, tim da znade:
Nato meni rumen moj!“

Kaži meni ružo mila,
Odkud tebi miris tvoj? —
„Mene djeva zadahnula,
Kad za dragim uzdanula:
Odtud meni miris moj!“

Kaži meni ružo mila,
Našto tebi miris tvoj? —
Nek zna momak kad miriše,
Za njim djeva da uzdiše:
Nato meni miris moj!“

Kaži meni ružo mila,
Odkud tebi trnak tvoj? —
„Meni mati kćeri dala,
Kad u kolo nju poslala:
Otud meni trnak moj!“

Kaži meni ružo mila
Našto tebi trnak tvoj? —
„Da od ruke momka smiela
Ja obranim njedra biela:
Na to meni trnak moj!“

Dr. Jovan Subotić rodj. 1817.

Onamo, onamo! . . .

Onamo, onamo za brda ona,
Govore da je razoren dvor
Mojega cara, onamo vele
Bio je negda junački sbor.

Onamo, onamo! da vidju Prizren
Ta to je moje — doma ću doć;
Starina mila tamo me zove,
Tu moram jednoč oružan poć.

Onamo, onamo! sa razvalina
Dvorova carskih vragu ću reć:
„S ognjišta milog bježi mi kugo,
„Zajam ti moram vraćati već!“

Onamo, onamo! za brda ona
Kazuju da je zeleni gaj,
Pod kîm se dižu Dečani sveti;
Molitva u njih prisvaja raj. —

Onamo, onamo! za brda ona,
Gdje nebo plavo savija svod;
Na srbska polja, na polja bojna
Onamo, braćo, spremajmo hod.

Onamo, onamo! za brda ona
Pogažen konjima klikuje Jug:
„U pomoć, djeco; u pomoć sinci,
Svetit me starca, svet vi je dug!“

Onamo, onamo! sablji za stara
Njegova rebra da tupim rez
Po turskim rebrim; — da biednoj raji
Njom istom s rukom rasjecam vez.

Onamo, onamo! za brda ona,
Milošev kažu prebiva grob,
Onamo! . . pokoj dobit će duši
Kad Srbin više ne bude rob.

Mjesecu.

Ah mjeseče druže bliedi!
Tko od mojih tebe gledi?
Tko te gledi, šta l'govori?
Kaži meni druže dobri!

Majka tvoja mene gledi,
Mene gledi pa besjedi:
„Sladka moja rana gdi je?
Njega čeka dar od beza:
Sve košulje ćerćelije,
Tanke gaće od meleza.
Zaman majka dare sprema,
Kad joj milog sina nema.“

Sestra tvoja mene gledi,
Mene gledi pa besjedi:
„Gdje je moja snaga mila?
Kad će opet ovdje biti?
Sestra ružu posadila,
Da se njome brat nakiti.
Liepo moja ruža cvati,
Al je nemam kome dati.“

Ljuba tvoja mene gledi,
Mene gledi, pa besjedi:
„Kaž mjeseče mome drugu,
Ja mu sitan biser prosuh,
Mužko čedo zlatnih ruku,
I djevojku zlatokosu.
Obadvoje već pohodi,
Neka dodje da ih vodi!“

Dr. Jovan Subotić rodj. 1817.

Tužni cviet.

Tužni cviete! što si glavu
Oborio usred maja?
Zašto mračiš svoju slavu?
Pjesma t' pita izpod gaja.

Što t' veselo lice nije,
Već si tužno tol' klonuo?
Kad i tebe sunce grije
I maj te je zadahnuo!

Listići ti kad odleću,
Šta li to od tebe biva?
Kud ti gubiš ah odjeću,
Danu ti od boga živa?

Kazat ću ti kad me pitaš:
Sve što s' diže u visinu,
Ko što tamo i ti hitaš,
Mora pasti u nizinu.

Vrieme sva stvorenja goni
Tamo amo, pa ih stiže,
I mene dok ne zaroni,
Zefir me u visak diže.

Ne protivim toj se sudbi,
Niti se ja na nju tužim,
Svima taj izrečen sud bi
Zašto i ja da s' izključim?

Dosta da sam poslužio,
Sve do moje mrkle noći;
Cviet na mome mjestu bio
I u družtvu i samoći.

Budi što me pitaš i ti,
Tako čestit član u rodu;
Pak svom cilju uvjek hiti
Dostignuti mir — slobodu.

Milica Stojadinovićeva.

Naša zastava.

Zastavi su tri nam krila,
Na njoj tri su krasne boje:
Prva boja krv je žila,
Vruća, slavska krvca to je,
Krvca, štono nije voda
S koje niče krst, sloboda.

Drugo krilo divno blista,
Bieli nam se na daleko,
Nedužna je boja čista,
Majčino je to nam mlieko:
S mliekom nam je čisto, bielo
Pravo naše omiljelo.

Treću boju gledat dika,
Nebeska je to modrina
Žive nam je nade dika:
Da će procvast domovina,
Da će dati pravda kralja,
Što nam liepoj sreći valja.

Rod po krvi, rod po mlieku,
Rod pun nade napred želi,
K zastavi si braća teku,
Daj pomozi, Bože veli,
Da budemo složni, cieli,
Da nas nitko nerazdieli.

Zastava nam trobojna je,
Trojedna je kraljevina:
Takva neka vazda traje
Voljom Boga trojedina!
Nek se vije trobojnica,
Neka žive trojednica!

Ivan Trnski rodj. 1819.

Kad mišljah umrieti.

Lišće žuti veće po drveću,
Lišće žuto dolje veće pada,
Zelenoga više ja nikada
Vidjet neću.
Glava klonu, lice potavnilo,
Bolovanje oko mi popilo,
Ruka lomna, tielo izmoždeno
A kleca mi slabačko koljeno:
Dodje doba, da idem do groba.

S bogom žitku, moj preliepi sanče,
S bogom zoro, s bogom bieli danče,
S bogom sviete nekadanji raju,
Ta sad moram drugom ići kraju.
O da tebe tol neljubljah žarko,
Još bi gledo tvoje sunce jarko,
Slušo groma, slušao oluju,
Čudio se tvojemu slavuju,
Tvojoj rieci i tvome izviru —
Mog života vir je na uviru.

O pjesme moje jada sirotčadi,
Djeco mila mojih lieta mladi:
Htjedoh dugu da sa neba svučem,
Dugom šarnom sve vas da obučem,
Da nakitim sjajnijem zviezdama,
Da obasjam sunčanim lučama,
Zviezde sjale, pa su i presjale,
A sunašce ono ogrijalo
I ono je sa neba mi palo,
Sve nestade, što vam spravlja,
U traljama otac vas ostavlja.

Branko Radičević 1824—1853.

Pretvora djevojke.

Karamfilu, cvieće moje,
Još da mi je sieme tvoje!
Ja bi znala gdje bi cvala:
Mome dragom pod prozorom.
Kad moj dragi ide spati,
Karamfil će mirisati,
Za mnome će uzdisati.
Uzdah će se dalek čuti
Čak do neba i do boga,
Bog će tad se razžaliti
I nas dvoje sastaviti. —

Narodna srbska.

Sjećaj se mene.

Mlada zora kad zaplavi,
Mrka noćca kad se krene,
Kad se slavuj pjesmom javi,
Tad se, dušo, sjeti mene!

Jutrom rosa kad zablista,
Sunce zlatom kad se odjene,
Tada; dušo, nek se čista
Tvoja ljubav sjeti mene!

A kad opet noć se spusti.
Kad se siene jave njene:
Tad molitvu, dušo, izusti.
Pa se uz nju — sjeti mene!

Vladimir Nikolić.

Djeva bez ljubavi.

Ej djevojko, tako ti sunašca!
Nemoj biti studena srdašca,
Na tom svietu veće slasti nije,
Nego ljubav srca kad razgrije;
Jer čim svedjer bolje jih užiže,
Svojim plamom k nebu jih uzdiže;
Zato sjedni, dušo, amo k meni,
Pa za ljubav, ljubav ti izmieni. —
Sjedni bliže da ti kažem sada,
Bez ljubavi što je djeva mlada:
Što je ruža bez mirisa blaga,
Što bez rose — cvieća družba draga,
Što su gusle bez ikakve žice,
Što kladenac bez hladne vodice,
Što su gaji bez slavulja mila,
Što li golub bez desnoga krila,

Bez obala cvjetnih što je rieka,
Što li gore bez vila i jeka,
Bez bisera svojih šta je more,
Bez danice što je rumen zore,
Što sunašce bez svo'ih toplih zraka,
Što samotna zviezda posred mraka,
Sred pučine morske što je šajka,
Što li bez svog milog čeda majka,
Što je zeba usred tamne uze,
Pusto srce — bez radosti suze,
A carica bez svo'e krune što je,
Bez ljubavi, vjeruj, djeva to je.

Mirko Bogović rodj. 1816.

Poziv.

Posestrime moje mile,
Hrvatice tanke vile!
Da bacimo, sad je vrieme
Neharnosti grdo brieme!

Majka e iz sna probudita
I ponoru odnimita,
U koji ju prieka sila
Malo nije oborila!

Sinci su ju izbavili,
Put joj rajski otvorili,
Po komu će miła moći,
K uzvišenju ćastnu doći.

Traženo su našli sieme,
Kitne ruže, — i za vrieme
Posijali, da cviet domu
Željni nikne preblagomu.

Mi slavenske kćeri pako,
Pomozimo ruže tako
Usadjene nalijati,
Viencu slave uplitati.

Put joj ravnat nekasnimo,
Majku slavu ogrlimo,
Jer smo grane stabla njena,
Njene krvi, nje plemena!

Braći desne sad pružajmo,
Š njimi u jedno sad stupajmo
Kolo, dom naš da tak možno
Uzvisimo svi sad složno,

Laura Siaburova.

Šta je život?

Šta je život? — Čaša vina!
Ja tek nagoh iz nje piti,
Osvrćem se, obzirem se,
Kome ću je nazdraviti.

Hudog doba prazni dani
I nemila pilježnjina
Kucaju se s mojom čašom
Ne štedeć ni život vina.

Rod i narod on mi leti
Po srcu i po pameti,
Za koga je jednak sladko
I živjeti i umrieti.

A kad na te misli dodjem —
— Tu se daje mislit dugo; — —
Oj prošlosti stari jade
Sadašnjosti nova tugo!

Pa možda ću misleć tako
Samo kleti zla vremena:
Dok nebude čaša prazna,
Prazna čaša razbijena.

Nu baš ako bude tako,
Da moj život prazno mine,
Popjevat ću, priklinjat ću,
Da bar drugi štogod čine.

Jovan Jovanović.

Djačko kolo.

Kolo, Kolo
Naokolo
Silovito,
Plahovito,
Napleteno,
Navezeno,
Okićeno,
Začinjeno
Brže braćo amo, amo,
Da se skupa poigramo.

Srbijanče ognju živi!
Tko se tebi još nedivi!
Hrvaćane ne od lane,
Od uvjek si ti bez mane
Oj Bošanče, stara slavo
Tvrdo srce, tvrda glavo,
Tvrd si kao kremen kamen,
Gdje stanuje živi plamen!
Ao Ero tvrda vjero
Tko je tebe jošte tjero?

Ti si kao hitra munja,
Što nikada nepokunja.
Ao Sriemče, gujo ljuta
Svaki junak po sto puta!
Crnogorče, care mali,
Tko te ovdje još nehvali?
Mačem biješ, mačem siečeš,
Mačem sebi blago tečeš;
Blago turska glava suva,
Kroz nju vjetar gorski duva.
Oj sokole Dalmatinče,
Divna mora divni sinče!
Oj ti krasni Dubrovčane
Naš i danas bleli dane,
Ta sa pjesme iz starine
Pune slave i miline!

Oj Slavonče tanani!
Banaćane lagani!
Oj Bačvani zdravo, zdravo,
Tko je u pjesmi veći djavo!
I vi drugi, duž Dunava,
I vi drugi gdje je Drava,
I svi drugi tamo amo,
Amo da se poigramo!
Od višnjeg je ovo boga:
Rukom drži bratac brata,
Blizu srca njega hvata,
Svirac svira,
Srce dira,
Ruka s' diže na posao
Da l' će komu biti žao? —

Branko Radičević 1824–1853.

Da sam tvoja.

Divojčica potok gazi,
Noge joj se belû:
„Gazi, gazi divojčica,
Bog daj moja bila!“
„Da bi znala, ter bi znala,
Da ću tvoja biti,
Šikom bi se opasala,
Da bi tanja bila;
Zlatnim srpom travu žela,
Konjka nakrmila;
V žlibi vodu raztakala,
Konjka napojila;
Srebrn prsten razkovala,
Konjka podkovala;
Žutu kosu raztrizala,
Konjku raztirala.“ —

Hrvatska narodna iz Ugarske.

Nisam sirotanče!

Nisam ja sirotanče
Andjele bieli moj,
Imam ja sjajna roda
Na zemlji golemoj.

Imam ja narod slavan
Junačtvom i pjesmom —
Njegovo srce gori
I u tom srcu tvom.

Pa kad god malu tvoju
Stisnuti ruku smjem,
Meni je kan da s cielim
Rodom se rukujem.

Milan Kujundžić.

Spomen.

Sjećaš li se onog sata,
Kad si meni oko vrata
Biele ruke savila,
I krijući svoje lice
Meni skoro nehotice
Tajnu ljubav odkrila?

Sjećaš li se onog jada,
Kad glas dodje iznenada
Ko iz vedra neba grom;
Da ja moram odlaziti,
Tebe, draga, ostaviti
I moj mili stari dom?

Suza zasja u tvom oku,
I otvori preduboku
Ranu tužnog srca mog;
Reći ništa ti nemogoh,
Žalost nema rieči mnogo —
Pitaj glasak srca svog.

Odkad s tobom se oprostih
Odrekoh se sve radosti,
Prazan mi je cio sviet.
Jer bez tebe nema mene.
Kano što bez rose vene
U livadi mladi cviet.

Kad će opet danak doći
Da će moji jadi proći,
Odpast s moga srca led?
Kad ću opet sretan biti
S nježnošću te zagrliti,
Srkat s tvojih usta' med.

Spiridion Jović.

Hrvatska domovina.

Gdje za naših nekad kralja
Svoji bjasmo u sav mah;
Gdjeno Zrinski, Frankopani
Zadavahu Turkom strah:
To je, to je od starina
Hrvatska nam domovina.

Gdjeno ban nam Bakač Toma
Smjede hrabro na to stat,
Da nam druga kraljevina
Nije vlastna zakon dat:
To je, to je od starina
Hrvatska nam domovina.

Gdje nam more, Kupa, Drava,
Une, Save srebren sjaj
A i Dunav, voda hladna
Obhvaćaju divni kraj:
To je, to je od davnina
Hrvatska nam domovina.

Sveto brdo, Klek, Velebit,
Gdje u nebo tiču tja,
Gradinami nakićena
Gora sladkog sinca dâ:
To je, to je od davnina
Hrvatska nam domovina.

Gdje i danas složno živu
Hrvat junak, Srbin lav,
U dva hrama gdje se moli
Istim slovom narod sav:
To je, to je od starina
Hrvatska nam domovina.

Hrabra srdca gdje nam ljube,
Oružje nam sja uz pas,
Gdje stojimo na braniku,
Da se kani svatko nas!
To je, to je od davnina
Hrvatska nam domovina!

Ivan Trnski rodj. 1819.

Crnogorac.

rna gora ljuti kamen,
Crnogorac pusti plamen:
U kamenu iznikao,
U kamenu odrastao,
Po kamenu ore, pase,
Neda na njeg, ka ni na se.
Viko puški i handžaru,
Zimnoj stuži, ljetnjem žaru,
Dovoljna mu sura struka,
Komad hljeba, češan luka.
Kod olova i kod praha
Ni od pakla neima straha.
U kamenu kamen tvrdi
Šta da njemu dozlogrdi? —
Čelik prsi svagda gole,
Kao iste gorke pole,
Soko duša svagda vrela,
Kan da se je s gromom sprela;
Lavić srce svagda spravno,
Da obrani pravo davno,
Svoju ciglu slobodicu,
Svoju vjeru i kućicu. —
Čim zaori — glas po gori:
„Ev nemami, da nas mori!“
Nema roka:
U tren oka,
Crnogorac kremen živi
— Samo svoga
Zovnuv boga —
Eto grne,
U smrt srne
Kao brzi soko sivi. —
Kud nagodi
Tu pogodi:
Puška cakne,
Jednog smakne:
Nož mu kine,
Glavu skine. —
„Udri“ rikne,
Dušman cikne,
„Čega vriediš“ —
„Što ga štediš?“
— Prikor grakne,
Zlotvor akne
I u krvi,
Greznu strvi. — —
Ao bože!
Tko se može
Crnogorcu
Ratoborcu
Iztaknuti,
Izmaknuti!
Munje brži
Bije, prži:
Pa zaupi,
Pa okupi
Bolje, bolje
Te strašnije kolje.
Deset bude na jednoga
Na pomoći milog boga;
Od Kosova pa do sada
Naš Špartanac uvjek svlada;
Uvjek brani svoju goru
Kao oro na timoru,
Svoje drago gnjezdo svito,
Svoje gnjezdo ponosito.
Kad je njojzi samo stega,
Živ bi za nju u grob lega',
A nekmoli pao nebi
I osvjetlo obraz sebi
Na krvavu bojnu polju
Za nevolju,

Kojom raju njegvom prieti
Dušman viečni, krvni, kleti? —

Crna goro blago tebi
Kod takovih tvojih lava
Ti si njima sladka majka,
Oni tebi čeda prava,
Ti ćeš svagda kod njih biti
Crna svojim zlotvorima
Al i svietla kao sunce,
Svim u nakrst Slavjanima.

Jovan Sundečić.

Cviet.

Sabirat ću cvieće bielo,
Njime resit liepo čelo
Slike mile njegove;
Odveć rano da nesane,
Doniet će me zore rane
Prvi zrak na briegove.

Jer u rosi brato cvieće
Tako brzo venut neće —
Ko u jaru poldana;
Jer ću pazit kap nestresti,
Kada vienac podjem plesti
Na kraj vode za rana.

Nu ako mi tad uzvene,
Evo zorom opet mene
Medju cviećem u rosi;
Pa ću opet njega brati,
Vienac viti i splitati,
Da se slika ponosi.

A onda ću jednu granu
Viencu sdružit izabranu,
Ka viek neće uvenit;
Ako i cviet klone glavom,
Ta će mu se viečnom slavom
Na vrh čela zelenit.

Dragoila Jarnevićeva.

Sklopi oči.

Sklopi svoje oči plave,
Sakrij svoje grudi biele,
Davno sam se odrekao
Tih dobara, mila sele.

Ja sam imo liepu dragu,
Ko iz neba da je pala —
Za njom venem — kobna smrt je
Već odavna progutala.

Pa sad, kada sjetan vidim
Liepo čedo ko ti što si,
Žalostno me osjećanje
Medj grobove sinje nosi;

Medj grobove, medj krstove,
Gdje je njena ploča biela,
Gdje je kleta sreća moja
Meni cieli sviet odniela.

Zato skrivaj lice svoje
I te duge plave vedje
Za onoga, koj te voli,
Koj je možda bolje sreće.

Milorad Popović.

Tri vienca.

Majka Mara priko vode zvala:
Jesi Mare te rube oprala? —
Nisam, majko, neg stoprv počela. —
Ča si Mare lietnji dan delala? —
Pri moru sam rožice trgala,
Puna njedra i oba rukavca;
I bratu sam brodić nakrcala,
On je meni svile i bumbaka.
Uplela sam tri vienca zelena;
Jednoga sam bratcu darovala,
Drugoga sam za se ostavila,
Tretoga sam u more bacila.
Plivaj, plivaj, moj vienče zeleni!
Dok doplivaš do Jurjeva dvora,
Dok upitaš Jurijevu majku. —

Narodna hrvatska iz Senja.

Budnica.

Domovina naša zorom jur osvanu,
Domoljubna dakle nek i srca planu;
Nepustimo, da ju jaci
Opet zastru kad oblaci.

Čuvajmo ju svojski, da joj lice bielo
Nedobije tudje slike i odielo,
Nit ju dajmo pogubiti,
Ma nas sav sviet zlatom miti.

Dugo je pod težkim bremenom stenjala,
Dugo u ponoru neznanstva ležala,
Već joj traga negledasmo,
Samo, da je bila, znasmo.

Al je krepka, jaka od naravi bila,
Silu velu silom sretno je odbila,
Te se opet mila mati,
Djeci svojoj natrag vrati.

Sada svoje sine domorodne hvali,
Štono ju ljubavju svojom razgrijali,
Slasću djecu napunjava,
Krune jasne obećava.

Tko bi dakle toli hude ćudi bio;
Te joj nebi k prsim rado pohitio,
Da ju kao sinak vrli
Dvori, pazi, ljubi, grli.

Hajdmo sestre, braćo, dugo nekasnimo,
Već ju našim glasom naški pozdravimo,
Da nam živi majka mila,
Ka se djeci povratila.

Krunoslava Horvatova.

Kameni svatovi.

I.

Pod vrletnim Susjedgradom
Živio vam starac mlinar,
Broji vreće pšeničnice,
Broji mlinar bieli dinar;
Srce mu se razveseli,
Smiešeći se starac veli:
„Vreće, kese, zemlju, mlin,
Sve će dobit dragi sin“,

Pod vrletnim Susjedgradom
Živi s njime mlinarica,
S njime broji, s njim se znoji,
Baš je vriedna gazdarica.
Kako bielo rublje sklada
Sapće kroz smieh; „Snaho mlada!
Kada dodješ u naš mlin
Bit ćeš gospa — goso sin!“

Ide vrieme, majka radi,
Štedi, kupi, redi, gladi,
Niže, kupi sve to više,
Čeka, čeka i uzdiše,
Perje čiha, kuću sprema,
Maja čeka, snahe nema.
A jedinče, majčin sinče,
Otcu starcu pripomoć,
Radi tiho u svom mlinu,
Pa se muči dan i noć.
Malo sbori, mnogo misli,
Valjda su ga jadi stisli.

Pa će jednom sinku majka
U pol plača, u pol smieha·
„Sinko život nije bajka,
Kad se ljubi, neima grieha;
Zakona je božjeg krivac,
Kad je mladić samoživac.
Gledaj sinko, ja sam stara,
S posla otac već malakše;
Mlada gospa redi bolje,
Mlada ledja nose lakše:
Pa bi ćako rado gledo,
Od svog čeda milo čedo.
Liep si, mlad si, imaš čime,
Svuda slovi naše ime;
Nema nigdje takvog mlina,
Nema nigdje takvog sina;
Sto srdaca željkuje te,
Sto djevica ščekuje te,
Dobre kuće, lica liepa,
Pamet ti je sinko sliepa.
Što ti duša sama tuži,
Gaseć silom srdca plamen?
Što se srcem neudruži?
Sinko, sinko ti si kamen,
Sinko sinko moj, neveni!
Sinko dragi — daj se ženi!“
„Majko!“ klikne sinak mili,
O vrat majci ruke krili
U pol plača, u pol smieha:
„Nemoj dalje, da me koriš!
Da, od boga majko soriš!
Kad se ljubi, nema grieha.
Nisam majko, nisam kamen,
Srdce mi je cigli plamen;
A pri poslu revne ruke
Zatomljuju srca muke.
Ljubim majko, kunem ti se,
Više neg li zlatna zviezda
Ljubi neba vedre vîse.
Neg li ptice svoja gnjezda:
Od sveg tog ja ljubim više,
Sva mi duša ljubav diše,
Čuj me — tamo lice kreni,
Pa se majko nerumeni;
Šutio sam dugo — dugo,
Sada sbori moja tugo.
Bilo ljeto, mutna noć,
Meni bilo u grad poć.
Tiho! Niti lišća šum
Muti svieta sveg počinak,
A tvoj, majo, dragi sinak
Gazi mirno gorski drum.
Kad na jednom — na okretu
Gdje se grada malo niže
Mala crkva bogu diže,
Kan da vidim sliku svetu
Stanem — mutne tarem oči,
Tu s oblaka mjesec skoči:
I divotni sjaj razlieva,
Do propela
Gdje je biela
Liepa mlada klekla dieva.
Ja ni daha! — pa se sgurim,
Kao zmija kroz grm žurim,
Šutim, slušam: Ona plače,
Jeca, stenje sve to jače,
Sdvojno drvo spasa grli
Vapeć: „Bože neumrli!
Umire mi sliepi ćako;
Nisam silna, ni bogata,
Ovaj mali krst od zlata
Dobro mi je moje svako;
Oj primi ga bože, primi!
Duše s otca mog nesnimi!“ —
Niem ko kamen tada stajah,
Ko da vidim, kako s raja
Ruka božja prestavila
Andjelića čudomila.
Smutila se moja pamet — —
To je moga milka zamet,

Sve sam dosad pritajivo;
Al sve noćju, al sve danju
Ovu sliku vidim živo:
Majko: Ja ti ljubim — Janju!"
„Janju ljubiš nesretniče!"
Gnjevna majka gnjevno viče:
„Janju ljubiš, prosjakinju,
Zabogarku, golotinju,
Biednu curu sliepca Tome,
Ti jedinac doma stara,
Bogatoga sin mlinara?
Liepo bome, dično bome!
Zato moje težke muke,
Da ih grabe liene ruke,
Zato liepa pogačica,
Da ju lomi nitkovica?
Ajd u biednu k njoj koljebu,
O crnom se gosti hljebu!
Odrpanku sladko ljubi,
Pa majčino srdce gubi!
Vij joj vienac ti od sirka,
Steri postelj od koprive!
Gusle sliepca nek su svirka,
Kukaj, krpaj, da se žive;
Idi svietom, pjevaj, gudi,
Da ti darak diele ljudi;
Al se mlinu ugibaj,
Jerbo jadni sinu znaj!

Ubila me striela mahom.
Ak mi Janja bude snahom!"
Al iz mlina čuo sve to,
Stari mlinar; njega eto!
„Veži jezik! Ni da pisneš!
Gledaj ženo da otisneš!
Vidiš kakva oholija!
Siromak sam bio i ja;
Stanovasmo pod koljebom,
Hranismo se crnim hljebom;
Dobri bog je dao svašta,
Uz bogatstvo siromaštva:
Častno radi: skromno jedi,
Pa ti poso zlata vriedi;
Ženo! Tebe bocka djavo.
To je, sinko! volja moja;
Janju ljubiš — pa je pravo,
Janja bit će žena tvoja."
„Majko, majko, nemoj tako,
Crne kletve sije pako;
Da su tebi moje oči,
Da ti srce tako skoči,
Da ti uho glas joj sluša,
Nebude ti tvrda duša,
Zaklinjem se majko bogu!
Pustit Janje ja nemogu!"
Stara šuti, gnjev svoj guta
Stara šuti, ode ljuta.

II.

Oj veselja! Šta je? šta je?
Po svem selu eto graje,
Stare babe lakte, boče,
Razvaljuju čudom usta,
Iz kućica ljudi skoče:
Ele čuda, čuda pusta!
Svati idu! Čiji kuma?"
Mlinarova mlada sina;
Janju ženi! roba fina!
„Jel taj dječak sišo s uma?

Gavan vodi curče boso!
To vam nije čisti poso:
Ak je liepa, ak je vita,
Nema Janja šupljeg boba,
Vrag u torbi ima oba;
Nije Janja bez kopita!"
Kuca zvonce sa vrleti
Kao kreljut nebesnika,
I na savez zove sveti
Dvoje mladih blaženika;

A po strmoj gorskoj stazi
K crkvi zvonka družba gazi.
Neide stara; kod ognjišta
Ogarak u vatru tiska;
Šuteć sve od jada piska.
Jadna Janja nezna ništa;
Da bi ona sve to znala,
Nebi sad pod viencem stala.
Stara svatom ručak redi,
Tako mlinar zapovjedi,
Stari mlinar nezna šale.
Plam i gnjev joj lica pale,
Nadimlju se s biesa prsi.
Zove zvonce u hram sveti,
Sad će svati doći k svrsi,
Na prag kući stara leti,
Gnjevnom rukom srce tisnu,
Gnjevnim grlom ljuto vrisnu:
„Ubila me striela mahom
Ak mi Janja bude snahom.
Kleta družbo na toj stieni
Kamenom se okameni?“
Zahujila olujina:
Razvali se nebesina,
Puče striela
Usred sela:
Bieli zidi ljepog mlina
Crna sad su razvalina.
Svati, otac, muž i žena
Sad su kamen do kamena;
Stara svietom kud vrluda,
Kažu ljudi da je luda.

* * *

Projurilo mnogo lieta
Preko liepog božjeg svieta,
A zidine Susjedgrada
Prah i pepeo već su sada.
Jošte stoje kamen-svati,
Lako ćeš ih prepoznati
Mladu, mladog, kuma vitog,
I djevera kamenitog.
Pa kad usred burne noći
Munja crni oblak sieca,
Usred noći o ponoći
Neki mukli glas zajeca. —
Zvonce li je, što tu bije?
Nije brate, zvonce nije.
Uz rumeni neba plamen
Biela žena plače, stenje,
Grli kamen, ljubi kamen
Da sve drhće kruto stienje;
Ruke joj se k nebu šire,
Burom sdvojni glas prodire
U pol plača, u pol smieha:
„Kad se ljubi, nema grieha.“
Pitaj narod pri toj gori:
„Šta će ona rosna stiena?“
Pa ti narod odgovori:
To su svati od kamena!

August Šenoa.

Utjeha ljuvena.

Kada se ja nagnem na klinčaca ramen
Onda se odvali od srdašca kamen.

Narodna hrvatska iz Ugarske.

Pjesnik ljubavi.

Snieme usta, al pjesma u srdcih ječi,
Iz duše sliepcu divotna što zazveči.
Gospoda, gospe, sav dvor mu kliče slavu,
I složno traže ovjenčat pojcu glavu.
Tad knez će saći sa stolca svoga sjajna
I k sliepcu dodje: „Moć pjesme tvoje bajna
Bi kamen makla i sklonila bi gore,
Sustegla pticu, stubokom digla more,
Nepitaj sliepče što srdce moje veli;
Imadem kćercu: zaprosi sviet ju cieli
Da možeš reći: „„jest prema oku momu,““
Još danas ti mi povede Divku domu.“
Uzdahnu sliepac i klonule mu žice,
Na mlado pako udari rumen lice,
Ko zora rudeć sred plama sunce rodi,
Tak sliepca lice sad dvoru svem se godi,
I sliepac poče: „dopusti svietli kneže,
Da pričat idem, uz nevid što me veže.
Jedinac bih ja, sin kneza Branka silna,
Pa razkoš dvora i zabava obilna
U les me pogna, uz pokoj trudna tiela,
Da može svietom poletit miso smjela,
Susretoh zoru, jezerce mi prokaže,
Na brieg mu padoh, kod romoneće jaže,
Uz romon vode, uz ćuška lavor mili,
Uzbuja mačta, budućnost mi razkrili
I vidjeh sebe, gdje otca žezlo držim,
Gdje vojske vodim i tudje zemlje tržim,
I vidjeh sebe u mladost, blago, slavu,
Gdje jadan čeznem i sreću tražim pravu —
Tad glas zaori, o bože, divna glasa,
Gdje mrtvo sve još oživi u pô časa:
Razpupa cviće, razpjeva šumske ptice,
Razklima stabla, razigra vodi lice,
I vjetre tuli i sunce žarko mami,
Tad srce moje, čas pre još hladan kami,

Uzdrhta silno, uzbukti plamom veće,
Krv kuca svuda i stalnu dušu kreće.
I meni bilo, ko kad sa nadom tuga
U jednom srdcu dva jesu vierna druga.
I klikoh tada: „„Oj gdje si rajski stvore,
Da past pred noge tvoj vječni rob ti more.““
A ona na to: „„Oj bježˇ krasniče mladi;
Tko vilu sgleda, tom vila oči vadi.““
A ja ću opet: „„ta čemu oči moje,
Ak vidjet lice smjet neću nikad tvoje.““
I eto vila na gvozdu se ukaže,
Ah te krasote nemože rieč da kaže,
Tek ćutit možeš. Za tren sad, ne znam kako,
Pred vilom klečah, s nje oka ja nemako.
Na dlanih vila tad dlane mi dočeka,
Istisnu živo, gledeći me bez rieka.
Zanešen čuvstvom ne htje mi rieč da teče
Što za nju ćutih, tek uzdah težki reče.
Tad bliednu i oči joj zacakle,
I dvie se suze iz njih dubine makle,
I panu gorke — baš meni na gledeće,
I slijep ostah. — Sred crne moje sreće,
Zaguče vila: „„Što udes traži hudi,
To vrših jadna, al kivan mi ne budi,
Odklanjah te ja, prem mamit moram svakog,
Jer vidjeh dosta, al nikad momka takog!““
„„Ne žalim vida, svjedoči, rekoh, bože,
Jer ljepše ne bi, nit ljepše biti može,
Što si ti vilo. Ne marim sviet već glati,
Jer lik tvoj viekom pred dušom će mi sjati.““
Oćutim za čas, zavid' mi sviete sade
Na usnah ljubac, što vila mi ga dade
I reče divna: „„ti oči za me zgubi,
Uzdarje vriediš: znaj vila te poljubi;
Tim grlo moje umuknut će do vieka,
Al ti ćeš pjevat — oj nek ti pjesma, neka
Vjek ljubav zbori, i ljubav rieč budi,
Što će ti dušu iz bolnih izniet grudi.““ —
Oj svietli kneže i vi gospodo jasna
Kad pjesma vilu Milojku pjeva glasna

Tad sliep progledam, u rajsku tonem sreću,
I mislim umriet već nikad više neću.“ —
I on propjeva — svud srdca grudi buše
I oči suze, uzdišuć čeznu duše.

Dr. Ivan Dežman.

Pismo.

Golubica biela
K meni doletila,
Pismo iz kljunka svoga
Na skut moj pustila.

Pismo list je zlata;
Taj list bez primjera;
Svako u njem slovce
Zrno je bisera.

Ona rukom svojom
Zrna je svezala
U rieči kakve je
Ljubav njoj šaptala.

Ah, rudu bi zlata
Za list ostavio;
A pri ruci i svieta
Krunu bi odbio.

Matija Ban rodj. 1818.

Prava ljubav.

Od zlata svog, u gluho doba noći,
A pustom šumom junak kući kreće,
I snuje kako njoj će opet doći,
Ta bez nje nema nigdje njemu sreće,
I buje misli, raste srce mlado,
A grlo glasno zapjevalo rado:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Al čula pjesmu vila nagorkinja,
I znade grlo, zna junaka mlada,
Ta za njim davno vatra u njoj tinja,
A živim plamom buknuti će sada,
I kliknu vila: Gdje si, srce moje?
Al prečù junak upros, već on poje:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

I sinu mjesec, vila k momku skoči,
I uzdahomu će: Ti se glušiš meni!
Tad vidje junak one rajske oči,
I njeno, lice kako se rumeni,
I prami zlate, grud se sniegom bieli,
A ustne sladke mame, al on veli:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Tad svoju pjesmu vila zapjevala
Njom lit bi makla, sklonila nebesa,
Povede i njeg, gdje joj stoji skala,
I kaza dvor mu, čudo i čudesa,
I reče: dielit rad ću sve to s tobom,
Al na to junak progovori sobom;
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Tad vila darovi ga mitit stade:
Još nevidjenom nudi ga ljepotom,
I mladost bujnu na dar drugi dade,
A s njima viečnim ponudi životom,
Za oto srce rad bi njegvo steći,
Sve odklanja joj junak, pa će reći:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Al planu vila, k izvoru s njim ode,
U kome prošlost i sadašnjost tonu,
On izpi kupu zabitljive vode,
Poletar duh mu on čas sasma klonu,
Nit vjere već se sjeća, roda, doma,
Nit ičeg al — još ipak zna siroma:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Pomamila se vila, trgnu strielu,
I u srce ju živo momku rinu,
I pade junak tananu pod jelu
A duša ončas pod nebo se vinu,
I zadnji put kad junak dahom dahnu,
Na ustnah njemu sladka pjesma sahnu:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

* * *

Ljepota dieva s ovog svieta podje,
U viečnost mlada za dragim se vija,
Na grob joj vila s neven cvietom dodje,
Iz srca dragom što kroz noć izklija,
Cviet vila sadi, glas iz groba sbori,
A neven njemu jasno odžubori:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Dr. Ivan Dežman.

Šta je život?

Šta je život? Neka liepa nada,
Uživanje božjiega svieta,
Časti, ljubve, slave, blagih ljeta,
Koja hoće, da te smami mlada.

Šta je život? Spomena nerada
Nekog čara, nekog amaneta,
Nekog časa obožanja sveta,
Što nijesi kušao nikada.

Šta je život? Časovno primirje
Medj silama boreće prirode,
Cvieće zemno, nebesko lepirje;

Šta je život? Ta odušak ubah,
Kojim narav kroz svakakve sgode
Vraća bogu stvoriteljni uzdah.

Knez Medo Pucić rodj. 1821.

Pa će jednom sinku majka
U pol plača, u pol smieha·
„Sinko život nije bajka,
Kad se ljubi, neima grieha;
Zakona je božjeg krivac,
Kad je mladić samoživac.
Gledaj sinko, ja sam stara,
S posla otac već malakše;
Mlada gospa redi bolje,
Mlada ledja nose lakše:
Pa bi ćako rado gledo,
Od svog čeda milo čedo.
Liep si, mlad si, imaš čime,
Svuda slovi naše ime;
Nema nigdje takvog mlina,
Nema nigdje takvog sina;
Sto srdaca željkuje te,
Sto djevica ščekuje te,
Dobre kuće, lica liepa,
Pamet ti je sinko sliepa.
Što ti duša sama tuži,
Gaseć silom srdca plamen?
Što se srcem neudruži?
Sinko, sinko ti si kamen,
Sinko sinko moj, neveni!
Sinko dragi — daj se ženi!“
„Majko!“ klikne sinak mili,
O vrat majci ruke krili
U pol plača, u pol smieha:
„Nemoj dalje, da me koriš!
Da, od boga majko boriš!
Kad se ljubi, nema grieha.
Nisam majko, nisam kamen,
Srdce mi je cigli plamen;
A pri poslu revne ruke
Zatomljuju srca muke.
Ljubim majko, kunem ti se,
Više neg li zlatna zviezda
Ljubi neba vedre vîse.
Neg li ptice svoja gnjezda:
Od sveg tog ja ljubim više,
Sva mi duša ljubav diše,
Čuj me — tamo lice kreni,
Pa se majko nerumeni;
Šutio sam dugo — dugo,
Sada sbori moja tugo.
Bilo ljeto, mutna noć,
Meni bilo u grad poć.
Tiho! Niti lišća šum
Muti svieta sveg počinak,
A tvoj, majo, dragi sinak
Gazi mirno gorski drum.
Kad na jednom — na okretu
Gdje se grada malo niže
Mala crkva bogu diže,
Kan da vidim sliku svetu
Stanem — mutne tarem oči,
Tu s oblaka mjesec skoči:
I divotni sjaj razlieva,
Do propela
Gdje je biela
Liepa mlada klekla dieva.
Ja ni daha! — pa se sgurim,
Kao zmija kroz grm žurim,
Šutim, slušam: Ona plače,
Jeca, stenje sve to jače,
Sdvojno drvo spasa grli
Vapeć: „Bože neumrli!
Umire mi sliepi ćako;
Nisam silna, ni bogata,
Ovaj mali krst od zlata
Dobro mi je moje svako;
Oj primi ga bože, primi!
Duše s otca mog nesnimi!“ —
Niem ko kamen tada stajah,
Ko da vidim, kako s raja
Ruka božja prestavila
Andjelića čudomila.
Smutila se moja pamet — —
To je moga milka zamet,

Sve sam dosad pritajivo;
Al sve noćju, al sve danju
Ovu sliku vidim živo:
Majko: Ja ti ljubim — Janju!"
„Janju ljubiš nesretniče!"
Gnjevna majka gnjevno viče:
„Janju ljubiš, prosjakinju,
Zabogarku, golotinju,
Biednu curu sliepca Tome,
Ti jedinac doma stara,
Bogatoga sin mlinara?
Liepo bome, dično bome!
Zato moje težke muke,
Da ih grabe liene ruke,
Zato liepa pogačica,
Da ju lomi nitkovica?
Ajd u biednu k njoj koljebu,
O crnom se gosti hljebu!
Odrpanku sladko ljubi,
Pa majčino srdce gubi!
Vij joj vienac ti od sirka,
Steri postelj od koprive!
Gusle sliepca nek su svirka,
Kukaj, krpaj, da se žive;
Idi svietom, pjevaj, gudi,
Da ti darak diele ljudi;
Al se mlinu ugibaj,
Jerbo jadni sinu znaj!
Ubila me striela mahom.
Ak mi Janja bude snahom!"
Al iz mlina čuo sve to,
Stari mlinar; njega eto!
„Veži jezik! Ni da pisneš!
Gledaj ženo da otisneš!
Vidiš kakva oholija!
Siromak sam bio i ja;
Stanovasmo pod koljebom,
Hranismo se crnim hljebom;
Dobri bog je dao svašta,
Uz bogatstvo siromaštva:
Častno radi: skromno jedi,
Pa ti poso zlata vriedi;
Ženo! Tebe bocka djavo.
To je, sinko! volja moja;
Janju ljubiš — pa je pravo,
Janja bit će žena tvoja."
„Majko, majko, nemoj tako,
Crne kletve sije pako;
Da su tebi moje oči,
Da ti srce tako skoči,
Da ti uho glas joj sluša,
Nebude ti tvrda duša,
Zaklinjem se majko bogu!
Pustit Janje ja nemogu!"
Stara šuti, gnjev svoj guta
Stara šuti, ode ljuta.

II.

Oj veselja! Šta je? šta je?
Po svem selu eto graje,
Stare babe lakte, boče,
Razvaljuju čudom usta,
Iz kućica ljudi skoče:
Ele čuda, čuda pusta!
Svati idu! Čiji kuma?"
Mlinarova mlada sina;
Janju ženi! roba fina!
„Jel taj dječak sišo s uma?
Gavan vodi curče boso!
To vam nije čisti poso:
Ak je liepa, ak je vita,
Nema Janja šupljeg boba,
Vrag u torbi ima oba;
Nije Janja bez kopita!"
Kuca zvonce sa vrleti
Kao kreljut nebesnika,
I na savez zove sveti
Dvoje mladih blaženika;

A po strmoj gorskoj stazi
K crkvi zvonka družba gazi.
Neide stara; kod ognjišta
Ogarak u vatru tiska;
Šuteć sve od jada piska.
Jadna Janja nezna ništa;
Da bi ona sve to znala,
Nebi sad pod viencem stala.
Stara svatom ručak redi,
Tako mlinar zapovjedi,
Stari mlinar nezna šale.
Plam i gnjev joj lica pale,
Nadimlju se s biesa prsi.
Zove zvonce u hram sveti,
Sad će svati doći k svrsi,
Na prag kući stara leti,
Gnjevnom rukom srce tisnu,
Gnjevnim grlom ljuto vrisnu:
„Ubila me striela mahom
Ak mi Janja bude snahom.
Kleta družbo na toj stieni
Kamenom se okameni?“
Zahujila olujina:
Razvali se nebesina,
Puče striela
Usred sela:
Bieli zidi ljepog mlina
Crna sad su razvalina.
Svati, otac, muž i žena
Sad su kamen do kamena;
Stara svietom kud vrluda,
Kažu ljudi da je luda.

* * *

Projurilo mnogo lieta
Preko liepog božjeg svieta,
A zidine Susjedgrada
Prah i pepeo već su sada.
Jošte stoje kamen-svati,
Lako ćeš ih prepoznati
Mladu, mladog, kuma vitog,
I djevera kamenitog.
Pa kad usred burne noći
Munja crni oblak sieca,
Usred noći o ponoći
Neki mukli glas zajeca. —
Zvonce li je, što tu bije?
Nije brate, zvonce nije.
Uz rumeni neba plamen
Biela žena plače, stenje,
Grli kamen, ljubi kamen
Da sve drhće kruto stienje;
Ruke joj se k nebu šire,
Burom sdvojni glas prodire
U pol plača, u pol smieha:
„Kad se ljubi, nema grieha.“
Pitaj narod pri toj gori:
„Šta će ona rosna stiena?“
Pa ti narod odgovori:
To su svati od kamena!

August Šenoa.

Utjeha ljuvena.

Kada se ja nagnem na klinčaca ramen
Onda se odvali od srdašca kamen.

Narodna hrvatska iz Ugarske.

Pjesnik ljubavi.

Nieme usta, al pjesma u srdcih ječi,
Iz duše sliepcu divotna što zazveči.
Gospoda, gospe, sav dvor mu kliče slavu,
I složno traže ovjenčat pojcu glavu.
Tad knez će saći sa stolca svoga sjajna
I k sliepcu dodje: „Moć pjesme tvoje bajna
Bi kamen makla i sklonila bi gore,
Sustegla pticu, stubokom digla more,
Nepitaj sliepče što srdce moje veli;
Imadem kćercu: zaprosi sviet ju cieli
Da možeš reći: „„jest prema oku momu,““
Još danas ti mi povede Divku domu.“
Uzdahnu sliepac i klonule mu žice,
Na mlado pako udari rumen lice,
Ko zora rudeć sred plama sunce rodi,
Tak sliepca lice sad dvoru svem se godi,
I sliepac poče: „dopusti svietli kneže,
Da pričat idem, uz nevid što me veže.
Jedinac bih ja, sin kneza Branka silna,
Pa razkoš dvora i zabava obilna
U les me pogna, uz pokoj trudna tiela,
Da može svietom poletit miso smjela,
Susretoh zoru, jezerce mi prokaže,
Na brieg mu padoh, kod romoneće jaže,
Uz romon vode, uz ćušk̀a lavor mili,
Uzbuja mačta, budućnost mi razkrili
I vidjeh sebe, gdje otca žezlo držim,
Gdje vojske vodim i tudje zemlje tržim,
I vidjeh sebe u mladost, blago, slavu,
Gdje jadan čeznem i sreću tražim pravu —
Tad glas zaori, o bože, divna glasa,
Gdje mrtvo sve još oživi u pô časa:
Razpupa cvieće, razpjeva šumske ptice,
Razklima stabla, razigra vodi lice,
I vjetre tuli i sunce žarko mami,
Tad srce moje, čas pre još hladan kami,

Uzdrhta silno, uzbukti plamom veće,
Krv kuca svuda i stalnu dušu kreće.
I meni bilo, ko kad sa nadom tuga
U jednom srdcu dva jesu vierna druga.
I klikoh tada: „„Oj gdje si rajski stvore,
Da past pred noge tvoj vječni rob ti more.““
A ona na to: „„Oj bježi krasniče mladi;
Tko vilu sgleda, tom vila oči vadi.““
A ja ću opet: „„ta čemu oči moje,
Ak vidjet lice smjet neću nikad tvoje.““
I eto vila na gvozdu se ukaže,
Ah te krasote nemože rieč da kaže,
Tek ćutit možeš. Za tren sad, ne znam kako,
Pred vilom klečah, s nje oka ja nemako.
Na dlanih vila tad dlane mi dočeka,
Istisnu živo, gledeći me bez rieka.
Zanešen čuvstvom ne htje mi rieč da teče
Što za nju ćutih, tek uzdah težki reče.
Tad bliednu i oči joj zacakle,
I dvie se suze iz njih dubine makle,
I panu gorke — baš meni na gledeće,
I slijep ostah. — Sred crne moje sreće,
Zaguče vila: „„Što udes traži hudi,
To vrših jadna, al kivan mi ne budi,
Odklanjah te ja, prem mamit moram svakog,
Jer vidjeh dosta, al nikad momka takog!““
„„Ne žalim vida, svjedoči, rekoh, bože,
Jer ljepše ne bi, nit ljepše biti može,
Što si ti vilo. Ne marim sviet već glati,
Jer lik tvoj viekom pred dušom će mi sjati.““
Oćutim za čas, zavid' mi sviete sade
Na usnah ljubac, što vila mi ga dade
I reče divna: „„ti oči za me zgubi,
Uzdarje vriediš: znaj vila te poljubi;
Tim grlo moje umuknut će do vieka,
Al ti ćeš pjevat — oj nek ti pjesma, neka
Vjek ljubav zbori, i ljubav rieč budi,
Što će ti dušu iz bolnih izniet grudi.““ —
Oj svietli kneže i vi gospodo jasna
Kad pjesma vilu Milojku pjeva glasna

Tad sliep progledam, u rajsku tonem sreću,
I mislim umriet već nikad više neću.“ —
I on propjeva — svud srdca grudi buše
I oči suze, uzdišuć čeznu duše.

Dr. Ivan Dežman.

Pismo.

Golubica biela
K meni doletila,
Pismo iz kljunka svoga
Na skut moj pustila.

Pismo list je zlata;
Taj list bez primjera;
Svako u njem slovce
Zrno je bisera.

Ona rukom svojom
Zrna je svezala
U rieči kakve je
Ljubav njoj šaptala.

Ah, rudu bi zlata
Za list ostavio;
A pri ruci i svieta
Krunu bi odbio.

Matija Ban rodj. 1818.

Prava ljubav.

Od zlata svog, u gluho doba noći,
A pustom šumom junak kući kreće,
I snuje kako njoj će opet doći,
Ta bez nje nema nigdje njemu sreće,
I buje misli, raste srce mlado,
A grlo glasno zapjevalo rado:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Al čula pjesmu vila nagorkinja,
I znade grlo, zna junaka mlada,
Ta za njim davno vatra u njoj tinja,
A živim plamom buknuti će sada,
I kliknu vila: Gdje si, srce moje?
Al prečù junak upros, već on poje:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

I sinu mjesec, vila k momku skoči,
I uzdahomu će: Ti se glušiš meni!
Tad vidje junak one rajske oči,
I njeno, lice kako se rumeni,
I prami zlate, grud se sniegom bieli,
A ustne sladke mame, al on veli:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Tad svoju pjesmu vila zapjevala.
Njom lit bi makla, sklonila nebesa,
Povede i njeg, gdje joj stoji skala,
I kaza dvor mu, čudo i čudesa,
I reče: dielit rad ću sve to s tobom,
Al na to junak progovori sobom;
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Tad vila darovi ga mitit stade:
Još nevidjenom nudi ga ljepotom,
I mladost bujnu na dar drugi dade,
A s njima viečnim ponudi životom,
Za oto srce rad bi njegvo steći,
Sve odklanja joj junak, pa će reći:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Al planu vila, k izvoru s njim ode,
U kome prošlost i sadašnjost tonu,
On izpi kupu zabitljive vode,
Poletar duh mu on čas sasma klonu,
Nit vjere već se sjeća, roda, doma.
Nit ičeg al — još ipak zna siroma:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Pomamila se vila, trgnu strielu,
I u srce ju živo momku rinu,
I pade junak tananu pod jelu
A duša ončas pod nebo se vinu,
I zadnji put kad junak dahom dahnu,
Na ustnah njemu sladka pjesma sahnu:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

* * *

Ljepota dieva s ovog svieta podje,
U viečnost mlada za dragim se vija,
Na grob joj vila s neven cvietom dodje,
Iz srca dragom što kroz noć izklija,
Cviet vila sadi, glas iz groba sbori,
A neven njemu jasno odžubori:
Oj Milice, oj dušo moja, oj!

Dr. Ivan Dežman.

Šta je život?

ta je život? Neka liepa nada,
Uživanje božjiega svieta,
Časti, ljubve, slave, blagih ljeta,
Koja hoće, da te smami mlada.

Šta je život? Spomena nerada
Nekog čara, nekog amaneta,
Nekog časa obožanja sveta,
Što nijesi kušao nikada.

Šta je život? Časovno primirje
Medj silama boreće prirode,
Cvieće zemno, nebesko lepirje;

Šta je život? Ta odušak ubah,
Kojim narav kroz svakakve sgode
Vraća bogu stvoriteljni uzdah.

Knez Medo Pucić rodj. 1821.

Mrtva ljubav.

Gdje ću tebe oj ljubavi moja,
Sad zakopat, kad si izdahnula?
U mom srdcu nije ti pokoja,
Jer si pokoj sav mu razmetnula.

Da te legnem u zemljicu crnu,
U zemljici ti nebi sagnila,
Zemska vila dragocienost tvoju
U kamenje predrago bi sbila.

Da te spustim u duboko more,
U moru se nebi raztopila,
Morska vila dragocjenost tvoju
U biser bi predragi salila.

Pak bi došli ljudi blagohlepni,
Iz zemlje bi tebe izkopali,
Iz mora bi tebe izvadili,
I po svietu svuda razprodali.

A ti idi, nek te uzdisaji
K nebu dignu, tamo zviezdom budi,
Tamo meni žalostnomu sjaji,
Tamo neće dostignut te ljudi!

Petar Preradović 1818–1872.

Biser.

Biser se kruni s mora duboka
Pred tvoje dvore, vilo crnooka,
Oh nije biser s mora duboka,
Već suza topla sa moga oka.

Neplačem dievo srca mi mlada!
Duša je moja veselo cvieće,
Suze su ove rosica blaga,
Što žarko cvieće negom zalieć će.

Iz meke nojce sunce me budi,
Sunašce naše, kako ga volim!
Rukama burne pritiskam grudi,
Pa ga pozdravljam, pa mu se molim,

Sunčaj mi sunce selicu svoju,
Ko moju toplu što sunčaš ljubav,
Niži joj, sunce, i suzu moju
I biser sjajan i gjerdan ubav!

Ljubi je srećom, krili je, diko,
Nek mi je sama sreća ljuljuška,
A mene — ja sam na borbu sviko,
Ta ja sam momak, strana sam mužka.

Milan Kujundžić.

Majčina dušica.

Na slami sirota žena mre,
Ni šapnut ni glednut ne more.
Nju slomi za kćercu skrban rad,
Nju mori sad bolest, mori glad.

A diete ju gleda i ludo mni,
Da majčica mirno, sladko sni,
Te postelj joj cviećem nastire, —
A majka od bola, glada mre.

Kad majka se prene i za sna,
Poljubit će kćerku, to kćerka zna.
I curica čeka dan, dva, tri,
Četvrti — pop majku u grob skrì.

Uzdahnu pop: „ah, ubi ju glad!“
Djevojče to čù — zna, što će sad,
Te ručicam' pljesk, pa bježi, bjež,
Gdje poljem stoji strnokos svjež.

Po strni skakće ko golub biel
I očicam' modriem danak ciel
Tu vlaće traži sve slog po sleg,
I kupinu obra i trn i glog.

I bježi na grob i stane zvat:
„O majčice, ustan, tu zlatna vlat,
Tu kupina sladka i glogov plod;
Nahrani se, draga, hodi, hod'?“

I zove i kuca: tuk, tuk. tuk,
Al majke nema, u grobu muk.
I čeka, i zove — sve zahman!
I plače, dok tih ju smiri san.

Tad niče iz groba blijed sjen:
„Oj majčina dušice, svij se k men'!
Nek bog te brani i hrani svet,
Koj hrani na polju drobni cviet.“

I curica majci večer svak
Donosi hranu čim pane mrak.
Već prošla jesen, zabielje snieg, —
Još diete traži izpod njeg.

Snieg mete a vihor huči ljut,
Kroz snieg si diete krči put,
I udje u nj, al nema je van —
Nad sniegom grakće crni vran'.

Popuhnu jug, i ode snieg,
Zaplavi cvietkom dol i brieg;
I hrani i brani drobni cviet,
On, koj sav sion hrani sviet.

Al očice modre sagnuo cviet
Te nujan čuči, na tlo je spet,
A rad bi pretrčat zlatnu strn,
A rad bi pretražit glog i trn.

Sve mirno u polju, lahor tih
Strn zlatnu ljulja, a na tlih
U modrijeh cvietku očica'
Sja rosa, za majkom suzica.

Dr. Franjo Marković.

Mladi i stari prosac.

Divojčica lanak sije
Pod gorami, med vodami
Sijuć mi je govorila:
„Resti lanak visok tanak!
Da bi znala ter bi znala,
Da me hoće mladi prosit:
Prela bi mu košuljicu
Od pamuka i od svile;
Dala bi ju odatkati
Mrvu gušću neg od leda.
Svilom bi ju našivala,
S kiticami navijala.
Da bi znala ter bi znala,
Da me hoće stari prosit:
Prela bi mu košuljicu
Od hrastove perhke kore;
Dala bi ju odatkati
Mrvu gušću neg od plota.
S ličinom bi ju našivala
S trnjem bi ju nakitila.“

Narodna hrvatska iz Ugarske.

Vjenčanje.

(1546.)

Svatbu slavi Paunović Ive
Zapovjednik Ivanića grada;
Sve u ravnom što Posavju žive,
Stiglo gledat: satnikova Rada,
Gdje za dravskog odlazi plemića
Krasno momče Niku Petakića.

Širom hladi šator do šatora,
Pir nesmeta ni Ilinje vruće,
Svaka poslast iz bogata dvora
Kićenike razdraga, da buče,
Dokle sidje urešena moma
Na vjenčanje da krenu iz doma.

Ljuče se i pjevaju šale,
Svakog svata pucanje dopane,
Žene, snahe i djevojke male
Za put nevi pripravljaju hrane:
Svaku sreću na pamet joj zovu,
Okolicu kad ostavlja ovu.

Tko nepjeva il nepleše kola,
Onaj hvali mlada vjerenika
Sbog oka mu i hoda ohola,
Što će š njime ivanićka dika.
On svakomu dobar dan odzdravlja
A najbolji njemu dan je slavlja.

Tako sretan i sretniji više
Još je samo Paunović Ive,
Kćer si čeka, znoj sa čela briše,
Hvali neba svetce milostive,
Što svatove žar ilinji grije,
A ni sjenke od Gjafara nije.

Il se boji od komusâ pasâ
Ili mu se od omare neda?
Il nedobi ob udaji glasa
Il Radanu neće već da gleda
Sbog poruke: „prije će umrieti
No Turčina Gjafara uzeti.“

Liepe njojzi ponudio dare
Od svog otca Ulemana paše:
Moslavinu, Veliku, Mostare
Sada turske, prije grade naše,
I tisuć joj sužnjeva obreče,
Al Turčina Hrvatica neće.

Sad dolazi u veseloj viki
Po blagoslov iz odaje Rada,
K željnoj sreći i dragomu Niki
S jadikovca da ju prati grada,
Gdje si majku umrlu oplaka
Al i živog Nikolu junaka.

Kad izadje; jarko sunce sinu,
Odsjev lica led bi raztalio,
Vrat i prsa, bielu mjesečinu
Nikad ljepšu čovjek ne vidio.
Crne oči kano kukinjice
A obrve kano pijavice.

U svečanom još i ljepša ruhu
Sjaji zlatom koli bielom svilom,
Zlatan ures na kosi, na uhu,
Grlu, grudi, rukuh a i krilom
Sa cviećem se od pojasa sliega
Po opravi i velu od sniega.

Dovele ju k otcu drugarice
Na molitvu svaka suznih oči,
A kao vazda plaču zaručnice.
Rada plače, što ć' iz kuće proći,
Gdje je svoju majku izgubila,
Gdje mladosti viek je proživila.

I primili blagosov mladenci,
I svatovi pod barjakom krenu,
Čaše nudeć ijuču prvienci,
Pjeva pjesmu povorka svatbenu
I s pucnjavom na crkvište panu:
Sad nà mladi supruzi postanu.

Al gdje sreće ima i nesreće,
Na Ilinje često i led bije.
Hoće provod u crkvu da skreće
Puče puška, Nikola se svije,
Druga puče, Radin djever padne,
I s vesele eto svatbe jadne.

Sve se smelo i okamenilo
Od nesreće, koja tu zateče,
Al se odmah mnogo osviestilo,
Za zlikovci premnogi poljeće,
Ini hoće Niku oživiti
I djevera živa uzkrisiti.

Jednog samo uhvate iz čete,
U Mostare što je odjašila,
Razsjeku ga ljute iz osvete,
Gjafaru je sreća poslužila:
I ak nije pogodio pravu,
On izbavi barem svoju glavu.

Al u raku dva sahrane kada,
I nad njima kad bi crna misa,
Vjerenica naša krasna Rada
Ivanićkih čast bi već klarisâ;
Uzdasi joj živu sad s prošlosti
I hrane se boljom budućnosti.

Gjuro Stj. Deželić.

Sunce.

Ti si mi sunce, a ja sam cviet,
Kraj tebe dušo prezirem sviet.
Ti me ogrievaš al zračak tvoj,
Spalio, sgorio sav život moj;
Pa tako svenut i sprežen cviet
Kraj tebe opet prezirem sviet.

Ivan Dragašević.

Moja dieva.

Ah! liepa vam dieva moja mila,
Ko da je sjajno okupala lice
U sjajnom žaru rumene zorice,
Ko da je nikla sunašcu iz krila —
Dà svedjer mislim — premećući misli,
Da višnji nebo, sunce, mjesec krenu,
Da dievu moju ukrase milenu,
Da vriedna bude divne mu pomisli.

Ah draga vam je mila moja dieva,
Dà sunca draža, kad okancen trene,
Od neba draža, kada se nasmiene,
Kad šuti draga, draga kada pjeva;
Ah svedjer mislim premećući misli,
Da višnji neba sveg dragosti snese,
Da dievu moju milenu urese,
Da vriedna bude divne mu pomisli.

Gjuro Kovačević.

Što je cielov?

Što je cielov? Jest ročište,
Gdjeno duša dušu ište,
Gdje si u susret hite, hrle,
Gdje se stižu, gdje se grle,
Gdje si šapću, gdje si guču
Jedna drugoj u naruču.

Što je cielov? Vrelo neko
Sladje neg je med i mlieko,
S koga svatko rada pije,
Kad uzmogne, kad uzhtije,
I čim više pije s njega
Sve ga veća pali žega.

Što je cielov? Slovo niemo,
Kojim muče izričemo,
Što u našoj duši biva,
Kakva ćut se u njoj skriva,
I za koju slova nema,
Da se može reć posvema.

Šta je cielov? Iskra slasna
S dva plamenka živa, jasna,
Štono rajskoj u razbludi
Sladkim žarom griju grudi,
Što na ustnah rad se slieću
I cjelova iskre meću.

Što je cielov? Slast, naslada,
S koje nitko nepostrada,
Jeka glasa iz njedara,
Ljubovnoga iskra žara,
Izum srca i naravi,
Prirodjena rieč ljubavi.

Jos. Eugen Tomić.

Na gradini.

Nad gradinom mjesec se ljeskuta,
Na gradinu trudna nogo kreni,
Nebi l' išta odlahnula meni
Samotniku vrh kamena kruta.

Hladna Mura dolje na podanku
K milom domu šumom se vijuga,
A za njome u krajeve juga
Duh moj leti u sladjanu sanku.

Minuo sam preko gora, rieka,
I u tebi stupam mili kraje,
Vidim eno dvorac gdje se sjaje —
Vierno srce sad me tamo čeka:

Hiteć krenem pram dvoru uz putak,
A od silne žarkih ćuti smjese
Kao šiba srce mi se trese,
Preslabahno za blažen trenutak.

Na pragu sam! i eno iz dvora
Romoni mi srebren njezin glasak,
Obeznanjen stadoh . . . . , jedan časak
I nje eto krasne — kao zora!

Mino! kliknem. Viklo tome glasu
Krotko janje na grudi mi klone,
Meni suze od milja se rone,
Sviet spred oka gine u tom času.

Krv mi kipi, s razblude se tresem,
A srdce mi kano da se trsi
Živim bilom da razbije prsi — —
Ja nehote ruke k njem prinesem. —

Mjesec u to za oblak zaidje,
A sa kule bije ura kasna,
Odbježe me u čas sanjka krasna,
I ja prenut na jednom se vidjeh.

Čujem opet kako Mura ori,
Vidim kule, vidim kamen kruti,
Ćutim kako duša mi se muti
I bol stara gdje na srcu gori. —

Jos. Eugen Tomić.

Oči tvoje.

Kad ja vidjeh oči tvoje,
Jarko sunce meni sinu,
Kroz srce mi striela minu
Kad ja vidjeh oči tvoje!

Kad ja vidjeh oči tvoje,
Ko u nebo da se vinuh,
Sav se stopih u milinu,
Kad ja vidjeh oči tvoje!

Kad ja vidjeh oči tvoje,
Izvor sladkih uzdisaja,
Ja promislih: Eto raja!

Pred oči mi zora svanu,
A duša mi ognjem planu
Kad ja vidjeh oči tvoje!

Jovan Ilić.

Prognanik.

Sve je mirno, a za more
Hiti sunce, mrak na gore,
Gorom ide junak mlad,
Nema cilja, niti pazi,
Dal' po pravoj ide stazi,
Dal' je blizu selo, grad.

Vidiš na njem: jad ga vodi,
Suza prati — tugom brodi,
Ko bez krme lahki brod.
Već za mladih njega lieta
Progna s doma zloba kleta,
Za njim plače mili rod.

Tužna srca morem brodeć,
Gorom, poljem jadan hodeć,
Sav obadje božji sviet;
Al mu duši nigdje danka,
Nigdje nogam nema stanka —
Svedj ga tere brzi let.

Što to šumi? što je stao? —
S daleka je ugledao,
Gdjeno grobar kopa grob;
Pa na bliedoj mjesečini
Svojoj dragoj domovini
Sborit uze tuge rob:

Srcem grleć prag ti sveti,
K tebi sjetan duh moj leti,
K tebi uzdah svaki čas
Tajnom željom poć me sili;
Vilovan sam i na krilih,
Kad o tebi čujem glas.

Pustoš su mi tudja brda,
Tvrda, mi je majko, tvrda
Tudja ljubav, tudji dar!
Nemilo je tudje milje,
Krhka vjera i okrilje,
Za tudjinca slabi mar.

Moga žića trudnu danu
U tebi mi svjetla planu,
Božjeg duha odsjev ja;
Riekom misli tu zajedrih —
O na tvojih da se njedrih
Dostat mogu viečna sna!

Za tobom mi srdce plamti,
I prognanik srećan sam ti,
Kad me k tebi nosi duh,
Kad se za te svega laćam,
Kada gorkom suzom plaćam
Tvog života sreću zlu.

O da mi je na tvom hladu
Kriliti se nebom mladu,
O sreći ti sanjat san;
S tobom prezren, al ponosit
Mučenički vienac nosit,
Dokle sine i tvoj dan!

Al je zalud nada moja,
Ja pogibam s nepokoja,
Blagoslovi tebe bog. —
Ove misli, nebo, primi,
Njoj dojavi, medju njimi,
Konac mladog žića mog!

I izpusti duh u tminu . . .
A na nebu zviezda sinu,
I daleko sjeknu plam! —
Nikad miso nepropane,
Uspomena nepresane,
Dok vjekovi traju nam!

Ivan Zahar.

Želja za domovinom.

Oko prema jugu tamno gleda,
Odakle mi odkinut se neda,
Jasnost juga sad je omaglila;
Jer je žedja suzom ga oblila
Ah! za milom domovinom!

Dobro došli vi čarni oblaci,
Po putovih visokih i laki!
Po kojih ste meni dojadrili —
Lastnim hladom pozdrav mi donili
Ah! od moje domovine!

Ah na gore srcem kucajućim
I u njedrih sa želenjem vrućim
Popinjem se u časove svete,
Da vas vidim, kako s razstajete
Ah! od moje domovine!

No kako je, kažte mi, da tako
Odande se razstajete lako?
Da bez tuge kraje ostavljate,
Kraje mile, plodne i bogate,
Ah! od moje domovine!

Odgovora zar mi od vas nije!
Djeva zar vas moliti ne smije?
Kažite oj kažite po bogu,
Kad ju opet ugledati mogu
Milu svoju domovinu!

Ništa! — Tiho jadri vaše krilo,
Neznate vi, šta je meni milo;
Ah da znate, sve bi mi kazali, —
U raj želja srce uljuljali
Ah za mojom domovinom!

Dajte, natrag, natrag se krenite,
Putem, kim ste došli, odlazite,
Pozdrav, želju s tugom srca moga
Put predjela noste milenoga
Ah! od sladke domovine!

Kad prodjete preko hladne Drave,
Prebrodivši valove od Save,
Kupu vodu mirnu obastrite,
Grad mi rodjen do nje pozdravite
Grad od moje domovine!

Po Hrvatskoj pružte se tanani,
Te branite, da mi žar sunčani
Nepopali gore mile meni,
Livade i krasni plod zeleni
Ah! od moje domovine!

Ali zlo joj činiti nemojte,
Neg ju čuvat, mili, viek nastojte
Treskom težkim ju ne udarite,
Kišicom ju hladnom porosite
Ah! milenu domovinu!

Da, kada se opet vratim tamo,
Kud me želja srca vuče samo.
U zlatnome plodu nadjem milu,
Kako staru svoju kaže silu
Ah! premilu domovinu!

Dragolja Jarnevićeva.

Čuješ dušo!

Čuješ dušo, čuješ ráno,
Kako potok struji,
A pupoljče u povoju
Nadima se, buji.

Razgnaj oblak s altan-čela
Golubice biela!
Ti si meni cviet iz cvieta,
Proljeće doniela.

Pa kad lahor mami listak,
A mazi ga ševa,
Pusti i ti tvome oku
Neka me razgrieva.

Milorad Popović.

Leptir.

Daj mi bože krila
Makar leptirova,
Da odletim časkom
Do bielih dvorova,
Do dvorova bielih
Zagorkinje vile,
A na meke grudi
Moje drage mile.
Pa kad me u krilo
Svoje primi Mila
Onda m' uzmi bože
Leptirova krila! —

Ivan Dragašević.

Smrt kralja Zvonimira.

Što to vrve hrvatska gospoda?
Što li buči šibenički grad?
Kakva tamo sakupi ih sgoda
Zašt na noge skoči star i mlad?
Kralj Zvonimir, koji se na priestô
Silom pope i kojeg je dvor
Od prevara i nepravda mjesto,
Sada drži svoj sveobći sbor.

Dok mu jošte ugrabljena kruna
Nepogrdi crne kose pram,
Sva bje zemlja njegve slave puna,
Svet bje svakom kao božji hram.
Nedobitan mač mu više krati
Riekom proli inostranca krv,
I učini, da se pred Hrvati
On vijaše ko u prahu crv.

Ali kada zavjet skrši sveti,
Krune lišiv pravog kralja rod,
Svaki Hrvat zače njega kleti,
Jerbo mrzi na nevjerstva plod.
Da se uzdrži svome na priestolju
Uteče se inostrancem on:
Izvršivat stranu samo volju
Nametnik je vazda bio sklon.

Tudje krvi ljubu si pridruži,
I priljubi tudji običaj,
Gladna čeljad priestolje mu kruži,
Koju tudji izbacio kraj.
Mogućniku onom da omili,
Koj na Tebru svoj imade stan,
Tudjinski se klanja višjoj sili,
Tjera iz hrama jezik narodan,

Ponosite zato diže stane
Silnim novcem slugam pohlepnim,
A ne pita nit za gorke rane,
Što ih daje svomu puku tim.
Narod sliči nebu, kad s ogrne
U oblake, koji kriju grom:
Na oružje samo što ne srne,
Da osveti oskvrnjeni dom.

Nasta šapat, žubor za njim sliedi,
Pak se kupi, kletvom puni zrak,
Jedan drugog željnim okom gledi,
Nebil dao tko na bunu znak.
U toj biedi Hrvatska bijaše,
Kad zaori od glasnika glas:
„Nek na sabor u Šibenik jaše
Od gospodske krvi porod vas.“

Boljoj mieni, za kom svak uzdiše,
S glasa tog se cieli nada rod,
Ko po suši seljan, željan kiše,
Kad zagrmi netom neba svod.
Svatko misli da s' u srce kralja
Vrati opet izagnani bog,
I da skrušen s nova, kako valja,
Želi biti otac puka svog.

Takvim čuvstvom stupe pred vladara
Zastupnici vriedni roda svog,
Takvim čuvstvom srce puku udara,
Koj odluku čeka sbora tog;
Na priestolju kralj pod plaštom sjedi,
Na čelu mu zlatna kruna sja,
Uprti su u njeg svi pogledi —
Zamuknula mukom skupština.

Kralj se diže i usne otvara, —
„Za sve rane liek će iz njih teć",
Svak si misli — al se ljuto vara;
Zaludu je sve ufanje već.
On ne sbori o želji si roda,
O zakonih za njeg koristnih,
Nu rieč kraljem kršćanskim da poda
Prot nevjercem podpomagat ih.

I ko silnik besjedom od groma
Kralj zaglavi ohol govor svoj:
„Nek se sprema svatko iz svog doma,
Da u svetu zemlju podje u boj."
Svi se prenu, strnu kao stiena,
Nitko uhu ne vjeruje svom:
Za silnika, sbog krivičnog pliena
Da ostavi ljubljeni svoj dom.

U Hrvatu bojni plamen gori,
On u krvav rado ide boj,
Al slobode tek kad klik se ori,
Kada treba dom obranit svoj!
Napadati puke inostrane,
Razbojnički plienit tudji kraj,
Koj mu nikad nezadade rane!
To hrvatski nije običaj!

Hrvat goji vjeru stalnu čvrstu
A u blagog spasa svieta tog,
Al zna, spas je molio na krstu
Za krvnike svoje otca svog:
Ne čovječja krvca da se lije,
To ne može volja onog bit,
Koj učaše: „Ljubav zakon ti je!"
Svakom stvoru koj je čvrsti štit.

Zato svi ti strnu kao stiena,
Nitko uhu ne vjeruje svom,
Da nasrnu na tudja plemena,
Gdje u biedi još im stenje dom.
Mučeć upre svak u kralja oči,
Da razbere njegvih rieči duh,
Svatko hoće, da se ovjedoči,
Nije li ga prevario sluh.

Dugo muk taj umorni vladaše,
Kad uzavri okrutniku jed:
„Šta da znači mučanje to vaše?
Niste l' čuli moju zapovjed?
Tko s' uzteže kao sila groma
Gjnev će odmah smrviti ga moj:
Svak se spremaj zato iz svog doma
Da u svetu zemlju podje u boj!"

„Izvan svojih praotaca stana
Neznamo za svetu zemlju mi!"
Sad zagrmi strašno sa svih strana.
I — opakog kralja više nij!
Tako svrši izpod mač ljuti'
Razjarena sbora okrutnik,
Domoljublja i junačke ćuti
Našeg roda viečni spomenik.

Dr. Dimitrije Demeter.

Majka i sin.

rn vani mrak i mraz, a vihor vije,
U izbi još tu stara mati bdije:
U boju sin, njeg' čeka, da se vrati,
Sam znade bog, što bolna trpi mati;
„O diete moje, sine moj!“
To jedini je uzdah njoj.

Sad dvanajst baš sa crkvice je tuklo,
Kroz crni mrak odjekuje još muklo:
Tu vihor ljut kroz malu izbu hukne,
S njim strašan zvuk, kô struna kada pukne,
A stara mati zacvili:
„Oj sine moj, oj premili!“

Umuklo sve, luč slaba jedva gori;
Što j' bože to? — u sumraku se stvori,
Ko bijel stup . . . unj upre majka oči,
Al čuda gle! on kroči — bliže kroči . . .
„O drago diete, ti si, ti!“ —
I majka grli sina si.

„Ti moj si sin — a ja sam majka tebi;
Ti s' vrnu k men'! O kako s' vrno nebi?
Ta ne ljubi na svietu tebe ni'ko
Ko majka ti — o moja sladka diko!“
U majci planù sveti plam —
Al hladan sin ko tvrdi kam!

„O sine moj, ah tamno ti je oko
I upalo pod čelo ti duboko . . .
Da s' nagledjem tih očiu ti crni' —
De k meni jih, de k majci svojoj svrni!“
Al sinak oka nesvrnu'
A grozom majka protrnù!

„O bože moj, ko led si studen, sine!
Ah k meni ajd, na grudi materine;

Tu ogrij se, još za te ima žara —
Hod', sine, hod' — ta studen srce para!"
Na grud ga uze — on ko led,
Nepomičan i suh i blied.

U naručju si majka sina grije,
I ljubi ga i tople suze lije,
Na krilu ga ko slabo diete niše
I duh mu svoj na bliedo čelo diše —
Al zalud majci ljubav, trud;
U sina hladna svedjer grud.

Sad kokot već u zoru zapjet htjede —
Kad nagnu gle! sin k majci ustne bliede;
Njoj blaženoj ko sladke pjesni zvone,
I duša sva u divnoj slasti tone:
Sin dragu majku poljubi . . .
Dan svanu — sin se izgubi.

Od dragosti unj majka dušu preli —
Al mrtva već nju nadje danak bieli:
Te noći sin u ljutu pade boju —
Na samrti po majku dodje svoju.
S njim majka driema sladak san —
Probudit će jih sudnji dan.

Dr. Napoleon Špun-Strižić.

Zadrktala mi ruka.

Zadrktala mi ruka
U tvojoj ručici,
Zakliktala mi duša
U tvojoj dušici.

Stali smo, tiho stali
Pred sliku zlaćenu,
Gdje samac mjesec gori
U jadu blaženu.

Plašljivica mi usna
Kroz meku nojćicu,
Dotaknu tiho, vjerno
Crnu ti kosicu

A ti me glednu kradom,
Oko se sastavi,
Za navjek moje srce
Od svieta razstavi.

Milan Kujundžić.

Zadnja zdravica.

Markgrof Gero gostbu priredjuje,
Zove triest polabskih knezova;
Izmirit se valjda s njimi snuje,
Il je gostba zasjeda im nova.
Na poziv se čudni svak uzruja,
Bi li išo, ne bi l', mnogi dvoji:
Da ga gosti Gero, stara guja?
Al i da se Slaven Niemca boji?

Veselit se Slaven uviek mari,
Piti vina, sladke medovine.
A kak ide mudrac, Beneš stari,
I plašljivca svaka briga mine.
Ide svaki. Kad se s rodom dieli,
Šalom tješi majke plačnu slutnju,
Iz ruku se ženi trga bielih,
Na brižnu se otca smije šutnju.

Veseo svaki u Lužicu jaše,
Misleć: ma čim grof me zaplest kušo,
Nećeš marit van za pune čaše,
Van za pjesmu, vedra slavska dušo!
Sve ih Gero poizprima liepo;
Svi su došli, a i Ljubor tu je,
Njegov Ljubor to orudje sliepo,
Što svom rodu i sebi negve kuje.

Markgrof goste za stol sjajan sieda;
Već se zlatne raznašaju zdjele,
Već će čaša prva da se reda,
Da besjede počmu se vesele.
Stari Beneš, što u čelu siedi,
Ustajući prvu čašu diže:
Bistrim okom na okol obredi,
I smjeseć se siedim brkom miže.

„Što smo, grofe, na tvoj poziv tude,
Nije ludost kriva, već žedj naša.
Znaj, da k sebi pozvao si ljude,
Kim je sladka ma i tvoja čaša.
I dužan si napojit nas vina:
Dost si slavske napio se krvi.
Prazno bure već nam domovina,
Skoro će ju raztočiti crvi.

Za krv našu bar nam vraćaj vino,
Nek zamrlo srce nam oživi.
A tad — dat ćeš uzdarje još ino,
I taj tamo, koj nam najveć skrivi.
Jadnik taj, što prema tebi sjedi,
Pokraj kćeri tvoje, lutka njena.
Al da i mislim na njeg, on ne vriedi,
Propala mu kod nas uspomena!

Pravo si ga k dragoj djeo tamo,
Nju nek gleda, njeno sluša slovo;
Jer da na nas i pogleda samo,
Odmah bi nam sladko vino strovo.
I pravo si porazredo sluge:
Iza svakog peharnik po jedan.
Nam da toče iz posude druge,
A on s tobom tek je piti vriedan.

Samo vina! Da žedjamo, ne daj,
Nek ti gostba nije šala puka.
Oštro li ti sborim, simo gledaj:
Mač u svakog čvrst i čvrsta ruka.
Jel de braćo? Vino krivo nije,
Što gazda mu otrovne je ćudi
I za stolom stare naše zmije
Ostajemo pravi, zdravi ljudi!"

Poslušaju starca. Jedva sluge
Iz kondira zlatnieh točit stižu.
Sred tih dvora, legla mnoge tuge,
Vedri gosti veseo žamor dižu,
Čaše zveče, provodi se šala,
A i pjesma — u tih kletih dvorih,
Gdje se slavstvu sjaset misli zala,
Slavska pjesma sad se u njih ori.

Sam je Ljubor oborio oči,
S tuge li, što nije medj junaci?
Čas na Geru pogled mrk ukoči,
Čas na goste kradomice baci.
Sad mu sjetan posmieh vedri lice,
Čujuć pjesâm materinskih glase,
Sad se suzne sviju trepavice,
Kad pomisli na svoj rod i na se.

A kad vidje, da malakšu gosti:
Ovaj bulji, taj jezikom mete,
Onaj steže ukočene kosti,
Taj se ruši, taj nogama plete;
I kad vidje zlorad posmjeh Gera,
Na tu viku, nered, metež pjani:
Čas mu stid u lice krvcu tjera,
Čas blied s gnieva uskočiti kani.

„Vina, vina! suha su nam grla!"
Viču gosti hrapavimi glasi.
„„Dost je vina, vi gospodo vrla.""
Rikne Gero; ježe mu se vlasi,
Znoj mu s čela kapa, lice bliedi,
Al sabrav se diže čašu i sbori:
„Prem vas često u srce uvriedih,
Našli ste se u tih mojih dvorih.

Hvala vam jer tvrda mi je nada,
Da će s gosti izmirit se gazda
Uz vesele čaše mržnja pada,
Vi ćete se smirit tu — za vazda.
Vinom će vam ublažit se duša,
Nestati će gnieva, pozriet oči..."
Gosti viču: Muči! Tko te sluša?
Grla su nam suha, vina toči!

Grof se sgraža, pri srcu se stište.
Kao da ga strašan zločin peče.
Oglêda se, ko da pomoć ište,
Ustadè, al slab kraj stolca klečè.
Preplaši se Ljubor, na stol gledne,
Ne treskoću čaše, uz njih koči
Grčevno se ruka, svaki bliedne,
Zja i biele izvaljuje oči.

I zahropću ko gavranjim graktom:
„Grla gore, ne mož vina naći?"
Taj podbočiv težku glavu laktom,
Sad ju trga, ne može je maći;
Taj se stolcem pruža kao klada,
Taj sgrčene raztegnuo ruke,
Onaj skočiv svija se i pada,
Taj grgoće, taj se pjeni od muke.

Sav s užasa Ljubor drhće i trne,
Sad se sjeća slične sgode! Skoči —
Razpoznaje niti spletke crne,
Blied ko stiena do Beneša kroči.
Da zdravicu reći smije, prosi,
I prosi ga za njegovu čašu.
Beneš škrinù: nepoznam te, tko si!
A priezorno drugi rukom mašu.

Al davnine Ljubor sjeća starca,
Na njekočnje spominje ga boje,
Sjeća, kako on ga, još dječarca,
Iz kacige napojio svoje.
„Daj mi čašu svoju!“ Ljubor prosi,
Tako prosi, koj se umriet sprema.
Starcu oko stakleno se rosi,
Sborit hoće — usta drhću niema.

Shvaća Ljubor, za čašom mu siže,
Oko mu je puno sreće i jada;
Stenje, plače, grud se silno diže,
Rieč po rieč mu jecajuća pada.
„Braćo. velim: braćo! Vaš sam bio,
Za svog vieka, i vaš jesam sada.
Ako vas je za čas ostavio,
Dajte bratu, da bar s vami strada.

Srce mi se polom odkinulo,
Al polom je uviek bilo vaše.
Domovine glas je uviek čulo,
Uviek žarko za nas dom kucaše.
Razan bjaše put nam, svrha — jedna;
Ja sliep lutah, vi gledaste zdravo.
K Geru smami ljubav mene biedna,
Vi ga znaste, — znaste da je djavo.

Obeća mi pomoć, da vas spojim,
Da plemena ujedinim naša.
Spojio nas sad djavolstvom svojim,
Spojila nas strašna njegva čaša!
Vaša smrt. o dajte, nek je i moja,
Da bar s braćom ko brat vjeran mrijem.
Kad ne dielih s vami sladka boja,
Da bar vašu gorku čašu pijem.“

Vrisak čuse grozan: ko smrt blieda
Do Ljubora srčuć sleti draga,
I čašu mu trga, pit mu neda.
Odvraća se Ljubor, lica blaga,

Nježno dragu otisne od sebe,
Izpì, šapnù: „Svi smo otrovani.“
Svak se lecne, srce mu prozebe;
Škrgnuv dižu se i njišu pjani;

Pak protežu ukočene ruke,
K balčakom ih ričuć privit rade.
Slablji ruše se od strašne ruke,
Jači — sdvojnom silom mač već vade.
Ustà Beneš, okom ukočenim
Zapovieda: mir! i svi se smire.
Spadnu mači šakam sagrčenim
Al se grudi s biesa hripljuć šire.

K prsim starac Ljubora si vinù,
Na glavu mu težke ruke meće;
Duša mu se krili u visinu,
Za svoj rod u boga prosi sreće.
U mrijućem blagosliva žive,
Što su sada, i što no će biti.
Blagosliva i prave i krive,
Zna, na koncu mora d o b r o priti.

Diže glavu. Ko kad sunce jasno
Kroz olujne crne prodre tmuše,
Kroz lice mu, skrivljeno užasno
Prosinula svjetlost silne duše.
Jasnim glasom plašnoj družbi sbori;
„Izpijmo mu sve otrovno vino,
Nek otrovom nikog već ne dvori.
Djeci našoj nek da piće ino.

Al na neman da mislimo mrući?
Ne, naš rod nam zadnja miso budi.
Što ga jest i bude, cielov vrući
Podajmo mu veleć: nek su ljudi.
Zadnje misli u vienac mu svijmo
Nek mu sretno vedro riesi čelo,
Za slobodu zdravicu mu pijmo:
Bio uviek zdravo i veselo

Zapjevajmo rodu: neka živi,
Nek se širi, raste, buji, cvjeta!
Ma što vrag mu moreći ga skrivi,
Nek ga drži želja naša sveta.
Dok na nebu jasno sunce sije,
Dok se slavski pjeva i govori,
Dok nad svietom pravda božja bdije,
Zadnja nam se zdravica nek ori.

A taj, Njemac, nek odniemi, neka,
Ljudski ćuti za čovječtvo cielo.
Tad i u njem bratimo čovjeka,
I on bio zdravo i veselo!"
Sve oživi rieč mudraca sieda,
Duša njegva sobom ih zaniela.
Zveče čaše, zdravica se reda,
Umirući pjeva družba ciela.

Zakrvljenih oč'ju, modrih usta,
Skoči Gero, da za čašom segne,
Al pokročiv težka noga sustà,
On se sruši, mrtav se protegne.
Slabije se kuca, tiše pjeva,
Za čas niemi koče se mrtvaci
Al lica im nješto obasieva:
Zdravice su zadnje sveti traci.

Dr. Franjo Marković.

Kad sam bio. —

Kad sam bio na tvom grobu,
Zamirisa mir bosiljka,
A meni se pričù glasak:
„Šta ti radi moja Smiljka?"

Kad uzmogne nogom stati,
Kad nauči mater zvati,
Dovest ću je grobu tvome,
Tu nek kaže: Mati, mati!

Tvoja Smiljka sirotanka
Još ne može nogom stati,
A otac je sborit uči —
Prva rieč joj bit će: Mati!

Oh, kako će na te glase
Crna guja jada moga
Upiti se, stegnuti se
Oko srca ranjenoga!

Pa će možda smrtnim stegom
Razdrobiti svu tegotu, — —
Viš, kako su liepe nade
Što me drže u životu.

Jovan Jovanović.

Grob hrvatskoga slikara Klovija.

Oj Hrvatska! Viečne ti koljevko tuge!
Ti baštino tudjih, mnogih gospodara!
Zemljo biedna, koja vlastite sinove
Tjera silom tražit otačbine nove,
A što čuva, mržnjom medjusobnom hara,
Kad će nestat vrieme tvoje patnje duge?

Kad će k majci opet vratit se sinovi?
Kad će njojzi svoju žrtvovati slavu?
Raztrganu zlobom, kad će otačbinu
Iz nevolje dignut smjelo u visinu?
U dobitnom kad će u boju po pravu
Tudjeg duha sramni pasti s nje okovi?

Ovdje stoji grob tvog neumrlog sina,
Komu ravna sunce još grijalo nije;
Veleumu njegvom sav se sviet pokloni,
Al ga rodna zemlja daleko odgoni.
Tudja njemu ruka lovor vienac vije,
Tudji sviet mu posta grob i domovina.

Raj Evrope svojim vjekovitim gradom
Primi stranca ljubko pod žaštitna krila,
Bje svjedokom divnih njegovih tvorova,
Ugledavši u njem Rafaela nova.
Pretvori mu ime tudjeg duha sila,
Al Hrvatom prizna grobnim ga pod hladom.

Ti nemila zemljo, oj Hrvatska biedna!
Svojim sinom jedva spoznati ga htjede.
Djela uma njegva kad sav sviet uznosi,
Uspomenu on u tebe zahman prosi.
Rád mu ruke preko praga tvog ne smjede.
S djecom slavnom — slave ti ostaješ žedna.

Ivan Kukuljević Sakcinski.

O uskrsu.

uskrsu bilo, još pamtim i sad,
Jutarce zlatno nam sjalo;
Poletih vam živ, poletih vam mlad
U seoce mileno malo.

Dva jablana vita stajala tuj,
Dva vierna kući stražara,
Za ogradom lavež kudronje čuj,
A crkvica kraj kuće stara.

U dvorištu drvena suša i hliev,
Sred dvorišta drveni zdenac;
Čuj goluba guk i kokota gnjev,
Na prozoru ljubica vienac.

Za kućicom vrta kitnjasti prug,
Tu klinčac cvate i ruža,
A dalje onamo u zeleni lug
Svud stazica biela se pruža.

O uskrsu bilo, kad ustade spas,
Od zlata drhće ravnina,
Kroz uzduh lieva zvona se glas
U slavu božjega sina.

Svud naoko sveti pokoj i mir,
Sad gle iz pitomih sela
Na puteve vrvi šir u šir
Hrvatica povorka biela;

Na puteve vrvi hrvatski puk,
Sve radostno obraz mu blista,
Zvonova seoskih sliedeći zvuk
Pobrzala svjetinja čista.

O uskrsu bilo, u vrtu bjeh ja,
Nad menom nebo plavetno,
Uz mene draga — ah bog to zna,
Kol' srce mi kucalo sretno.

Na grudi spustila zlaćeni pram,
U pramu modar joj cvietak,
Zorolik na licu joj andjela sram,
Života u oku joj svetak.

Na ustnah joj ljubak lebdio smieh,
Tad planu cielov nam prvi,
U miru se stopile duše dvie
A srca nam zavrjela krvi.

Sve splinulo tad: i zvona glas,
I nebo, zelenilo gaja,
Dva andjela bjesmo u taj čas
Sred božjega grleć se raja!

O uskrsu bilo, o bože moj!
Za krasni taj hvala ti danak!
O bože daj! o sreći toj
Bar kadkad da snivam sanak.

August Šenoa.

Stani! zariknu glas s kopna i mora.
Tatar gre napred nepoznav odmora,
Dok se pred njime ne dignu zid živi,
Smieli Hrvati, ko nadzemni divi.

Vojske se biju, brod s brodom se lomi,
Krv se po stienah i moru udomi,
Zemlja je krita sva ljudskom lješinom,
Al je pobjeda sa hrvatskim sinom.

Tatar pobjegnu. Ostaše grobovi,
Al se nad njimi smiel život ponovi,
Slava Hrvata proleti po svietu,
Hrvat jer spasi dom, krst i prosvjetu.

Ivan Kukuljević Sakcinski.

Zvono iz dubine.

ve u gori i polju šuti;
Nedjelja, tih je danak boži.
Ali sklad je tajan čuti,
Ko da se zemlja s nebom složi.
Niz goru mi četa stupa,
Junak ju ranjen tiho prosi!
„Nepuštaj mi ovdje trupa,
Na jug me dragi, družbo, nosi!

Gdje se Oštrac k maglam diže,
Gjeno rog tûče, frula sviri,
Jagoda se o vlat niže;
Nek mi se ondje duša smiri.
Ondje gorske sred tišine
Jezerce ima bistro, mirno,
Uviek jasne površine;
Dno mu je uviek nedozirno.

Ko pastirče tu plandovah,
Jezercu na dno gledah, gledah,
Iz djetinjih dok me snôva
Večerna zviezda trgla blieda.
Al kad gora, polje šuti,
Nedjelja kad je, danak boži:
Iz jezera sklad je čuti,
Ko kad se zvon sa zvonom složi.

I ja slušah, zahman slušah;
Nikad ne doznah, što to zvoni.
Al mi kaza dobra duša —
Skrij mi se, suzo, skrij, ne roni,
Kazala mi kći zvonara;
Crven joj gjerdan oko vrata,
Pas joj kano dúga šara,
Očice modre, kosa zlata,

Kazala mi stidnim žarom:
Crkvica ti je na dnu ono,
Dvoje dragih pred oltarom,
Vjenčano sad im zvoni zvono.
Nosite me, braćo, tamo
K jezercu tihom sred planine,
Da još jednom čujem samo,
Kakvo to zvono iz dubine."

I dan sedmi četa stiže,
Gdjeno sred gore vali struje.
Primakoše druga bliže,
Da si još jednom zvono čuje.
Još mu jednom oko sine,
Pak se lagahno, mirno sklopi.
Je l' što čuo iz dubine?
Il' mu se na dnu sve utopi?

Il' je drugo čuo zvono,
Gdje curče „zdravu Mariju" zvoni?
Mora da je težko bôno:
Tuži, a suze da ne roni!
Crven gjerdan oko vrata,
Pas joj kano dúga šara,
Oči modre, kosa zlata, —
Na grudi glavu već obara.

Već ledene ruke trnu;
Ali još zvono njeno zveči.
Nešto biela do nje prhnu —
Krasno li sada zvono ječi!
Sve u gori, polju šuti,
Nedjelja, tih je danak boži.
Ali sklad je divan čuti,
Kada se duša s dušom složi!

Dr. Franjo Marković.

Da je, što nije.

Da su mome, ko zviezdice sjajne;
Svi bi momci krivovrati bili
Gledajući u zviezdice sjajne;
Da su momci ko rumena ruža,
Sve bi mome baščovanke bile,
Ružu brale, ružu mirisale,
Mirisale, u njedra metale.

Narodna srbska.

Pjesma slavuja.

Tamburice moja, eto čuješ
Gdje je slavuj počeo žuboriti,
Treba dakle nama sad dospieti, —
Koli milo, koli sladko poje!
Rek bi baš da tako on govori:

Gdje si draga moja poletila?
Zašto si se sa mnom rastavila?
Tebe zovem, kad isteče zora,
Zovem tebe, kad zamrkne gora!
Dodji draga, živa željo moja,
U rastanku neima ah pokoja!
Opet samnom htjej se sadružiti,
Tvoje pjenje s mojim sjediniti.

Anka Vidović.

Najljepši cviet.

Hvalila se žuta dunja na more,
Da je cvijet na 'vi svijet najljepši:
To začula zelenika jabuka:
„Što se hvališ žuta dunjo na more?
Ja sam cvijet na 'vi svijet najljepši.“
To začula pšeničica šestoredica:
„Što se hvališ zeleniko jabuko?
Ja sam cvijet na 'vi svijet najljepši.“
To začula vita loza vinova:
„Što se hvališ pšeničice šestoredice?
Ja sam cvijet na 'vi svijet najljepši“
To začula mlada moma skoro vjerena:
„Što se hvališ vita lozo vinova?
Ja sam cvijet na 'vi svijet najljepši.“
To začulo mlado momče skoro vjereno:
„Što se hvališ mlada momo vjerena?

Ja sam cvijet na 'vi svijet najljepši:
Mirisat ću žutu dunju na more,
A grizti ću zeleniku jabuku,
A jesti ću pšeničicu šestoredicu,
A popit ću vitu lozu vinovu,
A ljubit ću mladu momu skoro vjerenu.“

Narodna srbska iz Crne gore.

Nadjen uzor.

Tek te vidjeh, već mi vatra planu
Iz tvog oka, te mu se zakriesi,
Tajna rumen lice ti uresi, —
Divna ruža na proljetnu danu.

Kad zapjeva, u plač sladjan banuh,
Tvoja pjesma na dušu mi kleče,
Kó blagoslov da mi andjel reče,
Kó u nebo da mi rukom mahnu.

Sad razumiem, što sam često snio,
Što u slikah šarih, čudnovatih,
U dušu mi blagi Morfej slio!

Sad sam našo uzor nepoznati,
Što u duši samo dosad bio,
Što će odsad na javi mi sjati.

Franjo Ciraki.

Duge noći.

Oj na ove duge noći
Tko ne ljubi crne oči,
Ne pada mu san na oči,
Već mu pada jad na srce.

Narodna srbska.

Kugina kuća.

Nad pučinom zadrktao mjesec,
Iz oblaka diže sjetno čelo;
Tužno gleda prema onoj strani,
Gdje do briega driema malo selo;
Driema selo kao galeb bieli
Na igalu sguriv se pod krila,
Nehajući, jesu l' vali sjeli,
Da l' još huji olujine sila.

Zdrava minu Marija,
Svud je mirna krajina;
Poboja se mali Rade,
Liep jedinac Jele mlade.
Skoči Rade preko puta
Strininog se hvata skuta:
„Strino mila, strino sladka!
Maja mi je u grad pošla,
Maja nije natrag došla,
Strah je strino tvojeg Radka;
Vidiš vani noć je gusta,
Rade samcat — kuća pusta;
Noćju idu vilenjaci
I vještice, vukodlaci:
Pusti strino, — ja se bojim, —
Da pod krovom spavam tvojim."
I zadriema mali Rade
Liep jedinac Jele mlade.
Na kraj sela stoji lipa stara,
Starija od ljudskog pametara;
A pod starom hladovitom lipom
Drven krst sa Isusovim kipom.
Naprot kipu čudna žena sjela,
Crnoj smrti posestrima biela;
Zmijska kosa niz rame joj pada,
Čelik zubi stišću se od jada,

Krvav mjesec oči su joj plamne,
A sred noći vijori se tamne
Biela halja — gole kosti krijuć,
Crni uzduh bielim bičem bijuć.
U razpelo gnjevnim okom gleda,
Vehle usne s biesa joj se pjene,
Rad bi napred, — ali krst joj neda
Poć u selo, — ali eto žene,
Mlade Jele — gdjeno ide žurna,
Da ju ponoć nezastigne burna.

„Stani Jelo!" — biela prosi:
„U selo me odmah nosi,
Noć mi stazu zagalila,
Noga mi se utrudila!"
— „Da te nosim čudna seko!"
Kroz strah vrati mlada Jela:
„Potrena sam bome ciela,
Naše selo nij daleko,
Nà kapljice, pa se napi,
Na mene se tad uštapi."

Al sve življe biela prosi:
„U selo me Jela nosi!"

„Neću kumo" — Jela veli
„Ma ni za sviet neću cieli!"

„Nećeš? Znajder ja sam ona
Grobarica svesiona,
Koja ništi, hara, gazi,
Što po mojoj niče stazi;
Kud mi noga stane,
Trenom život sane;
Carstva minu,
Sela ginu,

Dub se suši,
Sviet se ruši,
Svuda, svuda rastu grobi,
Gdje se moja noga kobi.
Ako mariš živjet Jelo,
Ponesi me sad u selo:“

„— Strašna ženo men' se mani!“
„— Čuješ Jelo, stani, stani!
Ja sam zator smrtne krvi,
Štogodj dirnem, sve se mrvi.
Vojska pada
Iznenada
Ne od sablje, ne od striele,
Neg od mene — žene biele.
Vodom plivam — burom srnem,
Zrakom letim — zemljom prnem,
Uzporedo
Sred postelje
Morim čedo,
Roditelje;
Morim popa i ratara
Davim bogca, smaknem cara.
Ljudska kletva
Moja žetva,
Moja radost — ljudska tuga,
Razsap svieta moje biće,
Smrt čovjeka moje žiće:
Ja sam Jelo — kuma kuga.
Ili gini — il me nosi!“

„Vražji rode ma i tko si,
Ni za carsku svjetlu sreću
U selo te poniet neću“
Sdvojno Jela vrati kugi.
„— Ti me nećeš, pa će drugi:
Ali čuj me: u svem selu
Šteditiću čeljad cielu;
Žrtvu obrah si jedinu,
Glavu smrvih tvomu sinu.

Nuder Jelo! Ne prkosi!
U selo me brže nosi,
Sve će kuće smrt obredit,
Ali tvoju hoću štedit.“
„Rade! sinko!“ majka vrisnu,
Sdvojno rukom srce stisnu,
„Rade! Sinko! Tebe gubit,
Tebe gubit i neljubit,
Tebe, da mi jedu crvi,
Sladka krvi s moje krvi!
Tebe više da ne gledam!
Ne ne zlato! Ja te nedam!“

„— Nuder hošli? Nemoj dugo!“
„— Evo pleća! Ajdmo kugo!“

Čujder, čuj!
Tam i tuj
Šušti selom biela sjena,
Uz ulicu niz ulicu
Svaku dirnu kolibicu,
Tek bje jedna poštedjena.

Sjena hukne,
Srce pukne;
Sjena dahne,
Život sahne;
Po kad muklo
Ponoć tuklo,
Svuda težko uzdisanje,
Svuda strašno umiranje:
Štogodj mrakom počinulo,
Nije zorom osvanulo.

Zaman zoveš i grobara,
Zaman popa i zvonara;
Od kuge je cielo
Izginulo selo.

Jela? — Nju mi goni stráva
Gdje kod kuće Rade spava.

Kuća sama,
Svud je tama.
„Rade!“
Glasa neimade.
„Sinko!“ vikne sad na vratih,
Al joj jeka „sinko!“ vrati.
Čučne, plaho prisluškiva,
Dal se dahom sin oziva.
Ništ nediše. Pali svieću,
Nebi l' našla svoju sreću.
U komoru munjom hrli,
Ali — praznu postelj grli.
„Rade! Ču li? Dodje maja,
Evo sladkog zagrljaja,
Sto cjelova,
Halja novo,
Rade! Sinko! Nevaljanče!
Što se skrivaš moje ránče?“

Sve preleti, sve prekapa
Sred dvorišta, kraj ognjišta,
Ali nigdje — neima ništa.
„Ha! Tu, gledaj, leži kapa!
Njegva kapa! — Nebudali!
Već te imam tepče mali!
Ali čija usred puta
Ondje noga utisnuta?
To je njegva: Kamo? — Jao!
Od kuće je otišao!
Bože! — Ljudi — Draga kugo!
Dajte diete, neimam drugo!
Rade! Rade! mili Rade — —“
Polumrtva na tle pade
Na koljena
Biedna žena.
Po zemlji se plačuć vlači,
Sto cjelova žarkih tlači,
Gdje su sinka stope male
Tuj u pjesku zaostale.

„Kleta kugo, kukavice!
Uzmi mene, varalice!
Sve ću sladka kugo dati,
Al mi diete — diete vrati!

Za ogradom stoji kuga,
Vjetar vije plašt joj bieli
U pol grožnje, u pol ruga
Strašna kuga majki veli:
„Šta me kuneš ženo luda?
Kuću sam ti poštedila;
Zar je kuga kriva bila,
Da van kuće sin vrluda?
Tam kod strine ga zatekoh,
Pade on i pade strina;
Jelo ti već neimaš sina!
Što ti rekoh, neporekoh.“
Na to s mjesta
Kuge nesta.

Iz starinskieh tad grobova
Proklijala čeljad nova,
Pomladi se malo selo
Radi revno i veselo,
Na svih licih cvate sreća,
Ništ se kuge već ne sjeća.
Samo gdje se bibavica
Na igalu grmeć pjeni,
Stoji kuća samotnica,
Pusta stiena na toj stieni;
Sve naoko vrieme shara,
Kuće vrieme ne ogriza,
Al nevidiš tu ni s bliza
Ni pješaka ni ribara;
Samo mjesec kada zasja,
Zlato sipljuć na to stienje,
Iz valova gromoglasja
Čudna pjesma čudno stenje:

„Tko ste božji ljudi,
Kazano vam budi:
Neželi nevolju
Susjedovu polju;
Njegvo poharno,
Tvoje razrovano;
Brata tko zagrebe
Zakopao sebe.
To vam Jela veli
Ah vjerujte Jeli,
Pa molite boga
Za jedinca moga,
Da mi da počinka
Kraj mojega sinka!“
Tude pjeva sliepa Jela,
Kraj postelje prazne čuči,
Kapu ljubi pjevajući;
Tako priča sviet iz sela.
Dom joj jošte dobe ove
Kuginom se kućom zove.

August Šenoa.

Bosanski korabljar.

Izpod brčnog otomaljskog brda,
Kud se Pliva sdvojna, razpojasa
Iz ponora baca u ponor,
Poput udilj plandujućeg krda
Vidiš eno gradić se bjelasa
Gjulhisare, turski ružin dvor.

Stjepanu je i tužnoj mu djeci,
Kraljici je Kati to na lasti
Veličanstven bio ružin stan,
Tužan rod mu sad ga zovu Mljetci,
Ne rad dvorâ ni zvonika tmastih,
Već na šumnoj što je Plivi sdan.

Tamo niže — vodi sred tišine —
Večerom i ljetnim ranim dankom
Sav jadolik kao tamničar,
E da koju od srca si vine,
Onom pjesmom starom jadovankom
Bosanski se javlja korabljar.

Pjev korabljara.

Ah to pamet moja ne dohita;
Korabljo, mila korabljo,
Kako pane Bosna ponosita
Turačko pod ljuto kopito?
Niti marim znati to;
Moja mila korabljo:
Hoće l' dugo robove odgajat,
Korabljo, mila korabljo?
Il će jadna jošte sretno stajat,
Svoju imat kuću, hljeb i sô?
Radje to mi reci, to,
Moja vjerna korabljo!

Poć li ćemo nebogu po Stojku,
Korabljo, mila korabljo?
Il slobodu, ljepotu djevojku,
Nà otim ju da si vodimo?
To ti meni reci, to,
Moja vjerna korabljo!

Čujem nešto gorami odzvanja,
Korabljo, mila korabljo,
„Već Hrvatska čalmi se ne klanja!“
Oj čuvenje blaženo!
Hitro, hitro, korabljo! —
Bog zna, kad se vidimo!

Andrija Palmović.

Hvala ljubice.

Ljubica je sama rekla,
Da je prvi cviet od ljeta;
Ako i jest kriva vrata,
Ama lijep miris dava.
Kad bi znale djevojčice,
Što je miris od ljubice,
Sve bi cvieće potrgale,
Ljubicu po poljevale.

Narodna srbska.

Ban Leget.

Sutjesci, u tvrdom gradu,
Boluje stari Stjepan ban;
Jur sinovom sì dieli vladu,
Jur viečni mu je blizu san.

Jednomu Zahumlje on daje,
A drugom ravne Zete vlast,
A ovom ratni plien priznaje,
A tomu novu dieli čast.

„Vam, sinci ostavljam ja zemlju,
Ponosit, hrabar Bosne rod,
Dok ruke vaše ne zadriemlju,
Neotè vam je grieha plod.

S nerazbora mi nekoč luda
Bijaše griešan misli let;
Ah! Leget plod je mladog bluda,
Bar on nek vodi život svet.

U Trebinju vam skot taj leži,
Nek svedj ga čuva tvrdi grad,
Dok smrt na njega nezareži,
Dok ne slomi ga post i glad.

Za krunom on mi jednom segnu,
Za žićem — vražja klica ta!“
I starac okom sivim pregnù,
I starcu bìlo srca stà.

U Trebinju u bielom dvoru,
Ne kaje Leget otčev blud
U postu i svetom razgovoru —
On grli žarku žensku grud.

A ljubu mu iz noćnog driema
Trgne čudnovat, sladak san:
„Oj dragi, otca tvoga već nema,
Umro je, a sad ti si ban!“

„„Hej osedlaj mi, dušo, hata,
Koj da je brz ko vihor plah,
Gdje sjaj me čeka žezla zlata,
Da ližem tu s razpela prah?!

Daj konja, što je brži groma,
Gvozden mi, dušo, dodaj bič.
Hej, preko gôra i prolôma, —
Sad, sad će biti plač i krič!““

I preko gôra, preko dôla
Ko munja leti strašni sin,
Što utvora je sad još gola,
Za čas će biti gotov čin.

„Vi nebraćo, vi moja braćo,
Vi bansku dielite si čast?
Što? Ne bi l' ja se žezla laćo?
Najstarija je moja vlast!“

Nad odrom otca mač svoj trže
I brat za bratom poginù.
Na glavu on si krunu vrže
Ko pravu svoju otčinu.

Na krvav priestol Leget sjeda,
Po Bosni zemlji stere rat.
Posvuda požar, pomor, bieda —
Sin otca mori, brata brat. —

U Trebinju u bielom dvoru,
Ne kaje Leget otčev blud
U postu i svetom razgovoru — —
Na ljubinu se skriva grud.

A ljuba mu iza sna skoči
Trznu ju strašan grozan san.
„Bježi, bježi! . . . što mi vide oči!
Noćas te čeka sudnji dan.“

„„Po ovoj su zemlji sada noći,
Pod nebom muklo stenje grom —
Ne mogu nikud, nikud poći!
Ne čuješ neba prasak i lom?““

„Kraj Sutjeskoga tamo dvora
Diže se, gledj planina red,
Morda iza tih, dragi, gora
Nestat će ovih grôza slied.“

„„Jedva se držim još na nogu,
Njušim — okužen sav je zrak.
O skrij me, skrij mi dušu ubogu.
U gust me zaogrni mrak.““

Kraj Sutjeskoga tamo dvora
Diže se, jao planina red;
A nad njim kao druga gora
Prieteć se diže starac sied.

„„Ja vidim, čujem, što on kliče,
Vidim kad bljesak sjevne blied,
Nad vrškom se za njim diže i miče
Umorene mi braće red.

Daj, daj mi, dušo, konja brza —
Daj: . . . Umorene braće red
S planine slazi i simo brza
A kuga njihov sliedi slied ““

„O dragi, osedlaj si groma,
Bježi, bježi, s gromom gledj ùteć
Preko tih gora i proloma
Za čas još ili nikad već.

O dragi, osedlaj si hata,
Koga ne stiže niti smrt,
Uzda mu evo krunica zlata,
A bičem mu je mačev rt.“

„„Sliepio mi se pod uz nogu,
Očinji mi pocrnio vid.
Moli se, moli za me bogu;
Užasan je dvorane zid.

Ne mogu nikud jao, ne mogu,
U dvorani je groze mah,
Ne mogu više maknut nogu, —
Na pragu jurve sjedi strah.““

Na vrata Leget pogled skupi,
U pogledu je strah i led.
„Kugo! preo praga ne stupi!
Ne vodi simo braće red!“

Ko ranjen vuk on u vis djipi
Poleti, srće skočit van —
Na vratih stožer s tiha zaškripi —
Mrtav sruši se Leget ban.

Aleksa Šuljok.

Sumnja ljubavi uništaj.

Ne plači kćerko, srca ne odkidaj,
Majčici svojoj, netruj sebi viek.
Zabudom bolno srdašce si vidaj,
Zabuda rani na srcu je liek.“

„„Plakat ću majko, dok se ne ugasi
Suzami jadnih očiju mi vid,
Život je život, dok ga ljubav krasi,
Bez nje j' u moru razbibanu hrid.““

„Jadan ti život uz nevjeru druga!
Bezdnu na rubu ustavi te bog!“
„„Majčice majko, ne stigla te tuga,
Poslušah tebe, nesta raja mog.““

„,Raj je duboko u srce zasadit,
Raju je zlobnik sviet nam evo vas;
Raj je visoko od svieta ogradit,
Pohara sviet ga, a u jedan čas.'"

„„Sumnjom će srce sviet otrovat znati,
Sumnja je prieki ljubavi nam kraj, —
Ljubav je cvietak, što tek jednom cvati —
Uvehlu cvietku itko život daj! —'"

Dragi joj ode preko sinja mora,
Ponosna sumnje vriedjao ga šob;
Istina misleć nadvladati mora
Vrati se opet — al na dragin grob!

L. Vukelić.

Majka sinu kod koljevke.

Sklopi oči nevinašce mlado,
Buji, paji materina nado,
Bezazleno moje gondže malo,
S neba si mi u koljevku palo,
Zamirisa mirom miloduva;
Spavaj čedo, tebe majka čuva!

Buji, paji, moja mila snago,
Čuva mati svoje čedo drago;
Čisto srce ko zenicu gledi,
Čuva dušu, da se ne povriedi,
Da ostane kao rosa čista,
Kao kaplja sred zelena lista!

Buji, paji moje Srbče malo,
Nebi l' dušom skoro ojačalo,
Da izkočiš iz koljevke sine,
Da pokupiš po svietu vrline,
Da se pustiš sam na svoja krila,
Jer te majka rodu namienila!

Buji, paji moj sokole liepi,
Neka ti se mišica okriepi,
Tvoj babajko drugog čeda nema,
Pa jedinca veće na boj sprema,
Da s' otmete il da poginete,
Za slobodu da sokolujete!

Jovan Jovanović.

Znaš li srce?

Znaš li srce, što te uzvišeno
U prečistoj miluje ljubavi, —
Znaš li srce, što te savršeno
Već od mala nježnom slavom slavi?

Ono jako srdašce u muka',
Što je plaho, pa i sitno — malo,
Što je, puno slasti i nauka,
Ljubav svieta u sebi sabralo?

Da se tebe svako odbacilo,
Ovo vjerom neprevrnu pobro!
Takvo jeste, kakvo je i bilo:
Mlado, — staro, viečno, sladko, dobro!

Bi li srce proglasile rieči
Ovo silno, veliko i jedno?
Oh, glas svaki neka hvalom ječi:
Materino vierno srce — vriedno!

Velimir Gaj.

Tri ruže.

Zorja, moja zorja nezahadjaj rano,
Nezahadjaj rano, počekaj me malo,
Doklam ja dragomu rubaču sašijem,
Rubaču sašijem, rukave našijem,
Na njih si našijem tri ruže rumene,
Tri ruže rumene, triput pozlaćene:
Prva bude ruža moja domovina,
Druga bude ruža moja mila majka,
Treća bude ruža moj vjenčac zeleni.

Narodna hrvatska kajkavska.

Uspomena prve ljubavi.

Ja te ljubih, pa do groba
Naša ljubav propala je;
Da se vrati milo doba,
Nitko od nas već ne haje;
Ono našoj u mladosti
Udielilo dost žalosti.

Sad stupaji naši srnu
Protivnijem sasma hodom,
Tvoji jugu još se vrnu,
Bježe moji za zahodom;
Kako duša, tak za cielo
Odaljeno nek je i djelo.

Nego, zašto još tužnica
Miso mira srca neda?
Zašto u svih ženskih lica
Tvoju sliku svuda gleda?
Zašto ište kroz tu sjenu,
Da t' pomladi uspomenu?

A u tmini gluhe noći,
Kad se gubi svaka slika,
Zašto samo izpred oči
Stoji tvoja mi prilika,
Tiha, niema, prazna, biela,
Niti plačna, nit vesela?

Ne plaši se srce tužno!
Nema tebi drugog boja,
Neće nitko veće ružno
Lišiti te tvog pokoja;
Pod udarcem prvim puklo,
Za vieke si ti umuklo.

Ali ruže obvonjane
Dugo miris nam ostaje;
Dugo glasbe izabrane
Što nas skladno tješila je,
U ušima sladke rieči!
I taj sklad nam blago zveči.

Knez Medo Pucić.

Usred zimska leda.

Usred zimska leda,
Usred biela sniega
Ucvatio cvietak
Na podnožju briega.

Driemavac je bieli
Pomolio lice,
Bojazljivo glavu
Oborio nice.

Od nekad mi oto
Na čudo se dalo,
Kako 'e usred sniega
Cvieće ucvietalo;

Ali sad sam u trag
Ušo čudu tomu,
Isto sam u srcu
Izkusio svomu.

Nebesa.

Nebesa su knjige od vieka,
Gdje svoim prstom Višnji piše,
Neka vidi, tko ga nieka,
Čijim duhom sviet taj diše.

Vjekovitiem na njih slovî,
Kih ne izbrisa iko'e vrîme,
Ki zagradi vas sviet ovi,
Štije se višnje tvorca ime.

S njih se viečna ori slava
Viečnom trubljom, sviet da sliša:
Božja je ovo sve država,
A kuća mu svieh je viša.

S njih je liepost svaka od svieta
I što uzdrži zemlja i vrieži:
S njih nam četir doba od ljeta,
S njih nam daždi, grmi i snieži.

Nu potalast ljudska neće,
Što 'e na danu, da je dosta
Znati umrlom umu, veće
Ište i u mraku što još osta.

Tere i gatat bjehu umrli
Davno u nebo jurve uzeli,
Il im dobra kob il vrli
Udes paka nebo veli?

I premda se kada i sgodi,
Bi li znanje, bi li sreća,
Da buduće vrieme uzplodi,
Što kom zviezda dat obeća:

Ali 'e plahost, crv da trudi
Vidjet, Višnji što mu odluči,
Hteć iz tmina, u kieh bludi,
Viečne sude da prouči.

Na što čovjek željno izgleda
I česa se straši i boji,
Vele je spravan znat naprieda,
Krugu u višnjem dal' nestoji?

Ivan Mažuranić.

Pri oluji.

Nebo se smrklo, naduo vihar ljut,
Šumi i žviždi i tuli,
Kinulo more, sreo ga stanac krut,
Penje se, pjeni i kruli.

Pogledaj nebo: oblak ga mrk i gust
Zavio, po njem se mota;
Pogledaj zemlju: njome ti pogled pust
Tutanj i cviel i strahòta.

Jao ti brode, nanje l' te zviezda zla
Sada na biesno to more;
Tisućom ždriela smrt evo na te zja,
Bog samo spasit te more.

A ja ti biedan zavidim ljutu kob,
Meni je težje u luci:
Ljubavi jadne tamo bi jadni rob
Uteko groznoj si muci.

L. Vukelić.

Kodolah.

I.

Tamrè Hrvatska; Frank ju Kodolah gazi,
Bojna mu sreća Sisak predadè ravni,
Jezdeć sad u grad silno on groblje zapazi,
Mirno gdje pred njim leže vitezi slavni,
Skorih što još dana trepet b'jahu svietu
Srćuć u smrt, da obrane zemlju svetu.

Med grobe udje, pari krvave oči
Dičnih po humcih tražeć grobak on jedan,
Na grobu rosna ruža k sebi ga roči,
Ubrat ju skoči — glas ga sustavi biedan:
„Nejunače man' se djevojačkog viena,
Pramaj samo; skupa na njemu je ciena.“

Reče to grobar dižuć iz jame glavu,
Pa će mu dalje: „Vera sniva tu mlada,
Sama što ode biesnom franačkom lavu;
Svetiti Jarka svoga bila je rada,
Nož u srdce Kodolahu rinut htjede,
Da Hrvatsku težke nam obrani biede.

„Liepa bi Vera kano proljetna zora,
Pogleda bajna, otet komu se neda,
Sladjana sbora, podleć komu sve mora,
Stalnoga' srca, koje nikad ne preda.
Sva hrvatska kliče: nema već junaka,
Al će Vere nas obranit ruka jaka.

„Divnu nam Veru Franak dočeka ljuti,
Pred njim se savi dieva, milost zaprosi,
Krv da se štedi, rod jer spreman je kruti
Jaram već nosit. Suzom lice orosi,
I zasinu lice i zablista oko,
Na nju glednu željno divlji onaj soko.

„„Pred noge tvoje cielu zemlju ti meće
Gospar sad njezin.““ Tako Kodolah Veri,
„„Kraljica samo moje budi ti sreće,
Meni se robu tvomu samo zavjeri,
Ljubcem jednim primi zemlju sad od mene.““
Tim on k sebi htjede Veru da nakrene.

Skoči tad Vera, upre očima sjajnim
U oči Franku, nož pak oštri povadi
S njedara hitro, te mu udarcem tajnim
Omjeriv srdce u njeg nož i zasadi,
Kliknu na to: „To su hrvatski ti dari,
Tako Vera s tobom kraljevati mari!“

Trostruki oklop srce vitezu krije,
Trostruki oklop nožem dieva otvori,
Srca ne taknù. — Kazat triebe ti nije
S djevojkom što bi.“ „„Šuti, Franak prosbori,
Kodolah sam glavom, više znat nemari,
Jamu hitro si izkopaj crve stari!““

Sabljom ga šinu. — Ružu iz groba pako
Na sablju trgne. Cvielom zemlja zacvili.
Ne čù ga Franak, već za šešir zatako
Ružicu bielu i za časak on tili
Vilenoga garnuv konja u grad goni,
Gdje Hrvatska hoće da mu se pokloni.

II.

Zamrè Hrvatska, nigdje jednog Hrvata,
Kom bi se krv na lice mogla popeti
S crne sramote! Zašto bog se ne hvata
Gromovnih striela! Zašto pakô prokleti
Ne razvali zemlju, pa na grozne dire
Ne propusti plamen, koji sve zatire!

Izrod se skupi, moram bože li reći,
Propast Hrvatske s Frankom danas da slavi,
Gostba se sprema, eto gospar najveći:
Kodolah ide, sve ga smjerno sad zdravi,
Njegvim sborom sboreć pred njime sve plazi,
Hineći se kano boga da ga pazi.

Skine on šešir, s njega krvca procuri,
Štono iz ruže biela crvena taje,
Družtvo se kamom stvori, Franak se duri,
Biesan pa kliče: „Tko da preda s te baje!
Vina noste sluge, crvenike ljute,
Da mi gosti moji odviše ne šute.“

Cašu on digo, cara franačkog zdravi,
U ime koga zemlju posjedè našu,
Drugom će čašom crni izrod da slavi,
Zemlji na zator treću izpì on čašu.
Nigdje slova na to, nigdje prigovora,
Tak Hrvatsku težka pritisnula mora!

Kodolah gleda redom gostove svoje,
Svi mu na ružu plahe upiru oči,
Svima i misli o tom čudne se roje,
Strava im s toga srdce ledi i koči.
A što Franak ljuti? Silom vino pije,
Jer s pameti nemož Veru da izbije.

Uhvati noć se, Franku otežča glava
S lozine krvi, gosti odoše širom,
K sebi tetura Franak, hoće da spava,
Nikad ko danas gineć noćnim za mirom.

I on lego, ko kad imo glavu vedru:
•U odori bojnoj, mačem još o bedru.

Gluho bì doba, u snu Franak se javi:
„Bježi mi jednom, sakri krvave grudi
Nevjero crna! . . . Oko tvoje me smlavì! . . .“
Utvor mu na to: „Ti me amo potrudi,
Život dadoh, djevojačtva znamen ne dam,
S ponosom ja hoću da viek na njeg gledam.

Ili me sliedi, rajske gdjeno sred sreće
Vječno uživat možeš ljubavi slasti,
Man' se Hrvatske, jarma nosit što neće,
Propast što voli, neg li pod tobom cvasti.
Ustaj! . . . Biraj! . . .“ S kreveta će sanen djiknut,
I zažagrit Franak, urnebesom viknut:

„Natrag u pako! Bježi Vero sad, bježi!“
Mač tad povadi, utvor goniti zače,
Ali kad trepteć pred njim utvor zareži,
Posrnu, pane, na mač srce natače. —
Vedra zora skorom na istoku svanu,
A Hrvatskoj zlaćena sloboda granu.

Dr. Ivan Dežman.

Modro oko.

Klon'te me se laskatelji,
Što hvalite crno oko:
Pa ga imo bieli labud,
Pa ga imo sivi soko.

Modro oko, to je oko:
Gorske Vile, dične Lade;
To je oko, koje k srcu
Ponajbolje stazu znade.

To je oko, biser oko;
Oko sladje još od meda:
To je oko, kojim svaki
Andjel, rajsku slavu gleda.

Jovan Sundečić.

Petrova ljuba.

Kinoćka Mare Petrova
Zatvara vrata od grada,
Tuda je prošal kraljić mlad,
Naziva Mari dobar dan. —
„Dobar dan, Mare Petrova,
Hoćeš da k tebi dohodim,
Da srebro i zlato donosim,
I krunu moga kraljestva?“

Kraljiću Mare govori:
„Mala ti hvala kraljiću,
Ja imam moga Perića;
On ima srebra i zlata
I krunu svoga kraljestva,
Neg' što se kraljem ne zove.“
To mu se vrlo na žal dâ,
I hudu knjigu odpravi
Periću mladom na vojsku:
„Tako ti, Pere vojvoda,
Kî si se s nova oženil,
U dvoru ljubu ostavil;
Ona ti ljubi junake,
I mene kralja zvala je;
Al ne bi toga učinil
Za krunu moju kraljevu,
Za ćordu tvoju srebrnu.“ —
Kad Pere knjigu razumil
Silnu je vojsku sakupil
I grede vojskom na dvore.

Suside Maru zvale su:
„Daruj nas, Mare Petrova,
Evo ti Pere s vojnice.“ —
Kad to ču Mare Petrova,
Hitro se skoči na noge,
Raztvara vrata od grada;
Na jedna, vojsku puštala,
Na druga, Petra čekala;
Al Pere na nju ne gleda.
Tomu se Mare domisli,
Iz tankog grla zavapi:
„Hvala ti budi Bože moj,
Kupil je Pere vinograd;
Prem ga je počel saditi,
Drugi ga trgat hotili.
Ja sam ga mlada čuvala
Za moga draga Perića;
A Pere na me ne gleda!“ —
Tomu se Pere domisli,
Iz tankog grla zavapi:

„Svirite svirci veselo,
Tancajte tance oholo,
U mojem dvoru poštenje
U mojem srcu veselje.“ —

Narodna hrvatska sa Hvarskog otoka.

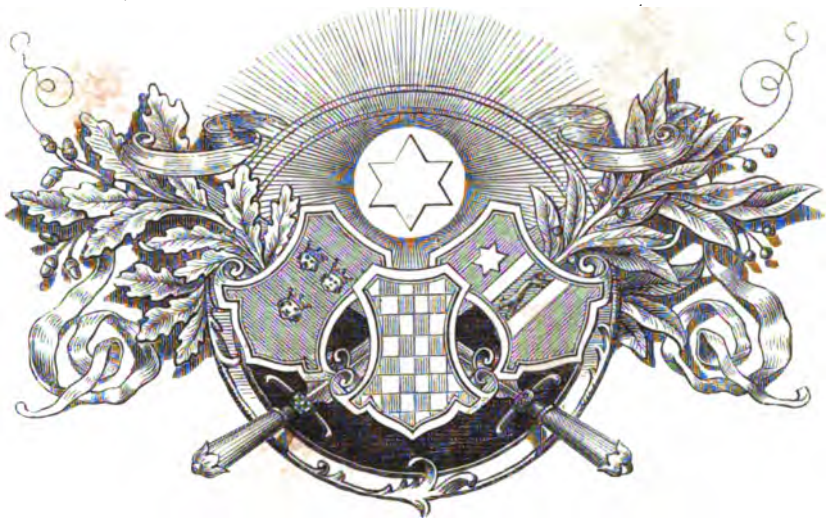

Hrvatska domovina.

Lijepa naša domovino,
Oj junačka zemljo mila,
Stare slave djedovino,
Da bi vazda častna bila!
Mila, kano si nam slavna,
Mila si nam ti jedina,
Mila, kuda si nam ravna,
Mila, kuda si planina.

Vedro nebo, vedro čelo,
Blaga prsa, blage noći,
Toplo ljeto, toplo djelo,
Bistre vode, bistre oči,
Vele gore, veli ljudi,
Rujna lica, rujna vina,
Silni gromi, silni udi,
To je naša domovina.

Žanju srpi. mašu kose,
Djed se žuri, snope broji,
Škriplju vozi, brašno nose,
Snaša preduć malo doji;
Pase marva, rog se čuje,
Oj, oj zveči, oj u tmine,
K ognju star i mlad šetuje,
Eto naše domovine.

Luč iz mraka dal'ko sija
Po veseloj livadici,
Pjesme glasno rog odbija,
Ljubni poje k tamburici,
Kolo vode, živo kolo,
I na brdu i dolini
Plešu mladji sve okolo;
Mi smo u našoj domovini

Magla što li Unu skriva?
Nije l to naših jauk turobni?
Tko li moleć smrt naziva?
Il slobodni il su robni?
„Rat je, braćo, rat junaci,
Pušku hvataj, sablju paši,
Sedlaj konja, ajd pješaci,
Slava budi, gdje su naši!“

„Buči bura, magla prodje, —
Puca zora, tmina bježi; —
Tuga mine, radost dodje, —
Zdravo slobost, dušman leži!“
Veseli se tužna mati,
Padoše ti vrli sini,
Ko junaci, ko Hrvati,
Daše krvcu domovini.

Teci Savo hitra, teci,
Niti Dunaj silu gubi,
Kuda šumiš svietu reci,
Da svoj narod Hrvat ljubi:
Dok mu njive sunce grije,
Dok mu hrašće bura vije,
Dok mu mrtve grob sakrije,
Dok mu živo srce bije.

Ante Mihanović.

RED PJESAMA.

	Str.
1. Ljepota djevojka od Hanibala Lucića	1
2. Knez Nikola, narodna	3
3. Neprešuti nepravde od M. Marulića	4
4. Djevici Mariji od M. Marulića	5
5. Dragin lik od Šiška Menčetića	5
6. Slast ljepote od „ „	6
7. Danici od Marina Krističevića	6
8. Ljubi me od Gjore Držića	7
9. Pravda od Pera Hektorovića	7
10. Sužanj od Gjore Držića	8
11. Počastnica, narodna	8
12. Ciena mudrosti od Pere Hektorovića	9
13. Jezik od Pere Hektorovića	10
14. Šturku od Mavra Vetranića	10
15. Djevojka i slavulj, narodna	11
16. Galiun od M. Vetranića	12
17. Djevojke od A. Čubranovića	13
18. Razbludna vila od Nik. Nalješkovića	14
19. Soko, narodna	14
20. Djevojka ljubavi, od Nik. Nalješkovića	15
21. Dobar savjet od Marina Držića	16
22. Opomena od Nikole Dimitrića	16
23. Dubrovnik od Ivana Vidalia	17
24. Najbolje od Nik. Dimitrića	17
25 Sirena od Mije Bunića	18
26. Dragoj od Savka Bobalića	18
27. Varava nada od Mije Bunića	19
28. Bogu Baku od Savka Bobalića	19
29. Sestra Ivaniša bana, narodna	20
30. S vremenom od Maroje Mažibradića	22
31. Nadpis na zrcalu od Božka Tudiza	22
32. Pomoć od jada ljuvena od D. Ranjine	23
33. Pjesan od kola D. Ranjine	23
34. Tužba ljuvena od Dominka Zlatarića	24
35. Studena vila od Dom. Zlatarića	25
36. Slobodi od Iv. Fr. Gundulića	25
37. Zora „ „ „ „	26
38. Sila ljepote od D. Ranjine	27
39. Vilin grad, narodna	27
40. Ljudski život od Iv. Fr. Gundulića	28
41. Zdrava Marijo od Gjona Palmotića	29
42. Magnificat anima od Gjona Palmotića	30
43. Petru Zrinjskomu od Vl. Menčetića	31
44. Zadru gradu od Gjure Barakovića	32
45. Riba i djevojka, narodna	33
46. Bugariščica, narodna	34
47. Epigram od Petra Zrinjskog	37
48. Zrinjski Mikloš od P. Zrinjskog	37
49. Napitnica od Fr. Frankapana	38
50. Opomena čovjeka od Kate Zrinjske	39
51. Dragoljub od Fr. Frankapana	40
52. Ljubovno proljeće od Iv. Bunića Vučičevića	42
53. Dragina usta od Iv. Bunića Vučevića	42
54. Tužba od Marina Burešića	43
55. Kraljević Marko i soko, narodna	43
56. Vila ostarana od Šime Zlatarića	44

Str.

57. Njedrima drage od Iv. Bunića Vučičevića 45
58. Gospodji na daleko od Ig. Gjorgjića 46
59. Slici u ruci gospoje od Ig Gjorgjića 47
60. Srce stravljeno od Iv. Šiš. Gundulića 47
61. Najteža pokora od Frana Getaldića 48
62. Ljubi od Iv. Šiš. Gundulića . 48
63. Jedjupka gospodji od M. Pelegrinovića 49
64. Svjetska slava od A. Georgičevića 49
65. Kosovka djevojka, narodna . . 50
66. Popjevka putnika od D. Zlatarića 52
67. Djevojka pod vincem od I. Gjorgjića 52
68. Kriesnica od Ig. Gjorgjića . . 53
69. Ukor, narodna 54
70. Vili neharnoj od Ig. Gjorgjića. 55
71. Milo za drago, narodna . . . 55
72. Gjonu Palmotiću od N. Bunića 56
73. Pobjeda nevinosti, narodna . . 57
74. Cjelovi bez broja od D. Ranjine 58
75. Smrtna bolest, narodna . . . 58
76. Jadi ljuveni od D. Ranjine . . 59
77. Mirna sviest od D. Zlatarića . 59
78. Ljubav od Ig. Gjorgjića . . . 60
79. Ivan Karlović i liepa Mandaljena, narodna 60
80. Trešnja u Dubrovniku od P. Kanavelića 61
81. Ne ubiti, već ljubiti, narodna. 63
82. Nestalnost ljepote od Anice Boškovićeve 64
83. Liepa ljuba, narodna. . . . 64
84. Taština ljubavi od A. Kastratovića 65
85. Gospoji nemilostnoj od P. Primojevića 66
86. Smrti od Jakova Palmotića. . 66
87. Miloš Kobilić od A. Kačića. . 67
88. Tuga Olimpije za Birenom od A. Gledjevića 69

Str.

89. Starici zatravljenoj od A. Gledjevića 70
90. Koleda, narodna 71
91. Neharna vila od Fr. Lalića. . 72
92. Dragi i nedragi, narodna . . 72
93. Začinka od Bara Beterića . . 73
94. Poljubčac od Ive Dražića . . 73
95. Katarina, narodna 74
96. Bratinstvo od Pavla Vitezovića 74
97. Kupanje slavulja od Ante Kanižlića . . . . . 75.
98. U slavu Rugjera Boškovića od A. Boškovićeve 77
99. Slabost ljudska od Lukrecije Bogašinovićeve 78
100. Nestalnost žene od Lukrecije Bogašinovićeve 79
101. Ženi nevjernoj od Lukrecije Bogašinovićeve 79
102. Radi od Pavla Vitezovića . . 79
103. U smrt majke od Marka Bruerevića 80
104. Ljubovnik obljubljen od Gjore Rastića 81
105. Lovac ulovljen od Gj. Rastića 82
106. Plač Radmila od Bara Boškovića 82
107. Deši preljici od dr. Gjure Hidje 83
108. Žensko gospodarstvo od Pavla Vitezovića 83
109. Djevica i ljubica od Anice Boškovićeve 84
110. Plač nad Jerusolimom od Mar. Dimitrićeve 84
111. Nadgrobnica junakom od dr. Gj. Hidje 85
112. Viernost od Pavla Vitezovića . 86
113. Sljepoća ljudska od Mar. Dimitrićeve 86
114. Udovac, koj se ženi od dr. Gj. Hidje 86
115. Seljačko stanje od Ante Relkovića 87
116. Djevojka u zoru od Šime Milutinovića 89
117. Prijateljstvo od Jose Betondića 90

Str.

118. Koleda Gjivu Bozdaru od Pierka Sjerkovića 91
119. Drinopoljka, narodna 92
120. Nestalnost od Jose Betondića . 92
121. Berba u Molvici od P. Katančića 93
122. Sve u dragoj od Gjure Hidje . 94
123. Poslanica prijatelju od Marka Bruerevića. 96
124. Molba zori, narodna 96
125. Pjesma konjanička od Jovana Pačića 97
126. Djevojka i ruža od Jovana Hadžića 97
127. Jednoč i sada od Tome Blažeka 98
128. Slobodi od Tome Blažeka . . 99
129. Orlu, narodna 99
130. Molitva rodoljuba od P. Štoosa 100
131. Hoćeš l' je ti? od Pere Bunića 101
132. Preobraženje od dr. Lj. Gaja . 102
133. Bura od Stanka Vraza . . . 102
134. Prietnja, narodna 104
135. Ustanku Srbije od Dositeja Obradovića 105
136. Glasbi od Jovana Pačića. . . 106
137. Razstanak s ljubeznim od Lukijana Mušickog. 106
138. Starac i smrt od Ljubomira Nenadovića 107
139. Smrt Hajduk Veljka od Šime Milutinovića 108
140. Spomen Vidov dana od Jovana Popovića 109
141. Smilje i djevojka, narodna . . 111
142. Sirotica od Stanka Vraza . . 112
143. Šta je ljubav? od Stanka Vraza 113
144. Vidrensko brdo od Ljudevita Vukotinovića 113
145. Nov liek od Dimitrije Demetra 114
146. Gotalovac od Lj. Vukotinovića. 115
147. Najljepši miris, narodna. . . 117
148. Bog i molitva od M. Topalović 118
149. Djevojačke kletve, narodna . 119
150. Sila ljubavi od Drag. Rakovca 120
151. Naricanje za bratom od Njeguša Petrovića 120
152 Domovini od Antuna Niemčića 122
153. Tuga, narodna 122

Str.

154. Grobničko polje od D. Demetra 123
155. Liepa Anka od Stanka Vraza. 124
156. Prirodna sloboda, narodna. . 125
157. Ljudska sudba od Njeguša Petrovića 126
158. Tuga od Stanka Vraza . . . 127
159. Laku noć od Jovana Subotića . 128
160. Hajdmo napred od D. Rakovca 129
161. Slavuj od Vl. Miklošića . . . 129
162. Ljubav od Antuna Kaznačića . 130
163. Put dragoga, narodna . . . 130
164. Izčekivanje dragoga, narodna . 131
165. Poklon kite cvieća od Antuna Kaznačića 132
166. Lovac i Milka od Mil. Vodopića 133
167. Čista ljubav od Vlad. Vezića 134
168. Neven cvieće, narodna . . . 134
169. Djelo skrušenja od Stjep. Buzolića 135
170. Sunčeva ženitba od. Stjepana Ivičevića 126
171. Moja domovina od Jurja Tordinca 137
172. Sud djevojački, narodna. . . 138
173. Grob kaludjera od A. Niemčića 139
174. Zibka, narodna 141
175. Hrvatske gore od I. Kukuljevića 142
176. Molitva majke od Ant. Kazalia 143
177. Liepi Ive, narodna. 444
178. Četa crnogorska, od Ivana Mažuranića 145
179. Zviezde od Petra Preradovića. 149
180. Miruj sree od Pet. Preradovića 151
181. Tužba od Ivana Trnskoga . . 152
182. Vlasi moje mile od Dragutina Rakovca 154
183. Slava mladosti od Iv. Trnskoga 155
184. Radost i briga, narodna. . . 156
185. Sudjenje i nesudjenje, narodna 157
186. Pjesnikova uspomena od Augusta Kaznančića 157
187. Moje proljeće od Ant. Niemčića 158
188. Sve prohodi od Ant. Kazalia . 159
189. Jelki od Augusta Kaznačića . 160
190. Prevarena nada, narodna . . 160
191. Pjesnikovi dvori od Ivana Trnskoga 161
192. Ljubi djevo od M. Bogovića . 162

Str.

193. Našto, narodna 162
194. Silna ljubav, narodna . . . 162
195. Jeka od Balkana od Ognjoslava Utješenovića 163
196. Nemogućnost od Matije Bana . 165
197. Ljubovna pjesma Turčina od Luke Botića 165
198. Dragi na daleko. narodna . . 166
199. Zalostinka od Vlad. Vezića. . 167
200. Ruža djevojka, narodna . . . 167
201. Pjesnik od Luke Botića . . . 168
202. Pašinica od Meda Pucića . . 168
203. Hrvatskomu sinu od Mihovila Pavlinovića 170
204. Zemlji slovinskoj od Ivana Mažuranića 171
205. Odbijanje darova, narodna . . 172
206. Nema bez od Dim. Mihajlovića 173
207. Izpit ruže od Jovana Subotića 174
208. Onamo! od Jovana Sundečića . 174
209. Mjesecu od Jovana Subotića . 175
210. Tužni cviet od Milice Stojadinovićeve 176
211. Naša zastava od Iv. Trnskoga . 177
212. Kad mišljah umrieti od Branka Radičevića. 177
213. Pretvora djevojke, narodna. . 178
214. Sjećaj se mene od Vl. Nikolića 199
215. Djeva bez ljubavi od Mirka Bogovića 179
216. Poziv od Laure Slaburove . . 180
217. Šta je život od Jov. Jovanovića 181
218. Djačko kolo od Br. Radičevića 181
219. Da sam tvoja, narodna . . . 182
220. Nisam sirotanče od Milana Kujundžića 183
221. Spomen od Špire Jovića. . . 183
222. Hrvatska domovina od Iv. Trnskoga 184
223. Crnogorac od Jov. Sundečića . 185
224. Cviet od Dragojle Jarnevićeve. 186
225. Sklopi oči od Milor. Popovića 187
226. Tri vienca, narodna 187
227. Budnica od Krunos. Horvatove 188
228. Kameni svatovi od Aug. Šenoe 189
229. Utjeha ljuvena, narodna. . 192
230. Pjesnik ljubavi od Iv. Dežmana 193

Str.

231. Pismo od Matije Bana . . . 195
232. Prava ljubav od Iv. Dežmana . 195
233. Šta je život od Meda Pucića . 197
234. Mrtva ljubav od Petra Preradovića 198
235. Biser od Milana Kujundžića . 198
236. Majčina dušica od Franje Markovića 199
237. Mladi i stari prosac, narodna . 200
238. Vjenčanje od Gjure Deželića . 201
239. Sunce pd Ivana Dragaševića . 202
240. Moja dieva od Gj. Kovačevića. 203
241. Što je cielov od Eug. Tomića . 203
242. Na gradini od Eugena Tomića 204
243. Oči tvoje od Jovana Ilića . . 205
244. Prognanik od Ivana Zahara . 206
245. Želja za domovinom od Drag. Jarnevićeve 207
246. Čuješ dušo od Milor. Popovića 208
247. Leptir od Ivana Dragaševića . 208
248. Smrt kralja Zvonimira od Dimitrije Demetra 209
249. Majka i sin od Napol. Špuna 211
250. Zadrktala mi ruka od Milana Kujundžića 212
251. Zadnja zdravica od F. Markovića 213
252. Kad sam bio od J. Jovanovića 216
253. Grob Klovija od I. Kukuljevića 217
254. O uskrsu od Augusta Šenoe . 218
255. Čekanje od Jagode Brlićeve . 219
256. Vino, narodna 219
257. Kroz noć od Napoleona Špuna 220
258. Zadnji pohod od Ivana Zahara 220
259. Hasanaginica, narodna . . . 221
260. Tatari od Ivana Kukuljevića . 222
261. Zvono iz dubine od Fran. Markovića 223
262. Da je što nije, narodna . . . 224
263. Pjesma slavuja od A. Vidovićeve 225
264. Najljepši cviet, narodna. . . 225
265. Nadjen uzor od Franje Cirakia 226
266. Duge noći, narodna 226
267. Kugina kuća od Augusta Šenoe 227
268. Bosanski korabljar od Andrije Palmovića 230
269. Hvala ljubice, narodna . . . 231
270. Ban Leget od Alekse Šuljoka . 231

Str.

271. Sumnja ljubavi uništaj od L. Vukelića 233
272. Majka sinu kod koljevke od J. Jovanovića 234
273. Znaš li srce od Velimira Gaja 235
274. Tri ruže, narodna 235
275. Uspomena prve ljubavi od M. Pucića 236
276. Usred zimska leda od Franje Cirakia 236
277. Putnik od Petra Preradovića . 237
278. Ne gubi vremena, narodna . . 238
279. Nebesa od Ivana Mažuranića . 239
280. Pri oluji od L. Vukelića . . 239
281. Kodolah od dr. Iv. Dežmana . 240
282. Modro oko od Jov. Sundečića . 243
283. Petrova ljuba, narodna . . . 244
284. Hrvatska domovina od Ant. Mihanovića 245

UMJETNO PJESNIČTVO.

Str.

Ban Matija rodjen 1818
Nemogućnost 165
Pismo 195
Baraković Gjuro 1614
Zadru gradu 32
Beterić Baro XVII. viek
Začinka 73
Betondić Joso XVIII. viek
Prijateljstvo 90
Nestalnost 92
Blažek Tomo 1807—1846
Jednoč i sada 98
Slobodi 99
Bobalić Savko 1530—1585
Bogu Baku 19
Dragoj 18
Bogašinović Lukrecija 1764
Nestalnost žene 79
Slabost ljudska 78
Ženi nevjernoj 79
Bogović Mirko XIX. viek
Ljubi djevo 162
Djeva bez ljubavi 179
Bošković Anica 1757
Djevica i ljubica 84
Nestalnost ljepote 64
U slavu Rugja Boškovića . . . 77
Bošković Baro XVIII. viek
Plač Radmila za Zelenkom . . . 82

Str.

Botić Luka 1830—64
Ljubovna pjesma Turčina . . . 165
Pjesnik 168
Brlić Jagoda XIX. viek
Čekanje 210
Bruerević Marko 1774—1823
Poslanica prijatelju 95
U smrt majke 89
Bunić Vučičević Ivan 1630
Dragina usta 42
Ljubavno proljeće 42
Njedrima drage 45
Bunić Mijo 1525—1590
Sirena 18
Varava nada 19
Bunić Vučičević Niko 1668
Gjonu Palmotiću. 56
Bunić Pierko, markez, † 1846
Hoćeš l' je ti? 101
Burešić Marin 1510—1560
Tužba 43
Buzolić Stjepan XIX. viek
Djelo skrušenja 135
Ciraki Franjo XIX. viek
Nadjen uzor 226
Usred zimska leda 236
Čubranović Andrija 1500—1550
Djevojke 13

Str.

Demeter Dimitrije dr. 1811—72
Grobničko polje 123
Nov liek 114
Smrt kralja Zvonimira 209
Deželić Gjuro XIX. viek
Vjenčanje 201
Dežman Ivan dr. XIX. viek
Kodolah 240
Pjesnik ljubavi 193
Prava ljubav 195
Dimitrić Marija † 1764
Plač nad Jerusolimóm 84
Sljepoća ljudska 86
Dimitrić Nikola 1493
Opomena 16
Najbolje 17
Dragašević Ivan XIX. viek
Leptir 208
Sunce 202
Dražić Ivan 1706
Poljubčac 73
Držić Gjore 1463—1507
Ljubi me 7
Sužanj 8
Držić Marin 1520—1586
Dobar savjet 16
Frankapan Franjo knez † 1671
Dragoljub 40
Napitnica 38
Gaj Ljudevit dr. 1809—72
Preobraženje 101
Gaj Velimir XIX. viek
Znaš li srce? 235
Georgićević Atanazij 1590—1640
Svjetska slava 49
Getaldić Frane XVII. viek
Najteža pokora 48
Gjorgjić Ignjat 1675—1737
Gospodji na daleko 46
Slici u ruci gospoje 47
Mladici pod vjencem 52
Kriesnica 53
Vili neharnoj 55
Ljubav 60
Gledjević Antun 1695
Tuga Olimpije 69
Staríci zatravljenoj 70

Str.

Gundulić Ivan Franjin 1588—1638
Slobodi 25
Zora 26
Ljudski život 28
Gundulić Ivan Šiškov 1677—1721
Srce stravljeno 47
Ljubi 38
Hadžić Jovan rodj. 1799
Djevojka i ruža 97
Hektorović Pero 1487—1572
Pravda 7
Ciena mudrosti 9
Jezik 10
Hidja Gjuro dr. 1752—1833
Deši preljici 83
Nadgrobnica junakom 85
Udovac, koj se ženi 86
Sve u dragoj 94
Horvat Krunoslava XIX. viek
Budnica 188
Ilić Jovan XIX. viek
Oči tvoje 205
Ivičević Stjepan XIX. viek
Sunčeva ženitba 136
Jarnević Dragoila XIX. viek
Cviet 186
Želja za domovinom 207
Jovanović Jovan XIX. viek
Šta je život 181
Kad sam bio 216
Majka sinu kod koljevke . . . 234
Jović Spiro XIX. viek
Spomen 184
Kačić Andrija 1690—1760
Miloš Kobilić 67
Kanavelić Petar 1690
Trešnja u Dubrovniku 61
Kanižlić Ante 1700—77
Kupanje slavuja 75
Kastratović Ante 1620
Tašćina ljubav 65
Katančić Petar 1750—1825
Berba u Molvici 93
Kazali Ante rodj. 1815
Molitva majke 143
Sve prohodi 159

Str.

Kaznačić Ante XIX. viek
Ljubav 130
Poklon kite cvieća 132
Kaznačić August XIX. viek
Pjesnikova uspomena 157
Jelki 160
Kovačević Gjuro XIX. viek
Moja djeva 203
Kristićević Marin 1460
Danici 6
Kujundžić Milan XIX. viek
Nisam sirotanče 183
Biser 198
Zadrktala mi ruka 212
Kukuljević Sakcinski Ivan rodj. 1816
Hrvatske gore 142
Grob Julija Klovija 217
Tatari 222
Lalić Fran XVII. viek
Neharna vila 72
Lucić Hanibal 1495—1525
Ljepota djevojka 1
Marković Franjo dr. XIX. viek
Majkina dušica 199
Zadnja zdravica 213
Zvono iz dubine 223
Marulić Marko 1450—1524
Neprešuti nepravde 4
Djevici Mariji 5
Mažibradić Maroje 1530—91
S vremenom 22
Mažuranić Ivan rodj. 1813
Četa crnogorska 145
Zemlji slovinskoj 171
Nebesa 239
Menčetić Vlaho † 1666
Petru Zrinjskomu 31
Menčetić Šiško 1457—1507
Dragin lik 5
Slast ljepote 6
Mihajlović Dimitrije XIX. viek
Nema bez 173
Mihanović Ante XIX. viek
Hrvatska domovina 245
Miklošić Vl. XIX. viek
Slavuj 129

Str.

Milutinović Šime 1791—1847
Djevojka u zoru 89
Smrt Hajduk-Veljka 108
Mušicki Lukijan 1777—1837
Rastanak s ljubeznim 106
Naljeśković Niko 1500—83
Razbludna vila 14
Djevojka ljubavi 15
Nenadović Ljubomir XIX. viek
Starac i smrt 107
Niemčić Antun 1813—49
Domovini 122
Grob kaludjera 139
Moje proljeće 158
Nikolić Vladimir XIX. viek
Sjećaj se mene 179
Obradović Dositije 1739—1811
Ustanku Srbije 105
Pačić Jovan 1771—1850
Pjesma konjanička 97
Glasbi 106
Palmotić Gjon 1606—1657
Zdrava Marijo 29
Magnificat anima 30
Palmotić Jakov 1680
Smrti 66
Palmović Andrija XIX. viek
Bosanski korabljar 230
Pavlinović Mihovil XIX. viek
Hrvatskomu sinu 170
Pelegrinović Miše 1526—76
Jedjubka gospoji 49
Petrović Petar, vladika, 1813—51
Naricanje sestre 121
Ljudska sudba 126
Popović Jovan rodj. 1806
Spomen Vidov dana 110
Popović Milorad XIX. viek
Sklopi oči 187
Čuješ dušo , ... 208
Preradović Petar 1818—72
Zviezde 149
Miruj sree moje 151
Mrtva ljubav 198
Putnik 237

Str.

Primoević Paško 1649
Gospoji nemilostnoj 66
Pucić Medo knez rodj. 1821
Pašinica 169
Šta je život 197
Uspomena prve ljubavi 236
Radičević Branko 1824—53
Kad mišljah umrieti 177
Djačko kolo 181
Rakovac Dragutin † 1853
Sila ljubavi 120
Hajdmo napred 129
Vlasi mile 159
Rastić Gjore 1699
Ljubovnik obljubljen 81
Lovac ulovljen 82
Ranjina Dinko 1536—1607
Pomoć od jada ljuvena 23
Pjesan od kola 23
Sila ljepote 27
Cjelovi bez broja 58
Jadi ljuveni 59
Relković Ante † 1800
Seljačko stanje 87
Sjerković Pjerko 1795
Koleda Gjivu Bozdaru 91
Slabur Laura XIX. viek
Poziv 180
Stojadinović Milica XIX. viek
Tužni cviet 176
Subotić Jovan dr. rodj. 1817
Laku noć 128
Izpit ruže 174
Mjesecu 175
Sundečić Jovan rodj. 1825
Onamo 174
Crnogorac 185
Modro oko 243
Šenoa August XIX. viek
Kameni svatovi 189
O uskrsu 218
Kugina kuća 227
Špun Napoleon dr. XIX. viek
Majka i sin 211
Kroz noć 220
Štoos Pavao rodj. 1806
Molitva domoljuba 100

Str.

Šuljok Aleksa XIX. vieka
Ban Leget 231
Tomić Eugen XIX. viek
Što je cielov 203
Na gradini 264
Topalović Mato 1812—64
Bog i molitva 118
Tordinac Gjuro XIX. viek
Moja domovina 137
Trnski Ivan rodj. 1819
Tužba 152
Slava mladosti 155
Pjesnikovi dvori 161
Naša zastava 177
Hrvatska domovina 184
Tudiz Božko 1529—66
Nadpis na zrcalu 22
Vetranić Mavro 1482—1576
Šturku 10
Galiun 12
Vežić Vladislav XIX. viek
Čista ljubav 134
Žalostinka 157
Vidali Ivan 1425—1504
Dubrovnik 77
Vidović Anka XIX. viek
Pjesma slavuja 225
Vitezović Pavao † 1713
Bratinstvo 74
Radi 79
Žensko gospodarstvo 83
Viernost 86
Vodopić Milko XIX. viek
Lovac i Milka 133
Vraz Stanko 1810—51
Bura 102
Sirotica 112
Šta je ljubav 113
Ljepa Anka 124
Tuga 127
Vukelić L. XIX. viek
Sumnja ljubavi uništaj 238
Pri oluji 289
Vukotinović Ljudevit rodj. 1813
Vidrensko brdo 113
Gotalovac 115

Str.

Utješenović - Ostrožinski Ognjoslav rodj. 1818
Jeka od Balkana 163

Zahar Ivan XIX. vek
Prognanik 206
Zadnji pohod 220

Zlatarić Dominko 1556—1610 . .
Tužba ljuvena 24
Studena vila 24

Str

Zlatarić Dominko 1556—1610
Popjevka putnika 52
Mirna sviest 59

Zlatarić Šime 1620
Vila ostarana 39

Zrinjska Kata, kneginja, 1625—72
Opomena čovjeku 89

Zrinjski Petar knez † 1671
Epigram 37
Sigetski Zrinjski Miklož 37

NARODNE PJESME.

Str.

1. Knez Nikola, hrvatska iz Dalmacije (XIV. vek) 3
2. Počastnica, hrvatska iz Dalmacije (XVI. vek) 8
3. Djevojka i slavulj, hrvatska iz Dalmacije (XVI. vek) 11
4. Soko, hrv. iz Dalm. (XVI. vek) 14
5. Sestra Ivaniša bana, hrvatska iz Dalmacije (XVI. vek) . . . 20
6. Vilin grad, srbska 27
7. Riba i djevojka, srbska . . . 33
8. Bugarščica, hrvatska iz Dalmacije (XVI. vek) 34
9. Kraljević Marko i soko, srbska 43
10. Kosovka djevojka, srbska . . . 50
11. Ukor, hrvatska iz Dubrovnika 54
12. Milo za drago, srbska iz Crne gore 55
13. Pobjeda nevinosti, hrvatska sa otoka Krka 57
14. Ive Karlović i liepa Mandaljena, hrvatska iz Senja 60
15. Ne ubiti već ljubiti, srbska . . 63
16. Liepa ljuba, srbska 64
17. Koleda, hrvatska iz Dubrovnika (XVII. vek) 71
18. Dragi i nedragi, srbska . . . 82
19. Katarina, hrvatska iz Istre . . 74
20. Drinopoljka, hrv. iz Vrbovca . 92

Str.

21. Molba zori, hrv. iz Medjimurja . 96
22. Orlu, hrvatska iz Ugarske . . 99
23. Prietnja hrvatska iz Stubice . . 104
24. Smilje i djevojka, hrvatska iz Dalmacije 111
25. Najljepši miris, srbska 117
26. Djevojačke kletve, srbska . . . 119
27. Tuga, hrvatska iz Austrije . . 122
28. Prirodna sloboda, srbska . . . 125
29. Put dragoga, hrvat. iz Ugarske 130
30. Izčekivanje dragog, hrv. varoška iz Slavonije 131
31. Neven cviće, hrvatska primorska 134
32. Sud djevojački, srbska 138
33. Zibka hrv. iz južne Italije . . 140
34. Liepi Ive, hrv. iz Like . . . 144
35. Radost i briga, hrv. iz Like . . 156
36. Sudjenje i nesudjenje, hrvatska iz Ugarske 157
37. Prevarena nada, hrv. iz Ugarske 160
38. Našto, hrvatska iz Ugarske . . 162
39. Silna ljubav, hrvat. iz Ugarske 162
40. Dragi na daleko, hrvatska iz Hrašća 166
41. Ruža djevojka, hrv. iz Ugarske 167
42. Odbijanje darova, hrv. varoška iz Slavonije 172
43. Pretvora djevojke, srbska . . . 178
44. Da sam tvoja, hrv. iz Ugarske . 182